

Verba enim sunt propria
sunt in sim. vel sim. significational
etiam in sim. vel sim. significational
ad sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational

Verba enim sunt propria
sunt in sim. vel sim. significational
etiam in sim. vel sim. significational
ad sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational

Verba enim sunt propria
sunt in sim. vel sim. significational
etiam in sim. vel sim. significational
ad sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational

Verba enim sunt propria
sunt in sim. vel sim. significational
etiam in sim. vel sim. significational
ad sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational

Verba enim sunt propria
sunt in sim. vel sim. significational
etiam in sim. vel sim. significational
ad sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational

Verba enim sunt propria
sunt in sim. vel sim. significational
etiam in sim. vel sim. significational
ad sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational
vel sim. vel sim. vel sim. significational

EMMANUELIS
ALVARI
E SOCIETATE JESU
DE INSTITUTIONE
GRAMMATICA

Libri III.

QUORUM SECUN-
DUS NUPER EST AD VEFE-
REM FERÉ GRAMMATICORUM RA-
TIONEM REVOCATUS

LABACI,

Typis JOSEPHI THADDEI MAYR,
Inclytæ Provinciæ Carniolæ Typographi,
ANNO M. DC. XCIV,

**AUCTORIS CARMEN
AD LIBRUM.**

Si quis te Criticus docto perstrinxerit ungue,
Sint tibi Censoris munera grata tui.
Grates lætus ages, torvos ne contrabe vultus:
Nec signa ingrati pectoris ulla dabis.
Si quid Aristarchus forsàn laudaverit idem,
Lumina dejicies, occupet ora rubor;
Nec te mülceri flatu patiaris inani:
Debetur soli gloria vera DEO.

**IDEM AD CHRISTIANUM
PRÆCEPTOREM.**

Paucis te volo, Christiane doctor,
Aurem, quæso benignus admoveto.
Mores si doceas pios, pudicos
Primum: dein monumenta purioris
Linguae, cum pietate copulata
Vera, te faciet beatioris
Vita participem Omnium Magister.

AUCTOR LECTORI.

Libros de Grammatica Institutione, quos nuper explanationibus illustratos edideram, compulsus sum, lector humanissime, nudos ferè, ac luce privatos, diligentius tamen correctos, denuò foras dare; tum ne scholiorum multitudine impedirentur tirones, tum ut eis non solum ad divites, sed etiam ad tenuiores, quorum multò major semper fuit copia, aditus pateret. Quare te etiam utque etiam rogo, ut eorum tenuitatem, vel nuditatem potius boni consulas. Vale.

EMMANUELIS ALVARI E SOCIET. JESU
DE INSTITUTIONE GRAMMATICA.

Liberi I.

PRÆFATIO.

Jure optimo labor hic, qualiscunquè est, frustra susceptus in tanta librorum multitudine videri posset, nisi singularis illa virtus, quæ res parvæ crescunt, sine qua maximæ dilabuntur, nos tueretur. Et enim cum Patribus nostris illud in primis propositum sit, atque ob oculos perpetuò versetur, ut qui Societati JESU, ejusdem DEI Opt. Max. beneficio, nomen dedimus, non solum in iis, quæ propria ipsius sunt instituti, verum etiam in rebus, quæ minimi videntur esse momenti, concordissime vivamus: visum est ab aliquo nostrum Grammaticam artem scribendam esse, quâ ubique terrarum quoad ejus fieri posset, nostri uterentur. Quod onus cum mihi esset impositum, idem quidem non meis humeris, (scio enim quam sim imbecillus) sed sanctæ obedientiæ viribus fretus, libenter suscepi. Nam ei qui sponte sua sui juris esse desit, proprioque judicio, atque voluntati propter DEUM nuncium renasit, non tam inscitæ nota, quam neobedientis animi crimen pertimescendum est. Suscep-

pto itaque onere, operam dedi, ne Officio meo decessem: fontes ipsos adii, M. Varronis Romanorum omnium eruditissimi libros de Etymologia, atque Analogia: duodecim Fabii Quintiliani de Institutione Oratoria, qui mihi magnum adjumentum attulerunt, Auli Gellii Noctium Atticarum undeviginti; Probi, Diomedis, Phocæ, Donati, Prisciani institutiones Grammaticas, ut potui perlegi, quorum postremus ante mille annos, Justiniani Principis ætate, Athenis floruit. Is præter cæteros, decem & octo libros scripsit, in quibus passim hominum, doctissimorum testimoniis utitur, quorum hodie aut nulla, aut perexigua extant vestigia. Est ille quidem sermone inornato, & incompto; sed multa & varia eruditione. Labitur interdum ut homo: maximè ubi Latina præcepta ut Græcus, ad Græcorum normam exigit: sed gravissimorum auctorum, quos tertio quoque verbo citat, præclarâ atque luculentâ doctrinâ ejus errata obteguntur penitus, & obscurantur. De rebus vel minimis, tenuissimisque, hoc est; primis elementis, quâ fuit diligentia, testes locupletissimos M. Varronem, C. Cæsarem, Plinium, atque alios quàm plurimos producit. Nemo mihi quidem rem Grammaticam copiosius, nemo accuratius, aut tractasse, aut plures veterum Grammaticorum commentarios videtur pervolutasse. Quod ad recentiores attinet, eos potissimum evoluimus, qui nobis usui essent futuri. Jactis ad hunc modum fundamentis, ex utrisque Grammatices præcepta delegimus, quæ Terentii, Ciceronis, Cæsaris, Livii, Virgilii, Horatii, atque aliorum veterum testimoniis pro nostra tenui, infirmâque parte confirmavimus. De his, si qui fortè in hunc librum incidissent, breviter putavimus admonendos. Reliquum est, quoniam librorum infinitus est numerus, scribendorum nullus est finis, ut convenienter divinis præceptis, congruentèrque vivamus: ita enim fiet, ut in libro vitæ conscripti, DEI Opt. Max conspectu, cui hoc opusculum dicamus, perpetuè fruamur.

ADMONITIO AUCTORIS.

Cum præclarum illud Horatii dictum ;
 Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
 Testa diu.

Verissimum esse re ipsa quotidie experimur : dabit in-
 primis operam Præceptor, ut discipuli etiam nunc tyrones,
 & latinæ linguæ rudes, iam inde à principio, optimæ pro-
 nunciatiōni assuescant : quod ut facilius assequamur, stu-
 diosè diligenterque observabit, quibus præcipuè vitijs labo-
 ret ea regio, in qua sibi commissam juventutem instituet :
 nam singulis fere nationibus domestica quædam, ac nativæ
 insunt vitia ; quibus Latini sermonis splendor obscura-
 tur, atq; pene obruitur. Nostrates pueri, si Magistrum
 diligentem, ac bene pronunciandi studiosum nacti fuerint,
 non malè equidem pronunciant : Sin verò in eum incide-
 rint, qui officio suo desit, ac de auditorum progressu parum
 sit sollicitus, barbære litteras M. & N. extremas so-
 nant, utuntur enim litteræ nescio quâ, notâ, & adulteri-
 nâ, cujus litteræ P. Nigidius apud A. Gellium, lib. 19. c. 14.
 mentionem facit. Inter litteram, inquit. N. & G. est
 alia vis, ut in nomine Anguis & Angaria, & Anchora,
 & increpat, & Incurrit, & ingenuus. In omnibus
 enim his non verum N, sed adulterium ponitur : Nam,
 non esse, lingua indicio est. Nam si ea litteræ esset,
 lingua palatum tangeret. Hæc ille. Loquitur, ut vi-
 des, non de extrema littera N. sonus tamen & pronun-
 ciatio eadem prorsus est, quæ nostratium M, & N. cum
 sunt ultimæ : eodem enim modo barbari, M, & N extre-
 mas pronunciant : D, T, itidem extremas sæpe numero
 in tactas omittunt : intendum posteriori E, adjungunt,
 Este, abeste : pro Est, Abest dicentes. C. ultimæ eanaem
 vocalem addunt, eamq; sono accedente ad litteram, Q, pro-
 nunciant, Hice, Hæce, Hoce, effutientes : quos ne primam
 quidem nominum formam patietur Præceptor ediscere, ni-
 si prius hæc barbariem penitus exuerint : nam cum pro-

nomen hoc crebro sit usurpandum, opus est, ut id antè optime pronuncient, quàm memoria insigant. In medijs vocalibus C. ante T, vix attingunt, Pactum, delictum, dictum, doctum, ductum, quaq̃ sunt generis ejusdem, C. littera privantes. Eadem injuriâ afficiunt P, ante T, & S, Aptus, inceptus, scriptus, ruptus, carpsi, repsi, scripsi, nupsi: siquidem in his, & similibus verbis vix auditur P. Jidem alterum S, nonnunquam supprimunt, dissero; dissolvo, dissidiun, & nonnulla id genus perperam sonantes V. post litteras Q & G. cum liquescit; ita opprimunt vel potius extingunt, ut Quare, Quam, Aqua, Lingua, & alia ejusdem generis verba fadissimè corrumpan. Jam verò X, quocunq̃ loco fuerit, pronuntiantes, pingue quiddam & peregrinum sonant usque eo; ut, cum, verbi causa. Dixi pronuntiarint, credas te non Romanum sed Arabicum verbum audisse. In his, atq̃, cæteris vitiis extirpandis nervos omnes vigilans, & industrius Præceptor contendet. Varia remedia excogitabit, quibus os, linguamq̃, rudem in formet; attentissimo ac libentissimo animo suos tyrones legentes audiet; curabit, ut M, pressis labris sonent; docebit N. ita pronuntiandum, ut lingua palatum tangat, etiam atq̃, etiam inflabit, urgebit, ut Hic, Hac, Hoc, ita pronuncient, ut vocalem quam de suo addunt, procul abijciant: X, in pristinum statum restituet, ac frequentissimè inculcabit, compendium esse duarum litterarum C, & S. neq̃, aliter dixi pronuntiandum esse, quàm si per C. & S. scriberetur DICSI Rubiginem in elementariis ludis contradiclam diligentissimè deterget, in his enim multa variâque pronuntiationis monstra nascuntur. Hic frequentes illi barbarissimi Deio, meio, deium, meium, meia, meiam, meius, nostratibus in ore sunt, siquidem I. post E, pronunciant, quoties dictio in syllabas Eum, eo eos, eam, ea, eas desinit. In iisdem syllabariis Scholis pleraq̃, omnia, quæ supra diximus, orta sunt vitia: nam dum verba articulatim syllabatimq̃, potius mandant, quam sonant, litterasq̃, alias detrahunt, aliis alias

permutant, sonos fingunt novos, & in auditos. Quare congerenda est magna vorborum sylva, quorum pronuntiatio difficilior sit quibuscum tam diu novi Paestrita luctabuntur, aonec devicta & postrata fedissima barbaries è palaestra, gymnasioq; extrudatur, & in perpetuum relegetur. Hoc idem Fabius lib. I. initio vehementer Praceptoribus commendat his verbis: Non alienum fuerit ab ijs ætatibus, quo fit absolutius os, & expressior sermo, ut nomina quædam Versusque affectatæ difficultatis ex pluribus asperrimè coeuntibus inter se syllabis catenatos, & velut contragosos quàm citatissimè volvant, CALEPOI Græcè vocantur. Res modica dictu, quæ tamen ommissa multa linguæ vitia, nisi primis exerantur annis, inemendabili imposteriorum pravitate durant. Latinum Alphabetum vel syllabatim dictare non erubescet, alioquin id quod sæpè usu venit, post multos annos analphabeti reperientur Ene, Ene, Erre, & alia his deteriora litterarum nomina perridiculè usurpantes. Quod si Professor id existimabit humilius esse, quàm ut suum gymnasium deceat, potiusq; ad elementarios, abecedariosq; Magistros spectare, meminere, & se, & eam, quam profitetur artem, ab elementis, literisq; nomen traxisse, Nos certè, quoniam in eadem versamur, ipsum nomen nudis formis, sed penis nominibus libentissimè subiiciemus, A, Be, Ce, De, E, Ef, Ge, Ha, I, Kappa, El, Em, En, O, Pe, Qu, Er, Es, Te, V, Ix, Ypsilon, Zeta. Multa denique ut longior sim, tyruuculis discenda, multa dediscenda sunt, pro variis nationum linguis, & vitiis, que Praceptor pro sua prudentia ac eruditione etiam atque etiam considerabit.

DE NOMINUM DECLINATIONE.

VETERES ac nobiles Grammatici vel Ciceronis florentissima ætate, nominibus declinatis Pronomen sive articulum (nam utroque modo à Terrentio Varone dicitur) Hic, hæc, hoc, casibus omnibus præponebant, quorum nominum genera, tum casus nota-

bant : non quod Græcorum more Romani articulos in oratione adhiberent, sed ut expeditius rem Grammaticam tractarent: ne si virile, muliebre, ac neutrum genus nominandi, interrogandi, dandi, cæterósque casus lapsius inculcarent, legentibus tædium afferrent. Qua declinandi ratione M. Varro Romanorum eruditissimus frequentissimè utitur in ijs libris, quos de Analogia scriptos reliquit, in quorum tertio. *Dicunt inquit, non habere casus Mox, & Vix; Nequam habere, quod dicamus hic nequam, hujus nequam, huic nequam.* Item in eodem, ubi de naturali, & voluntaria declinatione agit. *Naturam dicendum universi acceptum nomen ab eo qui imponit, non requirimus, quemadmodum id velit declinari, sed ipsi declinamus: ut hujus Romæ, hanc Romam:* in eodem. *Dicitur enim hic lepus, & hoc Nemus: si ejusdem generis essent, utrique proponeretur idem, ac diceretur, aut hic Lepus, & hic Nemus, aut hoc lepus, & hoc Nemus.* P. Negidius, quem M. Tullius, propter excellentem & ingenii, & eruditionis præstantiam coluit, atque plurimi fecit, in quarto & vigesimo commentariorum Grammaticorum apud Gellium lib 13. cap. 14. *Si hujus inquit, amici, vel hujus magni scribas. unum I. facito extremum: sin verò hi a pucei, hi magnei, casu multitudinis recto, tunc ante I, scribendum erit E, atq; id ipsum facies in similibus.* Eodem modo Fabius, Probus, Gellius locuti sunt, & qui post eos præcepta Grammaticæ tradiderunt. Donatus non solum articulos casibus, sed ipsis etiam articulis casuum appellationes præposuit, hoc modo: Nominativo hic Magister Genitivo hujus Magistri, Dativo huic Magistro. Diomedes veterum ritu articulis contentus fuit. Quid ergo, dicat aliquis, tibi in mentem venit, ut à gravissimorum hominum sententia recederes? Ego verò tantum abest, ut ab eorum sententia recesserim, ut ipsos etiam in his commentariolis ad imitandum mihi potissimum proposuerim. Quibus igitur rationibus adductus, pueris declinationum formas,

prætermiſſis articulis ediſcendas proponis? Nimirum quia ſatis, ſupérque arbitror caſuum vocabula iſtis caſibus præponere; articulos verò nominum tantùm poſitionibus, rectiſque caſibus. Aliud eſt enim rationem, viàmque tradere, quâ Latinam linguam diſcas; aliud Grammaticæ quæſtiones explicare, nodosque difficiles expedire. Hic & articulis licet utare, & aliis, quæ Grammaticorum quidem ſunt propria, ſed à Latini ſermonis cultu, & elegantia longè alieniſſima; illinc omnia, quæ potiùs impedimento eſſe poſſunt, omnino, quod ad ejus fieri poterit, removenda ſunt. Quotſum enim ea pueri memoriæ mandent, quæ nullam iſtis utilitatem ſint allatura? Quid attinet nomina articulis inſarcire, quorum nullus in oratione Latina ſit uſus? Quod ſi præciſis illis temporibus in ſtudio fuit ludi Magiſtris, ut pueros nomina in caſus inclinantes articulis, tanquam crepitaculis quibuſdam, oblectarent, nemini id mirum videri debet: ſiquidem ea ætate latinam linguam cum lacte nutricis ſugebant. Nobis verò non idem licet, qui muſas non domi natas, ſed multo ſudore partas colimus. Quæ cum ita ſint, ea doceantur; quæ brevi eis uſui futura ſunt. Incipiant jam nunc, loco articulorum mobilia nomina cum fixis conjungere & in ipſo primo aditu veſtibuſque Grammaticæ, Adjectivi, ac Subſtantivi nominis conſenſum concordiamque deguſtare: ac recte conſtructionis partem, licet imprudentes, experiri; ira enim fiet, ut aſſidua exercitatione tum expediùs, tum facilius & ſcribant, & loquantur. Quæ me cauſa movit, ut declinandi initium à muliebri vocabulo facerem, ut vel primo ipſo die quo Grammaticam attigiffent, aliquem ſui laboris fructum perciperent: nam Adjectiva ſi ejuſdem ſint formæ, atque exitus, ſine ullo labore cum Subſtantivis copulant; ut, Ferula acerba; ſi autem figura ab iſdem diſcrepent; non ſtatim, ſed paucis poſt diebus declinanda ſunt ut Ferula minax, Muſa auclis.

PRIMA NOMINUM DECLINATIO.

Musa, nomen declinationis primæ, generis
Fœminini, numeri Singularis,

Sic declinabitur.

To hæc	Musa	Die Kunst.
Genitivo	Musæ	Der Kunst.
Dativo	Musæ	Der Kunst.
Acculativo	Musam	Die Kunst.
Vocativo	ô Musa	O du Kunst.
Ablativo	à Musa	von der Kunst.

Numero Plurali.

Nominativo	Musæ	Die Künste.
Genitivo	Musarum	Deren Künsten.
Dativo	Musis	Denen Künsten.
Acculativo	Musas	Die Künste.
Vocativo	ô Musæ	O ihr Künste.
Ablativo	à Musis	von denen Künsten.

*Hæc Musa jucunda. Hæc ferula acerba. Pau-
cis post diebus. Hæc Musa dulcis. Hæc ferula mi-
nax. Hic nauta vigilans. Hic Poeta optimus.*

*Assuescant pueri in ipso primo aditu, vestibuloque
Grammatica adjectiva nomina cum substantivis co-
pulare. Adjectiva ne multa sint, ne inepta, ne teme-
re congesta: sint delecta, à bonis auctoribus petita ad
summum duo, ut Puer verecundus, & ingeniosus.*

SECUNDA DECLINATIO.

Dominus, nomen declinationis secundæ,
generis Masculini, numeri singularis,

Sic declinabitur.

N Tō hic	Dominus	Der Herr.
Genitivo	Domini	Desß Herrn.
Dativo	Domino	Dem Herrn.
Accusativo	Dominum	Den Herrn.
Vocativo	ō Domine	O Herr.
Ablativo	à Domino	von dem Herrn.

Numero Plurali.

Nominativo	Domini	Die Herrn.
Genitivo	Dominorum	Deren Herrn.
Dativo	Dominiis	Deren Herren.
Accusativo	Dominos	Die Herren.
Vocativo	ō Domini	O ihr Herren.
Ablativo	à Dominiis	von denen Herren.

Hic Dominus iustus. Hic Dominus bonus.

Aliquot post dies. Hic Dominus prudens. Hic animus generosior. Hac populus procerissima.

Templum, nomen declinationis secundæ,
generis neutri, numeri singularis,

Sic declinabitur.

N Tō hoc	Templum	Die Kirch.
Genitivo	Templi	Der Kirchen.
Dativo	Templo	Der Kirchen.
Accusativo	Templum	Die Kirch.
Vocativo	ō Templum	O du Kirch.
Ablativo	à Templo	von der Kirch.

Numero Plurali.

Nominativo	Templa	Die Kirchen.
Genitivo	Templorum	deren Kirchen.
Dativo	Templis	denen Kirchen.
Accusativo	Templa	die Kirchen.
Vocativo	ô Templa	O ihr Kirchen.
Ablativo	à Templis	von denen Kirchen.

Hoc templum sanctissimū. Hoc ingenium excimium. Suo tempore, Hoc templū ingens. Hoc ingenū illustre.

Neutra habent tres similes casus, nominandi, accusandi, & vocandi, iiq̄ numero multitudinis à litera terminantur.

TERTIA DECLINATIO.

SERMO, nomen declinationis tertiæ, generis Masculini, numeri singularis.

Sec declinabitur.

N	Tō hic	Sermo	Die Red.
	Genitivo	Sermonis	der Red.
	Dativo	Sermoni	der Red.
	Accusativo	Sermonem	die Red.
	Vocativo	ô Sermo	O du Red.
	Ablativo	à Sermonē	von der Red.

Pluraliter.

Nominativo	Sermones	die Reden
Genitivo	Sermonum	deren Reden.
Dativo	Sermonibus	denen Reden
Accusativo	Sermones	die Reden.
Vocativo	ô Sermones	O ihr Reden.
Ablativo	à Sermonibus	von denen Reden.

Hic sermo elegans, quotidianus, Hac virtus admiranda. Hac oratio elegantior, &c.

TEMPUS, nomen Declinationis tertiæ, generis Neutri, numeri Singularis.

Sic declinabitur.

N Tō hoc	Tempus	Die Zeit.
Genitivo	Temporis	der Zeit
Dativo	Tempori	der Zeit.
Accusativo	Tempus	die Zeit.
Vocativo	ô Tempus	O du Zeit.
Ablativo	à Tempore	von der Zeit.

Pluraliter.

Nominativo	Tempora	Die Zeiten.
Genitivo	Temporum	deren Zeiten.
Dativo	Temporibus	denen Zeiten.
Accusativo	Tempora	Die Zeiten.
Vocativo	ô Tempora	O ihr Zeiten.
Ablativo	à Temporibus	von denen Zeiten.

Hoc tempus breuius. Hoc tempus pretiosum. Hoc tempus velex: hoc nomen celebre. Hoc flumen rapidum.

PARENS, nomen Declinationis tertiæ, generis Communis, numeri Singularis.

Sic declinabitur.

N Tō hic & hæc	Parens,	(Der Vater/
Genitivo	Parentis	oder die Mutter.)
Dativo	Parenti	
Accusativo	Parentem	
Vocativo	ô Parens	
Ablativo	à Parente	

Pluraliter.

Nominativo	Parentes	Die Eltern:
Genitivo	Parentum	
Dativo	Parentibus	Ac

Accusativo	Parentes
Vocativo	ô Parentes
Ablativo	à Parentibus.

Hic & hæc Civis. Hic & hæc hostis.

His nominibus adduntur Adiectiva non conjunctim, sed separativim. Hic civis Romanus. Hæc civis Romana.

QUARTA DECLINATIO.

Sensus, nomen Declinationis quartæ, generis Masculini, numeri Singularis

Sic declinabitur.

N ominativo	Sensus	Der Sinn.
Genitivo	Sensûs	Desß Sinns.
Dativo	Sensui	Dem Sinn.
Accusativo	Sensum	den Sinn.
Vocativo	ô Sensus	O du Sinn.
Ablativo	à Sensu	von dem Sinn.

Pluraliter.

Nominativo	Sensus	Die Sinn
Genitivo	Sensuum	deren Sinnenn.
Dativo	Sensibus	denen Sinnen.
Accusativo	Sensus	die Sinn
Vocativo	ô Sensus	O ihr Sinn.
Ablativo	à Sensibus	von denen Sinnenn.

Hic Sensus hebes. Hic sensus tardus. Hic sensus tenuis. Hæc anus delira.

Genu, nomen Declinationis quartæ, generis Neutri, numeri Singularis,

Sic declinabitur.

Nominativo hoc	Genu	Das Knie.
Genitivo	Genu	Desß Knie. Das

Dativo	Genu	dem Knie.
Accusativo	Genu	das Knie.
Vocativo	ô Genu	O du Knie.
Ablativo	à Genu	Von dem Knie.

Numero Plurali.

Nominativo	Genua	Die Knie.
Genitivo	Genuum	deren Kniem.
Dativo	Genibus	denen Kniem
Accusativo	Genua	die Knie.
Vocativo	ô Genua	O ihr Knie.
Ablativo	à Genibus	von denen Kniem.

Hoc genu flexum. Hoc genu tamens. Hoc cornu recurvum, & amosum.

QUINTA DECLINATIO.

Dies, nomen declinationis quintæ, generis Incerti, numeri Singularis.

Sic Declinabitur.

N To hic & hæc	Dies	Der Tag.
Genitivo	Diei	deß Tags.
Dativo	Diei	dem Tag.
Accusativo	Diem	den Tag.
Vocativo	ô Dies	O du Tag.
Ablativo	à Die	von dem Tag.

Numero Plurali.

Nominativo	Dies	Die Tag.
Genitivo	Dierum	deren Tägern
Dativo	Diebus	denen Tägern.
Accusativo	Diebus	die Tägern.
Vocativo	ô Dies	O ihr Tag.
Ablativo	à Diebus	von denen Tägern.

Hic dies latissimus. Hic dies illustris. Hac res domestica. Hac res familiaris.

DE NOMINVM ADJECTIVORVM
DECLINATIONIBUS DIRECTIS.
ET OBLIQUIS

Bonus, bona, bonum, nomen mobile, Declinationis primæ & secundæ, numeri Singularis,
Sic declinabitur.

N ominativo	Bonus	Der	
	Bona	die	gute.
	Bonum	das	
Genitivo	Boni	des	
	Bonæ	der	guten.
	Boni	des	
Dativo	Bono	dem	
	Bonæ	der	guten.
	Bono	dem	
Accusativo	Bonum	den	guten.
	Bonam	die	
	Bonum	das	gute.
Vocativo	Bone		guter.
	ô Bona	O du	gute.
	Bonum		gutes.
Ablativo	Bono	dem	
	à Bona	von der	guten.
	Bono	dem	
Nominativo	<i>Pluraliter.</i>		
	Boni		
	Bonæ	Die	guten.
	Bona		

Genitivo	Bonorum Bonarum Bonorum	Deren guten.
Dativo	Bonis Bonos	Denen guten.
Accusativo	Bonas Bona Boni	Die guten.
Vocativo	ô Bonæ Bona	O ihr guten.
Ablativo	à Bonis	Von denen guten

Subiecta nomina eodem modo declinantur nisi quod casus interrogandi, syllabâ, IUS, dandi verò, I, literâ terminantur.

- A**lter, altera, alterum: alterius, alteri.
 Alius, alia, aliud: alius, alij.
 Solus, sola, solum: solius, soli.
 Totus, tota, totum: totius, toti.
 Unus, una, unum: unius, uni.
 Ullus, ulla, ullum: ullius, ulli.
 Nullus, nulla, nullum: nullius, nulli.
 Uter, utra, utrum: utrius, utri.
 Neuter, neutra, neutrum: neutrius, neutri.
 Uterque, utraque, utrumque: utriusque, utriusque.
 Alteruter, alterutra, alterutrum: alterutrius, alterutri.

TERTIA NOMINVM ADJECTIVORVM DECLINATIO.

Acer, acris, acre, nomen adjectivum Declinationis tertiæ, numeri singularis,

Sic declinabitur.

N ^{Tō}	Hic Acer	Der
	hæc acris	die scharpff.
	hoc acre	das
Genitivo	Acris	deß / der / deß scharpffen.
Dativo	Acri	dem / der / dem scharpffen. den scharpffen.
Accusativo	Acrem	die scharpffe.
	& Acre	und das scharpffe.
	Acer	scharpffer.
Vocativo	ô Acris	O du scharpffe.
	& Acre	scharpffes.
Ablativo	ab Acri	von dem / der / dem scharpffen.

Pluraliter.

Nominativo	Acres & Acris	die scharpffen.
Genitivo	Acrium	deren scharpffen.
Dativo	Acribus	denen scharpffen.
Accusativo	Acres, & Acris	die scharpffe.
Vocativo	ô Acres, & Acris	O ihr scharpffen.
Ablativo	ab Acribus	von denen scharpffen.

*Sic declinantur Alacer, celer, Equester, volucer, Sylvester**Si nomen adjectivum habuerit tres formas, prima erit generis Masculini, altera Feminini, tertia Neutri.***BREVIS, & BREVE, nomen adjectivum, Declinationis tertie, numeri Singularis,***Sic declinabitur.*

N ^{Tō}	Hic &	Der
	hæc Brevis	die kurze.
	& hoc Breve	das
Genitivo	Brevis	deß / der / deß kurzen.
		Da.

Dativo	Brevi	dem / der / dem kurzen. den kurzen.
Accusativo	Brevem & Breve	die kurze. und das kurz. kurzer.
Vocativo	ô Brevis & Breve	O du kurze. und du kurzes.
Ablativo	à Brevi	von dem / der / dem kurzen.

Numero Plurali.

Nominativo	Breves & Brevia	die kurzen.
Genitivo	Brevium	deren kurzen.
Dativo	Brevibus	denen kurzen.
Accusativo	Breves & Brevia	die kurzen.
Vocativo	ô Breves & Brevia	Ihr kurzen.
Ablativo	à Brevibus	von denen kurzen.

Si adjectivum nomen duas habuerit formas, prior erit generis Communis, posterior Neutri.

BREVIOR, & BREVIUS, nomen comparativum, Declinationis tertiæ, numeri Singularis.

Sic declinabitur.

N Tō hic & hæc	Brevior, & hoc Brevius.
Genitivo	Brevioris
Dativo	Breviori
Accusativo	Breviorem, & Brevius.
Vocativo	ô Brevior, & Brevius.
Ablativo	à Breviore, vel Breviori.

Pluraliter.

Nominativo	Breviores, & Breviora.
Genitivo	Breviorum
Dativo	Brevioribus

Accusativo	Breviores, & Breviora
Vocativo	ô Breviores, & Breviora
Ablativo	à Brevioribus,

FELIX, nomen Adjectivum, Declinationis
 tertiæ generis Omnis, numeri Singularis,
Sic declinabitur.

N	Tô hic & hæc, & hoc	Felix	der die das glückselig
	Genitivo	Felicis	deß glückseligen.
	Dativo	Felici	dem glückseligen.
Accusativo		Felicem	den glückseligen.
		& Felix	die glückselige. das glückselige. glückseliger.
Vocativa	ô Felix		O glückselige. glückseliges.
Ablativo	à Felice, vel Felici		von dem/der/dem Pluraliter. (glückseligen.
Nominativo	Felices & Felicia		die glückseligen.
Genitivo	Felicium		deren glückseligen
Dativo	Felicibus		denen glückseligē.
Accusativo	Felices & Felicia		die glückseligen.
Vocativo	ô Felices, & Felicia		O ihr glückseligē.
Ablativo	à Felicibus		von denen glückseligen.

Si nomen Adjectivum unam tantum habuerit formam, erit Omnis generis.

Cum sextus casus nominum, quæ literis N. & S. terminantur, in E, ut Verius Flaccus auctor gravissimus docet, ferè exeat, cumq; Genitivus multitudinis eorundem nominum raro ab Oratoribus immutatur, siquidem Diligentium, elegantium, ingentium, & alios id

id gentis casus plenos, non imminutos, diligentum, elegantum, &c. fermè usurpant, in locum nominis Prudens, substituiimus Felix, ne imperitis errandi ansanz daremus. Non negamus esse quadanz, quorum Ablativus etiam l. litterâ finiatur, cuiusmodi sunt ingens, recens, vehemens: de quibus atq; participiis, que ejusdem sunt positionis, fusius suo loco diximus. Hic enim tantum nobis admonendus fuit lector de hac exemplorum permutatione. Felix in Primis placuit, quod eo Diomedes & Donatus usifuerint.

NOMINA ANOMALA.

N Tō hæc	Domus	Das Haus.
Genitivo	Domi, vel Domûs	Des Haus.
Dativo	Domui	Dem Haus.
Acculativo	Domum	Das Haus.
Vocativo	ô Domus	O du Haus.
Ablativo	à Domo	von dem Haus.

Pluraliter.

Nominativo	Domus	Die Häuser.
Genitivo	Domorum, vel Domuum	Derer (Häuser.
Dativo	Domibus	denen Häusern.
Acculativo	Domos, vel Domus	die Häuser.
Vocativo	ô Domus	O ihr Häuser.
Ablativo	à Domibus	von denē Häusern

Plurali.

N Ominativo	Duo	
	Duæ	Zwey.
	Duo	
	Duorum	

Genitive	Duarum Duorum Duobus	Zweyer.
Dative	Duabus Duobus	Zweyen?
Accusative	Duos Duas Duo	Zwey.
Vocative	Duo ô Duas Duo	O ihr Zway.
Ablative	Duobus à Duabus Duobus	von denen Zweyen.

AMBO, eodem modo declinatur.

Pluraliter.

Nominativo	Ambo Ambæ Ambo	Wande.
Genitive	Amborum Ambarum Amborum	Wander.
Dative	Ambobus Ambabus Ambobus	Wanden.
Accusative	Ambes Ambas Ambo	Wande.
Vocative	Ambe ô Ambæ Ambo	O ihr Wande. Am̄

Ablativo Ambobus
 ab Ambabus von denen beyden.

Ambobus

DE PRONOMINVM PRIMITIVORVM
 DECLINATIONE.

Ego, Pronomen, personæ primæ, numeri
 Singularis.

Sic declinabitur.

N ominativo	Ego	Ich
Genitivo	Mei	meiner.
Dativo	Mihi, vel mi	mir.
Accusativo	Me	mich.
Ablativo	à Me	von mir.

Pluraliter.

Nominativo	Nos	Wir
Genitivo	Nostrum vel nostri	unser.
Dativo	Nobis	uns.
Accusativo	Nos	uns.
Ablativo	à Nobis	von uns.

Tu, Pronomen, personæ secundæ, nume-
 ri Singularis,

Sic declinabitur.

Nominativo	Tu	Du.
Genitivo	Tui	deiner.
Dativo	Tibi	dir.
Accusativo	Te	dich.
Vocativo	ô Tu	O du.
Ablativo	à Te	von dir.

Pluraliter.

Nominativo	Vos	Ihr.
------------	-----	------

Genitivo	Vestrũm, vel vestri	euer.
Dativo	Vobis	euch.
Accusativo	Vos	euch.
Vocativo	ô Vos	O ihr.
Ablativo	à Vobis	von euch.

Sui, Pronomen, personæ tertiæ, numeri utriusque,

Sic declinabitur.

Genitivo	Sui	Seiner.
Dativo	Sibi	ihm.
Accusativo	Se	sich.
Ablativo	à Se	von sich.

Pluraliter.

Genitivo	Sui	Ihrer.
Dativo	Sibi	ihnen.
Accusativo	Se	sich.
Ablativo	à Se	von sich.

PRONOMINA, Hic, Ille, Ille, Ipse, Is, Idem, quæ aliqua ex parte primam, & secundam nominum Adjectivorum Declinationem imitantur,

Sic declinabuntur.

Nominativo	Hic	Der
	Hæc	die
	Hoc	das
Genitivo	Hujus	deß
		der
		deß
Dativo	Huic	dem
		der
		dem.

Hunc

	Hunc	den
Accusativo	Hanc	die
	Hoc	das
	Hoc	dem
Ablativo	ab Hac	von der
	Hoc	dem

Numero Plurali.

	Hi	
Nominativo	Hæ	Die.
	Hæc	
	Horum	
Genitivo	Harum	deren.
	Horum	
Dativo	His	denen.
	Hos	
Accusativo	Has	die.
	Hæc	
Ablativo	ab His	von denen.

Numero Singulari.

N ominativo	Iste	dieser
	Ista	diese
	Istud	dies.
Genitivo	Istius	dieses
		dieser
		dieses.
Dativo	Isti	diesent
		dieser
		diesem.
	Istum	diesem.

Accus

Accusativo	Istam	Dise
	Istud	disz
	Isto	disem
Ablativo	ab Ista	von diser.
	Isto	disem

Numero Plurali.

Nominativo	Isti	Diser.
	Istæ	
	Ista	
Genitivo	Istorum	Diser.
	Istarum	
Dativo	Istis	Disem.
	Istos	
Accusativo	Istas	Dise
	Ista	
Ablativo	ab Istitis	von disem.

Numero Singulari.

N ominativo	Ille	Gener
	Illa	jene
	Illud	jenes.
Genitivo	Illius	jenes
		jener
		jenes.
Dativo	Illi	jenem
		jener
		jenem.
Accusativo	Illum	jenem
	Illam	jene
	Illud	jenes.

	Illo	jenem
Ablativo	ab Illa	von jener
	Illo	jenem.
	<i>Pluraliter.</i>	
	Illi	
Nominativo	Illis	Jene
	Illa	
	Illorum	
Genitivo	Illarum	jener.
	Illorum	
Dativo	Illis	jenem.
	Illos	
Accusativo	Illas	jene.
	Illa	
Ablativo	ab Illis	von jenem

Numero Singulari.

N ominativo	Ipsa	Er
	Ipsa	sie
	Ipsum	Das,
Genitivo		sein
	Ipsius	ihr
		deß
Dativo		ihm
	Ipsi	ihe
		dem
Accusativo		ihn
	Ipsam	sie
	Ipsum	Das
		ihn
Ablativo		von ihr
	ab Ipsa	dem
	Ipsa	dem

	<i>Pluraliter.</i>	
Nominativo	Ipli Ipsæ Ipsa	Sie
Genitivo	Ipsorum Iplarum Ipsorum	Ihrer.
Dativo	Ipsis Ipsos	Ihnen.
Accusativo	Ipsas Ipsa	sie.
Ablativo	ab Iphis	von ihnen.

Numero Singulari.

N ominativo	Is	Er
	Ea	sie
	Id	Das
Genitivo	Ejus	sein
		Ihr
Dativo	Ei	des.
		Ihm
		Ihr
Accusativo	Eum	dem.
	Eam	Ihn
	Id	sie
	Eo	Das.
		Ihm
Ablativo	ab Ea	von ihr
	Eo	dem.

Pluraliter.

N ominativo	Ei, vel ii	
	Eæ	Sie.
Genitivo	Ea	
	Eorum	
	Earum	ihrer.
Dativo	Eorum	
	Eis, vel iis	ihnen.
Accusativo	Eos	
	Eas	sie.
Ablativo	Ea	
	ab Eis, vel iis	von ihnen.

Numero Singulari.

N ominativo	Idem	Derselbig
	Eadem	dieselbig
	Idem	dasselbig.
Genitivo		desselbigen
	Ejusdem	derselbigen
		desselbigen.
Dativo		demselbigen
	Eidem	derselbigen
		demselbigen.
Accusativo		denselbigen
	Eundem	dieselbige
	Eandem	dasselbige.
Ablativo		demselbigen
	ab Eodem	von derselbigen
	Eodem	demselbigen.

Pluraliter.

Eidem, vel iidem

Nominativo	Eadem Eadem Eorundem	Dieselbigen.
Genitivo	Earundem Eorundem Eisdem	derenselbigen.
Dativo	vel Iisdem Eisdem	denenselbigen.
Accusativo	Eisdem Eadem	Dieselbigen.
Ablativo	ab Eisdem, vel Iisdem	von denenselbigen.

DE PRONOMINVM DERIVATORVM
DECLINATIONE.

MEus, mea, meum. Tuus, tua, tuum. *Suis*
sua, suum. Noster, Nostra nostrum. *Ve-*
stra, vestra, vestrum: declinantur. ut nomi-
na adjectiva primæ & secundæ Declinationis.
Numero Singulari.

N ominativo	Meus	Mein.
	Mes Meum	
Genitivo	Mei	meines
	Meæ	meiner
	Mei	meines
	Meo	meinem.
Dativo	Meæ	meiner
	Meo	meinem.
	Meum	

Accusativo	Meam Meum Mi	mein.
Vocativo	ó Mea Meum Meo	O mein. meinem
Ablativo	à Mea Meo	von meinem meinem
<i>Pluraliter.</i>		
Nominativo	Mei Meæ Mea Meorum	Meine.
Genitivo	Mearum Mcorum	meiner.
Dativo	Meis Meos	meinen.
Accusativo	Meas Mea Mei	meine
Vocativo	ó Meæ Mea	O meine.
Ablativo	à Meis	von denen meinen.

Veteres mius dicebant, unde Vocativus ó mi.

Hac tria Vocativo carent.

Tuus	Tua,	Tuum	Dein.
Suus	Sua,	Suum	Sein.
Vester	Vestra,	Vestrum,	Ewer.
At Noster	Nostrea,	Nostrum,	Vocativus noster.
Habet: ó Noster,	Nostrea,	Nostrum,	O noster.

NOSTRAS, & VESTRAS, Pronomina derivata,
 Omnis generis, declinantur ut nomina Adjectiva, tertiæ Declinationis.

Nominativo	Hic, & hæc, & hoc,	Nostras.
Genitivo	Nostratis.	
Dativo	Nostrati.	
Accusativo	Nostatrem,	& Nostras.
Vocativo	ô Nostras	
Ablativo	à Nostate,	vel Nostrati.
	<i>Pluraliter.</i>	
Nominativo	Nostates,	& Nostratia.
Genitivo	Nostratium,	& nostratum.
Dativo	Nostratibus	
Accusativo	Nostates,	& Nostratia.
Vocativo	ô Nostates,	& Nostratia.
Ablativo	à Nostratibus.	

Hic, & Hæc, & Hoc Vestras, *Vocativo caret.*

PROVOCABULUM, sive Pronomen Relativum,
 Qui, Quæ, Quod,
Sic declinabitur.

N ominativo	Qui	Welcher.
	Quæ	welche.
	Quod	welches.
Genitivo		welches.
	Cujus	welcher.
		welches.
Dativo		welchem.
	Cui	welcher.
		welchem.
	Quem	welchen.

Accus

Acculativo	Quam	welche.
	Quod	welches.
	Quo, vel Qui	welchem.
Ablativo	à Qua, vel Qui	von welcher.
	Quo, vel Qui	welchem.
	<i>Pluraliter.</i>	
	Qui	
Nominativo	Quæ	Welche
	Quæ	
	Quorum	
Genitivo	Quarum	welcher:
	Quorum	
Dativo	Quæis, vel Quibus	welchen:
	Quos	
Accusativo	Quas	welche:
	Quæ	
Ablativo	à Quæis vel Quibus	von welchen:

Quis, Provocabulum, sive Pronomen Interrogativum, sive Infinitum,

Sic declinabitur.

N ominativo	Quis, vel Qui	Wer
	Quæ	welche
	Quod, vel Quid	was.
Genitivo		wes
	Cujus	welcher
Dativo		welches.
		wem.
	Cui	welcher.
	Quem	welchem.

wem.

Accuſ

Accusativo	Quam	welche.
	Quod vel Quid	was.
	Quo	wem.
Ablativo	à Qua	von welcher
	Quo	welchem.
	<i>Pluraliter.</i>	
	Qui	
Nominativo	Quæ	Welche.
	Quæ	
	Quorum	
Genitivo	Quarum	welcher.
	Quorum	
Dativo	Quêis, vel Quibus	welchen.
	Quos	
Accusativo	Quas	welchen.
	Quæ	
Ablativo	à Quêis, vel Quibus	von welchen.

Ablativus, Qui, est Omnis generis, quo utimur postposita prepositione Cum. Terent. Heaut: Quicum loquitur filius? Cicer. Sulpitio libr. 4. Nemo est omnium, qui cum potius mihi, quam tecum communicanduma putem: Virg. lib. 11.

*Sic tunc expirans Accam ex aequalibus unam
Alloquitur, fide ante alias qua sola Camilla,
Quicum partiri curas.*

Composita ex Provoçabulo Quis.

Cum præcedit.

Quisnam, quænam, quodnam, vel quidnam,
cujusnam, cuinam.
Quispiam, quæspiam, quodqiam, vel quid-
piam: cuispiam, cuiispiam. **Quis-**

Quisquam, quæquam, quodquam, *vel* quidquam :
cujusquam, cuiquam.

Quisque, quæque, quodque, *vel* quidque :
cujusque, cuique.

Quisquis, quæquæ, quidquid :
cujuscujus, cuicui,
quemquem, quamquam, quidquid, à quoquo.

Pluraliter.

Quiqui, quorumquorum, quibusquibus, quosquos,
à quibusquibus.

Composita ex Quis, cum sequitur.

Aliquis, aliqua, aliquod, *vel* aliquid ; alicujus,
alicui.

Ecquis, equa *vel* ecquæ, ecquod, *vel* ecquid :
eccujus, eccui.

Nequis, nequa, nequod, *vel* nequid :
necujus, necui.

Siquis, siqua, siquod, *vel* siquid, sienjus, sicui.

Composita ex Provocabulo Qui.

Quicunque, quæcunque, quodcunque :
cujuscunque, cuicunque.

Quidam, quædam, quoddam, *vel* quiddam :
cujusdam, cuidam

Quilibet, quælibet, quodlibet, *vel* quidlibet :
cujuslibet, cuilibet.

Quivis, quævis, quodvis, *vel* quidvis :
cujusvis, cuivis.

Quadam ex supradictis rursus componuntur.

Unusquisque, unaquæque, unumquodque :
vel unumquidque, uniuscujusque, unicuique.

Ecquidnam, ecquænam, ecquodnam, *vel* ecquid-
nam, eccujusnam, eccuinam,

DE VERBORUM CONJUGATIONE.

SUM, verbum Substantivum, modi Indicativi temporis præsentis, numeri Singularis, personæ primæ.

Sic declinabitur.

Indicativi modi tempus præsens.

Sum

Ich bin

Es

Du bist

Est

Der ist

Pluraliter.

Sumus

wir seynd.

Estis

ihr seyd.

Sunt

Die seynd.

Præteritum Imperfectum.

Eram

Ich war.

Eras

Du warst.

Erat

Der war.

Pluraliter.

Eramus

wir waren.

Eratis

ihr waret.

Erant

Die waren.

Præteritum Perfectum.

Fui

ich bin.

Fuisti

Du bist gewesen.

Fuit

Der ist.

Pluraliter.

Fuimus

wir seynd.

Fuistis

ihr seynd gewesen.

Fuerunt, vel fuere

Die seynd.

Præteritum Plusquamperfectum.

Fueram	ich war.
Fueras	du warst gewesen.
Fuerat	der war.

Pluraliter.

Fueramus	wir waren.
Fueratis	ihr waret gewesen.
Fuerant	die waren.

Futurum.

Ero	ich wird oder will seyn.
Eris	du wirst / oder wilt seyn.
Erit	der wird / oder will seyn.

Pluraliter.

Erimus	wir werden / oder wollen seyn.
Eritis	ihr werdet / oder wldlet seyn.
Erunt	die werden / oder wollen seyn.

Si quis de Varronis sententia volet futurum Perfectum sive exactum adungere, sic convertat, licebit.

Fuero	ich wird seyn gewesen.
-------	------------------------

Imperativi modi tempus presens.

Es, vel Esto	biß / oder sey du.
Sit	sey der.

Pluraliter.

Simus	laß vns seyn.
Estē, vel Estote	seyd ihr.
Sint	seyen die / oder laß die seyn.

Futurum, sive modus mandativus.

Esto tu, vel eris	du solt seyn.
Esto ille, vel erit	der solt seyn.

Pluraliter.

Estote, vel Eritis	ihr solt seyn.
--------------------	----------------

Sunto, vel erunt die sollen seyn.
Optativi modi tempus praesens & imperfectum.

Utinam Essem ich wäre.
 Esset Wolt Gott daß du wärest.
 Esset der wäre.

Pluraliter.

Utinam Essemus wir wären.
 Essetis wolt Gott daß ihr wäret.
 Esset die wären.

Præteritum perfectum.

Utinam Fuerim ich wäre.
 Fueris wolt Gott daß du wärest gewesen.
 Fuerit der wäre.

Pluraliter.

Utinam Fuerimus wir wären.
 Fueritis Wolt Gott daß ihr wäret gewesen.
 Fuerint die wären.

Præteritum Plusquamperfectum.

Utinam Fuissetm ich wäre.
 Fuisset wolt Gott daß du wärest gewesen.
 Fuisset der wäre.

Pluraliter.

Utinam Fuissetmus wir wären.
 Fuissetis wolt Gott daß ihr wäret gewesen.
 Fuissent die wären.

Futurum.

Utinam Sim ich wurde oder solte seyn.
 Sis wolt Gott daß du würdest / oder soitest seyn.
 Sit der wurde oder solte seyn.

Pluraliter.

Utinam Simus wir wurden / oder solten seyn.

Sitis

Sitis wolt Gott daß ihr würdet oder soltet seyn.
Sint die wurden / oder solten seyn.

De modo Coniunctivo.

Conjunctivus modus apud Latinos duntaxat quin-
que temporibus totiaemq; vocibus distinctis constat.
Græci Prasenti & Imperfecto vocem unam tantum,
Perfecto itidem unam, & plusquamperfecta tribuunt.
Conjunctivi Modi tempus Prasens.

Cum Sim ich bin.
Sis weil du bist.
Sit der ist.

Pluraliter.

Cum Simus wir seynd.
Sitis weil ihr seynd.
Sint die seynd.

Præteritum Imperfectum.

Cum Essem ich war.
Esset weil du warest.
Esset der war.

Pluraliter.

Cum Essemus wir waren.
Essetis weil ihr waret.
Essent die waren.

Præteritum Perfectum.

Cum Fuerim ich bin.
Fueris weil du bist gewesen.
Fuerit der ist.

Pluraliter.

Cum Fuerimus wir seynd.
Fueritis weil ihr seynd gewesen.
Fuerint die seynd.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cum Fuisset

ich war.

Fuisse

weil du warst gewesen

Fuisent

der war.

Futurum.

Cum Fuero

ich werd.

Fueris

weil du wirst seyn.

Fuerit

der wird.

Pluraliter.

Cum Fuerimus

wir werden.

Fueritis

weil ihr werdet seyn.

Fuerint

die werden.

De modo Potentialis, & Permissivo,
sive Concessivo.

M Odam Coniunctivus, Potentialis, Permissivus sive Concessivus quinque habent tempora, atq; easdem ferè voces, significationes tamen longè diversas: unde apertissimè intelligimus, Modorum diversitatem præcipuè ex significationis dissimilitudine proficisci: quod idem in nominum casibus fieri licet. Nam quamvis Nominativus itidem, & Ablativus vocæ similes sint, diversi tamen sunt casus: alia enim nominandi, alia vocandi, alia dandi, alia auferendi est significatio. Quare uti casus, quamvis voce simillimi, à Grammaticis tamen propter significationis dissimilitudinem distincti sunt; ita hi tresmodi mihi necessario videntur separandi. Quid attinet, dixerit quispiam, iam diu pueros in verborum declinatione detinere, atq; remorari? Non est contemnenda mora, que fructus afferat uberrimos. Quoties in explicandis aucto-

vibus hærebit Ludimagister, nisi hos modos discernat; eorumq; vim, ac naturam penitus internoscatur? Cuiusnam modo hac atq; alia quam plurima loca adscribet?

Terent. Andr. Bonus hic vir est, S. hic sit bonus?
 Plant. Amph. Vir ego tum sim? Crassus in Philippum apud Ciceronem 3. de Orat. Ego te consulem putem, cum ne esse putem Senatorem? Quin. lib. 1. cap. 9. Frangas citius quam corrigas, qua in pravum induerunt. C. pro Ra. perd. reo. Tu demq; Labiene, quid faceres tali in re, ac tempore? Ter. Andr. Diceret, Quid feci? Salustius in Catil. Sed confecto praelio, tum vero cernereres quanta audacia, quantaq; vis animi fuisset in exercitu Catilina, Virgil. Æneid 9.

Unus, & è vestris, o cives, undique septus,
 Aggeribus, tantas strages impunè per urbem
 Ediderit? juvenum primos tot miserit Orco?

Cicero Cornific. libr. 12. Famil. Plura scripsissem; nisi tui festinarent. Virg. Æneid. 7.

-- faces in castra tulissem,

Inplestemq; foros flammis, geniumq; patremq;
 Cum genero extinxem, memet super ipsa dediissem.

Cicero in Orat. Pomeridianas quadrigas quam postmeridianas libentius dixerim, Plin. lib. 9. cap. 48. Nec facile aixerim, quã id aetate experit.

Hac sanè Potentiali adscribenda facile judicabit, qui ejus naturam penitus perspectam cognitamq; habuerit; qua vero subiectam, quo pacto Permissivo sive Concessivo esse attribuenda intelliget, qui ejus nomen ac vim prorsus ignoraverit?

Cicer. 2. Acad. Hac si vobis non probamus, sint falsa sanè, invidiosa sanè non sunt. Terent. Adolph. Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet.

Cicer. 3. Verr. Malus civis, improb us consul, seditiosus homo Cn. Carbo fuit: fuerit aliis, tibi quando esse capit? Virg. Aeneid. 4.

Verùm anceps pugna fuerat fortuna: fuisset.

Cic. 2. Acad. Age, resistero Peripateticis, &c. Sustinuo Epicureos, &c. Diodore quid faciam Stoico, quem à puero audivi.

Quae cum ita sint, Praeceptores vehementer rogamus, ut saltem primas personas (licet prima Permissivi modi parum sint usitate) suos auditores memoria mandare patiantur.

Modi Potentialis tempus praesens.

SIm, Solte ich seyn? oder daß ich sey?

Präteritum Imperfectum.

Esem, Ich wär/ oder möchte seyn.

Präteritum Perfectum.

Fuerim, Daß ich gewesen sey / oder daß ich hab mögen seyn/ solt ich gewesen seyn.

Präteritum Plusquamperfectum,

Fuisseim, Ich wär gewesen / oder hätten mögen seyn.

Futurum.

Fuero, Ich wurde/ oder köndte seyn.

Haec voces praesentis temporis. Solte ich seyn?

Daß ich sey? cum interrogatione sunt pronuntiantia.

Latina exempla pete ex superiori scholio, & ex Commentariis,

Modi

Modi Permissivi, sive Coucessivi tem-
pus Præsens.

SIm, Ich sehe ich sey/ gesetzt daß ich sey / dem sey
also/ daß ich sey.

Præteritum Imperfectum.

Essem, Ich sehe/ ich wär/ gesetzt daß ich wär/ dem
sey also/ daß ich wär.

Præteritum Perfectum.

Fuerim, Ich sehe/ ich sey gewesen/ gesetzt/ daß ich
sey gewesen/ dem sey also/ daß ich sey ge-
wesen.

Præteritum Plusquamperfectum.

Fuissem, Ich sehe / ich wär gewesen/ gesetzt/ daß
ich wär gewesen/ dem sey also / daß ich
wär gewesen.

Futurum.

Fuero, Ich sehe / ich werde seyn/ gesetzt: daß ich
werde seyn/ dem sey also/ daß ich werde
seyn.

Infinitivi modi tempus præsens.

Esse, Seyn.

Præteritum Imperfectum.

Esse, Seyn.

Præteritum Perfectum.

Fuisse, Gewesen seyn.

Præteritum Plusquamperfectum.

Fuisse, Gewesen seyn.

Futurum.

Fore, vel Futurum, am, um esse, werden oder
(wurden seyn.

Plura-

Pluraliter.

Fore, vel Futuros, as, a, esse,

*Futurum Praterito mistum.*Futurum, am, um, fuisse. Sollen geweest seyn.
oder wurden gewesen seyn.*Pluraliter.*

Futuros, as, a, fuisse.

Participium futuri temporis.

Futurus, ra, rum, Werden seyn/das ist; künfftig.

PRIMA CONIUGATIO.

Amo, verbum Activum, Modi Indicativi,
temporis Præsentis, numeri Singularis,

Personæ primæ,

*Sic conjugabitur.**Indicativi modi tempus præsens.*Amo, Ich lieb.
Amas, Du liebst.
Amat, Der liebt.*Pluraliter.*Amamus, Wir lieben.
Amatis, ihr liebet.
Amant, Die lieben.*Præteritum Imperfectum.*Amabam, Ich liebete/oder liebte.
Amabas, Du liebtest.
Amabat, Der liebte.*Pluraliter.*Amabamus, Wir liebten.
Amabatis, ihr liebte.

Ama.

Amabant, Die liebten.
Amas, s, mutatâ in bam, fit amabam, sic Docebam.
 Præteritum perfectum.

Amavi, Ich hab geliebt.
 Amavisti, vel Amâsti, du hast geliebt.
 Amavit, der hat geliebt.

Pluraliter.

Amavimus Wir haben geliebt.
 Amavistis, ihr habt geliebt.
 Amaverunt, vel Amavêre, die haben geliebt.

Præteritum plusquamperfectum.

Amaveram, Ich hatte
 Amaveras, du hattest geliebt.
 Amaverat, der hatte

Pluraliter.

Amaveramus, Wir hatten
 Amaveratis, ihr hattet geliebt.
 Amaverant, die hatten

*Amavi, i, in e, & additâ ram, fit Amaveram: Sic in
 cæteris Conjugationibus.*

Futurum.

Amabo, Ich werd
 Amabis, du wirst lieben,
 Amabit, der wird

Pluraliter.

Amabimus, Wir werden
 Amabitis, ihr werdet lieben.
 Amabunt, die werden

De sent. Varron. Amavero, ich werd geliebt/haben.

Amas,

Amas; s, in bo, amabo: Sic docebo.

Imperativi modi tempus prasens.

Ama, vel amato, Lieb du.
Amet, Lieb der.

Pluraliter.

Amemus, Lasset vns lieben.
Amate, vel Amatote, Liebet ihr.
Ament, lieben die.

Amas, s, ablatâ, fit Ama: Eodem modo Doce, Audi.

Futurum, vel potius Modus Mandativus, sive Legitimus, hoc est, quo precipuè mandata precepta, legesque dantur.

Amato tu, vel Amabis du solt lieben.
Amato ille, vel Amabit. Der solt lieben.

Pluraliter.

Amatote, vel Amabitis, Ihr solt lieben.
Amanto, vel Amabunt, die sollen lieben.

Amat, addito o, fit Amato: Sic in ceteris Conjugationibus.

Optativi modi tempus Prasens, & imperfectum.

Utinam Amarem, ich liebte
Amares, wolt Gott daß du liebtest.
Amaret, der liebte.

Pluraliter.

Utinam Amaremus wir liebten.
Amaretis, wolt Gott daß ihr liebte.
Amarent, die liebten.

Ama, additâ rem: ab eadem persona Imperativi sunt Docerem, Legerem, audirem.

Preteritum perfectum.

Utinam Amaverim, ich hätte
 Amaveris, wolt Gott daß du hättest geliebt
 Amaverit, der hätte.

Pluraliter

Utinam Amaverimus, wir hätten
 Amaveritis, wolt Gott daß ihr hättet geliebt.
 Amaverint, die hätten

Amavi, i, in e, & addita rim: Sic in ceteris.

Præteritum plusquamperfectum.

Utinam Amaviffem, ich geliebt hatt.
 Amaviffes, wolt Gott daß du geliebt hättest.
 Amaviffet, der geliebt hatt.

Pluraliter.

Utinam Amaviffemus, wir geliebt hätten.
 Amaviffetis, wolt Gott daß ihr geliebt hättet.
 Amaviffent, die geliebt hätten.

Amavi additâ s, & sem: Sic in ceteris.

Futurum.

Utinam Amem, ich würd
 Ames, wolte Gott daß du würdest lieben.
 Amet, der würd.

Pluraliter.

Utinam Amemus, wie wurden
 Ametis, wolt Gott daß ihr würdet lieben.
 Ament, die wurden

Conjunctivi modi tempus præfens.

Cum Amen, ich lieb.
 Ames, weil du liebst.
 Amet, der liebt.

Plura-

Pluraliter.

Cum Amemus, wir lieben.
 Ametis, weil ihr liebet.
 Ament, die lieben.

Præteritum Imperfectum.

Cum Amarem, ich liebte.
 Amares, weil du liebstest.
 Amaret, der liebte.

Pluraliter.

Cum Amaremus, wir liebten,
 Amaretis, weil ihr liebte.
 Amarent, die liebten.

Præteritum perfectum.

Cum Amaverim, ich hab.
 Amaveris, weil du hast geliebt.
 Amaverit, der hat.

Pluraliter.

Cum Amaverimus, wir haben.
 Amaveritis, weil ihr habt geliebt.
 Amaverint, die haben.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cum Amavissem, ich hätte.
 Amavisses, weil du hättest geliebt.
 Amavisset, der hätte.

Pluraliter.

Cum Amavissemus, wir hätten.
 Amavissetis, weil ihr hättet geliebt.
 Amavissent, die hätten.

Futurum.

Cum Amavero, ich wird.
 Amaveris, weil du wirst lieben.
 Amaverit, der wird.

Pluraliter.

Cum Amaverimus, wir werden.
 Amaveritis, weil ihr werdet lieben.
 Amaverint, die werden.
Amavi, i, in e, & additâ ro: Eodem modo in ceteris.
 De Sententia Varronis. Amavero, Ich werd ge-
 liebt haben.

Potentialis modi tempus presens.

Amem, Solte ich lieben? oder daß ich liebe?
Præteritum Imperfectum.

Amarem, Ich liebte / oder ich möchte lieben.
Præteritum perfectum.

Amaverim, Daß ich geliebt hab? oder
 daß ich hab mögen lieben?
 Solte ich geliebt haben?

Præteritum plusquamperfectum.

Amavissem, Ich hätte geliebt / oder hätte
 mögen lieben.

Amavero, Ich würde / oder köndte lieben.

*Præsentis temporis voces cum interrogatione usurpan-
 tur: utob quam causam interrogationis signum adjecimus,*
 Solte ich lieben? daß ich liebe? Cicer. 3. de Or.
 Ego te consulem putem? Solte ich dich für einen
 Bürgermeister halten? Quint. lib. 6. c. 5. Videas
 plerosq; irâ percitos. Du solt den mehron Theil
 sehen / 2c.

Permissivi, sive Concessivi modi tempus presens.

Amem, Ich setze / ich liebe oder ge-
 setzt / daß ich liebe / oder dem
 sey also / daß ich liebe.

Præteritum Imperfectum.

Amarem, Ich seze / ich liebte / oder dem
sey also / daß ich liebte.

Præteritum perfectum.

Amaverim, Ich seze / ich hab geliebt / oder
dem sey also / daß ich hab ge-
liebt.

Præteritum plusquamperfectum.

Amavissim, Ich seze / ich hätte geliebt /
oder dem sey also / daß ich
hätte geliebt.

Futurum.

Amavero, Ich seze ich werde lieben / oder dem
sey also / daß ich lieben werde.

Infiniti modi tempus presens.

Amare, Lieben.

Præteritum Imperfectum.

Amare, Lieben.

Ama, additâ re, fit Amare, Sic Docere, Legere Audire.

Præteritum perfectum.

Amavisse, Geliebt haben.

Præteritum plusquamperfectum.

Amavisse, Geliebt haben.

*Amavi additâ s, & syl. se, fit Amavisse, Sic Docuisse,
Legisse, Audi visse.*

Futurum.

Amaturum, am, um, esse. Lieben werden.

Pluraliter.

Amaturos, as, a, esse.

Futurum Praterito missum.

Amaturum, am, um, fuisse Sollen geliebt haben/
oder würden geliebt haben.

Pluraliter.

Amaturos, as, a, fuisse.

Sunt qui futurum Infiniti modi non solum accusandi, sed etiam nominandi casu efferant sic, Amaturus, vel Amaturum esse, neq; immerito; siquidem Infinitum Esse, utrumq; casum admittit Videor ne tibi aliquando amaturus esse litteras, Putas me aliquando amaturum esse litteras? Nos tamen veteres Grammaticos sequuti, accusandi casu tanquam proprio Infiniti fuimus contenti. Si quis vero & nominandi addiderit, minime displicebit.

Gerundia.

Amandi,
Amando,
Amandum,

Zu lieben / liebend.

Amans, amantis, tis in di, do, dum: Eodem modo in ceteris Conjugationibus.

Supina.

Amatum, amatu,

Zu lieben.

Participia declinationis Activa, temporis presentis, & Imperfecti.

Amans, amantis, Liebend/ einer der da liebet/eine die da liebet/eines das da liebet.

Amabam, bam mutatâ in us, Sic in ceteris.

Futurum.

Amaturus, um, der/ die das lieben wird/ oder soll.

Amatum, m, mutatâ in rus: Cetera eodem modo.

Formavimus hoc Participium à priore Supino, propter verba neutra, qua posteriori carent.

Doceant Praeceptores pueros participia futuri temporis, tam activa, quam passiva etiam verbo substantivo conjungere; ne semper verbo Debeo quod familiarissimum est, utantur. Sum Amaturus, es Amaturus, &c. pro debeo amare, debes amare, &c. Amaturus eram, eras, pro debebam amare, &c. Amandus sum, es, &c. pro debeo, debes amari. Amandus eram, eras, &c. pro debebam, debebas amari.

AMOR, VERBUM PASSIVUM, SIG CONJUGABITUR.

Indicativi Modi tempus praesens.

A MOR	ich wird
Amaris, vel Amare,	du wirst geliebt.
Amatur,	der wird

Pluraliter.

Amamur,	wir werden
Amamini,	ihr werdet geliebt.
Amantur,	die werden

Amo, addita r: cetera eodem modo.

Præteritum Imperfectum.

Amabar,	ich ward
Amaberis, vel Amabare.	du warst geliebt.
Amabatur,	der ward

Amabam, m, mutat a in r, Sic in ceteris.

Pluraliter.

Amabamur,	wir warden
Amabamini,	ihr wardet geliebt.
Amabantur,	die warden

Pre

Præteritum perfectum.

Amatus, amata, amatum sum, vel fui. Ich bin
geliebt worden.

Amatus, ta, tum es, vel fuisti, Du bist geliebt
worden.

Amatus, ta, tum est, vel fuit, Der ist geliebt worden.

*Amatu, additâs, Sic in cæteris
Pluraliter.*

Amati, amatae, amata sumus, vel fuimus, wir seynd
geliebt worden.

Amati, tæ, ta, estis, vel fuistis, Ihr ward geliebt
worden.

Amati, tæ, ta sunt, fuerunt, vel fuere, Die seynd
geliebt worden.

Præteritum plusquamperfectum.

Amatus, ta, tum eram, vel fueram, Ich war
geliebt worden.

Amatus, ta, tum eras, vel fueras, Du warst ge-
liebt worden.

Amatus, ta, tum erat, vel fuerat, Der ward ge-
liebt worden.

Pluraliter.

Amati, amatae, amata eramus, vel fueramus, Wir
waren geliebt worden.

Amati, tæ, ta eratis, vel fueratis, Ihr waret ge-
liebt worden.

Amati, tæ, ta erant, vel fuerant, Die waren geliebt
worden.

Futurum.

Amabor, Ich wird

Amaberis, *vel* amabere du wirst geliebt werden.
Amabitur, der wird

Pluraliter.

Amabimur, Wir werden
Amabimini, ihr werdet geliebt werden.
Amabuntur, die werden

Amabo, additâ r, Sic Docebor.

De Sententia Varronis, Amatus, a, um, tuero, Ich
wird geliebt worden seyn.

Imperativi presens.

Amare, *vel* amator, seye oder werde du geliebt.
Ametur, seye oder werde der geliebt.

Pluraliter.

Amemur, seyen oder werden wir
Amamini, *vel* amaminor, seyt oder werdet ihr
geliebt.

Amentur, seyen oder werden die

Ama. additâ re: Amato additâ r, Sicin ceteris.

Futurum, sive Modus Mandativus.

Amator tu, amaberis, *vel* amabere, Du solst ge-
liebt werden.

Amator ille, *vel* amabitur, Der solst ge-
liebt werden.

Pluraliter.

Amaminor, *vel* amabimini, Ihr solt ge-
liebt werden.

Amantor, *vel* amabuntur, Die sollen ge-
liebt werden.

Optativi modi tempus presens, & Imperfectum.

Utinam Amarer, Wolt Gott daß ich ge-
liebt werd. Ama.

Amareris, *vel* amarère, Daß du geliebt würdest.

Amaretur, Daß der geliebt würde.
Pluraliter.

Utinam Amaremur, wir geliebt würden
Amaremini, Wolt Gott daß ihr geliebt würdet.
Amarentur, die geliebt würden.
Præteritum Perfectum.

Utinam Amatus, amata, amatum sim, *vel* fuerim, wolt Gott daß ich war geliebt gewesen/ oder worden.

Amatus, ta, tum sis, *vel* fueris, Du wärest geliebt gewesen/ oder worden.

Amatus, ta, tum sit, *vel* fuerit, Der wäre geliebt gewesen/ oder worden.

Pluraliter.

Utinam Amati, tæ, ta simus, *vel* fuerimus, Wolt Gott daß wir wären geliebt gewesen / oder worden.

Amati, tæ, ta, sitis *vel* fueritis, Ihr wäret geliebt gewesen/ oder worden.

Amati, tæ ta sint *vel* fuerint, Die wären geliebt gewesen/ oder worden.

Præteritum plusquamperfectum.

Utinam Amatus, amata, amatum essem, *vel* fuissem, Wolt Gott daß ich wäre geliebt worden / oder gewesen.

Amatus, ta, tum esses, *vel* fuisses, Du wärest geliebt worden/ oder gewesen.

Amatus, ta, tum esset, *vel* fuisset, Der war geliebt worden/ oder gewesen.

Pluraliter.

Utinam Amati, tæ, ta essemus, *vel* fuissetus, Wolt
Gott daß wir wären geliebt worden/ oder
gewesen.

Amati, tæ, ta essetis *vel* fuissetis, Ihr wäret ge-
liebt worden/ oder gewesen.

Amati, tæ, ta essent, *vel* fuissent, Die wären ge-
liebt worden/ oder gewesen.

Futurum.

Utinam Amer, Wolt Gott daß ich wurd geliebt
werden.

Ameris *vel* amere, Du wurst geliebt werden.

Ametur, Der wurd geliebt werden.

Pluraliter.

Utinam Amemur, Wolt Gott wir wurden
geliebt werden.

Amemini, Ihr wurdet geliebt werden.

Amentur, Die wurden geliebt werden.

Amem, m, in r: Sic in ceteris.

Coniunctivi modi tempus presens.

Cum Amer, Weil ich geliebt wird.

Ameris, *vel* Amere, du geliebt wirst.

Ametur, der geliebt wird.

Pluraliter.

Cum Amemur, Weil wir geliebt werden.

Amemini, ihr geliebt werdet.

Amentur, die geliebt werden.

Præteritum Imperfectum.

Cum Amarer, Weil ich geliebt war.

Amareris, *vel* amarere, du geliebt warst.

Amaretur, der geliebt war.

Plura-

Pluraliter.

Cum Amaremur, Weil wir geliebt waren.
 Amaremini, ihr geliebt waret.
 Amarentur; die geliebt waren.

Præteritum perfectum.

Cum Amatus amata, amatum sim, vel fuerim, Weil
 ich bin geliebt worden/ oder gewesen.

Amatus, ta, tum sis, vel fueris, Du bist geliebt
 worden/ oder gewesen.

Amatus, ta, tum sit, vel fuerit, Der ist geliebt
 worden/ oder gewesen.

Pluraliter.

Cum Amati, amatae, amati simus, vel fuerimus, Weil
 wir seynd geliebt worden/ oder gewesen.

Amati, tæ, ta sitis, vel fueritis, Ihr seynd geliebt
 worden/ oder gewesen.

Amati, tæ, ta sint, vel fuerint, Die seynd geliebt
 worden/ oder gewesen.

Præteritum plusquamperfectum.

Cum Amatus, amata, amatum essem, vel fuissetem,
 Weil ich war geliebt worden/ oder gewesen.

Amatus, ta, tum esses, vel fuissetes, Du warst geliebt
 worden/ oder gewesen.

Amatus, ta, tum esset, vel fuisset, Der war geliebt
 worden/ oder gewesen.

Pluraliter.

Cum Amati, amatae, amati essemus, vel fuissetemus,
 Weil wir waren geliebt worden/ oder ge-
 wesen.

Amati, tæ, ta essetis, vel fuissetis, Ihr waret
 geliebt worden/ oder gewesen.

Amati, tæ, ta essent, *vel* fuissent, Die waren ge-
liebt worden/ oder gewesen.

Futurum.

Cum Amatus, amata, amatum ero, *vel* fuero. Weil
ich werd geliebt werden.

Amatus, ta tum eris, *vel* fueris, Du wirst ge-
liebt werden.

Amatus, ta, tum erit, *vel* fuerit, Der wird ge-
liebt werden.

Pluraliter.

Cum Amati, Amata, Amata erimus, *vel* fuerimus,
Weil wir werden geliebt werden.

Amati, tæ, ta eritis, *vel* fueritis, Ihr werdet ge-
liebt werden

Amati, tæ, ta erunt, *vel* fuerint, Die werden
geliebt werden.

Potentialis modi tempus presens.

Amer? Solte ich geliebt werden/ oder daß ich
geliebt werde.

Prateritum Imperfectum.

Amarer? Ich wurde geliebt/ oder möchte ge-
liebt werden.

Prateritum Perfectum.

Amatus, a, um sim *vel* fuërim, Daß ich geliebt sey
worden / oder daß ich hab mögen geliebt
werden. Solte ich geliebt seyn worden.

Prateritum Plusquamperfectum.

Amatus, ta, tum essem, *vel* fuissem, Daß ich wär
geliebt worden / oder hätte mögen geliebt
werden.

Futurum.

Amatus, ta, tum ero, vel fuero, Ich wird geliebt
 werden/ oder köndte geliebt werden.

Permissivi, sive Concessivi modi tempus praesens.

Amer, Dem sey also/ daß ich geliebt werde.

Prateritum Imperfectum.

Amarer, Dem sey also/ daß ich geliebt wurde.

Prateritum Perfectum.

Amatus, ta, tum sim, vel fuerim, Dem sey also/
 daß ich geliebt worden sey.

Prateritum plusquamperfectum.

Amatus, ta, tum essem, vel fuissim, Dem sey also/
 daß ich geliebt worden wär.

Futurum.

Amatus, ta, tum ero, vel tuero, Dem sey also/
 daß ich werd geliebt werden.

Infiniti Modi tempus praesens.

Amari, Geliebt werden.

Prateritum Imperfectum.

Amari, Geliebt werden.

Amare, e, in i, Sic Doceri, Audiri

Prateritum perfectum,

Amatum, am, um esse, vel fuisse, Geliebt seyn
 worden.

Pluraliter. Amatos, tas, ta esse, vel fuisse.

Prateritum plusquamperfectum.

Amatum, am, um esse, vel fuisse, Geliebt seyn
 worden.

Pluraliter. Amatos, tas, ta esse, vel fuisse.

Futurum.

Amatum iri, vel amandum, am, um esse, Geliebt
 zu werden. Plu.

Pluraliter. Amatum iri, vel amandos, as, a esse,
Futurum præterito missum.

Amandum, am, um fuisse. Sollen geliebt worden seyn.

Pluraliter. Amandos, das da fuisse.

Circuitio illa ex participio Dus, futuro primo adjecta, sitne futuri temporis an non; & qua ratione fit addita, Vide in Commentariis.

Participium præteriti temporis.

Amatus, ta, tum, Geliebt.

Amatu, addita s, Cetera eodem modo Futuri.

Amandus, a, um, Der/die/das geliebt soll werden.

Amans, amantis, tis in dus, da, dum; Sic in ceteris.

SECUNDA CONJUGATIO.

DOCEO, verbum Activum, modi Indicativi temporis Præsentis, numeri Singularis, personæ primæ, Conjugationis, secundæ, Sic conjugabitur.

Indicativi modi tempus præsens.

Doceo, Ich lehre / doces, docet.

Pluraliter. Docemus, docetis, docent.

Præteritum Imperfectum.

Docebam, Ich lehre / docebas, docebat.

Pluraliter. Docebamus, docebatis, docebant.

Præteritum perfectum.

Docui, Ich hab gelehrt / docuisti, docuit.

Pluraliter. Docuimus, docuistis, docuerunt; vel docuere.

Præteritum plusquamperfectum.

Docueram, Ich hatte gelehrt / docueras, docuerat.

Plural. Docueramus, docueratis, docuerant.

Futurum.

Docebo, ich werd lehren / docebis, docebit.

Plural. Docebimus, docebitis, docebunt.

Imperativi modi tempus præsens.

Doce, vel Doceto, Lehre du / doceat.

Plural. Doceamus, docete, vel docetote, doceant.

Futurum, sive modus Mandatiuus.

Doceto tu, vel docebis, Du sollst lehren / doceto ille vel docebit.

Plur. Docetote, vel docebitis: docento, vel docebunt

Optativi modi tempus præsens & Imperfectum.

Utinam Docerem, Wolt Gott daß ich lehrte / doceres, doceret.

Pluraliter. *Utinam* Doceremus, doceretis, docerent.

Præteritum perfectum.

Utinam Docuerim, Wolt Gott daß ich hätte gelehrt / docueris, docuerit.

Plural. *Utinam* Docuerimus, docueritis, docuerint.

Præteritum plusquamperfectum.

Utinam Docuissem, Wolt Gott daß ich hätte gelehrt / docuisses, docuisset.

Plural. *Utinam* Docuissemus, docuissetis, docuissent.

Futurum.

Utinam Doceam, Wolt Gott daß ich würde lehren / doceas, doceat.

Plural. *Utinam* Doceamus, doceatis, doceant.

Coniunctivi modi tempus præsens.

Cum Doceam, Weil ich lehre / doceas, doceat.

Pluraliter.

Cum Doceamus, doceatis, doceant.

Doceo, o, in am: Sic legam, audiam.

Prateritum Imperfectum.

Cum Docerem, Weil ich lehrte / doceres, doceret.

Pluraliter.

Cum Doceremus, doceretis, docerent.

Prateritum perfectum.

Cum Docuerim, Weil ich hab gelehrt / docueris, docuerit.

Pluraliter.

Cum Docuerimus, docueritis, docuerint.

Prateritum Plusquamperfectum.

Cum Docuissem, Weil ich hätte gelehrt / docuisses, docuisset.

Pluraliter.

Cum Docuissemus, docuissetis, docuissent.

Futurum.

Cum Docuero, Weil ich werd lehren / docueris, docuerit.

Pluraliter.

Cum Docuerimus, docueritis, docuerint.

Potentialis modi tempus praesens.

Doceam? Solte ich lehren / oder daß ich lehre.

Prateritum Imperfectum.

Docerem? Ich lehrte / oder möchte lehren.

Prateritum perfectum.

Docuerim? Daß ich gelehrt hab / oder / daß ich hab mögen lehren / solte ich gelehret haben.

Prateritum Plusquamperfectum.

Docuissem, Ich hätte gelehrt / oder hätte mögen lehren.

Futurum.

Docuero, Ich würde / oder köndte lehren.
Permissivi, sive Concessivi tempus praesens.

Doceam, Ich setze / ich lehre.
Prateritum Imperfectum.

Docerem, Ich setze / ich lehrte.
Prateritum perfectum.

Docuerim, Ich setze / ich habe gelehrt.
Prateritum Plusquamperfectum.

Docuissem, Ich setze / daß ich gelehrt hätte.
Futurum.

Docuero, Ich setze / daß ich werd lehren.
Infiniti modi tempus praesens.

Docere, Lehren.
Prateritum Imperfectum.

Docere, Lehren.
Prateritum perfectum.

Docuisse, Gelehrt haben.
Prateritum Plusquamperfectum.

Docuisse, Gelehrt haben.
Futurum.

Docturum, am, um esse. Lehren werden.
Plur. Docturos, as, a, esse.

Futurum Praterito missum.
 Docturum, docturam, docturum fuisse. Sollen!
 gelehrt haben / oder würden gelehrt haben.

Plural. Docturos, as, a fuisse.
Gerundia.

Docendi, docendo, docendum, Zu lehren / lehrend.
Supina.

Doctum, doctu, Zu lehren.

*Participia declinationis Activa, temporis presentis.
& Imperfecti.*

Docens, docentis, *Der/ die/ das* Lehrend.
Futurum.

Docturus, doctura, docturum, *Der/ die das* lehren
wird/ oder soll.

DOCEOR, VERBUM PASSIVUM,
SIC CONJUGABITUR.

Indicativi modi tempus presens.

DOCEOR, *Ich* werd gelehrt/ doceris, *vel* docere, docetur.

Plural. Docemur, docemini, docentur.

Præteritum Imperfectum,

Docebar, *Ich* ward gelehrt/ docebaris, *vel* docebars, docebatur.

Plural. Docebamur, docebamini, docebantur.

Præteritum perfectum.

Doctus, a, um sum, *vel* fui. *Ich* bin gelehrt worden/ es, *vel* fuisti, est *vel* fuit.

Plural. Docti, æ, a, sumus *vel* fuimus, estis *vel* fuistis, sunt *vel* fuerunt.

Præteritum plusquamperfectum.

Doctus, a, um, eram, *vel* fueram, *Ich* ward gelehrt worden/ eras, *vel* fueras, erat, *vel* fuerat.

Pluraliter. Docti, æ, a, eramus, *vel* fueramus, eratis, *vel* fueratis, erant, *vel* fuerant.

Futurum.

Docebor. *Ich* werd gelehrt werden/ doceberis, *vel* docebers, docebitur.

Pluralis

Plural. Docebimur, docebimini, docebuntur.

Imperativi Præsens.

Docere, *vel* docetor, Sey oder werde du gelehrt
doceatur.

Plural. Doceamur, docemini, *vel* docemini, doceantur.

Futurum siue modus mandatiuus.

Docetor tu, doceberis, *vel* docebere, Du solt ge-
lehrt werden/ docetor ille, *vel* docebitur.

Plural. Docemini, *vel* docebimini, docentor, *vel*
docebuntur.

Optativi modi tempus præsens & Imperfectum.

Utinam Doceret, Wolt Gott daß ich gelehrt
würdt/ docereres, *vel* docerere, doceretur.

Plural. Utinam Doceremur, doceremini, doceren-
tur.

Præteritum perfectum.

Utinam Doctus, a, um sim, *vel* fuerim, Wolt Gott
daß ich wår gelehrt worden / sis *vel* fueris, sit
vel fuerit.

Plural. Utinam Docti, æ, a simus *vel* fuerimus, sitis,
vel fueritis, sint, *vel* fuerint.

Præteritum plusquamperfectum.

Utinam Doctus, a, um essem, *vel* fuissem, Wolt
Gott daß ich wår gelehrt worden / esses, *vel*
tuisses, esset, *vel* fuisset.

Plural. Utinam Docti, æ, a essemus, *vel* fuissemus,
essetis, *vel* fuissetis, essent, *vel* fuissent

Futurum.

Utinam Docear, Wolt Gott daß ich würdt gelehrt
werden/ docearis, *vel* doceare, doceatur.

Plural. Utinam Doceamur, doceamini, doceantur,
Coniunctivi modi tempus praesens.

Cum Docear, Weil ich gelehrt werd / docearis,
 vel doceare, docearur,

Plural. *Cum* Doceamur, doceamini, doceantur.
Prateritum Imperfectum.

Cum Docerer, Weil ich gelehrt war / docereris, vel
 docerere, doceretur.

Plural. *Cum* Doceremur, doceremini, docerentur.
Prateritum Perfectum.

Cum Doctus, a, um, sim, vel fuerim, Weil ich ge
 lehrt bin worden / sis, vel fueris, sit, vel fuerit,

Plural. *Cum* Docti, æ, a simus, vel fuerimus, sitis, vel
 fueritis, sint vel fuerint.

Prateritum plusquamperfectum.

Cum Doctus, a, um essem, vel fuisset, Weil ich war
 gelehrt worden / esses vel fuisses, esset vel fuisset.

Plural. *Cum* Docti, æ, a essemus, vel fuissetis, esse
 tis vel fuissetis, essent, vel fuissent.

Futurum.

Cum Doctus, a, um ero, vel fuero, Weil ich werd
 gelehrt werden / eris vel fueris, erit vel fuerit.

Plural. *Cum* Docti, æ, a, erimus vel fuerimus, eritis,
 vel fueritis, erunt vel fuerint.

Potentialis modi tempus praesens.

Docear? Solte ich gelehrt werden / oder daß ich
 gelehrt werde.

Prateritum Imperfectum.

Docerer? Ich würde gelehrt / oder möchte gelehrt
 werden.

Präteritum perfectum,

Doctus, a, um sim, *vel fuerim*, Daß ich gelehrt sey
worden / oder daß ich hab mögen gelehrt wer-
den / Solte ich gelehrt seyn worden?

Präteritum plusquamperfectum.

Doctus, a, um essem, *vel fuisset*, Ich wär gelehrt
worden / oder ich hätt mögen gelehrt werden.

Futurum.

Doctus, a, um ero, *vel fuero*, Ich wurd / oder könde
te gelehrt werden.

Permissivi, sive Concessivi modi tempus praesens.

Docear, Ich setze / ich werde gelehrt.

Präteritum Imperfectum.

Docerer, Ich setze / ich würde gelehrt.

Präteritum Perfectum.

Doctus, a, um sim, *vel fuerim*, Ich setze / ich sey
gelehrt worden.

Präteritum Plusquamperfectum.

Doctus, a, um essem, *vel fuisset*, Ich setze / daß ich
gelehrt worden wär.

Futurum.

Doctus, a, um ero, *vel fuero*, Ich setze / daß ich
werde gelehrt werden.

Infiniti Modi tempus praesens.

Doceri, Gelehrt werden.

Präteritum Imperfectum.

Doceri, Gelehrt werden.

Präteritum Perfectum.

Doctum, am, um esse, *vel fuisset*, Gelehrt seyn
worden / oder gewesen.

Plural. Doctos, as, a esse *vel fuisset*,

Præteritum plusquamperfectum.

Doctum, am, um esse, vel fuisse. Gelehrt seyn
werden/ oder gewesen.

Futurum.

Doctum iri, vel docendum, am, um esse, Gelehrt
zu werden.

Plural. Doctam iri, vel docendos, as, a, esse.

Futurum præterito missum.

Docendum, am, um, fuisse, Sollen gelehrt wor-
den seyn/ oder würden gelehrt worden seyn.

Plural. Docendos, as, a, fuisse.

Participium præteriti temporis.

Doctus, a, um, Gelehrt.

Participium futuri temporis.

Docendus, a, um, Der/ die/ das gelehrt soll
werden.

TERTIA CONJUGATIO.

LEGO, verbum Activum, modi Indicativi,
temporis Præsentis, numeri Singularis, Personæ
primæ, Conjugationis tertiæ, Sic con-
jugabitur.

Indicativi modi tempus præsens.

LEGO, Ich liß / legis, legit.

Plural. Legimus, legitis, legant.

Præteritum Imperfectum.

Legebam, Ich lasse / legebas, legebat.

Plural. Legebamus, legebatis, legebant.

Lego, o, in e, & addito bam: Sic Audiebam.

Præteritum perfectum.

Legi, Ich hab gelesen / legisti, legit.

Plural,

- Plural.* Legimus, legistis, legerunt *vel* legere.
Præteritum plusquamperfectum.
- Legeram, Ich hatte gelesen / legeras, legerat;
Plural. Legeramus, legeratis, legerant.
Futurum.
- Legam, Ich werde lesen / leges, leget.
Plural. Legemus, legetis, legent.
Lego, o, in am: Sic Audiam.
Imperativi modi tempus præsens.
- Lege, *vel* legito, Lese du / legat.
Plural. Legamus, legite, *vel* legitote, legant.
Futurum, sive modus Mandativus.
- Legito tu, *vel* leges, Du sollt lesen / legito ille,
vel leget.
Plural. Legitote, *vel* legetis, legunto, *vel* legent.
Optativi modi tempus præsens & Imperfectum.
- Utinam Legerem, Wolt Gott daß ich lese /
 legeres, legeret.
Plural. Utinam Legeremus, legeretis, legerent.
Præteritum perfectum.
- Utinam Legerim, Wolte Gott daß ich hätte
 gelesen / legeris, legerit.
Plural. Utinam Legerimus, legeritis, legerint.
Præteritum plusquamperfectum.
- Utinam Legissem, Wolt Gott daß ich hätte ge-
 lesen / legisses, legisset.
Plural. Utinam Legissemus, legissetis, legissetent.
Futurum.
- Utinam Legam, Wolt Gott daß ich würde
 lesen / legas, legat.
Plural. Utinam Legamus, legatis, legant.

Conjunctivi modi tempus praesens.

Cum Legam , Weil ich liß / legas, legat.

Plural. Cum Legamus , legatis, legant.

Präteritum Imperfectum.

Cum Legerem , Weil ich lasse / legeres, legeret.

Plural. Cum Legeremus , legeretis, legerent.

Präteritum perfectum.

Cum Legerim , Weil ich hab gelesen/legeris, legerit.

Plural. Cum Legerimus , legeritis, legerint.

Präteritum plusquamperfectum.

Cum Legissem , Weil ich hätte gelesen/ legisse ,
legisset.

Plural. Cum Legissemus , legissetis, legisissent.

Futurum.

Cum Legero , Weil ich werd lesen/ legeris, legerit.

Plural. Cum Legerimus , legeritis, legerint.

Modi Potentialis tempus praesens.

Legam ? Solte ich lesen ? oder daß ich lese ?

Präteritum Imperfectum.

Legerem , Ich lesete / oder möchte lesen.

Präteritum perfectum.

Legerim , Daß ich gelesen hab / oder / daß ich
hab mögen lesen ? Solte ich gelesen haben ?

Präteritum Plusquamperfectum.

Legissem , Ich hätte gelesen / oder hätte mögen
lesen.

Futurum.

Legero , Ich wurde / oder köndte lesen.

Permissivi, sive Concessivi praesens.

Legam , Ich setze / ich liß.

Præteritum Imperfectum.

Legerem, Ich seze / ich lesete.

Præteritum perfectum.

Legerim, Ich seze / ich hab gelesen.

Præteritum plusquamperfectum.

Legissem, Ich seze / daß ich gelessen hätte.

Futurum.

Legero, Ich seze / daß ich lesen werde.

Infiniti modi temporis presens.

Legere, Lesen.

Præteritum Imperfectum.

Legere, Lesen.

Præteritum perfectum.

Legisse, Gelesen haben.

Præteritum plusquamperfectum.

Legisse, Gelesen haben.

Futurum.

Lecturum, am, um esse, werden lesen.

Plural. Lecturos, as, a esse.

Futurum præterito missum.

Lecturum, am, um fuisse, Sollen gelesen haben / oder würden gelesen haben.

Plural. Lecturos, as, a fuisse.

Gerundia.

Legendi, legendo, legendum, Zu lesen / lesend.

Supina.

Lectum, Lectu, Zu lesen.

Participia declinationis Activæ, Temporis Præsens & Imperfecti.

Legens, legentis, Der/die/daß da liset/oder list.

Futurum.

Lecturus, a, um, *Der/ die/ das da lesen wird/ oder soll.*

**LEGOR, VERBUM PASSIVUM,
SIC CONJUGABITUR.**

Indicativi modi tempus presens.

LEGOR. Ich wird gelesen / legeris, *vel* legere, legitur.

Plural. Legimur, legimini, leguntur.

Præteritum Imperfectum.

Legebar, Ich war gelesen / legebaris, *vel* legebare, legebatur.

Plural. Legebamur, legebamini, legebantur.

Præteritum perfectum.

Lectus, a, um sum, *vel* fui, Ich bin gelesen worden / es, *vel* fuisti, est, *vel* fuit.

Plural. Lecti, æ, a sumus, *vel* fuimus, estis, *vel* fuistis, sunt, fuerunt, *vel* fuere.

Præteritum plusquamperfectum.

Lectus, a, um eram, *vel* fueram. Ich war gelesen worden / eras, *vel* fueras, erat, *vel* fuerat.

Plural. Lecti, æ, a eramus, *vel* fueramus, eratis, *vel* fueratis, erant, *vel* fuerant.

Futurum.

Legar, Ich wird gelesen werden / Legeris, *vel* legere, legatur.

Plural. Legemur, legemini, legentur.

Imperativi modi tempus presens.

Legere, *vel* legitor, Sey/ oder werde du gelesen/ legatur,

Plural. Legamur, legimini, vel legiminor, legantur,
Futurum, sive modus mandativus.

Legitor tu, legèris, vel legère, Du solst gelesen werden / legitor ille, vel legetur.

Plur. Legiminor, vel legemini, leguntor, vel legentur
Optativi modi tempus Præsens, & imperfectum.

Utinam Legerer, Wolt Gott daß ich wurde gelesen / legerèris, vel legerère, legeretur.

Plural. Utinam Legeremur, legeremini, legerentur.
Præteritum perfectum.

Utinam Lectus, a, um sim, vel fuerim, Wolt Gott daß ich war gelesen worden / sis, vel fueris, sit vel fuerit.

Plural. Utinam Lecti, æ, a simus, vel fuerimus, sitis, vel fueritis, sint, vel fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

Utinam Lectus a, um essem vel fuisset, Wolt Gott daß ich war gelesen worden / esses, vel fuisses, esset, vel fuisset.

Plural. Utinam Lecti, æ, a essemus, vel fuissetus, essetis, vel fuissetis, essent, vel fuissent.

Futurum.

Utinam Legar, Wolt Gott daß ich wurde gelesen werden / legaris vel legare, legatur.

Plural. Utinam Legamur, legamini, legantur.
Coniunctivi modi tempus præsens.

Cum Legar, Weil ich gelesen wird / legaris, vel legare, legatur.

Plural. Cum Legamur, legamini, legantur.

Præteritum Imperfectum.

Cum Legerer, Weil ich gelesen ward / legerèris, vel legerère, legeretur.

Plur.

Plural. Cùm Legeremur, legeremini, legerentur.

Præteritum perfectum.

Cùm Lectus, a, um sim, vel fuerim, Weil ich gelesen bin worden/ sis, vel fueris, sit, vel fuerit.

Plural. Cùm Lecti, æ, a simus vel fuerimus, sitis, vel fueritis, sint, vel fuerint.

Præteritum plusquamperfectum.

Cùm Lectus, a, um essem, vel fuissetem, Weil ich war gelesen worden/ esses, vel fuissetes, esset, vel fuisset.

Plural. Cùm Lecti, æ, a essemus, vel fuissetemus, essetis, vel fuissetetis, essent, vel fuissent.

Futurum.

Cùm Lectus, a, um ero, vel fuero, Weil ich würd gelesen werden / eris, vel fueris, erit, vel fuerit.

Plural. Cùm Lecti, æ, a erimus, vel fuerimus, eritis, vel fueritis, erunt, vel fuerint.

Potentialis modi tempus præsens.

Legar? Solte ich gelesen werden / oder daß ich gelesen werde?

Præteritum Imperfectum.

Legerer, Ich wurde / oder möcht gelesen werden.

Præteritum perfectum.

Lectus, a, um sim, vel fuerim, Daß ich gelesen sey worden / oder daß ich hab mögen gelesen werden. Solte ich gelesen seyn worden.

Præteritum Plusquamperfectum.

Lectus, a, um essem vel fuissetem, Ich war gelesen worden / oder hätte mögen gelesen werden.

Futurum.

Lectus, a, um ero, vel fuero, Ich würd / oder löndte gelesen werden.

Permissivi, sive Concessivi modi tempus praesens.

Legar, Ich setze / ich werde gelesen.

Prateritum Imperfectum.

Legerer, Ich setze / ich würde gelesen.

Prateritum perfectum.

Lectus, a, um sim, vel fuerim, Ich setze / ich sey ge-
lesen worden.

Prateritum plusquamperfectum.

Lectus, a, um essem, vel fuisset, Ich setze / daß
ich wär gelesen worden.

Futurum.

Lectus, a, um ero, vel fuero, Ich setze / daß ich
werde gelesen werden.

Infiniti modi tempus praesens.

Legi, Gelesen werden.

Prateritum imperfectum.

Legi, Gelesen werden.

Prateritum perfectum.

Lectum, am, um esse, vel fuisse, Gelesen seyn
worden.

Plural. Lectos, as, a esse, vel fuisse.

Prateritum plusquamperfectum.

Lectum, am, um esse, vel fuisse, Gelesen seyn
gewesen.

Plural. Lectos, as, a esse vel fuisse.

Futurum.

Lectum iri, vel legendum, am, um esse. Gelesen
zu werden.

Plural. Lectum iri, vel legendos, as, a esse.

Futu-

Futurum Præterito miſtum.

Legendum, am, um fuiſſe, Sollen geſeſen
worden ſeyn.

Plural. Legendos, as, a fuiſſe.

Participium præteriti temporis.

Lectus, a, um, Geſeſen.

Futuri.

Legendus, a, um, Der/die/das geſeſen ſoll werden.

QVARTA CONJVGATIO.

AUDIO, verbum Activum, modi Indicativi, tem-
poris Præſentis, numeri Singularis, perſonæ
primæ, Conjugationis quartæ,

Sic conjugabitur.

Indicativi modi tempus præſens.

AUDIO, Ich hör/ audis, audit.

Plural. Audimus, auditis, audiunt.

Præteritum Imperfectum.

Audiebam, Ich hörte/ audiebas, audiebat.

Plural. Audiebamus, audiebatis, audiebam.

Præteritum perfectum.

Audivi, Ich hab gehört/ audiviſti, audivit.

Plural. Audivimus, audiviſtis, audiverunt vel au-
divère.

Præteritum plusquamperfectum.

Audiveram, Ich hatte gehört/ audiveras, au-
diverat.

Plural Audiveramus, audiveratis, audiverant.

Futurum.

Audiam, Ich werd hören/ audies, audiet.

Plural. Audiemus, audietis, audient.

Impe-

Imperativi modi tempus presens.

Audi, vel audito, Höre du/ audiet.

Plural. Audiamus, audite, vel auditote, audiant.

*Futurum, sive Modus Mandativus.*Audito tu, vel audies, Du solt hören/ audito ille
vel audiet.Plural. Auditote, vel audietis, audiunto, vel au-
dient.*Optativi modi tempus presens, & Imperfectum.*Utinam Audirem Wolt Gott daß ich höretel
audires, audiret.

Plural. Utinam Audiremus, audiretis, audirent.

*Prateritum perfectum.*Utinam Audiverim, Wolt Gott daß ich hätte
gehört/Plural. Utinam Audiverimus, audiveritis, au-
diverint.*Prateritum Plusquamperfectum.*Utinam Audivissem. Wolt Gott daß ich hätte
gehört/ audivisses, audivisset,Plural. Utinam Audivissemus, audivissetis, au-
divissent.*Futurum.*Utinam Audiam, Wolt Gott daß ich würd hö-
ren/ audias, audiat.

Plural. Utinam Audiamus, audiatis, audiant.

Conjunctivi Modi tempus presens.

Cum Audiam, Weil ich hör/ audias, audiat.

Plural. Cum Audiamus, audiatis, audiant.

Prateritum Imperfectum.

Cum Audirem, Weil ich hörte/ audires, audiret.

Plural.

Plural. Cùm Audiremus, audiretis, audirent.
Præteritum perfectum.

Cùm Audiverim. Weil ich hab gehört/ audiveris,
audiverit.

Plural. Cùm Audiverimus, Audiveritis, audiverint.
Præteritum plusquamperfectum.

Cùm Audivissem. Weil ich hätte gehört / audi-
visses, audivisset.

Plural. Cùm Audivissemus, audivissetis, audivissent.
Futurum.

Cùm Audivero. Weil ich werd hören/ audiveris,
audiverit.

Plural. Cùm Audiverimus, audiveritis, audiverint.
Potentialis modi tempus præsens.

Audiam? Sollte ich hören? oder/ daß ich höre:
Præteritum imperfectum.

Audirem, Ich hörte/ oder möchte hören.
Præteritum perfectum.

Audiverim, Daß ich gehört hab / oder daß ich
hab mögen hören/ solt ich gehört haben?
Præteritum plusquamperfectum.

Audivissem, Ich hätte gehört/ oder hätte mö-
gen hören.
Futurum.

Audivero, Ich würde/ oder köndte hören.
Permissivi, sive Concessivi tempus præsens.

Audiam, Ich sehe/ ich höre.
Præteritum imperfectum.

Audirem, Ich sehe/ ich hörte.
Præteritum perfectum.

Audiverim, Geseht/ ich hab gehört.

Præteritum plusquamperfectum.

Audiuissem, Ich sehe/ daß ich gehört hätte.

Futurum.

Audivero, Ich sehe/ daß ich hören werde.

Infiniti modi tempus presens.

Audire, Hören.

Præteritum imperfectum.

Audire, Hören.

Præteritum perfectum.

Audiuisse, Gehört haben.

Præteritum plusquamperfectum.

Audiuisse, Gehört haben.

Futurum.

Auditurum, am, um esse. Werden hören,

Plural. Audituros, as, a esse.*Futuro præteritum missum.*Auditurum, am, um fuisse. Sollen gehört haben/
oder würden gehört haben.*Plural.* Audituros, as, a fuisse.*Gerundia.*Audiendi, audiendo, audiendum. Zu hören /
hörend.*Supina.*

Auditum, auditu. Zu hören.

*Participia declinationis Activa, temporis presentis,
& Imperfecti.*

Audiens, audientis. Der die/ das hörende.

*Futurum*Auditurus, a, um, Der/ die/ das hörend wird/
oder soll.

 AUDIOR, VERBUM PASSIVUM,
 SIC CONJUGABITUR.

Indicativi Modi tempus presens.

AUDIOR, Ich werd gehört / audiris, *vel* audire,
 Auditur.

Plural. Audimur, audimini, audiuntur.

Præteritum Imperfectum.

Audiebar, Ich ward gehört / audiebaris, *vel* audiebare, audiebatur.

Plural. Audiebamur, audiebamini, audiebantur.

Præteritum perfectum.

Auditus, ta, tum sum, *vel* fui, Ich bin gehört worden / es, *vel* fuisti, est *vel* fuit.

Plural. Auditi, æ, a sumus, *vel* fuimus, estis, *vel* fuistis, sunt, fuerint, *vel* fuere.

Præteritum plusquamperfectum.

Auditus, a, um eram, *vel* fueram. Ich ward gehört worden / eras, *vel* fueras, erat, *vel* fuerat.

Plural. Auditi, æ, a, eramus, *vel* fueramus, eratis, *vel* fueratis, erant, *vel* fuerant.

Futurum.

Audiar, Ich werd gehört werden / audieris, *vel* audiere, audietur.

Plurali. Audiemur, audiemini, audientur.

Imperativi modi tempus presens.

Audire, *vel* auditor, Sey / oder werde du gehört / audiatur.

Plural. Audiamur, audiamini, *vel* audiminor, audiantur.

Futurum, sive Modus Mandativus.

Auditor tu, audieris, vel audiere, Du solt gehört werden / auditor ille, vel audietur.

Plural. Audiminor, vel audiemini, audiuntor, vel audientur.

Optativi modi tempus praesens, & Imperfectum.

Utinam Audirer, Wolt Gott ich wurde gehört / audireris, vel audirere, audiretur.

Plural Utinam Audiremur, audiremini, audirentur.

Præteritum perfectum.

Utinam Auditus, a, um sim, vel fuerim, Wolt Gott daß ich wår gehört worden / sis, vel fueris, sit vel fuerit.

Plural. Utinam Auditi, æ, a sumus, vel fuerimus, sitis, vel fueritis, sint, vel fuerint.

Præteritum plusquamperfectum.

Utinam Auditus, a, um essem, vel fuisset, Wolt Gott daß ich wäre gehört worden / esses, vel fuisses, esset, vel fuisset.

Plural. Utinam Auditi, æ, a, essemus, vel fuissetus, essetis, vel fuissetis, essent, vel fuissent.

Futurum.

Utinam Audiar, Wolt Gott daß ich würd gehört werden / audiaris, vel audiare, audiatur.

Plural. Utinam Audiamur, audiamini, audiantur.

Coniunctivi Modi tempus praesens.

Cum Audiar, Weil ich würd gehört / audiaris, vel audiare, audiantur.

Plural. Cum Audiamur, audiamini, audiantur.

Præteritum Imperfectum.

Cum Audirer, Weil ich gehört ward / audireris, vel audirere, audiretur.

F

Plu.

Plural. Cùm Audiremur, audiremini, audirentur.

Præteritum perfectum.

Cùm Auditus, a, um sim, vel fuerim, Weil ich gehört bin worden / oder gewesen / sis, vel fueris, sit, vel fuerit.

Plural. Cùm Auditi, æ, a simus, vel fuerimus, sitis, vel fueritis, sint, vel fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm Auditus, a, um essem, vel fuisset, Weil ich ward gehört worden / oder gewesen / esses, vel fuisset, esset, vel fuisset.

Plural. Cùm Auditi, æ, a essemus, vel fuisset, essetis, vel fuissetis, essent, vel fuissent.

Futurum.

Cùm Auditus, a, um ero, vel fuero. Weil ich werd gehört werden / eris, vel fueris, erit, vel fuerit.

Plural. Cùm Auditi, æ, a erimus, vel fuerimus, eritis, vel fueritis, erant, vel fuerint.

Potentialis modi tempus præsens.

Audiar? Solte ich gehört werden / oder daß ich gehört werde.

Præteritum Imperfectum.

Audirer, Ich würde, oder möchte gehört werden.

Præteritum perfectum.

Auditus, a, um sim, vel fuerim, Daß ich gehört sey worden / oder daß ich hab mögen gehört werden / Solte ich gehört seyn worden.

Præteritum plusquamperfectum.

Auditus, a, um essem, vel fuisset, Ich wär gehört worden / oder ich hätte mögen gehört werden.

Futurum.

Auditus, a, um sim, vel fuerim, Ich würde/ oder
kündte gehört werden.

Permissivi, sive Concessivi modi tempus praesens.

Audiar, Ich sehe/ daß ich gehört werde.

Präteritum Imperfectum.

Audirer, Dem sey also/ daß ich gehört werde.

Präteritum perfectum.

Auditus, a, um sim vel fuerim. Ich sehe/ ich sey
gehört worden.

Präteritum plusquamperfectum.

Auditus, a, um essem, vel fuisset, Ich sehe daß ich
gehört worden war.

Futurum.

Auditus, a, um ero, vel tuero. Ich sehe/ daß ich
werde gehört werden.

Infiniti modi tempus praesens.

Audiri, Gehört werden.

Präteritum Imperfectum.

Audiri, Gehört werden.

Präteritum perfectum.

Auditum, am, um esse vel fuisset, Gehört seyn
worden.

Plural. Auditos, as, a esse vel fuisset.

Präteritum Plusquamperfectum.

Auditum, am, um esse, vel fuisset, Gehört seyn
gewesen.

Plural. Auditos, as, a esse vel fuisset.

Futurum.

Auditum iri, vel audiendum, am, um esse, Wer-
den gehört werden.

Plural. Audire, vel audiendos, as, a esse.

Futurum præterito missum.

Audiendum, am, um fuisse. Sollen gehört worden seyn.

Plural. Audiendos, as, a fuisse.

Participium præteriti temporis.

Auditus, a, um,

Gehört.

Futuri.

Audiendus, a, um. Der/ die/ das gehört soll werden.

Vldeas plerosque cum aliquantulum progressi fuerint, declinatione Verborum, quæ Supinis aut Præteritis carent, maxime cum ad infinitum modum ventum est, ita perturbari, ut in hac re prorsus peregrini, atq; hospites esse videantur. Ne igitur adolescentes declinatione semper tirones sint, verba subjicimus, quæ ipsis negotium solent facessere: quorum unum diligens magister singulis alternis diebus curabit declinandum.

Quæ Verba Supinis carent, deficiunt etiam Participiis Futuri in Rus, & Præteriti temporis: item Præteritis Perfectis, & Plusquamperfectis Passivis omnium modorum, ac Futuro passivo Conjunctivi modi: præterea Futuro infinito tam agendi, quàm patiendi, quod ex voce simili Supino, & infinito iri suppletur, cujusmodi sunt, quæ sequuntur:

Nulla Supina Mico, Strido seu Strideo gignunt,
Ludo, cum Sileo, Fulget, cum Luceo, Friget,
Urgeo, cum Sorbet, Turget, Connivet, & Alget,
Flaveo cum Timeo, Paveo, cum Ferveo, Livet.

Congruo, cum Sapio, Lambo, cum Respuo, Linquo.
Ingruo, cum Batuo, Posco, Metuoque, Pluoque,
Et Dispesco, Luo, Scando, Compesco, Patiço,
Hisco, Scabo, Sugo, Nolo, cum Prodigio, Dego,
Annuo cum sociis, Vado, cum Gliscere, Vergo,
Disco, Tremo, Satago, Ferio, queis adde Refello.
Ambigo, Sterto, Rudo, Psallo, cum Cernere, Sido.
Et Vescor, Lignor, Medeor Reminiscor, & Angor,
Et Volo, Malo, Furit, præq, Ante, Excellere, Ringor,
Et quod poscit vi, modo sit neutrale secunda;
Ut Studeo, Eminéo: exceptis quæ suggeret usus,
Quæque ferè gignit Meditor, quæq, Inchoo Verbum.

Quæ Præteritis carent, non solum omnibus quæ
 diximus, deficiunt, sed etiam iis, quæ à præteritis
 fiunt. Itaque Vescor tantum habet Præteritis & Præ-
 teritum Imperfectum omnium modorum, & quæ
 inde formantur, nimirum Futurum Indicativi, Im-
 perativi, & Optativi modi, & Participium in NS,
 & Gerundia, quæ ab eo formantur. Sunt non-
 nulla, quæ ne hæc quidem omnia habent: quæ
 Ludimagister pro sua eruditione diligenter confi-
 derabit. Porro quæ Præteritis carent, separatim
 collecta invenies in Præteritorum ac Supinorum
 vestibulo.

De natura ac significatione verborum tum depo-
nentium, tum Communium, suis locis egimus copiosè.
Hic tantum admonendi sunt pueri, Participia, quæ in
Dus exeunt, & Futurum infinitum, quod inde, supple-
tur, patiendi duntaxat significatione usurpari: reli-
qua omnia tempora, sive Participia, sive Participialia
verborum Deponentium, agendi solum significatione

Optativi modi tempus praesens & Imperfectum.

Utinam Uterer, Wolt Gott daß ich brauchete /
utereris, vel uterere, uteretur.

Prater. perfect. *Utinam* Ufus, a, um sim, vel fuerim,
Wolt Gott daß ich gebraucht hätt / sis vel
fueris, &c.

Prater. plusquam. *Utinam* Ufus, a, um essem, vel
fuissem, Wolt Gott daß ich hätt gebraucht/
esses, vel fuisses, &c.

Futurum *Utinam* Utar. Wolt Gott daß ich wurd
de brauchen / utaris, vel utare, utatur.

Coniunctivi praesens.

Cum Utar, Weil ich brauche, utaris, vel utare, utatur.

Plural. *Cum* Utamur, utamini, utantur.

Prater. imperfect. *Cum* Uterer, Weil ich brauchete/
utereris, vel uterere &c.

Prater. perfect. *Cum* Ufus, a, um sim, vel fuerim,
Wel ich hab gebraucht / sis, vel fueris, &c.

Prater. plusquam. *Cum* Ufus, a, um essem, vel fuisset,
Weil ich hätte gebraucht / esses, vel fuisset,
&c.

Futurum. *Cum* Ufus, a, um ero, vel fuero, Weil ich
werd brauchen / eris, vel fueris, &c.

Infiniti Modi tempus praesens.

Uti, Brauchen.

Prater. imperfect. Uti, Brauchen.

Prater. perfect. Utum, am, um esse, vel fuisse,
Gebraucht haben.

Plural. Utos, as, a esse, vel fuisse.

Futurum Activum.

Usum, am, um esse, Brauchen werden.
Plural. Usuros, as, a esse.

Futurum passivum.

Utendum, am, um esse, Gebrauch zu werden.
Plural. Utendos, as, a esse.

Gerundia. Utendi, utendo, utendum, Zu brau-
 chen/ oder brauchend.

Supina. Usum, Zu brauchen.

Participium presentis, & imperfecti temporis.

Utens, tis, Brauchend.

Prateriti. Usus, a, um. Gebrauchet.

Futuri Activi.

Uurus, a, um, Der/ die/ das wird brauchen.

Futuri passivi.

Utendus, a, um, Der / die / das gebraucht soll
 werden.

DECLINATIO VERBI COMMUNIS.

Indicativi modi tempus presens.

DIMETIOR, Ich mässe / dimetiris, *vel* ire,
 dimetitur

Plural. Dimetimur, dimetimini, dimeti-
 ntur.

Prater. imperfect. Dimetiēbar, Ich mässete/ oder
 mäss/ dimetiēbaris, *vel* bare, dimetiēbatur.

Plural. Dimetiēbatur, dimetiēbamini, dime-
 bantur.

Prateriti. perfect. Dimensus, a, um sum, *vel* fui, Ich
 hab gemessen/ vnd bin gemessen worden/ es,
vel fuisti, est, *vel* fuit.

Plural. Dimensi, æ, a sumus, vel fuimus, estis vel fuistis, sunt, fuerunt, vel fuere.

Prater. plusquam. Dimensus, a, um eram, vel fueram, Ich hätte gemessen / oder ich ward gemessen worden / eras, vel fueras, erat, vel fuerat.

Plural. Dimensi, æ, a, eramus, vel fueramus, eratis vel fueratis, erant, vel fuerant.

Futurum. Dimetiar, Ich werd messen / dimetieris, vel ere, dimetietur.

Plural. Dimetiemur, dimetiemini, dimetientur.

Imperativi modi tempus presens.

Dimetie, eel dimetitor, Masse du / dimetiatur.

Plural. Dimetiamur, dimetimini, vel dimetiminor, dimetiantur.

Futurum sive modus mandativus.

Dimetitor tu, dimetieris, vel dimetiere, Du soll messen / dimetitor ille, vel dimetietur.

Plural. Dimetiminor, vel dimetiemini, dimetiantur, vel dimetientur.

Optativi modi tempus Presens, & imperfectum.

Utinam Dimetirer, Wolt Gott daß ich masse / dimetireris, vel ere, dimetiretur.

Prater. perfect. Utinam Dimensus, a, um sim, vel fuerim, Wolt Gott daß ich hätte gemessen / oder, Utinam gemessen worden / sis, vel fuerit ^{si} fuerit.

Plural. Dimensi, æ, a simus, vel fuerimus, sis, vel fueritis, sint, vel fuerint.

Prater. plusquam. Utinam Dimensus, a, um essem, vel fuisset, vel fuissetis, vel fuissent.

vel fuiffem, Wolt Gott daß ich hätte gemeffen / *esse*, vel fuiffes, *esset* vel fuiffet.

Plural. Utinam Dimensi, æ, a *effemus* vel fuiffemus, *effetis*, vel fuiffetis, *effent*, vel fuiffent.

Futurum. Utinam Dimetiar. Wolt Gott daß ich würde maffen / *dimetiaris*, vel *are*, *atur*.

Plural. Utinam Dimetiamur, *amini*, *antur*.

Coniunctivi modi tempus presens.

Cum Dimetiar, Weil ich maff / *dimetiaris*, vel *dimetiare*, *dimetiatur*.

Plural. Cum Dimetiamur, *amini*, *antur*.

Prater. Imperfect. *Cum* Dimetirer, Weil ich maffete / *dimetireris*, vel *rere*, *retur*.

Plural. Cum Dimetiremur, *remini*, *rentur*.

Prater. perfect. *Cum* Dimensus, a, um *sim*, vel *fuerim*, Weil ich hab gemaffen / oder / weil ich gemaffen bin worden / *is*, vel *fueris*, *sit*, vel *fuerit*.

Plural. Cum Dimensi, æ, a *simus*, vel *fuerimus*, *sitis*, vel *fueritis*, *sint*, vel *fuerint*.

Prater. Ilasquam. Cum Dimensus, a, um *essem*, vel *fuiffem*, Weil ich gemaffen hatt / oder / weil ich wär gemaffen worden / *esses*, vel *fuiffes*, *esset*, vel *fuiffet*.

Plural. Cum Dimensi, æ, a *essemus*, vel *fuiffemus*, *essetis*, vel *fuiffetis*, *essent*, vel *fuiffent*.

Futurum. Cum Dimensus, a, um *ero*, vel *fuero*, Weil ich werd maffen / oder / werd gemaffen werden / *eris*, vel *fueris*, *erit*, vel *fuerit*.

Plural. Cum Dimensi, æ, a *erimus*, vel *fuerimus*, *eritis*, vel *fueritis*, *erunt* vel *fuerint*.

Infiniti modi tempus presens, & imperfectum.

Dimetiri. Mäffen.

Præteritum perfectum, & plusquamperfectum.

Dimensum, am, um esse, vel fuisse, Gemäffen haben / oder gemäffen seyn worden / oder gemäffen gewesen.

Plural. Dimensos, as, a esse, vel fuisse.

Futurum Activum. Dimenturum, am, um esse, Mäffen werden.

Plural. Dimensuros, as, a esse.

Futurum passivum. Dimensum iri, vel dimetiendum, am, um esse. Gemäffen zu werden.

Plural. Dimensum iri, vel dimetiendos, as, a esse.

Gerundia.

Dimetiendi, dimetiendo, dimetiendum, Zu mäffen / mäffend.

Supina.

Dimensum, dimensu, Zu mäffen.

Participium presentis & imperfecti.

Dimetiens, tis, Mäffend.

Præter. perfect. Dimensus, a, um, Der / die / das gemäffen hat / oder gemessen worden ist.

Futuri Activi.

Dimensurus, a, um, Der / die / das mäffen wird / oder soll.

Futuri passivi.

Dimetiendus, a, um, Der / die / das gemäffen soll werden.

VERBUM SVM, ET QUÆ EX EO COM-
ponuntur, hæc habent, cum signifi-
cant comedere.

Indicativi modi tempus præsens.

ES, Du issest / est, Passivi Estur, Es wird
gessen.

Imperativi præsens.

Es, vel esto. *Futurum.* Esto tu, esto ille.

Optativi modi tempus præsens & Imperfectum.

Utinam Essem, esses, esset.

Plural. Utinam Essemus, essetis, essent.

Coniunctivi imperfectum.

Cum Essem, esses, esset.

Plural. Cum Essemus, essetis, essent.

Infiniti præsens & imperfectum.

Esse.

Indicativi modi tempus præsens.

COMES, Du issest. Passivi. Comestur.

Imperativi Præsens.

Comesto tu, comesto ille.

Optativi modi tempus præsens, & Imperfectum.

Utinam Comessem, comesses, comesset.

Plu. Utinam Comessemus, comessetis, comessent.

Coniunctivi imperfectum.

Cum Comessem, comesses, comesset.

Plural. Cum Comessemus comessetis, comessent,

Infiniti præsens, & imperfectum.

Comesse,

EXEST,

EXEST, Erisset auß / *In tertia persona Indicativi tantum reperitur.*

Indicativi praesens.

EO, Ich gehe / is, it.

Plural. Imus, itis, eunt.

Prater. imperfect. Ibam, ibas, ibat.

Plural. Ibamus, ibatis, ibant.

Prater. perfect. Ivi, ivisti, &c.

Prater. plusquam. Iveram, ras, &c.

Futurum. Ibo, ibis, ibit.

Plural. Ibimus, ibitis, ibunt.

Imperativi modi tempus praesens.

I, vel ito, eat, *Plural.* Eamus, ite, vel itote, eant.

Futurum. Ito tu, vel ibis, ito ille, vel ibit.

Plural. Itote, vel ibitis, eunto, vel ibunt.

Optativi modi tempus praesens, & imperfectum.

Utinam Irem, ires, &c.

Prater. perfect. *Utinam* Iverim, iveris, &c.

Prater. plusquam. *Utinam* Ivissim, es, &c.

Futurum. *Utinam* Eamus, eatis, eant.

Coniunctivi praesens.

Cum Eam, eas, eat.

Plural. *Cum* Eamus, eatis, eant.

Prater. imperfect. *Cum* Irem, ires, &c.

Prater. perfect. *Cum* Iverim, eris, &c.

Prater. plusquam. *Cum* Ivissim, es, &c.

Futurum. *Cum* Ivero, iveris, iverit, &c.

Infiniti praesens, & Imperfectum. Ire.

Prater. perfect. & plusquam. Ivisse.

Gerundia. Eundi, eundo, eundum.

Supina. Itum, itu.

Participium praesens, & imperfect. Iens, euntis.

Futuri. Iturus, a, um.

MEMINI, NOVI, ODI, COEPI,

Indicativi modi tempus praesens, & perfectum.

MEMINI, Ich gedenck / oder bin ingedenck
gewesen / meministi, &c.

Prateritum Imperfectum, & plusquamperfectum.

Memineram, Ich war ingedenck / oder / war ingedenck gewesen / memineras, &c.

Imperativi praesens, Futurum.

Memento tu, vel memineris Gedencke / oder / du solt gedencken / meminerit.

Plural. Memineritis, mementote, vel memineritis, meminerint.

Optativi praesens & perfectum.

Utinam Meminerim. Wilt Gott daß ich war ingedenck / oder war ingedenck gewesen / memineris. &c.

Prateritum Imperfectum, & plusquamperfectum.

Utinam Meminissem, Wolt Gott daß ich war ingedenck / oder war ingedenck gewesen / meminisses, &c.

Conjunctivi praesens, & perfectum.

Cum Meminerim, Weil ich bin ingedenck / oder bin ingedenck gewesen / memineris, &c.

Prateritum Imperfectum, & Plusquamperfectum.

Cum Meminissem, Weil ich war ingedenck / oder war ingedenck gewesen / meminisses, &c.

Futu.

Futurum. Cùm Meminero, Weil ich werd ingedenck seyn memineris, &c.

Infinitivi presens, & imperfectum.

Meminisse. Gedencken.

Præteritum perfectum, & plusquamperfectum.

Meminisse, Ingedenck seyn gewesen.

Indicativi presens, & perfectum.

N OVI, Ich weiß / oder hab gewiß / novisti, novit.

Plural. Novimus, novistis, noverunt, vel novère.

Præteritum imperfectum & plusquamperfectum.

Noveram, noveras, &c.

Imperativi. Noveris, noverit.

Plural. Noverimus, noveritis, noverint.

Optativi presens, & Perfectum.

Utinam Noverim, noveris, &c.

Præteritum Imperfectum, & plusquamperfectum.

Utinam Novissem.

Conjunctivi presens, & Perfectum.

Cùm Noverim, noveris, &c.

Præteritum imperfectum & plusquamperfectum.

Cùm Novissem, novisses, &c.

Infinit. presens, imperfectum, perfectum, & Plusquamperfectum.

Novisse.

Indicativi presens & perfectum.

O DI, Ich hasse / oder hab gehasset / odisti, odit

Plural. Odimus, odistis, oderunt, vel odère.

Pri-

Prisci etiam Osus sum, pro Odi usi sunt : ut suo loco diximus.

Præteritum Imperfectum. & plusquamperfectum.
Oderam, oderas, &c.

Imperativi. Oderis, oderit.

Plural. Oderimus, oderitis, oderint.

Optativi præsens. & Perfectum.

Utinam Oderim, oderis, &c.

Præteritum Imperfectum. & plusquamperfectum.
Utinam Odissem, odisses, &c.

Conjunctivi præsens, & perfectum.

Cum Oderim, oderis, &c.

Præteritum perfectum, & plusquamperfectum.

Cum Odissem, odisses, &c.

Infiniti præsens, Imperfectum, Perfectum. & plusquamperfectum.

Odisse.

Indicativi Præteritum perfectum tantum.

COEPI, cœptus sum, Ich hab angefangen / cœpisti, cœpisti.

Plural. Cœpimus, cœpistis, cœperunt, vel cœpère.

Præter. Plusquam. Cœperam, cœptus eram, cœperas, &c.

Imperativi Præsens. Cœperis, cœperit.

Plural. Cœperimus, cœperitis, cœperint.

Optativi Præteritum Perfectum.

Utinam Cœperim, cœptus sim cœperis, &c.

Præter. Plusquam. *Utinam* Cœpissem, cœptus essem, vel fuisset, cœpisses, &c.

Coniunctivi præteritum perfectum.

Cum Cœperim, cœptus sim, cœperis, &c.

Præter. Plusquamperfect. *Cum* Cœpissẽm, cœptus essem, vel fuissẽm, cœpisses, &c.

Futurum. *Cum* Cœpero, cœptus ero, cœperis, &c.

Infiniti perfectum, & plusquamperfectum.

Cœpisse, cœptum, am, um esse, vel fuisse.

Futurum. Cœpturum, am, um esse.

Futurum præterito mixtum.

Cœpturum, am, um fuisset.

Supinum. Cœptum.

Participium præteriti.

Cœptus, a, um.

DE VERBIS ANOMALIS. POSSVM.

Indicativi Modi tempus præsens.

POSSVM, Ich mag / oder kan / potes, potest.

Plural. Possumus, potestis, possunt.

Præter. imperfect. Poteram, poteras, poterat.

Plural. Poteramus, poteratis, poterant.

Præter. perfect. Potui, potuisti, potuit.

Plural. Potuimus, potuistis, potuerunt, vel potuere.

Præter. plusquam. Potueram, potueras, potuerat.

Plural. Potueramus, potueratis, potuerant.

Futurum. Potero, poteris, poterit.

Plural. Poterimus, poteritis, poterunt.

Imperativi præsens.

Fac possis.

Optativi modi tempus præsens & Imperfectum.

Utinam Possem, posses, posset.

Plural. Utinam Possemus, possētis, possent.

Perfect. Utinam Potuerim, potueris, potuerit.

Plural. Utinam Potuerimus, potueritis, potuerint.

Plusquam, Utinam Potuissem, potuisses, potuisset.

Plural. Utinam Potuissemus, potuissetis, potuissent.

Futurum Utinam Possim, possis, possit.

Plural. Utinam Possimus, possitis, possint.

Coniunctivi modi, tempus praesens.

Cum Possim, possis, possit.

Plural. Cum Possimus, possitis, possint.

imperfect. Cum Possem, posses, posset.

Plural. Cum Possemus, possetis, possent.

Perfect. Cum Potuerim, potueris, potuerit.

Plural. Cum Potuerimus, potueritis, potuerint.

Plusquam. Cum Potuissem, potuisses, potuisset.

Plural. Cum Potuissemus, potuissetis, potuissent.

Futurum Cum Potuero, potueris, potuerit.

Plural. Cum Potuerimus, potueritis, potuerint.

Infiniti praesens, & imperfectum. Possē.

Perfect. & plusquam. Potuisse. ceteris cares.

F E R O.

Indicativi modi tempus praesens activum.

FERO, Ich trag/ fers, fert.

Plural. Ferimus fertis, ferunt.

*Passivum Feror. Ich werd getragen / ferris ;
vel ferre, fertur.*

Plural. Ferimur, ferimini, feruntur.

*Imperfect. Ferebam, ferebas, &c. ut Legebam, Fere-
bar, Ferebaris, &c.*

Perfect. Tuli, tulisti, &c. Latus, a, um sum, vel fui, es, vel fuisti, &c.

Plusquam. Tuleram, tuleras, &c. Latus, a, um, eram, vel fueram, eras, vel tueras &c.

Futurum. Feram, feres, &c. *ut legam, leges.* Ferat, Fereris, vel Ferere.

Imperativi modi tempus presens.

Fer, vel ferto, ferat.

Plural. Feramus, ferte, vel fertote, ferant.

Passivum. Ferre, vel Fertor, Feratur.

Plural. Feramur, Ferimini, vel Feriminor, Ferantur.

Futurum, sive modus Mandativus.

Ferto tu, vel Feres, Ferto ille, vel Feret.

Plural. Fertote, vel Fereris, ferunto, vel ferent.

Passivum. Fertor tu, Fereris, vel Ferere, Fertor ille, vel Feretur.

Plural. Feriminor, vel Ferimini, Feruntor, vel Ferentur.

Optativi modi tempus presens, & Imperfectum.

Utinam Ferrem, Ferres, Ferret.

Plural. *Utinam* Ferremus, Ferretis, Ferrent.

Passivum. *Utinam* Ferrer, Ferreris, vel Ferrere, Ferreretur.

Plural. *Utinam* Ferremur, Ferremini, Ferrentur.

Perfect. *Utinam* Tulerim, tuleris, &c. Latus, a, um sim, vel Fuerim, sis, vel Fueris, &c.

Plusquam. *Utinam* Tulissem, tulisses, &c. Latus, a, um essem, vel tuissem, esses, vel tuisses, &c.

Futurum. *Utinam* Feram, Feras, Ferat, &c. Ferar, Feraris, vel Ferate, Feretur, &c.

Coniunctivi Modi tempus presens.

Cum Feram, Feras, Ferat, &c. Ferar, Feraris, vel Ferare Feratur, &c.

Imperfectum. *Cum* Ferrem, Ferres, Ferret.

Plural. *Cum* Ferremus, Ferretis, Ferrent.

Passivum. *Cum* Ferrer, Ferreris, vel Ferrere, Ferretur.

Plural. *Cum* Ferremur, Ferremini, Ferrentur.

Perfectum. *Cum* Tulerim, tuleris, &c. Latus, a, um sim, vel fuerim, sis, vel fueris, &c.

Plusquam. *Cum* Tulissem, tulisses, &c. Latus, a, um essem, vel fuisset, esses, vel fuisset, &c.

Futurum. *Cum* Tulero, tuleris, &c. Latus, a, um ero, vel fuero, eris, vel fueris, &c.

Infiniti modi tempus presens, & imperfectum.

Ferre, Ferri.

Perfectum, & plusquamperfectum.

Tulisse, Latum, am, um esse, vel fuisse.

Futurum. Laturum, am, um esse, Latum iri, vel e-
rendum, am, um.

Gerundia. Ferendi, Ferendo, Ferendum.

Supina. Latum, latu.

Participia presentis. Ferens, tis.

Futuri. Laturus, a, um.

Participia prateriti. Latus, a, um.

Futuri. Ferendus, a, um.

V O L O.

Indicativi presens.

VOLO, Ich will/ vis, vult.

Plural. Volumus, vultis, volunt.

Imperfectum Volebam, volebas, volebat.

Plu.

Plural. Volebamus, volebatis, volebant.
Perfect. Volui, voluisti, voluit.
Præter. plusquam. Volueram, volueras, &c.
Futurum. Volam, voles, volet.

Plural. Volemus, voletis, volent.

Imperativi modi tempus præsens.

Fac velis.

Optativi modi tempus præsens, & imperfectum.
Utinam Vellem, velles, vellet.

Plural. Utinam Vellemus, velletis, vellent.

Præter. perfect. Utinam Voluerim, volueris, &c.

Præter. plusquam. Utinam Voluissem, voluisses, &c.

Futurum. Utinam Velim, velis, velit.

Plural. Utinam Velimus, velitis, velint.

Coniunctivi præsens.

Cum Velim, velis, velit.

Plural. *Cum* Velimus, velitis, velint.

Imperfect. *Cum* Vellem, velles, vellet.

Plural. *Cum* Vellemus, velletis, vellent.

Perfect. *Cum* Voluerim, volueris, voluerit, &c.

Plusquam. *Cum* Voluissem, voluisses, voluisset, &c.

Futurum. *Cum* Voluero, volueris, voluerit, &c.

Infiniti præsens, & imperfectum. Velle.

Præter. perfect. & plusquam. Voluisse.

Participium temporis præsentis. Volens, entis.

N O L O.

Indicativi præsens.

NOLO, Ich will nicht/ non vis, non vult.

Plural. Nolumus, non vultis, nolunt.

Imperfect. Nolebam, nolebas, nolebat, &c.

Perfectum. Nolui, noluisti, noluit.

Plural. Nolimus, noluistis, noluerunt, vel noluerunt.

Plusquam. Nolueram, nolueras, noluerat, &c.

Futurum. Nolum, noles, nolet.

Plural. Nolemus, noletis, nolent.

Imperativi modi tempus presens.

Noli, vel nolito, nolit.

Plural. Nolimus, nolite, vel nolitote, nolint.

Futurum. Nolito tu nolito ille.

Plural. Nolitote, nolunto.

Optativi modi tempus Presens, & imperfectum.

Utinam Nollem, nolles, nollet.

Plural. *Utinam* Nollemus, noletis, nolent.

Perfect. *Utinam* Noluerim, &c.

Plusquam. *Utinam* Noluissem, &c.

Futurum. *Utinam* Nolim, nolis, nolit.

Plural. *Utinam* Nolimus, nolitis, nolint.

Coniunctivi presens.

Cum Nolim, nolis, nolit.

Plural. *Cum* Nolimus, nolitis, nolint.

Imperfect. *Cum* Nollem, nolles, nollet.

Plural. *Cum* Nollemus, nolletis, nolent.

Perfect. *Cum* Noluerim, &c.

Plusquam. *Cum* Noluissem, &c.

Futurum. *Cum* Nolueris, nolueris, noluerit, &c.

Infiniti modi tempus presens, & imperfectum.

Nolle.

Perfect. & *plusquam.*

Noluisse.

Participium presentis,

Nolens.

M A L O.

Indicativi modi tempus presens.

MALO, Ich will lieber/ mavis, mavult.
Plural. Malumus, mavultis, malunt.
Imperfect. Malebam, &c.

Perfect. Malui, &c.*Plusquam.* Malueram, &c.*Imperativi presens.* Fac malis.*Optativi presens, & Imperfectum.**Utinam* Mallem, malles, malet.*Plural.* *Utinam* Mallemus, malletis, mallent.*Perfect.* *Utinam* Maluerim, &c.*Plusquam.* *Utinam* Maluissim, &c.*Fururum* *Utinam* Malim, malis, malit.*Plural.* *Utinam* Malimus malitis, malint.*Conjunctivi presens.**Cum* Malim, malis, malit.*Plural.* *Cum* Malimus, malitis, malint.*Imperfect.* *Cum* Mallem, malles, mallet.*Plural.* *Cum* Mallemus, malietis, malent.*Perfectum.* *Cum* Maluerim, &c.*Plusquam.* *Cum* Maluissim, &c.*Futurum* *Cum* Maluero, malueris, maluerit, &c.*Infiniti presens, & Imperfectum.* Malle.*Perfectum, & plusquam.* Maluisse. *Ceteris caret.*

EDO, ES, EST.

Has personas tantum ponemus, quae Anomalis respondent.

Indicativi modi tempus praesens.

EDO, *Schist* edis, vel es, edit, vel est.

Imperativi praesens. Ede. vel es.

Futurum, sive Modus Mandativus.

Edito tu, vel esto, edito ille, vel esto.

Optativi praesens.

Utinam Ederem, vel essem, esses, esset.

Plural. Utinam Essemus, essetis, essent.

Coniunctivi imperfectum.

Cum Ederem, vel essem esses, esset.

Plural. Cum Essemus, essetis, essent.

Infinitivi praesens & imperfectum.

Edere, vel esse.

Indicativi modi tempus praesens.

Editur, vel Eitur.

Indicativi Praesens.

COMEDO, comedis, vel comes, comedit, vel comest.

Imperativi. Futurum sive modus mandativus.

Comedito tu, vel comesto, comedito ille, vel comesto.

Optativi modi tempus praesens, & Imperfectum.

Utinam Comederem, vel comessem, comesses, comesset.

Plural. Utinam Comessemus, comessetis, comessent.

Coniunctivi imperfectum.

Cum Comederem, vel Comessem, comesses, comesset.

Plural. *Cum* Comessemus, comessetis, comessent,

Infiniti presens, & imperfectum.

Comedere, vel comesse.

Hac verba in reliquis non discedant à norma tertia Coniugationis, cum omnes modos, tempora, & participia habeant.

F I O.

Indicativi presens.

FIO, Ich werd/ fis, fit. *Plural.* fimus, fitis sunt.

Imperfect. Fiebam, fiebas, fiebat.

Plural. Fiebamus, fiebatis, fiebant.

Perfectum. Factus, a, um sum, vel fui &c.

Plusquam. Factus, a, um eram, vel fueram, &c.

Futurum Fiam, fies, fiet.

Plural. Fiemus, fietis, fient.

Imperativi modi presens.

Fac, fias, fiat. *Plural.* Fiamus, fiatis, fiant.

Optativi presens. & imperfectum.

Utinam Fierem, fieres, fieret.

Plural. Utinam Fieremus, fieretis, fierent.

perfectum. Utinam Factus, a, um sim, vel fuerim &c.

Plusquam. Utinam Factus, a, um essem, vel fuisssem, &c.

Futurum. Utinam Fiam, fias, fiat.

Plural. Utinam Fiamus, fiatis, fiant.

Coniunctivi Modi presens.

Cum Fiam, fias, fiat.

Plural. Cùm Fiamus, fiatis, fiant.

Imperfectum Cùm Fierem, fieres, fieret.

Plural. Cùm Fieremus, fieretis, fierent.

Perfectum. Cùm Factus, a, um sim, vel fuerim, &c.

Plusquam. Cùm Factus, a, um essem, vel fuisset, &c.

Futurum. Cùm Factus, a, um ero, vel fuerò, &c.

Infiniti presens, & imperfectum.

Fieri.

Perfectum & plusquamperfect. Factum, am, um esse, vel fuisse.

Futurum. Factum iri, vel faciendum esse.

Participia.

Præteritum. Factus, a, um.

Futurum. Faciendus, a, um.

D I C, D U C, F A C.

D I C, D U C, F A C, E litteram cum compositis amiserunt, *Prædis. Deduc, Calefac.*

E X C E P T I O.

Composita tamen ex verbo Facio, quæ A, in I, mutant, E servant, *ut Confice, Perfice.*

Futurum Priscum in Aſſo, & Eſſo.

Apud priscos futurum Coniunctivi primæ Coniugationis in syllabas Aſſo desinebat, ut amasso, interrogasso, iudicasso, *pro Amavero, &c.*

Plantus in Amphitryone: Sime irritassis, hodie lumbisfragium hinc auferes.

Secundæ verò Coniugationis in Eſſo, ut Prohibeſſo.

Cic. de legibus: Magistratus nec obedientem, & noxium civem multatâ, vinculis, verberibus coercendo: ni par, maiorve potestas, populusq; prohibeſſit, ad quos provocatio est.

DE VERBIS DEFECTIVIS.

INQUAM.

*Indicativi præsens.***I**NQUAM, Ego sages / inquis, inquit.*Plural.* Inquimus, inquiunt.*Præter imperfect.* Inquiebat.*Præter perfect.* Inquisti.*Futurum.* Inquies, inquiet.*Imperativi præsens.* Inque, vel inquito.

A J O.

*Indicativi præsens.***A**JO, Ego sages / ais, ait. *Plural.* Ajunt.*Imperfectum.* Ajebam, ajebas, ajebat.*Plural.* Ajebatis, ajebant.*Imperativi præsens.* Ai.*Optativum Futurum, & præsens Conjunctivi.*

Ajas, Ajat.

Participium. Ajens, ajentis.*Optativi præsens, & Imperfectum, & Conjunctivi.**Imperfectum.***F**OREM, fores, foret. *Plural.* Forent, pro essem, effes, &c.*Futurum Infiniti.* Fore, pro Futurum esse.**F**AXO, *Futurum indicativi pro* Faciam.**Q**ÆSO, quæsumus, primam habet personam utriusque numeri, præsentis Indicativi.**A**VE, avete, avere, **S**ALVE, salvete, salvere, secundam personam imperativi utriusque numeri, & præsens Infinitum habent.

CEDO, *da, vel dic*, secunda est Imperativi.

INFIT, tertia persona Indicativi, *pro incipit, vel inquit*

OVAT, tertiam personam habet Indicativi, & participium, Ovans, ovantis.

DEFIT, defieri, tertiam habet Indicativi, & præsens Infiniti.

Q *Uae sequuntur, ad Futurum Optativi, vel præsens vel Futurum Coniunctivi: aut certè ad præsens, vel Futurum Modi potentialis pertinent.*

FAXIM, faxis, faxit. *Plural.* Faxitis, faxint.

AUSIM, ausis, ausit.

EDIM, **COMEDIM**, *pro Edam, Comedam.*

DUIS, duit, duint, *pro des, det, dent aut Dederis, dedit, dederint.*

PERDUINT, *pro perdant.*

DE VERBORVM IMPERSONALIUM DECLINATIONE.

P **ŒNITET**, verbum defectivum impersonale, adivæ declinationis. *Sic Coniugabitur.*

Indicativi modi præsens.

Pænitet, **ŒS** *reuet* Imperfectum. Pænitebat.

Perfectum. Pænituit. *Plusquam.* Pænituerat.

Futurum. Pænitebit.

Imperativi præsens. Pæniteat.

Optativi modi præsens, & Imperfectum.

Ultinam Pæniteret, *Perfect.* Pænituerit.

Plusquam. Pænituisset. *Futurum.* Pæniteat.

Coniunctivi modi præsens.

Cum Pæniteat, *Imperfect.* Pæniteret.

Perfect. Pænituerit. *Plusquam,* Pænituisset.

Futurum. Pænituerit.

Infiniti modi presens, & imperfectum.

Pænitere. Perfect. & Plusquam. Pænituiffe.

Gerundia. Pænitendi, pænitendo, pænitendum

Participium presens temporis.

Pænitens.

PUGNATUR, verbum defectivum impersonale,
passivæ declinationis. *Sic conjugabitur.*

Indicativi modi tempus presens.

*Pugnatur, Mann streittet / Imperfect. Pugnabatur,
Perfectum. Pugnatus est, vel fuit.*

Plusquam. Pugnatum erat, vel fuerat.

Futurum Pugnabitur.

Imperativi modi presens. Pugnetur.

Oprativi modi presens, & imperfectum.

Utinam Pugnaretur.

Perfectum. Pugnatum sit, vel fuerit.

Plusquam. Pugnatum esset, vel fuisset.

Futurum. Pugnetur.

Conjunctivi presens.

Cum Pugnetur.

Imperfectum. Pugnaretur.

Perfectum. Pugnatum sit, vel fuerit.

Plusquam. Pugnatum esset, vel fuisset.

Futurum. Pugnatum erit, vel fuerit.

Infiniti presens, & imperfectum.

Pugnari.

*Perfectum, & Plusquamperfectum. Pugnatum esse,
vel fuisse.*

Futurum. Pugnatum iri.

RUDIMENTA.

SIVE DE OCTO PARTIBUS ORATIONIS.

LITTERÆ, quibus utuntur Latini, sunt tres & viginti, A, Bæ, Cæ, Dæ, E, Ef, Ge, Ha, I, Kappa, El, Em, En, O, Pe, Qu, Er, Es, Te, U, Ix, Xpion, Zeta.

Litteræ dividuntur in Vocales & Consonantes. Vocales sunt sex. A, E, I, O, U, Ypsilon, quarum ultima tantum in dictionibus Grecis locum habet, ut Hieronymus Dionysius.

Cæteræ appellantur Consonantes, quòd vocalibus junctæ simul sonent.

Syllaba fit ex litteris unâ, vel pluribus, ut, A, le, as.

Syllaba quæ fit ex duabus Vocalibus, vocatur Diphthongus.

Diphthongi sunt sex, æ, au, ei, eu, œ, yi, ut, *Præmum, aurum, bei, Europa, pænna, Harpyia.*

Diectio fit ex syllabis, ut *Aleas*, interdum fit ex una syllaba, ut, *Mors.*

Oratio fit ex dictionibus, ut, *Aleas fuge, Mortem meditare.*

P A R T E S O R A T I O -
N I S.

PARTES Orationis sunt Octo, Nomen Pronomen, Verbum, Participium, Præpositio, Adverbium, Interjectio, Conjunctio.

Harum quatuor, Nomen, Pronomen, Verbum, Participium declinantur: reliquæ, Præpositio, Adverbium, Interjectio, Conjunctio, declinationis sunt expertes.

D E N O M I N E.

NOMEN, est pars orationis, quæ casus habet, neque tempora adsignificat, ut, *Musa, Dominus.*

Nomen proprium est, quod res proprias atque certas significat, ut, *Romulus, Roma.*

Appellativum est, quod res communes, atque incertas significat, ut, *Rex, Oppidum.*

Collectivum est, quod numero singulari significat multitudinem, ut, *Populus, Gens, Turba.*

Substantivum nomen est, quod per se in oratione esse potest, ut, *Dux imperat, Miles obtemperat.*

Adjectivum est, quod in oratione esse non potest sine Substantivo, apertè, vel occultè: Apertè, ut, *Dux prudens, si strenuos milites, dictoq; audientes habeat, facile hostes superabit* Occultè: ut, *Qui tertianâ laborant, non vescuntur bubulâ:*

Adjectivum nomen, vel habet tres formas, ut, *Bonus, bona, bonum,* vel duas, ut *Brevis, & breve,* vel unam, ut, *Prudens, Felix.*

Varia Adjectivorum Genera.

Interrogativum nomen est, quo de re aliqua quaerimus: *Quis? Uter? Quantum?*

Interrogativum Substantiæ est, cui respondemus per nomen Substantivum, vel pronomen Demonstrativum, *ut, Quis, quæ, quod: Uter, utra, utrum? Quis hic loquitur? Davus ille.*

Interrogativum Accidentiæ est, cui respondemus per nomen Adjectivum. *Quantus, qualis, quot, quotus, cujus cujas. Qualis fuit Hector? Fortis, magnanimus.*

Relativum est, quod nomen antecedens in memoriam reducit: id duplex est, Substantiæ, & Accidentis.

Relativum Substantiæ est, quod nomen Substantivum in memoriam reducit, *ut, Qui, quæ, quod. Lego Ciceronem, qui fuit eloquentissimus Romanorum.*

Relativum Accidentis est, quod in memoriam reducit nomen Adjectivum, *ut, Quantum, qualis, quot, Cicero fuit eloquens, qualis fuit Hortensius.*

Redditiva sunt, *Tantus, talis, tot, totidem,* quæ relativis *Quantus, Qualis, Quot,* antè, *vel post* redduntur: *ut, Quales in Republica Principes sunt, tales reliqui solent esse cives. Cura ut talis sis, qualis haberi cupis. Quot homines, tot sententia. Totidem ad te litteras dedi, quot tu ad me misisti.*

Quis, vel Qui, quæ, quod: Uter, utra, utrum: Quantum, Qualis, & cætera Interrogativa, quando ponuntur post Verba *Audio, Video, Scio, Intel-*
ligo,

ligo, Nescio, & alia ejusdem significationis, appellantur Infinita: *Nescio quis. Audio quid dicas. Ignoro, quantus, aut qualis sit.*

Possessivum nomen est, quod aut rem possessam, aut ad aliquid pertinentem significat, *ut, Equus regius, miles Pomoeianus.*

Patrium nomen est, quod Patriam indicat, *ut, Romanus, Atheniensis.*

Gentile nomen est, quod gentem, vel nationem indicat, *ut, Italusi Græci.*

Partitivum nomen est, quod aut unum ex multis significat, aut multa singillatim.

Unum ex multis significant, *Quidam, aliquis, quisquam, quisquam, ullus, nonnullus, quivis, quilibet:* quæ etiam particularia vocantur.

Quæ multa singillatim significant, ferè sunt Universalialia, *ut, Omnis, cunctus, quicumque, nemo, nullus.*

Nomen numerale est, quod numerum significat, cujus variæ sunt species.

Cardinale est, quod numerum absolute significat, *ut, unus, duo tres.*

Ordinale nomen est, quod numerum ordine digestum significat, aut ultimum ex eo numero, *ut, Primus, secundus, tertius.*

Distributiva, sive Divisiva nomina sunt, quæ distributionem, seu divisionem significant, quibus ferè utuntur Oratores numero multitudinis, *ut, Singuli, bini, terni, quaterni. Victores redite domum bini, aut terni, ad summum quaterni: cavete ne singuli eatis. Hæc tu dato victoribus*

quaterna mala, videlicet singula: ne animis concidant: Quaterna: id est, unicuique quatuor; Singula, hoc est, cuique unum.

DE NOMINIBVS POSITIVIS, Comparativis, & Superlativis.

NOMEN Positivum, sive absolutum est, quod rem absolutè, simpliciterque significat, *ut, Magnus parvus.*

Comparativum est, quod rem, vel attollit, vel deprimat, *ut, Major, minor.*

Superlativum est, quod rem vel in summo loco, vel infimo collocat, *ut, Maximus, minimus.*

Nomina Comparativa, & Superlativa fiunt à nominibus adjectivis, quibus Adverbia magis, & minùs rectè adjungi possunt, *ut, Justus, fortis.*

A P P E N D I X.

Nomina Substantiva, Pronomina, item Interrogativa, Relativa, Infinita, Redditiva, Possessiva, Partitiva, Numeralia, Patria, Gentilia, & quæ materiam adsignificant, ut, Aureus, argenteus, cedrinus: ad hæc frugifer, almus, mediocris, omnipotens, medius, modicus, hesternus, fugitivus, errabundus, moribundus, & nonnulla alia, neque Comparativa, neq; Superlativa pariunt.

A QVO CASV FORMANTVR Comparativa, & Superlativa?

COMPARATIVA fiunt à casu, I, litterâ finito, additâ syllabâ OR, Superlativa verò additâ litterâ S. & syllabâ SIMUS, *ut, Justus, justus, justior, justissimus: Fortis, fortior, fortissimus.*

EXCEPTIO I.

Positiva ER syllabâ terminata gignunt Superlativa, addito RIMUS, ut, *Tener, tenerrimus, Saluber, saluberrimus.*

EXCEPTIO II.

Facilis, gracilis, humilis, imbecillis, similis, Superlativa pariunt, syllabâ mutatâ in LIMUS, ut, *Facillimus, gracillimus, humillimus, imbecillimus, & imbecillissimus, simillimus.*

Suet, in Nerone, c. 51. Fuit gracillimis cruribus. Imbecillimus, & imbecillissimus invenies in Comment.

EXCEPTIO III.

Nomina, quæ ante US, syllabam, vocalem habent, rarò Comparativa, aut Superlativa gignunt, ut, *Idoneus, noxius, arduus.*

Piissimus tamen, & strenuissimus, & nonnulla alia apud probatos auctores leguntur.

EXCEPTIO IV.

A nominibus ex verbis, Facio, Dico, Volo, Compositis, comparativa in ENTIOR, superlativa in ENTISSIMUS, exeunt, ut, *Magnificus, magnificentior, magnificentissimus: Maledicus, maledicentior, maledicentissimus: Benevolus, benevolentior, benevolentissimus.*

Anomala sive inaequalia.

Bonus,	melior,	optimus.
Malus,	pejor,	peffimus.
Magnus,	major,	maximus.
Parvus,	minor,	minimus.
Multum,	plus,	plurimum.

DE PRONOMINE.

PRONOMEN est, quod loco nominis positum certam, finitamque personam adsignificat. Pronomina partim sunt Primitiva, partim Derivativa.

Primitiva, sive Primigenia dicuntur, quæ prima sunt, & à se orta, *ut, Ego, tu, sui, hic, iste, ille, ipse, is.*

Derivativa vel potius derivata sunt, quæ ex aliis oriuntur, *ut, Meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras.*

Ex his Demonstrativa sunt, quæ rem demonstrant, *ut, Ego, tu, hic, iste, ille, ipse, is.*

Horum quinque Hic, iste, ille, ipse, is, & ex eo compositum Idem, Relativa dicuntur, cum rem antecedentem in memoriam reducant, *ut, Virgilius carmina composuit, idemq; ipse ea cecinit.*

Possessiva sunt, quæ possessionem significant, *ut, meus, tuus, suus, noster, vester.*

Gentilia sive patria sunt, quæ non solum gentem, vel patriam, sed etiam partes sectamve adsignificant, *ut, Nostras, vestras.*

Reciproca duo sunt, unam primitivum, nimirum *Sui*, alterum derivativum *Suus*.

DE VERBO.

VERBUM est pars Orationis, quæ modos, & tempora habet, neque in casus declinatur. Verbum duplex est, Personale, & Impersonale.

Per.

Personale est, quod omnes personas utriusque numeri habet: *Amo, amas, amat.* Plurali. *Amamus, amatis, amant.*

Impersonale est, quod primâ, & secundâ personâ utriusque numeri, & tertiâ multitudinis ferè privatur: unde & nomen traxit. Id duplex est, Alterum activæ declinationis, *ut, Fudet, Pœnitent:* Alterum passivæ, *ut, Pugnatur, curritur.*

Verbum Personale dividitur in quinque genera, Activum, Passivum, Neutrum, Commune, Deponens.

Activum est, quod litterâ O finitum, passivum fit, additâ litterâ R, *ut, Amo, amor.*

Passivum est, quod syllabâ OR, finitum, activum fit R, litterâ abjectâ; *ut Amor, amo.*

Neutrum est, quod M, vel O, litteris finitum, ex se passivum personale non gignit, *ut Sum, Sto, Servio: neq; enim dicitur Stor, aut Servior.*

Commune est, quod OR syllabâ tantum finitum, activi simul, & passivi significationem habet, præcipuè participium præteriti temporis, & quæ tempora ejus adminiculo suppleantur, *ut, Experior, Complector, expertus sum vel fui: nam Præteritens, & Imperfectum, & quæ inde fiunt, ferè actionem significant.*

Deponens est, quod OR syllabâ tantum finitum, activi vel neutri significationem habet; *ut, Sequor, morior.*

De variis verborum Formis.

Inchoativum verbum est, quod rem quandam inchoatam, sed ad finem perfectionemque tendentem significat: ut *Calesco*, id est: *Calidus fio*, *Frigesco*, *frigidus fio*.

Perfectum est, quod rem perfectam, absolutamque significat, ut, *Caleo*, *Frigeo*.

Meditativum verbum est, quod assiduam alicujus rei meditationem significat; ut, *Esurio*, *cœnaturio*; qui enim *esurit*, ac *cœnaturit*, nihil aliud, quàm *cibum*, *cœnamq;* *meditatur*.

Frequentativum, sive iterativum est, quod rei frequentationem, iterationemque significat: ut, *Regiso*, *as*, *Lectito*, *scriptito*.

Diminutivum, vel potius diminutum est, quod minus, quàm id, à quo ortum est, significat, ut *Sorbillo* à *sorbeo*.

DE PARTICIPIO.

PARTICIPIUM est pars orationis, quæ tum casus, tum tempora habet.

Participia præsentis temporis in *Ans*, vel in *Ens*, exeunt, ac ab omni verborum genere nascuntur, exceptis passivis, ut, *amans*, *serviens*, *complectens*, *utens*.

Præteriti temporis in *Tus*, *Sus*, *Xus*, desinunt, ac fiunt à verbis passivis, communibus, & deponentibus, ut, *Amatus*, *usus*, *complexus*.

Unum in *Uus* reperitur, *Mortuus*, videlicet à *Morior*.

Participia futuri tum in Rus, tum in Dus, exeunt. In Rus, oriuntur ab omni genere verborum, exceptis passivis, ut, *Amaturus, Serviturus, Amplexurus, Usurus*.

In Dus, fiunt, à passivis, & communibus, ut, *Amandus, complectendus*. Interdum etiam à deponentibus, quæ aliquando fuerunt communia, ut, *Sequendus*, à *Sequor, Ulciscendus ab Ulciscor*.

Participia præsentis temporis fiunt à prima persona præteriti imperfecti, syllaba BAM, vel BAR, mutata in Ns, ut, *Amabam, amans, Complectebam, complectens*.

Participia in Dus, fiunt à Genitivis participiorum præsentis temporis, Tis syllabâ mutatâ in Dus, DA, DUM, ut, *Amans, amantis, Amandus, amum, Complectens, complectentis, Complectendus, a, um*.

Participia præsentis temporis, gerundiis, & futuro in Dus carent verba, quæ Præterito Imperfecto deficiunt, ut, *Odi, exi, Novi, Memini*.

Participia præteriti temporis fiunt à posteriore supino, additâ litterâ S, *Amata, amatus, Complexu, complexus*.

Participia futuri in Rus, fiunt à priore supino, M, litterâ versâ in Rus, ut *Amatum, amaturus. Servitum, serviturus*.

DE PRÆPOSITIONE.

PRÆPOSITIO est pars Orationis, quæ cæteris partibus, aut separata, aut conjuncta ferè præponitur.

Separata, ut, *Non sum apud me, pra iracundia.*

Coniuncta, ut, *Præstat millies mori, quam DEUM vel levissimè offendere.*

ACCUSATIVO SERVIUNT.

Ad, apud, ante, adversus, vel adverbium, cis, citra, circiter, circa circum, contra, erga, extra, intra, inter, infra iuxta, ob, penes, per pone, post, præter, propter, secundùm, secus, supra, trans, versus, ultra, usque.

ABLATIVO GAUDENT.

A, ab, absque, cum, coram, clam, de, e, ex, præ, pro, procul, palam sine, tenus: quorum ultima ferè genitivum amat, quum vocabulo multitudinis adhæret: ut, *Cumarum tenus, Lumberum tenus*: alioquin ablativum, ut, *pectore tenus, ore tenus.*

Accusativum, vel Ablativum pro varia significatione postulant. *In, sub, super.*

S V B T E R.

Subter, apud Oatores Accusativum habet, apud Poëtas etiam Ablativum.

Præpositiones, quæ tantùm conjunctæ præponuntur, sunt Am, con, di, dis, re, se, ut, *Ambigo, confero dinumero, disputo, repeto, sejungo.*

DE ADVERBIO.

ADVERBIUM est pars Orationis, quæ vocibus addita earum significationem explanat, ac definit.

Adverbiorum varia sunt genera, & significationes.

Optandi, *ut, Utinam, ô utinam, ô si.*

Vocandi, *ut, O, heus eko.*

Interrogandi, *ut, Cur? quare? quid ita? quamobrem?*

Respondendi affirmativè, *ut Etiam, ita, maxime, quid mi?*

Confirmandi, *ut, Profecô, sanè, certò.*

Negandi, *ut, Non, nequaquam, minime, haud, haudquaquam.*

Dubitandi, *ut, Forsan, forsitan, fortassis, fortasse.*

Hortandi, *ut, Eja, age, agedum, agite.*

Prohibendi, *ut, Ne.*

Demonstrandandi, *ut En, ecce.*

Eligendi, *ut Potius, imò.*

Comparandi, *ut, Magis, minus, fortius.*

Congregandi, *ut Simul, unà pariter.*

Separandi, *ut, Seorsim, separ atim.*

Intendendi, *ut, Acriter, studiosè, vehementer.*

Remittendi, *ut, Sogniter, remissè, oscitanter.*

Temporis, *ut, Hodie, cras, perendie, heri, nudius tertius.*

Loci, *ut, Hic, huc, hac, horsum.*

Numeri, *ut, Semel, bis, ter, sape, centies, millies.*

Ordinis, *ut, Primum, deinde, postremò.*

Eventûs, *ut, fortè, fortuito.*

Similitudinis, *ut, Sicut, sicuti, ut, uti.*

Diversitatis, *ut, Aliter, secus.*

Qualitatis, *ut, Prudenter, peritè, eleganter.*

Quantitatis, *ut, Parum, multum, satis, nimium.*

DE INTERJECTIONE.

INTERIECTIO est pars Orationis, quæ varios animi affectus indicat.

Interjectionum variae sunt formæ, & significationes.

Laudantis, aliquando exultantis, *ut, Euge.*

Exultantis, & interdum Insultantis, *ut, Vah.*

Lætantis, *ut, Evax.*

Dolentis, & Ingemiscantis, *ut, Ah, heu, hei.*

Suspirantis, *ut, Ah, ah.*

Lugentis, *ut, Hoi, hei.*

Ejulantis, *ut, Oh, oh, oh, oh.*

Admirantis, & interdum Ironiæ, *ut, Hui.*

Irridentis, *ut, Opraclarum custodem ovium, ut ajunt, Lupum.*

Exclamantis, *ut, Prô, ô,*

Silentium indicentis, *ut St.*

Timentis, *ut, Hei.*

Deprehendentis aliquid ex improviso, *ut, At, at.*

Præfagientis malum, vel miserantis, vel minantis, *ut, Va.*

Reijcientis cum fastidio, *ut, Apage, apagesis.*

Stomachantis, sive indignantis, *ut, Malum.*

Execrantis, *ut, Nefas, Nefandum.*

DE CONJUNCTIONE.

CONJUNCTIO est pars Orationis connectens, Cordinansque sententiam.

*Conjunctionum species, sive significationes
varia sunt.*

Copulativæ, ut, *Ac, atque, &, que, &c.*

Disjunctivæ, ut, *Vel, ve, sive, seu, aut, ne.*

Adversativæ, ut, *Etsi, tamen, si, quamquam, quamvis,
&c.*

Collectivæ, sive Illativæ, sive Rationales, ut, *Ergo,
igitur, quare, quocirca, quapropter, itaq;.*

Causales, ut, *Namq;, siquidem, quia quoniam, enim,
etiam, quod, propterea quod, &c.*

Expletivæ, ut, *Quidem, equidem, &c.*

*Conjunctiones partim sunt Præpositivæ, partim
Subjunctivæ, partim Mediæ.*

Præpositivæ, sive principes sunt, quæ in oratione
præeunt, ut, *Aut, ac, atq;, at, ast, vcl, nec, neq;, nisi
seu, sive, verum, &c.*

Subjunctivæ, sive subditæ, quæ subeunt: ut, *Que,
ve, ne, quidem, quoq;, autem, vero, enim.*

Communes, sive mediæ, quæ & præeunt, & sub-
eunt: ut, *Ergo, igitur, itaq;, equidem, &c.*

DE ACCIDENTIBVS, SIVE ATTRI- BUTIS PARTIUM ORATIONIS.

SUNT quædam, partes Orationis comitantur,
ut, Numerus, Casus, Genus, Declinatio, Modus,
Tempus, Persona, Figura, Species, quæ Acciden-
tia, sive attributa partium Orationis vocantur.

Numeri Nominum, Pronominum, Verborum, &
Participiorum sunt duo: Singularis, ut *Musa, E-
go, Amo, Amans.* Plur. ut, *Musa, Nos, Amamus,
Amantes,*

Calus Nominum, Participiorum, & nonnullorum Pronominum sunt sex: Nominativus, Genitivus, Dativus, Accusativus, Vocativus, Ablativus.

Nomen, Pronomen, Participium, tria habent genera præcipua? Masculinum sive Virile, cui præponitur Pronomen Hic; ut, *Hic Dominus, meus, doctus*: Fœmininum sive Muliebre, cui præponitur pronomen Hæc; ut, *Hæc Ancilla, mea, docta*: Neutrum, cui præponitur Pronomen Hoc; ut *Hoc mancipium, meum, doctum*.

Ex his tribus generibus nascuntur duo alia, Commune duorum, & Commune trium, Commune duorum est, cui præponuntur Pronomina Hic, & hæc, ut, *Hic & hæc Parens*: Commune trium, sive omne, cui præponuntur Pronomina Hic, Hæc, Hoc, ut, *Hic, & Hæc, & Hoc prudens, nostras amans*.

Declinationes, sive formæ nominis sunt quinque.

P R I M A, ejus Genitivus terminatur Æ, diphthongo, ut, *Musa, musæ*.

Secunda, cujus Genitivus terminatur littera, I, ut, *Dominus, Domini*.

Tertia, cujus Genitivus terminatur syllaba Is, ut, *Sermo sermonis*.

Quarta, cujus genitivus terminatur syllabâ us: ut, *Sensus, sensus*.

Quinta, cujus Genitivus terminatur litteris E, & I, separatis, ut, *Dies, diei*.

PRONOMINA Meus, Tuus, Suus, Noster, Vester, ad primam, & secundam Nominum declinationem spectant: Nostras, Vestras ad tertiam: cætera peculiâres habent formas.

Participia, quæ in Ans, & Ens, exeunt, ad tertiam declinationem pertinent, ut, *Amans, Docens, &c.* Reliqua ad primam, & secundam, ut *Amaturus, a, um, amandus, amanda, amandum, &c.*

Declinationes sive Conjugationes verborum sunt quatuor.

PRIMA, cujus secunda persona, præsentis Indicativi exit in As, ut, *Amo, Amas, Amare.*

Secunda in Es, longum, ut, *Doces, docere.*

Tertia in Is, breve, & infinitum in ERE, breve, ut *Legis, legere.*

Quarta in Is, longum, & infinitum in IRE, ut, *Audis, audire.*

MODI verborum triti, ac communes sunt quinque: Indicativus Imperativus, Optativus, Conjunctivus Infinitivus.

TEMPORA verborum sunt quinque. Præsens, sive Instans, Præteritum Imperfectum, Præteritum Perfectum, Præteritum plusquamperfectum, Futurum.

PERSONÆ Pronominum sunt tres: Prima Ego, Secunda Tu: Reliqua Pronomina tertiæ sunt Personæ, præter Ipse, ipsa ipsum, quod cujusvis est personæ: item Provocabulum, Qu, quæ, quod.

PERSONÆ verborum sunt tres: Prima, ut, *Amo,*

Secunda, ut, *Amas,* Tertia, ut, *Amat.*

Nonni.

Nomina, & participia, exceptis Vocativis, incertæ sunt personæ, sicut & verba infinita: eam induunt personam, cujus est verbum cui adhærent, ut, *Ego M. Tullius defendi Rempubl. cum adolescens, non deseram Senex. Cupio te audire.*

Vocandi calus, quoniam secundis personis tantum adhærent, solum sunt secundæ personæ.

Figura Nomini, Pronomini, Verborum, Participiorum, Præpositionum, Adverbiorum, Conjunctionum duæ sunt.

Simplex, ut *Prudens, Is, Amo, Amans, Abs, Prudenter Enim.*

Composita, ut, *Imprudens, Idem, Adamo, Adamans, Absq̃, Imprudenter, Etenim.*

Species Nominum, Pronominum, Verborum, Adverbiorum sunt duæ: Primitivæ, ut, *Pater, Tu, Caleo, Clam.*

Derivativa, ut, *Paternus, tuus, a, um, Calesco, Clanculum.*

PRÆCEPTA ALIQUOT
DE CONSTRUCTIONE TY
ronibus ediscenda.

PRÆCEPTUM I.

ADIJECTIVUM nomen concordat cum Substantivo in genere, numero, & calu: ut, *Puer ingeniosus. Memoria infirma. Ingenium tardum.*

I I.

Relativum Qui, Quæ, Quod, cohæret cum Antecedente in genere, & numero, ut, *Non est dicendus puer ingenuus, qui verecundiam nota amat. Accepi tuas litteras, quæ mihi jucundissimæ fuerunt. Legi tuum epigramma, quod mihi mirandum in modum placuit.*

I I I.

Verbum Personale finiti modi postulat ante se Nominativum ejusdem numeri, & personæ, ut, *Ego lugeo, Tu rides. Præceptor docet. Nos legimus. Vos scribitis. Aleatores vapulant.*

I V.

Verbum Infiniti modi ante se Accusativum habet, ut, *Gaudeo te bene valere. Doleo parentes tuos agrotare. Lator fratrem tuum saluum, & incolumem venisse.*

V.

Verbum Substantivum non solum ante, sed etiam post se Nominativum petit, ut *Parsimonia est magnum vedigal. Avus tuus fuit vir doctus. Verecundia est maximum ornamentum pueritiæ.*

V I.

Omne Verbum Personale finiti modi potest utrinque habere Nominativum pertinentem ad eandem rem: ut, *Hic vocatur Paulus. Ille vivit miserrimus. Boni moriuntur laeti.*

V I I.

Quotiescunque duo nomina Substantiva ad res diversas pertinentia in oratione ponun-
tur

tur sine conjunctione, alterum erit Genitivi casus: *ut, Libertas Pompeii. Epistola Ciceronis. Carmen Virgilii.*

VIII.

Verbum Activum post se accusandi casum postulat: *ut, Pueri ingenui amant litteras. Frater tuus legit Ciceronem diligenter.*

IX.

Verbum Passivum post se Ablativum desiderat, cum præpositione à vel ab; *ut, Litteræ amantur à pueris ingenuis. Cicero legitur à fratre tuo diligenter.*

X.

Quodvis Verbum admittit Præpositionem cum suo casu: *ut, Fui in templo. Eo in gymnasium. Sedeo in scamno.*

XI.

Omne Verbum, & multa nomina Dativum habere possunt, ejus rei, cui damnum aliquod, vel commodum datur, *ut, Laboras aliis: mihi soli es otiosus. Catilina fuit perniciosus Reipublicæ. Senes non sibi, sed filiis aut nepotibus serunt.*

XII.

Temporis continuatio in Accusativo, vel Ablativo ponitur, frequentius tamen in Accusativo: *ut, Pater tuus vixit quinquaginta annis vel quinquaginta annis Dedi operam Dionædi tres annos, vel tribus annis. Scripsi duas horas, vel duabus horis.*

XIII.

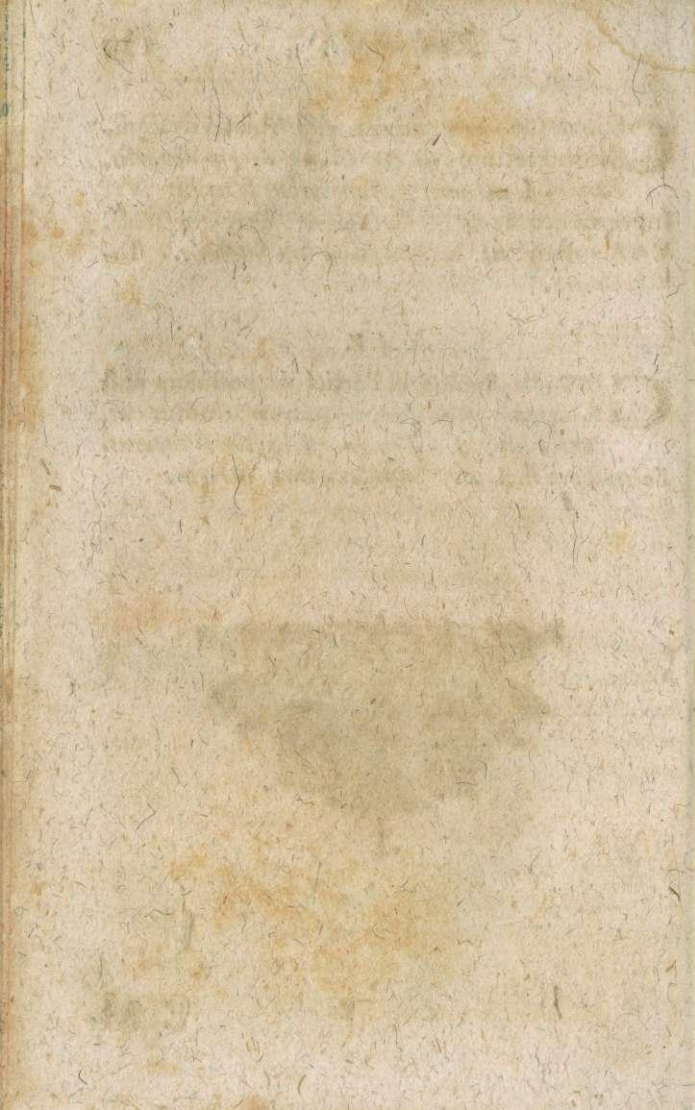
X I I I.

CUicumque verbo potest addi Ablativus significans Pretium : ut, *Emi librum decem denariis. Vendidisti atramentarium tribus sesteritiis.* Vel Instrumentum : ut, *Scribo calamo. Percutio ferulâ.* Vel Causam : ut, *Servus tuus interiit fame. Tabesco dolore.*

X I V.

GErundia, Supina, & Participia, postulant post se casus verborum, à quibus oriuntur : ut, *Scribo litteras. Tempus est scribendi litteras. Eo scriptum litteras. Sum Scripturus litteras.*

EMMANUELIS
ALVARI.

E SOCIETATE JESU.

DE GENERIBUS AC
DECLINATIONIBUS NO.
MINUM, ET PRÆTERITIS
AC SUPINIS.

L A B A C I,

Typis JOSEPHI THADDÆI MAYR,
Inclytæ Provinciæ Carniolizæ Typographi.

ANNO M. DC. XCIV.

DE GENERIBUS NOMINUM, QUÆ EX SIGNIFICATIONE COGNOSCUNTUR.

Qua maribus solum tribuuntur, mascula sunt. Mascula censentur, specie depicta virili.

Et quibus appositum tantum tribuisse viride Credibile est veteres, latro seu praesul, & hospes.

Fœmineum dicos, quod fœmina sola reposcit. Jungito fœmineis muliebri prædita formâ.

Quæq; Adjectivum tantum muliebri requirunt.

Quæ neutro apposito gaudent, neutralia sunt.

Est commune duum, sexum quod claudit utrumque articulo gemino, veluti bos, fortis, & hostis,

Antistes, juvenis, vates, patruelis, & infans,

Affinis, miles, cum e.ve, cliente, sacerdos,

Et comes atq; canis, sus, dux, auctorq; parensq;

Municipi conjunx, adolescens, augur adhareat.

Catul. Carm. Nupt. Cernitis inuupta juvenes, &c.

Quinct. lib. 6. de peroratione. Infantem suam frigidissime reportavit.

Persius, Satyr, 6. --- aegst mihi nulla.

Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis

Nulla manet patru.

EST Commune trium, generi quod convenit omni, PRO maribus pugnant moyses, fluviiq; minaces.

INSULA fœminea, Urbs, Regio, cum Nave Poësis.

FOEMINEA est arbor, Foliis oleaster amarus
Mas est: Hoc acer, atq; filer, cum subere, robur.

UM neutris junges: Hominum si propria demus.

A plurale, genus neutrum sibi poscit ubiq;.

NOMEN in I, maribus si sit plurale, reserva.

TRADE notas neutri: Et vocem pro nomine sumptam.
Et verbum quodvis nuda pro voce repostum.

DE GENERIBVS NOMINVM, Quæ expositione cognoscuntur.

FOEMINEUM A, prima est, veluti pantheras
sagitta,

Adria mas esto, cui iunge cometa, planeta,

Hic mamona petit: Pascha, hoc cui iungito manna.

Nomen in Aterna neutrum est, ceu stigma toremna.

E, Latiale, petit neutrum, velut acre monile;

Femininum est alve, Rhodopeq;, & cetera Græca.

I, neutris. O maribus finita dabuntur.

EST IO. femininum, fuerit si corporis expert

Cui caro iungatur, canatio portio quodq;

Desinit in DO, GO. Neutris adscribito pondo.

Harpago, cudo, ordo, mas, udo, cardo, liyoq;.

U, C, D, da neutris, velut Id, cum Lacte, geluq;.

L, T, sit, neutrum Hic mugil, sal, solq; repostunt.

An, In, ON, mas. Hæc sindon, & suavis ædon:

Quæis adde alcionem. Neutris da cuncta secunda.

EN dabitur neutris: Sed hymen, ven, mascula sunt,

Et splen, atq; lien, attagen, cum pectine lichen.

POSTULAT AR, neutrum, ceu par, cum neclare,
bacchar.

ER maribus dona, Laver hoc, cum tubere poscit.

Uber, iter spinter, laser, eicer, atq³ papaver.

Ver, sifer, atq³ piper, cum verbere, nechte cadaver.

OR, maribus seroit: Muliebris demitur arbor.

Accedunt nutris, cor, ador, cumq³ equore marmor,
EXIGIT UR neutrum, Hic furfur, cum vulture
turtur.

FOEMINEUM AS, Neutrum vas vasis, fasq³
nefasq³;

Mascula sunt elephas, adamas, as, atq³ tiaras.

Cum reliquis, flectit quæ prima Pelasgum.

ESTO nomen in ES muliebre, sed esto virile.

Limes, pes, fomes, termes, cum palmitè, trames.

Et gurges, merges, poples, cum cespitè, vepres.

Et paries, stipesq³, meri nomenq³ diei.

ACINACES, is, Masculini generis; huc spectat, quamvis apud Græcos prima sit declinationis: ò AKINAKIS, IS. Sunt, & alia hujus generis: ut, Orestes, is, Pylades, is, neq³ video cur Acinacis, Per I, litteram sit scribendum, cum Græcè per I, scribatur, quod in E, longum solet mutari. In sexto tamen casu E, corripitur, quia apud Latinos tertia est declinationis. Valer. Flacc. libr. 5.

Insignis manicis insignis acinace dextro.

His Græcum prima, vel terna jungito nomen:

Hippomaris neutris, panaces, cacoëthes adherent.

Plinius lib. 5. cap. 4. Panaces ipso nomine nominum malorum remedia promittit, numerosum, & diis inventeribus adscriptum, Solæcophanes his tribus addi potest.

IS, dato femineis, maribus da piscis, aqualis,
Anguis, tum fustis, tum callis, follis, & ensis.

Mensis cum vecti, torris, glis, postis, & orbis,
 Et sanguis, cenchrus, collis, cum vomere cassis,
 Mugilis, atq; lapis, vermis, cum fuste canalis,
 Unguis: tum cucumis, cum caulis, pulvis, & axis:
 NIS quoque finitum ceu panis, & asse creata.

MASCULA in OS sunt, dos, cos, muliebris, &
 arbos:

Da chaos, atq; melos neutris, os Argos, eposq;
 NOMEN in US, mas est, seu quarta, sive secunda,
 Porticus, atq; tribus muliebris, acusq;, mansq;
 Albus, Humus, Vannus, colus, idus, carbasus addes;
 Et domus, & ficus pomum: mas morbus habetur.

PLURIMA in Os Græca, Ausonii fecere Latina:
 Quæ maribus partim, ut prologus paradisus, adherent.
 Partim femineis, veluti diphtongus eremus:

IN Neutris numerata, virus, pelagusq;, profundum.
 Postulat US, neutrum, quoties id tertia flectit:
 Hic lepus, & mus, Pus Græcum, compositaq; junges.
 Sit tibi femineum Lagopus herba, volucris.
 Lagopus nomen herbae, sive avis femineum est,
 quamvis ex PUS componatur.

Mar. lib. 6. Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.
 Plinius lib. 10. cap. 48. de Lagopode arie. Non extra
 terram eam vesci facile, quando nec viva mansue-
 scit: & corpus occisa, statim marcescit.
 Idem lib. 26. cap. 7. de Lagopode herba. Lagopus si-
 stis alvum è vino pota.

EST muliebre valus, subsens, pulcherrima virtus,
 Atq; salus, pecudisq;, pecus quibus additur incus,
 Quaq; sibi servus, juvenisq;, senexque iugarunt.

ÆST tibi sit neutrum: Laus, frans, muliebra sunt os

S dato femineis, si consona ponitur ante.

*E*sto virile rudens, fons, pons, seps, lethifer anguis,
Mons, dens, atque chalybs, assis quibus addito partes,
*E*t polysyllaba, P S, Forceps dematur adunca.

X, dato femineis, sed erix, grex mascula sunt,
*E*t spadix, bombyx vermis, cum fornice, phoenix,
Atque calix, coecyx, & oryx, varixque, calixque.

Præterea volvox, quincunx, septunxque, denunxque.

Sescunx legitur 32. Pundeet :

Sexcunxia tamen pro eodem usitatius videtur.

AX, EX, finitum polysyllabon esto virile.

Femineum thomex halex cum smilace, fornax.

*E*t forfex vibex, carex, adijunge supellex.

*A*triplex neutrum est, Plin. lib. 20. cap. 20.

*M*obile fit fixum, si fixum mente subaudis.

*U*nde genus capit, ut Sonipes, Oriensque, Tonansque.

*M*obile fit neutrum, ni fixum mente subaudis.

RESPICIMUS fines, non significata frequenter.

Zengma, Reate ideo petit hoc, cum Tibure, Care,

Hoc Præneste Hispal. Sulmo hic uberrimus undis,

Martius hic Narbo braccata gloria gentis.

Hæc damnata diu Romanis Alia fastis.

*H*ippo feminini est generis. Plin. lib. 6. cap. 36.

*U*træque Hippo. Silius lib. 3. virili genere usus est.

*T*um vaga, & antiquis dilectus regibus Hippo.

*M*artialis lib. 8. epigram. 71. dixit muliebri genere

Narbo :

Quem pulcherrima jam redire Narbo,

Deest patria Nurbo Votienti.

Ad leges iubet, annuosque fasces.

RESPICIT interdum nomen generale Poëta :

*U*nde

Unde sibi merito genus inferiora capeffunt :
Sic volucrem sequitur bubo, sic flumen Jader.

DE NOMINIBVS INCERTI
GENERIS.

HÆc modò *femineis, maribus modò juncta vide-
bis.*

*Grossus, adeps, atomus, limax, cum torque pha-
selus,*

Scops, serpens' finis, cum corbe, diésque, rubúsque.

Postulat hic, aut hoc, merito Nar, vulgus, & Anxur.

Nomina masculina apud Oratores, quibus
Poëtæ interdum etiam genere mu-
liebri utuntur.

MASCULA *bubo, specus, cortex cum punice,
pulvis.*

*Et calx pars pedis, atque silex, cum margo, pa-
lumbes.*

Nomina ferè *foeminea* apud Oratores, &
interdum *Masculina*, præcipuè apud
Poëtæ.

EST *muliebre animans, volucris, cum stirpe cu-
pido.*

*Sardonichen comitatur onyx, grus, clunus, & ales,
Cum talpa, linter, cum dama, lincxque, penúsque,*

Hac maribus tribnes, cinget cum tempora laurus.

*Hunc jubarem, hunc frontem, hunc pinum, nimum-
que vetusta.*

Pacuis proavis, atavisque nte ida relinque.

De Genere Epicœno.

ARTICULO *sexum quæ complectuntur utrumque.*
 Uno, *Epicœna* vocant *Grati: Promiscua* nostri.

DE NOMINVM DECLINATIONE.

NOMINA composita ferè instar simplicium declinantur. In compositis rectus tantùm casus declinantur, *ut, Tribunus plebis, Tribuni plebis, Tribuno plebis, Tribunum plebis, &c.* Huc spectant *Senatusconsultum, jurisperitus, Paterfamilias, atque alia ejusdem generis.*

Si nomen ex duobus rectis copuletur, uterque declinabitur, *ut, Respublica, jusjurandum: reipublica: empulicam, &c.*

Excipitur *Alteruter*, cujus posterior tantùm pars declinatur, excepto *Genitivo Singulari*, qui utroque modo declinatur: *Alterutrius, & alterius utrius.*

Nomina Neutra tres casus habent similes, *Nominandi, Accusandi & Vocandi*: qui numero multitudinis, & *A litterâ terminantur*, præter *Ambo & Duo.*

Vocativus singularis, quartæ & quintæ declinationis, similis est Nominativo: Sensus, ô Sensus, Dies, ô dies.

Nominativus & Vocativus multitudinis similes sunt, Muse, ô Musa, Virtutes, ô Virtutes.

Dativus & Ablativus, numeri Pluralis similes sunt, Musis, â Musis, Virtutibus, à Virtutibus.

PRIMA DECLINATIO.

PRIMÆ declinationis nomina in A, As, Es, exeunt. Quæ A litterâ terminantur, tum Græca, tum Latina sunt: ut, *Maja, Ægina, victoria, familia*. Quæ in As, & Es, syllabas exeunt, Græca tantum sunt, ut, *Æneas, Anchises, & declinantur hoc modo.*

Nominativo *Æneas*, Genitivo, *Æneæ*, Dativo *Æneæ*, Accusativo *Æneam*, Vocativo *ô Ænea*, Ablativo ab *Ænea*.

Nominativo *Anchises*, Genitivo *Anchisæ*, Dativo *Anchisæ*, Accusativo *Anchisen*, Vocativo *ô Anchise*, Ablativo ab *Anchise*.

Numero multitudinis omnino cum Latinis nominibus primi ordinis consentiunt.

Priscis temporibus Genitivus singularis Latinus etiam in As, syllabam terminabatur: unde etiam nunc dicitur *Paterfamilias, Materfamilias, Filiusfamilias*.

Aulai, pictai, & his similes interrogandi casus interdum apud Poëtas leguntur pro *aulæ, pictæ*.

Virgilius lib. 9. Dives equum, dives pictai vestis, & auri.

A *Maja, Ægina*, & aliis hujusmodi Græcis nominibus scemininis Accusativus per An, syllabam aliquando apud Poëtas exit, ut, *Majam, Æginam*.

Vocativus similis est Nominativo, *ô Musa, ô Maja*. Græca, S, litteram deponunt, *ô Ænea, ô Anchise*.

Dativus multitudinis is syllaba finitur, præter *Duobus, ambabus, & deabus*, & nonnulla, aliis ejusdem

dem exitûs, quæ etiam à viris doctis, sexûs discernendigratiâ; usurpantur.

Nomina E, litterâ finita secundæ Declinationis Græcorum, sic declinantur.

NOMINATIVO Musice, Genitivo Musices, Dativo Musice, Accusativo Musicen, Vocativo ô Musice, Ablativo à Musice. Numero plurali Latinam Declinationem sequuntur.

Ad hunc modum declinantur Mastiche, Grammatice, Rhetorice, Dialectice, Arithmetico, Lybie: quorum ultima vocalis si in A, litteram mutetur, Latine declinantur, ut, Grammatica, Grammatica, &c.

SECUNDA DECLINATIO.

LATINA nomina secundæ declinationis in syllabas, ER, IR, UR, US, UM, exeunt, ut, Faber, vir, satur, populus, premium

Græca in OS, ON, EUS, ut, Delos, Androgeos, Pelion, Tydeus.

Genitivus ferè æqualis est Nominativo syllabarum numero, ut Populus, populi, Præter Iber, Iberi: Celtiber, Celtiberi: armiger Armigeri: Signifer, Signiferi: Liber, liberi: Trevir, Treviri: Satur, Saturi: & nonnulla alia.

Poëtæ aliquando alterum I, omittunt.

Virg: nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

Androgeos, non solum Androgei, sed etiam Androgeo, more Attico, facit Genitivo.

Idem, in foribus lethum Androgeo-----

Accusativus à Græcis in OS, S, litteram mutat in N, ut, Delos, Delon: Menelaos Menelaon: Athon vel Atho, more Attico.

Vocativus est similis Nominativo, *ô Vir, ô Deus,*

EXCEPTIO I.

Cætera nomina, Us syllabâ finita, mutant Us, in E,
*Populus. ô popule : fluvius ô fluvie tabellarius ô tabel-
 larie : Præter filius, & nomina propria in Ius, quæ
 US, syllabam deponunt, ô Fili, ô Antoni, ô Pompei
 Cicero ad Octavium. Quantum te, popule Romane,
 de me fefellit opinio.*

EXCEPTIO II.

Græca quæ in Eus, & us, hoc estus, diphtongum
 exeunt, deponunt S, Nominativi, *Tydeus, ô Ty-
 dev : Panthus, Pantbu.*

APPENDIX I.

GRÆCA, Eus syllaba finita etiam Genitivo fa-
 ciunt, Eos, & Acculativo, EA, maximè apud
 Poëtas, sed tunc ad tertiam declinationem
 spectant, *ut, Tydeus, Tydeos, Tydea : Tereus, Tereos,
 Terea.*

APPENDIX II.

VOCATIVUS Græcorum nominum, quæ Oo, in
 Us, mutant, etiam in E, litteram exit : *ut Ti-
 motheus, Pamphilus, ô Timothee, Pamphile : An-
 tæus, Thymbræus Ptolemæus, ô Antæe, Thymbræe, Pto-
 lomæe.*

APPENDIX III.

LATINI interdum, vel euphonie causâ, vel Ae-
 ticos imitantes Vocativum faciunt similem
 Nominativo, *ô Populus, ô fluvius, ô meus,
 Lib. I. ab urb. Audi tu populus Albanus,
 Virg. Projice tela manu sanguis meus.*

Idem.

Idem. Corriger Hesperidum fluvius regnator a quarum. Adsis ô tandem.

Nominativus multitudinis, I, litterâ terminatur, ut, *Captivi, Dei, vel, Dij.*

Præcis temporibus ei diphtongo terminabatur, ut, *Captivei.*

Dativus pluralis Is, syllaba finitur, ut, *Captivis, Deis, vel, Dijs.*

TERTIA DECLINATIO.

ETSI tertiæ declinationis quàm plurimæ sunt positiones, Genitivus tamen in Is, syllabam exit, qui Nominativo modò est æqualis numero syllabarum, ut, *Navis, navis*, modò unâ syllabâ longior. ut, *Turbo, turbinis, unedo, unedonis*: modò duabus: ut, *Iter, itineris, biceps bicipitis, suppellex, supelletilis.*

O.

Macedo, Macedonis, Anio Anienis: Nerio, Nerienis.

N.

Babylon, Babylonis: Palamon, Palamonis: Xenophon, Xenophontis.

R.

Lar, laris: Hepar, hepatis: Acer, aceris: Mulciber, mulciberis: Jecur, jecoris, vel jecinoris.

A S.

Calchas, calcantis, his Pallas, pallantis: hæc Pallas, Palladis.

E S.

Chremes, Chremetis, vel Chremis, Laches, Lachetis, vel Lachis.

I S.

Simois, Simoëntis: Pyrois, Pyroëntis: Charybdis, Charybdis, Paris, Paridis.

O S.

Rhinoceros, Rhinocerotis: Tros, Troic: Minos, Minois: Heros, Herois.

U S.

Melampus, Melampodis: Opus, Opuntis: Amathus, Amathuntis.

Y S.

Capys, capyis: Cotys, Cotyis: Chlamys, Chlamydis.

N S.

Lens, lentis: lens, lentis: frons, frondis, frons, frontis: Aruns, Aruntis.

P S.

Anceps, aucupis: Anceps ancipitis: Stirps, stirpis.

R S.

Lars, Lartis, Rex Veientinum: Concor, concordis.

X.

Astyanax, Astyanactis: Arx, arcis: Merx, mercis: Vervex, vervecis: Lynx, lycis.

GENITIVVS GRÆCVS IN OS.

GRæco Genitivo, Os syllabâ finito interdum utuntur Latini, *ut, Metamorphosis, Metamorphoseos: Decapolis, Decapoleos: Tanis, Taneos: Tethys, Tethyos: Erymanthis, Erimanthidos.*

GRÆCVS GENITIVVS IN VS.

MANTO, Callisto, Alecto, Calypso, & cætera id genus Græca ferè US, faciunt Genitivo, *ut, Mantus, Calypsus.*

ACCUSATIVVS.

Accusativus exit in EM: *ut, Sermonem.*

EXCEPTIO I.

Buris, cucunis, pelvis, ravis, securis, sitis, tuffis, vis,
in IN, exeunt.

EXCEPTIO II.

Febris, clavis, navis, puppis, restis, turris, in EM,
vel in IM, terminantur.

ACCUSATIVVS GRÆCVS.

Græcus Accusativus in A, exit: *ut, Hæctora,
Calchantia, æira, æthera.*

EXCEPTIO I.

Græca, O, litterâ finita habent Accusativum simili-
lem Nominativo, *ut, Manto, Calypso, Alecto.*

EXCEPTIO II.

Græca, Is, syllabâ finita, quæ apud Latinos Geniti-
vum habent similem Nominativo, *hoc est, quo-
rum Genitivus apud Græcos in Os, exit, nulla
præcedente consonante, Accusativo faciunt IN,
Græcè: vel IM, Latinè: ut, Charybdis, charibdim,
vel Charybdim.*

Ys finita frequentius in YN, quam in YM exeunt,
*ut, Thetys, Thetyn: Cotys, Cotyn: Halys, Halyn, vel
Halym.*

Quæ verò Genitivo crescunt, neque accentum ha-
bent in ultima, in IN, vel IM, vel EM exeunt: *ut
Paris, Paridis, Parim, vel Parim, vel Paridem: Iris,
Iridis, Irin, vel Irin, vel Iridem: Isis, Isidis, Ism, vel
Isim, vel Isidem, quæ etiam in A, apud Græcos
exeunt, ut, Parida, &c.*

VOCATIVVS.

VOCATIVVS similis est Nominativo, & *Sermo*, *hec Pallas, ô Pallas, ô Socrates, ô Chremes, ô Achilles, ô Heros, ô Chlamys, ô Socrate, Chreme, Achille, Ulyffe, etiam in usu sunt.*

EXCEPTIO.

Græca, quæ in Is, vel Ys exerunt, neque habent accentum in ultima apud Græcos, deponunt S, Nominativi, & *Meri, Iri, Pari, Thety* Et apud Poëtas fœminina in Is, quorum Genitivus exit in Dis, quamvis accentum habeant in ultima, & *Amarilli, Tyndari, Oebali.*

Item propria in As, quorum Genitivus exit in Antis, apud eosdem Poëtas deponunt S, & *Palla, Calcha.*

Præterea quæ ante S, habent diphthongum, ferè S, litteram abijciunt, *ut, Tydeus, Melampus, Tyden, Melampus.*

Quæ omnia apud Atticos Vocativum habent similem Nominativo, & *Paris, & cetera; quos interdum imitantur Latini.*

ABLATIVVS.

ABLATIVVS exit in E, à *Teste, duce, hospite, paupere, pubere, sopite.*

EXCEPTIO. I.

Nomina quorum Accusativus exit in IN, vel IM, Neutra in AL, AR, E, Nomina mensium: Adjectivum cujus neutrum E, littera terminatur, I, postulant: *ut, Charybdi, siti, animali, calcari monili, Septembri,*

Quibus accedunt : pluri, strigili, canali, memori, Far, nectar, hepar, jubar, E, contenta sunt : Item Gaulape, Soracte, Praeneste, Reate & cætera locorum; propria hujus positionis, si tamen huc spectant, sunt enim pleræque declinationis expertia.

EXCEPTIO II.

I, vel E, petunt cætera Adjectiva, & Substantiva, quorum Accusativus in EM, vel in IM, desinit, ut, à Felice vel felici : ingente vel ingenti : nave vel navi..

Quibus addes : Amnis, ignis, imber, supellex, veſtis.

APPENDIX I.

Substantiva Is, syllabâ finita, quæ ex Adjectivis facta sunt ferè in I, exeunt : ut, Familiaris, annalis, bipennis, triremis, affinis : à familiari, annali. &c.

Volucris, tamen, & rudis, volucre, rude faciunt. Sin verò propria sint, E tantum postulant, ut, Martialis, Juvenalis, à Martiale, Juvenale.

Hæc imitantur, & alia, ut, Felix, Clemens, Melior.

APPENDIX II.

Pleraque Adjectiva, quæ in litteras Ns, exeunt, ferè E. contenta sunt, ut, Prudens, imprudens : à prudente, imprudente.

Participia in E, exeunt, ut, Absente, presente, audiente.

Cic. in Ver. Illâ Deos hominesq; implorante, iste infanti pupilla fortunas patrias ademit.

Plin. Baticâ à flumine eam mediam secante.

Interdum etiam in I, sed tunc ferè in nomina transeunt,

Comparativa nomina multò usitatiùs in E. litteram, quàm in I. exeunt, *ut, Superiore, faciliore, uberiore.*

CASVS MULTITVDINIS.

Nominativus pluralis exit in Es, *ut, Sermones, Delphines, Troës.*

GENITIVVS PLVRALIS.

Genitivus multitudinis, in Um, syllabam exit: *ut, Juvenum, canum, natum, majorum, minorum: eodem modo cetera comparativa.*

EXCEPTIO.

In Ium, exeunt, quæcunque litteris, Ns finiuntur, *ut, Serpentium, praesentium.*

Item S. litterâ terminata, quæ Genitivo non crescunt, *ut, Collis, collium, clades, cladium, & quorum Ablativus in I. aut E. & I. exit, ut, Diacesium, Syrtium, animalium, plurium, navium, felicium.*

Quibus adde, *Sannitium, lintrium, cohortium, ventrium, fornacium.*

Ad hæc Monosyllaba, quæ in duas Consonantes exeunt, *ut, Trabs, seps, pars, arx, merx: trabium, sepium, partium, arcium, &c.*

Quibus accedunt, As, glis, lis, mus, nix, nox, os, ossis, fauces, faucium; & si quæ alia sunt à viris doctis usurpata.

Hinc rursus excipiuntur Parens, degener, inops, memor, supplex, vetus, uber, lynx, & alia, quorum Genitivus exit in Um, quæ progrediente tempore, rerum omnium Magister usus, te sine Lidio docebit.

GENITIVVS GRÆCVS.

GENITIVVS GRÆCVS exit in *ON* hoc est, *Om*, per *O*, magnum, ut, *Epigrammaton*, *harseseon*.

DATIVVS PLVRALIS.

DATIVVS in *IBUS* exit, ut, *Sermonibus*, *Bos* tamen *bobus* aut *bubus* facit.

Græca à Neutris in *A*. in *Is*, syllabam frequentius exeunt, ut, *Peripetasmatis*, *Emblematiss*, *Poëmatiss*, & *Poëmatibus*, *Diplomatiss*, *Diplomatibus*.

ACCVSATIVVS PLVRALIS.

ACCVSATIVVS multitudinis in *Es*, syllabam exit, ut, *Sermones*, exit & in *Is*, cum Genitivus certorum nominum desinit in *IUM*, ut, *Omnis*, *urbis*: vel *omneis urbeis* uter alteris sit præferendus, *judicabunt aures*.

CASVS PLVRALES.

CASUS plurales nominandi, accusandi, & vocandi neutri generis in *A*. desinunt, si Ablativus in *E*. tantum exit, ut, *Tempora*: Sin verò, *I*. aut *E*. vel *I*. tantum terminetur, tunc in *IA*. desinent, ut, *vedigalia*, *ingentia*.

Præter Comparativa. Item *vetus*, *plus*, quæ in *A*. exeunt, ut, *Majora*, *vetera*, *plura*.

Aplustre, *aplustria*, & *aplustra* facit.

GRÆCVS ACCVSATIVVS.

ACCVSATIVVS GRÆCVS in *As*, desinit, ut, *Delphinas*, *Troas*, *Crateras*.

Virgil. Orpheus in sylvis, inter Delphinas Arion.

Q V A R T A D E C L I.
N A T I O.

GENITIVUS singularis quartæ declinationis exit in Us syllabam, ut, *Senatûs, annûs.*

Prisci Senatuis, annis dicebant: apud quos etiam, l. litterâ hic casus terminabatur, ut ornati, tumultu: unde Terent. more prisco, Eius annis causa, dixit, & nihil ornati: Nihil tumultu.

DATIVUS in Ui, exit, ut, *Senatui, anni.*
Priscis sæculis etiam in U, exhibat, unde *Virgil. Parce metu Cytherea.*

DATIVUS multitudinis in Ibus exit, ut, *Senibus.*

E X C E P T I O.

Arcus, artus, lacus, partus, specus, tribus, in Ubus, exeunt, *Lacubus, specubus, tribubus.* Portus in Ibus, & Ubus. *Questibus à queror, multò usitatiùs est, quàm questubus.*

Q V I N T A D E C L I N A T I O.

CASUS interrogandi singularis, quintæ declinationis in Ei. litteras divisas exit, ut *dies.* Apud antiquos in Es. sive E. exhibat.

Vnde Virg: Libra die somniq, pares tibi fecerit horas.

Et Ovid. Prima fide, vocisq, rata tentamina sumpsit, Exit & in duplex ij. Virg. Muner a latitiâq, dij.

Casus interrogandi, dandi, sextûsque multitudinis præter Rerum, rebus, dierum, diebus, inusitati sunt.

Cicero non est ausus Specierum speciebus dicere: non tamen negat posse Latine dici.

SYNCOPE.

OMnium fermè declinationum interrogandi casu multitudinis interdum maximè à Poëtis imminuatur, quam imminutionem Græci Syncopen vocant.

PRIMÆ.

Cælicolûm, Æneadûm, Ausonidûm, Trojagônûm, &c. pro Cælicolarum, Æneadarum, &c.

SECUNDÆ.

Liberûm, nummûm, sestertiûm, fabrûm, deûm, &c. pro liberorum, nummorum, &c.

TERTIÆ.

Cladûm, cadûm, vepriûm, cælestûm, agrestûm, potentûm, furentûm, Macedûm, pro cladium, cadiûm, veprium, cælestium, agrestium, potentium, furentium, Macedonum: quæ, & alia ejusdem generis non facile apud Oratores reperientur.

APPENDIX I.

Genitivus imminutus à nominibus substantivis, As, syllabà finitis, usitator est quàm plenus, ut, *Civitatum*, quàm *civitatium*.

APPENDIX II.

Quidam Genitivi tum pleni, tum imminuti sunt usitati, etiam apud Oratores, ut, *Apium*, & *apûm*: *Serpentium*, & *serpentûm*: *Quiritium*, & *Quiritûm*: *Optimatum*, & *optimatûm*: *Locupletium*, & *locupletûm*.

QUAR.

QVARTÆ.

Currum, passum, pro Curruum, passuum.

ANOMALA SIVE INÆQUALIA.

ANOMALA, sive inæqualia vocantur, quæ aut numero, aut genere, declinatione, aut calu, aut aliquo alio attributo deficiunt.

NUMERO INÆQUALIA.

QUÆDAM Singulari numero tantum declinantur, ut, Nemo, Pontus, lutum, & pleraq; eorum, quæ metimur, aut ponderamus, ut Triticum, oleum, aurum, ferrum.

Quædam Plurali solum, ut, Cani, canorum: Penates, Penatum, Castra, Calenda.

GENERE INÆQUALIA.

QUÆDAM Singulari numero sunt masculina; Plurali neutra, ut, Sibilus, sibi/a; Balteus, baltea.

Quædam singulari tœminina, Plurali Neutra, ut, Carbasus, carbasa.

Quædam singulari Neutra, Plurali Masculina, ut, Argos, argi, argorum.

DECLINATIONE INÆQUALIA.

VAs, vasis, Singulari numero, est tertiæ declinationis: Plurali secundæ, ut, Vasa, vasorum, vas.

Jugerum, jugeri contra numero singulari secundi est ordinis, Plurali tertij, Jugera, jugerum, jugeribus.

Interdum, & iugeris Genitivo singulari, & iugere Alativo legitur.

CASV INÆQUALIA.

Quædam non declinantur in casus: ut, *Fragi*, *Nihili*, *pondo*, quod numerum pluralem tantum habet, cum *libram* significat: Item, *Quatuor*, *quinque*, & cætera usq; ad *centum*, quæ aptota sive *monoptota* appellantur.

Quædam Vocativo carent. cuiusmodi sunt Interrogativa: ut, *Quis*, *qualis*. Relativa: ut, *Qui*, *quæ*, *quod*. Negativa: ut, *nemo*, *nullus*. Partitiva pleraque: ut, *Quidam*, *ullus*, *alius*. Pronomina etiam; præter *Tu*, *meus*, *noster*, *nostras*. fernè vocandi casu destituuntur.

Quædam nominandi, interrogandi, & accusandi casum tantum habent, ut, *Tantundem*, *tantidem*.

Quædam Nominativum, & Vocativum, ut, *Jupiter*, *expers*.

Quædam obliquos tantum, ut, *Jovis*, *Jovi*, *Jovem*, *Jove*.

Quædam tres solum obliquos, ut, *Opis*, *openi*, *ab ope*.

Quædam duos, ut, *Repetundarum* ab *his repetundis*.

Quædam unum, ut, *Insicias*, *sponte*, *natu*.

DE VERBORUM PRÆTERITIS ET SUPINIS.

SIMPLICIUM leges fernè conjuncta sequuntur.

Hinc pauca excipiam, memori quæ mente repones.

Cum geminat primam simplex, compõsta priorem

Præteriti amittunt; præter præcurro, repungo,
Quæque sibi gignunt do, sto, cum poscere disco.

Præteritis quæcunq; carent, spoliato lupinis.
Ut glisco, vergo, ferio cum polleo, vado,
Ambigo, cum satago, quælo, quibus hisco fatisco.
Et furit, & mæret, tum aveo, tum ringor, & ajo,
Et vescor, liquor, medeor reminiscor adauge;
Insuper à verbo seu nomine, nata; tepesco,
Mitesco veluti, quorum de nomine lis est:
Aut certè capiunt à verbis unde trahuntur.
Adde quibus nomen vehemens meditatio fecit.
Elurit excepto. Veterum monumenta revolve!

PRIMA CŌNJV GATIO.

PRÆTERITUM primæ facit *Avi, Atumq;* lupinum.
Ut neco: nam necui necum, sibi pignora ser-
vant.

At cubui, domui, crepui, vetuique supinâ
Dant in *Itum*, ut cubitum; hæc tonui: sonuique
sequuntur.

M cubo cum recipit, tantum tibi tertia flectet:
Ast id præteritis expungitur, atque supinis.

DIMICAT, AVI, ATUM, micui nil amplius optat,
Africui, frictum; à fecui deducto sectum.

A lavi, lotum, aut lautum, nec sperne lavatum.
Ex lavo compositum, ceu diluo, tertia poscit.

Potatum à poto, seu potum flectito. Javi.

A juvo tantum, vel capies à prole supinum.

Dat plicui, plicitum, compôstum poscit utrumq;
Supplicat *AVI, ATUM*, genitumque ex nomine so-
lùm.

Ex Do compositum variabit tertia; præter
 Quæ Venum, Circum, Pessumque latisq; creantur;
 Do, dedit, atque datum; verùm didit omne, di-
 tumque.

Exigit, ut vendo, trado, quod tertia flecit.
 A Sto flecite steti, statum; stitit inde profecta
 Atque stitum cupiunt, multò sed crebrius *ATUM*.

SECUNDA CONJUGATIO.

ALTERA præteritis dat *Vi*, dat *Itumque* supinis;
 Ut moneo, taceo; gignit sed torreo, tostum.

Sorbeo cum lociis dat *Ui*, tamen absq; supino.

Adoceo doctum, à teneo deducito tentum,
 Cenleo fert censum; mistum tibi misceo donat.

Quod dat *Vi* neutrum, timeoque carento supinis.

Polcitur *Itum* valeo, careo, placeoque, doletque
 Et jaceo, caleo, noceo, cum pareo junges.

Dant, *Di*, *Sum*, video, ledeo, cum prandeo; ve-
 rùm

Si geminat sessum; stridi nil postulat ultra.

Mordeo, præterito geminato flecite momordi,
 Morsum; si spondet, tondet, sic pendeo fleclit.

Dat mansi, mansum; minui sed præminet optat,
 Prominet, immineo, simul eminet absque supino.

Hæreo, dat, *Si*, *Sum*, cum suadet, mulcet, & ardet,

Tergeo, cum mulget, ridet; sed torqueo tortum.

S, jussi, lussum geminat. Indulgeo, *Si*, *Yum*.

Urgeo, *Si*, tantùm, cum fulget, turget, & alget.

Lugeo fert luxi; jam pridem quæro supinum.

Luceo duntaxat luxi; sic frigeo frixi.

Augeo præterito facit auxi, auctumque supino.

Evi, Etum vico, flet, net, cum, deleo, quæque
 A pleo nascuntur, repleo, ceu suppleo, complet,
 Civi lumen citum, quartæ sed pignora redde,
 Conciere interdum etiam secundæ Declinationis
 legitur :

Livius ab urbe libr. I. Elatum domo Lucretiæ
 corpus in foro deferunt, concientque miraculo
 (ut fit) rei novitate atq; indignitate homines,
Nunc oleo dat *vi*, dat *itum*; sic pignora patris,
 Quæ servant sensum *Evi, Etum* tert cœtera proles,
 Act abolevit, *itum* dat; fert adolevit, adultum.
 Ex *veo*, fit *vi, tum*: moveo, foveoque fatentur.
 A caveo cautum, à faveo, deducito factum:
Vi, neutrum tantùm poscit, ceu flavo, livet,
 Et paveo, terret: connivi postulat & xi.
 Audeo nunc ausus, gavisus gaudeo poscit:
 Et solitus soleo: solui tibi Crispe placebat,

TERTIA CONJUGATIO.

POSTULAT, in Spicio, aut Licio, quod desinit,
Exi.

Ectum, ut conspicio, alicio: tamen elicit optat
 Elicui, elicium: à feci deducito factum:
 A jeci jactum: dat fodi, S, duplice fossum,
 Vult fugi fugitum: sapui, sapijve, nec ultra
 Progreditur sapio: cupio, *ivi*, gignit & *itum*.
 Dat capio, cœpi, captum: sed cœpio priscum
 Fert cœpi, cœptum: à rapui deducito raptum.
 Dat peperit partum, aut paritum: sint pignora
 quartæ.

Dant cussi, cussum, cutio finita parente.
 Utêris quassi quassum, si, legeris usquam,

Rite Ulo poscit *Vi*, ac *Utum*: sit diluo testis.

A ruo, dic ruitum, sed *Utum* dant pignora tantum;

A struxi, structum: à fluxi deducito fluxum.

Congruo nulla, luo, metuoque pluoque supina.

Annuo cum locijs, batuo, ingruo, respuo gignunt.

Bo, dat **Bi**, dat *Itum* Scabo, Lambo, carepto supinis.

A scripsi scriptum à nupsi deducito nuptum.

Ici ferti etum: à duxi depromito ductum.

A parsi parsum, geminat quoque pareo, peperci.

Vinco cupit vici, victum: à dico exige dictum.

Sco, *Vi*, *Tumque* petit, ceu nosco, quiesco, uelco.

Dat gnitus agnosco, cognosco jungitur illi.

Dat **pasco** pastum, conquexi, linque vetustis.

Ut **disco** didici tentum, sic **pasco**, poposci.

Dispelco, dat *Vi*, pariter compescere solum.

Do, **Di**, *Sum*, gignit veluti **Defendere**, **Cudo**.

N, tamen amittunt fundo, cum scindere findo.

S, geminat fissum, ac scissum, dat pandere passum.

Tundo petit tutudi, tunlum: sed pignora tusum.

Sume **Cado**, cecidi, calum: cape cædo **Cecidi**.

Cæsum: dat tantum vel tensum, tendo, tetendi.

Pedo, pepedit habet: pensum fert pendo pependi.

Tum rudo, tum fido, tum strido, carente supinis.

Dant, **Si**, *Sum*, claudio lædo, cum rodere, trudo.

Divido, cum plaudo, rado, cum ludere: vasi,

Ac vasum à vado, capiunt sibi pignora tantum.

Cedo petit cessi, cessum facit inde supino.

Dat, **Xi**, *Cum*, **Go**, vel **Gno**, ut plango, extinguo supinis.

N, tamen abijciunt stringo, cum pingere fingo;

Tango cupit tetigi tactum: egi ago poscit, & actum,

Sume

Same Pago, pepigi, pactum : cape pangere panxi,
 Vel pegi, pactum, gaudent composita secundo.
 Dat legi, lectum, fregi dat frangere, fractum.
 Negligit Exi, *Ectum*, cum intelligo diligo poscit.
 Prodigio. cum dego, fugo privato supinis.
 Dat pungo, pupugi, punctum : dat pignora ferme
 Punxi. Vult Si, *Sum*, spargo, cum mergere tergo,
 Dant, Xi, *Xum*, figo, frigo : caret ango supinis.
 A traxi, tractum : a vexi deducito vectum.
 Mejo facit minxi, mictum, nec plura require.

Lo, Luit, atque *Litum* : colo, cultum ; consulo
 gignit.

Consultum ; occulit, occultum est : alo poscit &
 altum.

Ante carent cello, præcello, excello, supinis.
 Præteritum duplex percussit, percussit optat.
 Percello, percussum, haud plura require supina.
 Dat pello, pepuli, pulsus. Uult fallo, fetelli,
 Falsum : A valli, vel vullsi deducito vullsum.
 Sublatum tollo nunc tantum, ac sustulit optat.
 Sallo facit falli, falsum : dat psallere psalli.
 Malo, volo, nolo, cum psallo carento supinis.

Mo per Vi, dat *Itum* : tremo flectitur absq; supino
 Dant Psi, *Ptum*, demo, promo cum sumere como
 Emi fert emptum : premo, prassi, S, duplici pressum
 Dat posui, positum : genitum genuisse reposcit,
 Dat cecini, cantum, Cinni, dant pignora Centum.
 A sino fit sivi, atque situm : dat sternere, stravi,
 Ac stratum : spreui, spretum, dat spernere : cerno
 Crevi, sed cretum capiunt sibi pignora solum.
 Dat tempus, temptum, temno, si logetis usquam.

Lini vel livi, Levive, litumque trifuleum
 Fert. lino. *Po, Psi*, ptumq; petit, ceu scalpere, carpo.
 Astrepsi, strepitum : à rupi deducito ruptum.
Linguo sibi lingui cupiunt pignora *Ligtum*.
 Dat coxi coctum : *Tero*, trivi poscit, & *ltum*.
 Agero fit gessi gestum : dat curro cucurri
 Curlum : quæsitum quæro, quæsivit habeto ;
 Ferre, tuli, latumque : nro dabit uffit, & uffum.
 Præteritum verri à vero est, versumque supinum.
 A sero fit levi, atque latum : *Vi*, rustica proles
 Fert, & *ltum* : dat *Vi*, *Ertum* aliena à rure propago.

So, sivi, situmq; petit : da visere, visi,
 Ac visum : incesso incessi, tamen absque supino.
 Pinitus, ac pistus, pinsusque à pinsuit exit.
Xi, xum dant plecto, cum flecto, necere, pecto :
 Dant quoq; pecto *Xui*, necitoq; . Peto *luit*, & *itum*.
 Stertuit à sterto tantum : meto, messuit optat
 Ac messum, S, gemino, nisi dat mitto, supinum
 S, duplici missum : à verti deducito versum,
 Sisto, stiti, statum, activum : neutrale sequetur
 Sto verbum ; unde stiti, atq; stitum sibi pignora
 sument.

Avixi vicium : à volvi desseste volutum.
 Texui amat texo, ac textum : solvique solutum.

DE PRÆTERITIS ET SUPINIS QUARTÆ CONJUGATIONIS.

I *Vi, Itum*, ut polio, fastidio, quarta requirit.
 Fert veni, ventum, venio : sepelire, sepultum.
 Singultum, singultit amat : dat amixit, amictum
 Ex pario natum per *Vi*, flectatur & *Ertum*.

Comperio, reperitque petit *Ri*, polcit & *Ertum*.

Sancio dat sanxi, sanctum, simul optat, & *Itum*.

Sentio, vult *Si*, *sum*, sepsi dat lepio, leptum.

Hausi fert haustum; dat vixi, vincio, vincum.

Farcio dat farsii, fartum: vult fulcio, fulsi.

Ac fultum: farsii fartum dat sarcio verbum.

Væneo fert vænum, quod fermè vænijt optat.

Dat lalui, fultum, proles sibi vendicat *ultum*.

DE PRÆTERITIS ET SUPINIS VERBORUM DEPONENTIUM.

EX OR, finitis Activam fingito vocem,

Ut vereor, vereo, veritum fluet inde supinum,

Præteritumq; simul veritus sum: cætera fingi

Hac ratione queunt. Pauca excipienda memento.

A reor esto ratus: nanciscor nactus habeto.

Ortus ab ordiri deducitur; usus ab utor.

Vult fateor, fassus; proficiscor lume profectus.

Metiri mensus gignit: paciusque paciscor.

Comque miniscor amat commentum: adipiscor,
adeptum.

Vltus ab ulciscor venit; expergiscor habebit

Experrectus: ac oblitum, obliviscor adoptat.

Dat labor lapsus: misereri fundet misertus.

Fert, *ntus*, loquor atque loquor; queror accipe
questus,

Dat nitor, nixus, nisusque: gradi accipe gressus.

Redde fruor fruitus; morior sibi mortuus optat.

Nascor amat natus, tandem fert ortus oriri.

In tribus extremis per *iturus* flecte futurum.

Dat patior passum, in vitum mortalibus agris,

The first part of the book is a history of the
 country from the first settlement to the
 present time. It is a very interesting
 and useful work. The second part
 is a description of the country and
 its resources. It is a very
 interesting and useful work. The
 third part is a description of the
 country and its resources. It is a
 very interesting and useful work.

EMANUE LIS
ALVARI E SOCIETATE
IESU, DE CONSTITVTIONE
GRAMMATICÆ.
LIBER SECUNDUS.

Ad Veterum ferè Grammaticorum ratio-
nem revocatus.

DE CONSTRUCTIONE
oçto Partium Orationis.

LABACI,
Typis, Iosephi Thaddæi Mayr, Inclytæ Provin-
ciæ Carniolæ Typographi.
Impensis Adami Scube Bibliopegæ Labacensis.

ANNO M. DC, LXXXVI.

Lectori S.

Egregiam profecto operam litteris,
earumque studiosis natavit E. M.
MANVEL ALVAREUS
Societatis Iesu Lusitanus: is enim
& praecepta Grammaticae, jejuna illa per
se (litteratorum vero, an ignoratione dicam,
an negligentia:) barbaris ita polluta vocibus,
dicendique rationibus deformata, nihil
ut minus traderent, quam latinitatem ver-
bis, quantum res patiebatur, illustribus ex-
ornavit: & id quod utilissimum fore videba-
tur, magna optimorum exemplorum copia
locupletavit. Addo quam plurima ex optimo
quoque Auctore, tanquam ex penaria quadam
eloquentiae cella deprompta, ac partim ipsa in
praecepta Grammaticae, partim in Appendices,
partim vero in commentarios ita distributa:
ut quod ad latini proprietatem sermonis, &
ornatum facit, nihil admodum desideretur.
Huc accesserat admirabilis Grammaticae ipsius
tradendae ratio, ac methodus, quam ille, aut
à recentioribus quibusdam mutaverat, aut
Summo

summo sanè cum iudicio, primus ipse excogitaverat. Verum hæc ipsa methodus, quæ per se facilis, & quædam quasi compendiaria via futura esse videbatur ad omnem latinitatem, nescio quo pacto usu venerit, ut experimento ipso difficilior, quàm ut puerorum ingenia ferre possent, deprehenderetur. Et sanè ut id ipsum tribui novitati possit (ingeniis enim puerilibus conducit plurimum trita quædam, quasi cantilena præceptorum, quam ipsi sæpe pueri audiverint, ac Psytacorum more, ipsarum etiam rerum ignari decantarint) sed ut novitati, inquam tribuatur: non negarim tamen aliquid vidisse Diomedem, Phocam, Donatum, cæteros, cur maluerint planiorem quandam viam ingredi, quàm directionem, nec tam methodi perfectissima, quàm puerilis capacitatis habere rationem. Sed quoquo se modo res habeat, superiorum, ut dicebam, annorum experimento didicimus, puerorum utilitati, & commodo, cum verba Activa, Neutra, Deponentia, impersonalia permiscemus: dum non verborum formas, sed casuum regimen tantùm attendimus: dum perfectam & absolutam Constructionem

Intransitivam, , Transitive præponimus dum
quæ ad nomen pertinent, ante ea, quæ de ver-
bis dicenda sunt, tradimus universa; dum in
harum ipsarum vocum, Transitive, & In-
transitive, notione religiosius adhaeremus :
dum certis locis communibus omnia compre-
hendimus, nimio fortasse illis consulendi stu-
dio, minus esse consultum. Quare operæ pre-
cium nos facturos esse existimavimus, si quæ
de octo Partium Constructione scripsit E M-
MANVEL, ita nunc primùm ederemus, ut
eam ipsam veterum dispositionem retinere-
mus, ceterùm EMMAVELIS ipsius operâ,
atque eruditione fruere-mur. Habes in hac EM-
MANVELIS editione primùm præcepta om-
nia, quæ quod ad Intransitivam constructio-
nem quàm vulgò Concordantias vocant, pue-
ris existimavimus fore perutilia, harum ta-
men vocum Transitive, & Intransitive, quod
ea minus ad rem facere viderentur, mentione
intermissâ, Secundo loco Verba Activa, Passi-
va, Neutra, Communia, Deponentia, Imper-
sonalia & Infinita, eo ferè ordine, quo à vete-
ribus, ut diximus, erant disposita. Deinde ad-
dimus, quod ipsi illi faciunt, Accidentia ver-
borum,

borum, Gerundia, Participia, Supina. Hæc nominis Constructio consequitur, quod eo loco à veteribus de Comparativis & Superlativis agatur. Hanc ipsam postremò excipiunt partes aliæ orationis, eo planè ordine, quo hic noster illas antea digesserat. Ex quo fit, ut cum ad infinita accesseris, nihil planè in posterum, præter interpositam Nominis constructionem, immutetur: in ipsa autem Constructione Verborum ordinem quidem veterum cognoscas; præcepta verò, exempla, & alia omnia, vel ex ipsius E M A N V E L I S præceptis, vel ex eius Commentariis, hauriantur. Quibus in Commentariis, quia multa erant, cognitu illa quidem pulcherrima, sed quæ in iis, qui circumferuntur libellis desiderarentur: Ideò fecimus, ut pulcherrimis quibusque è commentario exceptis (idque tantùm in constructione verborum, ne nimium libellus excre- sceret) Appendicum numerum augeremus. Quarum Appendicum singulis verborum ordinibus illas adscripsimus, quæ magis ad rem facere videbantur; easque ipsas eo consilio in tria genera distribuimus, ut Ludimagistri intelligerent, tyrones non iis omnibus

esse continuo onerandos, sed eis, cum primum ad partium orationis constructionem accesserint, tradenda esse nuda tantum præcepta Grammaticæ, idque usque ad accidentia verborum. Quibus præceptionibus semestri ferè spatio expeditis, iteranda eadem illa cum primi generis Appendicibus, iis tamen addendis de accidentium Verbi, de nominis, de cæterarum partium constructione, quorum capaces esse videbuntur: idque altero semestri faciendum. Tertio deinde semestri Appendices secundi generis, & ex aliis orationis partibus adiungenda, si quæ fuerint semestri superiore prætermissa. Quarto demum semestri discipulos, cum jam erunt in præceptis Grammaticæ confirmati, tertii generis Appendices unâ cum iis, quæ ad figuratam constructionem pertinent, docendos esse. Ita fiet, ut ferè biennio abundant præceptis institusque Grammaticæ, eoque tum demum tempore ad Humanitatem informentur. Hæc habuimus, quæ te de immutato in EMMANUELE ordine, deque Grammatica institutione tradenda, doceremus.

DE OCTO PARTIUM O-
RATIONIS CONSTRU-
CTIONE.

DE CONCORDANTIIS
NOMEN CUM VERBO.

Verbum finiti modi postulat ante se Nominativum apertè, vel occultè, ejusdem Numeri, & personæ. Cic. Ter. *Si vales benè est, ego quidem valeo.* Ter. in Eunucho. *Quis hic loquitur? Idem ibidem. Quid stamus? cur non imus hinc?* Lib. 14

Nam verbum infiniti modi ante se Accusativum habet: Cic. ad Att. *Hunc quidem nimbum citò transisse lator.* Lib. 15

APPENDICES I. GENERIS.

I. Voces copulatae sæpiùs verbum plurale desiderant: Cic. ad Att. *Hic nobiscum sunt Nicias, & Valerius.* Interdum singulari contentæ sunt. Idem de Senectute. *Mens & ratio, & consilium in senibus est.* Quod intelligitur, etiamsi nonnunquam omittatur conjunctio. Idem ad Q. *fratrem, frons oculi, vultus, præsepè mentiuntur, oratio verò sæpiùs.* Lib. 12

De Concordantiis.

II. Verbum plurale, si nomina sint diversarum personarum, nobiliorem personam sequitur, Prima nobilior est quàm secunda & tertia; Secunda tertiæ antepositur. *Cic. ad Terentianum. Si tu, & Tullia lux nostra, valetis: ego & suavissimus Cicero valemus.*

APPENDICES II. GENERIS.

I. Prima & secunda persona ferè non explicatur, nisi cùm diversa studia significamus; *Auctor ad Herennium. Ego capitis mei periculo patriam liberavi; Vos liberi sine periculo esse non curatis? Aut cùm plus significamus, quàm dicimus. Cic. in Terr. Tu innocentior quàm Metellus? Tu plus significat, quàm verbum ipsum per se declarat*
II. Verbum infinitum interdum partes Nominativi agit: *Cic. in Oratore. Oportere, perfectionem declarat officii. Terent. in Heautontimoromeno: Non est mentiri meum. Item verbum cum suo casu: Cic. ad Marium. Vacare culpâ, magnum est solatium. Brutus ad Atticum: Dolet mihi, quod tu non stomacharis.*

APPENDICES III. GENERIS.

I. Poëtæ verbo plurali aliquando utuntur, intercedente præpositione, Cum: *Virg. Remo cum fratre Quirinus jura dabant. Oratores singulari: Cic. ad fratrem, Domitius cum Messala certus esse videbatur.*

II. Item

II. Item Poetae, intercedente praepositione CUM, verbum multitudinis praestantiori personae reddunt. *Virg. Divellimur inde Iphitus, & Pelias mecum.* Oratores vero verbum Nominativo reddunt, nulla habita ratione Ablativi.

Cic. ad Attic. Nec totum animum tuum merori mecum dedisses. Quod idem & Poetae faciunt: *Horat. ad Pisonem. Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi.*

III. Verba, Apparet, Fallit, Fugit, Praeterit, Latet, interdum loco Nominativi, membrum orationis habent: *Cic. ad Att. Apparebat illas litteras non illius esse.* Idem accidit nonnunquam in verbum Passivis: *Cic. de Amic. Tarquinium dixisse fertur, &c.* quanquam usitatius est. *ferrunt Tarquinium dixisse, aut fertur dixisse Tarquinium.*

IV. Idem Verbo videtur, interdum usu venit, modò aperte: *Cic. in Tusc. Non mihi videtur, ad beatè vivendum, satis posse virtutem,* quod tamen imitandum non est, cum Videor, soleat cum Nominativo, si adsit, congruere sic; *Non mihi videtur, ad beatè vivendum, satis posse virtus:* (de quo suo loco praecipietur) modò obscure: *Cic. Attic. Velim aliquando, cum erit tuum commodum, puerum Lentulum invisas, eique de mancipiis, qua tibi videbitur, attribuas:* deest enim, attribuenda esse.

De Concordantiis.

ADIECTIVVM CVM SVB-
STANTIVO.

Lib. 6. **N**omina Adjectiva, Pronomina, & Partici-
pia, cohærent cum Substantivis genere,
Lib. 6. numero & casu. *Cic. in Verr. Erat hyems
summa, tempestas perfrigida, imber maximus.
Ter. in Eunuc. Ille bonus vir nusquam apparet.
Curtius. Parva sæpè scintilla contempta, ma-
gnum excitavit incendium.*

APPENDICES I. GENERIS.

Bell. Pun. 4. I. Substantiva conjuncta ferè Adjectivum mul-
titudinis requirunt. *Liv. Hippocrates & Epici-
des nati Chartagine, sed oriundi ab Syracusis. Quod
si Adjectivum singularis sit numeri, cum vici-
niore Substantivo genere, numero & casu con-
sentiet: Q. Cic. de Petitione Consulatus. Multo-
rum arrogantia, multorum contumacia, multo-
rum superbia, multorum odia, ac molestia perse-
renda est.*

II. Adjectivum plurale præstantius genus sibi
vendicat. Virile præstantius est muliebri & neu-
tro: *Ter. in Andr. Domus, uxor, liberi inventi in-
vito patre. Neutrum muliebri præfertur, præ-
cipuè cum de rebus inanimatis sermo est: Sal.
in Cat. His genus, atas, eloquentia propè paria fue-
re, Idem. Divitia, decus, gloria in oculis sita sunt.*

Bell. Mac III. Cum Substantivis rerum inanimatarum
æpè jungitur Neutrum multitudinis. *Liv. Ira
& au. 1.*

Et avaritia, imperio potentiora erant. Cicerotamē ferè proximi Substantivi habet rationem: Cic, in Cat. Video P. C. in me vestrum omnium ora atq; oculos esse converfos. Idem ad Q. P. Toti deniq; sit Provincia cognitum, tibi omnium, quibus præsides, salutem, liberos, famam, fortunas esse charissimas.

APPENDICES II. GENERIS.

I. Participia, Factus, Creditus, Dicitus, Dicendus, Visus, Appellatus, & cætera ejusdem generis, si inter duo Substantiva ponantur, non continuò cum præcedente consentiunt; nec itidem, si post utrumque collocentur, cum alterutro consentire poterunt: habenda est enim ratio, quod ad constructionem attinet non collocationis verborum, sed ipsarum rerum. Itaque cohæret Adjectivum cum eo nomine; quod est basis, & fundamentum orationis: *Plin. Puteoli Colonia Dicearchia appellati.*

II. Adjectivum femininum interdum respondet viciniore Substantivo pluralis numeri. *Liv. Hoc. S. C. litteræq; à Sp. Posthumio Praetore in Hetruriam missæ sunt.* Si de rebus animatis agitur, satius est circuitione uti hoc modo: *Lucretia castissima fuit, qua virtute etiam ejus mancipium floruit: potius, quàm Lucretia & ejus mancipium fuerunt casta.*

APPENDICES III. GENERIS.

I. Figurata constructio censenda est, cum apud probatos scriptores è duobus Substantivis Adjecti-

De Concordantiis.

Lib. 2. jectivum consentit cum minus præcipuo; *ut Cic. de Divin. Non enim omnis error stultitia dicenda est. Teren. in Phorm. Nunquam equè ac modò paupertas mihi onus visum est, & miserum, & grave Liv. Gens universa Veneti appellati.*

Lib. 1. II. Poetæ substantivis præpositione: CUM
Met. copulatis plurali adjungunt suo jure. *Ovid. Sors eandem Ismarios Hebrum cum Stimone siccant. Ismarios, Adjectivum est duorum fluviorum. Et sequuntur etiam generis præstantiam. Ovid. Iliacum Lauso de Numitore sati.*

RELATIVUM CUM ANTECEDENTE.

Relativum Qui, Quæ, Quod, concordat cum antecedente, in genere, & numero;

Lib. 16. *Cic. ad Tironem. Nemo nos amat, qui te non diligit. Idem Att. O te ferreum, qui illius periculis non moveris,*

Lib. 3. Item pronomina Hic, Ille, Ille Ipse, Is, & Idem, cum fiunt Relativa, *Idem ad eundem; Eunti mihi Antium venit obviam tuus puer; is mihi litteras abs te, & commentarium consulatus mei Gracè scriptum reddidit.*

APPENDICES I. GENERIS.

I. Relativum Qui, Quæ, Quod, cum Antecedenti præponitur; cum eodem genere, numero,

ro, & casu perquam venustè cohæret. *Cic. ad Lib. 9. Attic. Quos cum Mario pueros, Trebatio miseram epistolam mihi attulerunt: Quamquam sæpius alterum Relativum subijcitur ex iis pronomini- bus Hic, Ille, Ille, &c. Cic. Tusc. Quam quisq̄ Lib. 1. norit artem: in hac se exerceat. Idem ad Curionem. Lib. 2. Si hoc statueris, quarum laudum gloriam ad am- famil- ris, quibus artibus ea laudes comparantur, in iis esse elaborandum.*

II. Quod si inter duo Substantiva ponatur, cum alterutro consentire poterit, etiam si alterum proprium sit: *Sall. Est locus in carcere, quod In Car. Tullianum appellatur. Curt. Darius ad eum lo- conjuc- cum, quem Amanicas Pilas vocant, pervenit. Lib. 3.*

III. Quantus, Qualis, & cætera id genus nomina, cum Relativa fiunt, non cum antecedente, sed cum consequente Substantivo, genere, numero, & casu consentiunt: *Cic. ad Cassium: Lib. 1. Dixi de te, quæ potui, tanta contentione, quan- tum forum est. Idem in Bruto. Utinam in Tiberio Graccho, Caioque Carbone, talis mens ad Rempubl. benè gerendam fuisset, quale ingenium ad benè dicendum fuit.*

APPENDICES III. GENERIS.

I. Nominativus, & Verbum: Adjectivum, & Substantivum: Relativum, & antecedens inter- dum, maximè apud Historicos, & Poetas, sensu & significatione consentiunt, quamvis voce discre-

De Concordantiis.

- Æne.* 1. discrepent; *Virg.* Pars in frustra secant, verubus-
Bell. que trementia figunt. *Liv.* Pars in iuveniles lusus
Mace. versi, pars vescentes sub umbra, quidam somno et-
 jam strati. *Terent.* in *Andria*, Vbi illic est scelus,
 qui me perdidit? illic scelus, hoc est ille sceleratus
 II. Orationis membrum interdum vice Ante-
 cedentis ponitur, idque in neutro genere: *Cic.*
Lib. 2. *Att. Pompeius*, quod mihi summo dolori est, ipse se
 afflixit.

APPENDICES III. GENERIS.

- Si plura antecedant Substantiva conjunctio-
 nibus alligata, idem observandum, quod paulò
Lib. 1. ante de Activis dictum est, *Cic. Off.* Propter
summam & doctoris auctoritatem, & urbis, quo-
rum alter te scientia augere potest, altera exemplis
Idem ad Q. Cecil. Sed tibi venire in mentem cer-
 to scio, quæ vita esset nostra, quæ suavitas, quæ digni-
 tas, ad quæ recuperanda per fortunas incumbere. In-
 terdum redditur viciniore Substantivo: *Cicero*
in Pisonem. Mihi non venerat in mentem, furo-
 rem & insaniam obstare vobis, in quam incidistis.

SUBSTANTIVA CONTINUA- T A.

- Substantiva continuata, quæ ad eandem rem
 spectant, casu concordant, quamvis genere
Lib. 1. & numero aliquando dissentiant: *Cic. Att.*
Lib. 1. *Tulliola delicia nostræ tuum munusculum flagitat.*
Epist. Plin. Quid agit communis tuæ meque delicia

Nominis cum Verbo.

APPENDICES III. GENERIS.

I. Interdum alterum Substantivum Genitivi est casus, quanquam alterum alio casu efferatur. *Cic. ad Attic. Cassius in oppido Antiochia cum omnibus exercitu est: pro in oppido Antiochia. Virg. Et Aene. 9 celsam Butkroti ascendimus urbem.*

II. Querunt hoc loco Grammatici, utri potius Substantivo reddendum sit Verbum, Adjectivum & Relativum, magis an minus communi: Ego quantum memini observasse, existimo, si alterum proprium sit hominis, cum eo verbum cæteraq; consentire *Cic. ad Mar. Delicia verò tua noster Æsopus, ejusmodi fuit, ut ei desinere per omnes liceret.* Si verò de aliis rebus agatur: sæpissimè video verbum Adjectivum, Relativumq; magis communi respondere: *Liv. De Bel. Solis urbe que in Cilicia est, egerunt: Soli Solo- rum nomen est urbis. Plin. Tungri civitas Gallia fontem habet insignem. Liv. Corioli oppidum cap- ptum.* Lib. 7. Lib. 3. Lib. 2.

INTERROGATIONIS ATQUE Responsionis consensus.

Interrogatio, & Responsio casu consentiunt. *Cui Præceptor dedisti operam? Platoni. Cuius est hac Oratio? Ciceronis. Quem existimas fuisse Principem Oratorum? Demosthenem. Quo morbo fuisti impeditus? Assiduâ febriculâ.*

DE CONSTRUCTIONE VERBI ACTIVI.

Verbum Activum est, quod littera O, finitum, Passivum fit, additâ litterâ R. ut *Amo, Amor.*

PRIMUS ORDO ACTIVORUM.

Verbum Activum post se accusandi calum postulat. *Cic. in Catil. Avus tuus clarissimus vir, amavit unice patriam, & cives*

suos.

<i>Amo</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	} Lieben.
<i>Diligo</i>	<i>gis</i>	<i>lexi</i>	<i>lectum</i>	}
<i>Lego</i>	<i>gis</i>	<i>gi</i>	<i>lectum</i>	} Lesen.
<i>Fero</i>	<i>fers</i>	<i>tuli</i>	<i>latum</i>	} Tragen
<i>Vebo</i>	<i>his</i>	<i>exi</i>	<i>atum</i>	} Führen.
<i>Lando</i>	<i>das</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	} Loben.
<i>Commendo</i>	<i>das</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	}
<i>Vitupero</i>	<i>ras</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	} Tadlen.
<i>Scribo</i>	<i>bis</i>	<i>psi</i>	<i>ptum</i>	} Schreiben.
<i>Celebro</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	} Rühmen.

Como mis compsi comptum
Adjuvo as uvi utum

Zieren. Adcul-
Helffen. tum
mulie-
ru n
refertur

SECUNDUS ORDO ACTI-
VORUM.

Genitivus præter Accusativum.

QUædam Verba Activa, præter Accusati-
vum, Genitivum admittunt. Ea ferè sunt ac-
cusandi, absolvendi, damnandi, Genitivus
verò Pœnam ferè, Crimenve significat. Cic.
pro Rabir. *An non intelligis primum quos homines
& quales viros mortuos summi sceleris arguas?*
Ibidem. *Civem Romanum capitis condemnare
cogit.* Terent. in Eunucho. *Hic furti se alligat.*

Accuso sas avi atum }
Accerso sis ivi itum }
Arcesso sis ivi itum }
Defero fers tuli latum }
Incusso sas avi atum }
Postulo las avi atum }
Arguo is ni utum }

Anklagen.

Coarguo as avi atum }
Infamo as avi atum }

Überweisen/
Berleumbden

Seneca Epist. 22. *Non est, quod quisquam illos
apud te temeritatis infamet.*

De Constructione.

Inimulo as avi atum Beschuldigen.
Convinco ncis ci tum Bherweisen.
Absolvo lois lvi lutum Lossprechen.
Damno nas navi natum Verdämen.
Condemno nas navi natum

APPENDICES I. GENERIS.

- I. Genitivus Criminis, maximè cum his Verbis Accuso, Arguo, Defero, Postulo, Absolvo,
- Lib. 1. Damno, Condemno, in Ablativum cum Præpositione DE, mutari potest: *Cicero Att. Non committam post hac, ut me Accusare de epistolarum negligentia possis*, Hoc tamen nomen, Crimen,
- Lib. 2. Ablativo sine præpositione effertur. *Cicero Curioni. Si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine*. Dicimus etiam capite aliquem damnare, punire, plectere. *Auctor ad Herennium. Eum vos jurati capite damnastis*.
- Lib. 4.
- II. Absolvo, Libero, Alligo, Astringo, Multo,
- Lib. 1. Obligo, Obstringo, quemadmodum suapte naturâ Ablativum petunt, ita & Ablativum significantem Pœnam Crimenve sine præpositione admittunt. *Liv. Ego me, etsi peccato ab-*
- Lib. 2. *solvo, supplicio non libero. Cicero de Orat. Vitia hominum atque fraudes, damnis, ignominis, vinculis, verberibus, exiliis, morte multantur.*

Verbi Activi.

APPENDICES II. GENERIS.

I. Non temerè uti debemus Verbis Accusandi, &c. Nec enim Corripio, Reprehendo, Vitupero, Culpo, Castigo, Punio, Plecto, Multo, Excuso, cum Genitivo junguntur. *Culpare reprehendere, Sugillare, Tacere alicuius Parsimoniam, ambitionem, &c.* dicam potius, quam *aliquem parsimonia, ambitionis, &c.*

II. Verba hæc accusandi, &c. interdum præpositionem IN, admittunt. *Cic. de Invent. Quare vitam ejus, quem arguit, ex antefactis accusator improbare debet, & ostendere si quo in pari peccato convictus sit. Cicero ad Q. Fratrem. Primum me tibi excuso, in eo ipso, in quo te excuso.* Lib. II

Etiam verba emendi, vendendi, locandi, præter Accusativum hoc ferè Genitivos assumunt, tanti, quanti, pluris, minoris, tantidem, quanticunque. Pretium tamen Ablativo effertur, de quo dictum sumus, cum de communi constructione trademus. *Cic. in Offic. Emit homo cupidus tanti; quanti Pythius voluit. Ibidem. Vendo meum non pluris, quam cateri; fortasse etiam minoris.*

Emo	emis	emi	emptum	Kauffen.
Redimo	imris	emi	emptum	Erlösen.
Vendo	dis	didi	ditum	Verkauffen.

De Constructione.

Loco cas avi caturm Vermitten.
Conduco cis xi Etum Mitten.

Verba Æstimandi præter hos Genitivos ;
 illos etiam habent , magni, parvi, maxi-
 mi, minimi; *Terent. in Heaut. Tu illum*
nunquam ostendisti, quanti penderes. Idem in Andr
Merito te semper maximi feci Chreme.

<i>Æstimo</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>aturm</i>	Schätzen.
<i>Duco</i>	<i>cis</i>	<i>xi</i>	<i>Etum</i>	
<i>Habeo</i>	<i>bes</i>	<i>bui</i>	<i>bitum</i>	
<i>Pendo</i>	<i>dis</i>	<i>pependi</i>	<i>pensum</i>	
<i>Puto</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>aturm</i>	
<i>Facio</i>	<i>cis</i>	<i>feci</i>	<i>factum</i>	

APPENDIX I. GENERIS.

- Lib. 1.** I. Dicimus etiam, Magno , Permagno, Parvo,
Lib. 3. & magno pretio æstimare: *Cic. in Verr. Tu ista*
permagno æstimas? Idem de fin. Ne ego istam glo-
riosam, memorabilemque virtutem non magno æ-
Lib. 5. *stimandam putem. Val. Max. Magno ubique*
pretio virtus æstimatur.

APPENDICES II. GENERIS.

- I. Nauci, Flocci, Pili , Affis, Teruntii, Nihili ,
Lib. 2. cum Verbo Facio junguntur: *Cic. de fin. Eum*
nihili facit. Dicimus etiam : Tuas minas non fa-
cio flocci. Nihili tuas fortunas pendo, Non assis,

non flocci te aestimo. Pro nihilo habeo, puto, duco, divitias omnes prae virtute. Non nihilo bonam valetudinem aestimo.

II. Sum pro aestimor Genitivos magni, maximi, pluris, plurimi, caeterosque admittit: Cic. Cass. Lib. 15 Magni erunt mihi tua littera. Idem pro Sex. Quis Carthaginensium pluris fuit Hanibale consilio, virtute, rebus gestis.

III. Aequi bonique, vel aequi boni facio, Boni consulo, singularia sunt: Terentius in Heaut. Equidem istuc Chreme, aequi bonique facio. Cic. Lib. 7. Att. Tranquillissimus autem animus meus, totum Epist. istud aequi bonique facit. Seneca. Hanc coqui, ac 127. pistoris moram boni consulo.

HÆc item Verba Admoneo, Commoneo, Commonefacio, Genitivum habent cum Accusativo: Livius. Qui admonerent eum federis Romani. Quintil. Grammaticos sui officii commonemus. Eadem tamen pro Genitivo possunt Ablativum cum præpositione, DE admittere. Cic. pro lege Manilia. De quo vos paulo ante invitus admonui. Idem in Verr. Te neque præsens filius de liberorum charitate, neque absens pater de indulgentia patria commendabat. Lib. 1. Li. 7.

Admoneo	nes	nui	nitum	} Vermahnen.
Commoneo	nes	nui	nitum	
Commonefacio	cis	feci	ctum	

De Constructione.

TERTIUS ORDO ACTI- VORUM.

Dativus cum Accusativo.

QUædam Verba Activa, præter Accusati-
vum, Dativum exigunt. Ea ferè sunt,
dandi, reddendi, committendi, promit-
tendi, declarandi, anteponendi, postponendi.
*Cicero pro Planc. Salutem tibi iidem dare poterunt
qui mihi reddiderunt.*

DANDI.

Do	das	dedi	datum	} Geben
Tribuo	is	ui	utum	
Præbeo	es	ui	itum	} Ergeben.
Dedo	dis	didi	ditum	
Concedo	dis	essi	essum	Zulassen.

REDDENDI.

Reddo	dis	didi	ditum	Widergeben.
Restituo	tuis	tui	tutum	Widerzustellen
Refero	fers	tuli	latum	Widerbringen.
Rependo	dis	pendi	pensum	Erstatten

COMMITTENDI,

Committo	tis	missi	missum	} Befehlen.
Mando	das	avi	atum	
Commendo	das	avi	atum	

Trado	dis	didi	ditum	Übergeben.
Credo	dis	didi	ditum	Vertrauen
Prodo	dis	didi	ditum	Verrathen.

PROMITTENDI.

Promitto	tis	missi	missum	Verheissen.
Spondeo	dis	spondi	sponsum	Zusagen oder angeloben.

DECLARANDI.

Aperio	is	ui	ertum	Eröffnen.
Declaro	ras	avi	atum	Erklären.
Expono	nis	sui	situm	} Auflegen
Explico	cas	avi	atum	
			& cui	citum
Significo	cas	avi	atum	Zu wissen thun.
Indico,	Ostendo,	demonstro,	Dico,	Narro.

ANTEPONENDI.

Antepono	nis	sui	situm	} Fürziehen
Antefero	fers	tuli	latum	
Præpono	nis	sui	situm	} Lieberhaben.
Præfero	fers	tuli	latum	
Præcepto	ptas	ptavi	atum	

POSTPONENDI.

Postpono	nis	sui	situm	} Geringer
Posthabeo	bes	bui	bitum	
				} schätzen.

De Constructione.

APPENDICES I. GENERIS.

I. Alia verba sunt hujus tertii ordinis, ut, *facio tibi injurias. Facio tibi fidem. Ago vobis maximas gratias. Interdixisti nobis usum purpuræ.*

Lib. 5. *Mitto tibi & ad te litteras. Vat. Cic. omnia mihi dura imperas. Sup. ad eundem. Quæ aliis tute præcipere soles, ea tute tibi subiice. Cic. Att. Tu*

Lib. 4. *quod ipse tibi suaseris, idem mihi persuasum putato.*

II. Multa denique composita ex Activis, & præpositione AD, IN, OB, PRÆ, SUB, præter Dativum, etiam accusandi casum postulant.

Lib. 1. *Cic. Att. Inimici mei mea mihi, non me ipsum ademerunt.*

Ejusmodi sunt *Affero, Admoneo, Adijcio, Adjungo, Addo, Addico, Applico, Admisceo, Appono, Adjudico, &c. Infero, Infigo, Importo, Injungo, Iniicio, Indo, Ingero, Incutio, Inuro, &c. Oppono, Offundo, Offero. Præcludo, Præcipio, Præscribo, Præfinio, Præparo. Subduco, Subscribo, Subjungo, Suppono, suggero.*

APPENDICES II. GENERIS.

I. *Habeo tibi fidem, id est credo, usitatissimumque est. Adhibeo tibi fidem, in eadem re dubium & controversum est. Præsto tibi fidem, tum dicimus, cum servare fidem intelligimus.*

II. Sunt, quibus geminus Dativus, præter Accusativum apponitur: *Do tibi hoc laudi, vitio, culpa, crimini, pignori, fœderi. Vertis id mihi vitio,*

tio, stultitie. Id tibi ducis honori, gloriæ, laudi, vitio, damno. Cic. pro Sext. Rosc. Profectio te intelliges, inopia criminum summam laudem Sext. Roscio vitio, & culpe dedisse. Terent. in Adelph. Tu nunc id tibi laudi ducis, quod tunc fecisti inopia.

APPENDICES III. GENERIS.

I. Verbum Mutuo, non est hujus loci: non enim dicimus: *Mutuavi tibi pecunias, mutuasti mihi centum nummos: Sed, Dedi tibi pecunias mutuas, Dedisti mihi mutuos centum nummos. Cic. Att. Lib. 2. Cui magnam dedimus pecuniam mutuam. Ter. Heant. Huic drachmarum argenti mille dederat mutuuum. Dicimus autem ferè. Dare mutuuum, de pecunia, aliisque rebus, quæ non redduntur eadem, sed eiusdem generis: nam de cæteris, Commodare usitatum est, quod etiam interdum de pecunia dicitur. Plant. *Asin. Viginti argenti minas commodare dixit. Et Cic. pro Cæli. Mulier, quæ se aurum Cælio commodaſſe dicit.**

II. Jubeo, cum imperare significat, ponitur cum Infinito. Cicero pro Dejot. *Jubeo te benè sperare: vel infinitum intelligitur: Plant. in Aulul. Aut si respexeris? donec ego te jussero: Intelli-* Lib. I.
gitur, respicere. Alioqui casum personæ non habet sed rei: Cicero de Leg. Lex est ratio summa, insita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda sunt, prohibetque contraria. Jubeo cum Dativi Lib. 3.
vo & particula NE, dixit Cæs. de Bell. Civ. Militibus,

De Constructione.

tibus suis iussit, ne qui eorum violarentur: quod mirandum potius, quam imitandum videtur. Cum autem decernere, statuere, creare significat, non solum Accusativum rei, sed etiam personæ admittit: Cic. pro Corn. Populus Rom. legem iussit de Civitate tuenda. Idem in Ant. Cum primum Cæsar ostendisset, se Dolabellam Consulem esse iussurum, id est, creaturum.

QUARTUS ORDO ACTIVORUM.

Geminus Accusativus post Verbum.

Quædam Verba Activa, post se duos Accusandi casus admittunt: Cic. Treb. Siliii *causam te docui.*

Lib. I.

Dóceo ces cui Etum Lehren.

Cum Compositis.

Moneo nes nui nitum Ermahnen.

Cum Compositis.

Flagito tas avi atum Hefftig begehren/oder fordern.

Posco scis poposci Fordern.

Reposco scis repoposci Widerfordern.

Rogo gas gavi gatum Bitten.

Interrogo gas gavi gatum. Fragen.

Celo las lavi latum Verborgen halten

APPENDICES I. GENERIS.

I. Dicimus etiam Moneo, Admoneo, Com-
mo-

moneo, Doceo, Edoceo, Erudio te de hac re; id est, Commonefacio, certiore facio. Cicero *Lib. 11*
Att. Extremum est, ut te orem? cum Camillo com-
municas, ut Terentiam moneatis de testamento.
Idem de Orat. Ut de sua quisque re me ipse doceat.
 Interrogo, Celo, eandem præpositionem ad- *Lib. 2.*
 mittunt: Cic. *Treb. Bassus noster me de hoc libro*
celavit. Celo etiam Dativo gaudet, maximè
 voce passivâ, Terent. *Phorm. si hoc celetur patri* *Li. 7.*
in metu sum.

APPENDICES II. GENERIS.

I. Verbo Commoneo non ausim geminum Accusativum dare, sed Accusativum cum Genitivo, vel Ablativo, ut supra dictum est.
 II. Erudio, Instituo, Informo, Instruo, Imbuo : quamvis sint verba docendi, non tamen geminum Accusativum habent, sed Ablativum cum Accusativo. Cic. *Lent. Lentulum nostrum* *Lib. 1.*
cum ceteris artibus, quibus studuisti semper ipse,
cum imprimis imitatione tui fac erudias. Idem
pro Dejot. Quibus ille studiis ab ineunte atate se
imbuerat.

APPENDICES III. GENERIS.

I. Peto, cum duobus Accusativis nondum quod meminerim, apud veteres inveni: nam quod Plinius: *Pete re jura Cordubam* dixit, figuratum est, ut etiam, *Petere in Indos*, pro ab *Indis*, *lib. 12. c. 7.* *Lib. 3.*

II. Prisci dicebant: *Exigor pecunias, portorium:*
 Unde

De Constructione.

Unde videntur etiam dixisse : *Exigo te pecunias portorium* : quæ seculum eruditius rejecit. *Vide Gell. lib. 15. cap. 14.*

Theb. III. Erudio, apud Poetas duos Accusativos admittit : *Stat. Et quæ te leges præceptaque fortia belli Erudit Genitrix ; nimium didicisse queretur*
 Li. 20. *Sic Ovidius aliquoties.*

QUINTUS ORDO ACTIVORUM.

Ablativus præter Accusativum.

Quædam Verba Activa Ablativum, præter Accusativum sibi adsciscunt. Ea ferè sunt vestiendi, implendi, onerandi, liberandi, & his contraria, multa prætereà privandi, *Cicero de Nat. Deor. Oculos natura membranis tenuissimis vestivit, & sepsit : Ibidem. Diligentibus urbem religione, quam ipsis manibus cingitis.*
 Lib. 2.
 Lib. 3.

VESTIENDI ET CONTRARIA.

<i>Induo</i>	<i>uis</i>	<i>ui</i>	<i>utum</i>	Anziehen.
<i>Vestio</i>	<i>is</i>	<i>ivi</i>	<i>itum</i>	Klaiden.
<i>Sterno</i>	<i>is</i>	<i>stravi</i>	<i>stratum</i>	Bedecken
<i>Spolio</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	Berauben
<i>Exuo</i>	<i>is</i>	<i>ui</i>	<i>utum</i>	Ausziehen
<i>Nudo</i>	<i>das</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	Entblößen.

Calceo

Verbi Activi.

5

Calceo	eas	avi	atum	Schuch /
				Strimpff / zc. anziehen.
Cingo	gis	xi	atum	Gürten.

Convestio, Amicio, Orno, Tego.

IMPLENDI ET CONTRA-
RIA.

Impleo	es	evi	atum	} Erfüllen.
Compleo	es	evi	atum	

Cum ceteris compositis.

Satio	as	avi	atum	} Sättigen.
Saturo	as	avi	atum	
Farcio	cis	farsi	fartum	Fast oder sehr anfillen.

*Refercio, Cumulo, Augeo, Exhaurio.*ONERANDI ET CONTRA-
RIA.

Obruo	is	ui	atum	Überschütten.
Onero	ras	avi	atum	Beladen.
Premo	mis	essi	essum	Trucken.
Opprimo	mis	essi	essum	Untertruckten.
Levo	vas	avi	atum	Ervingern.
Exonero	ras	avi	atum	Entladen.

LIBERANDI ET CONTRA-
RIA.

Libero	as	avi	atum	Freymachen
--------	----	-----	------	------------

Salvo

De Constructione.

Solve	vis	vi	lutum	}	Auflösen.
Exsolvo	vis	vi	lutum		
Expedio	dis	ivi	itum		

Alligo, Obligo, Astringo, Impedio, Implico, Illaqueo.

P R I V A N D I.

Privo	as	avi	atum	Berauben
Abstineo	es	mi	tentum	Enthalten.
Fraudo	as	avi	atum	Entziehen.
Prohibeo	es	bui	itum	Verhindern/nit lassen herzu kommen.

Lib. 3. Pello, Abdico, Viduo, Orbo, Evertō, ut, *Cic. in Verr. Ne per summam injuriam pupillam Junium fortunis patris conetur evertere.*

Lib. 8. APPENDICES II. GENERIS.

I. Impleo etiam Genitivum admittit. *Cicero ad Pætum. Ollam denariorum implere*, sed Ablativus usitator est.

II. Gompleo apud Plautum cum Genitivo reperitur in Menechmo. *Parasitus, qui me complevit flagitii, & formidinis.*

III. Dono, Impertio, Aspergo, Dativum, vel Ablativum sine præpositione habent: *Cic. pro Sext. Rosc. Non pauca suis adiutoribus largè, effusèq; donabat. Idem pro Cornelio. Eum Pompeius civitate donavit.* Inspergo huc potest accedere. Item Intercludo, & aliquando Exuo.

APPENDICES III. GENERIS.

I. Impleo interdum Ablativum habet cum præpositione DE, Cic. Acad. De quibus volumina impleta sunt. Lib. 4.

II. Verba vestiendi nondum, quod meminerim, legi apud Veteres cum duobus Accusativis juncta voce Activo. Passiva quidem apud Historicos & Poetas reperiuntur. Curt. Itaque Li. 14.

revocatus, vestem patris eam ipsam, que in sella erat, induitur. Virg. Deinde comantem Androgei galeam, clypeiq; insigne decorum induitur. Verum Æn. c.

Cic. Verbo Induo, & Exuo voce Activa, unum Accusativum tribuit. Cic. Att. Quare te- Li. 14.

laria induamus. Idem pro Lig. Nonne omnem humanitatem exuisses? Voce autem passiva Ab- Lib. 7.

lativum. Ad Att. Vir indutus muliebri vestitu. Lib. 2.

Tusc. Mens exuta vitiis. Aliquando etiam Dativus additur. De Fin. Ex ejus spoliis sibi & torquem Lib. 2.

& cognomen induit. Ovid. Iam dudum vincula pugnat Exuere ipse sibi. Lib. 2.

SEXTUS ORDO ACTIVORUM.

Ablativus cum Præpositione, A. vel ab, præter Accusativum.

Quædam Verba Activa, præter Accusativum Ablativum, cum præpositione, A vel ab, postulant. Ea ferè sunt petendi, per-
con-

De Constructione.

- contandi, auferendi, removendi, abstinendi, ac-
 Lib. 4. cipiendi : Cic, Figulo. *Quid acta vita, quid studia*
 Lib. 2. *tua à te flagitent, videbis. De Orat. Quo facilius*
id ad te exigam, quod peto, nihil tibi à me postu-
 Lib. 7. *lanti recusabo. In Verr. Nihil est, quod minus fe-*
rendum sit, quam rationem ab altero vita reposce-
re eum, qui non possit sua reddere.

P E T E N D I E T P E R C O N - T A N D I.

Peto	tis	tibi	titum	Bitten.
			vel petii.	
Posco	scis	poposci		Fordern
Reposco	scis	repoposci		Widerfordern
Flagito	tas	tavi	tatum	Heftig bitten
Efflagito	tas	tavi	tatum	
Postulo, Contendo, Exigo, Quero.				

A U F E R E N D I.

Aufero	fers	abstuli	ablatum	Hinwecknehmen
Abduco	cis	xi	etum	Hinweckfuhren.
Abstraho	his	xi	etum	Hinweckziehen.
Abalieno	nas	navi	natum	Entfrembden
Avello	is	ulsi	vulsum	Hinweckr eissen.
Abrado, Avoco, Eripio, Abripio, Surripio.				

R E M O V E N D I.

Removeo	es	vi	otum	Absondern.
---------	----	----	------	------------

Deter-

Deterreo	es	rui	itum		Abschrecken.
Absterreo	es	rui	ritum		
Arceo	es	cui			
Repello	lis	uli	ulsam		Hinweg treiben
Amoveo, Avertō.					

ABSTINENDI.

Abstineo	es	ui	entum	Enthalten.
Contineo	es	ui	entum	Innehalten
Refreno	nas	avi	atum	In Zaum halten

ACCIPIENDI.

Accipio	cipis	cepi	ceptum	Nehmen.
Audio	dis	divi	ditum	Hören.
Emo	mis	emi	emptum	Rauffen.
Conduco	Sumo, Reporto, Fero, Colligo.			

APPENDICES I. GENERIS.

Intelligendi verba, ut Intelligo, Cognosco, Agnosco, Conijcio, Disco, Præpositionem Ex, recipiunt, Cic. Calio. *Ea certissima putabo, quæ ex te cognoro: Quæ interdum imitantur & alia; Vatin. Cic. Quæro illud etiam ex te. Cic. de Senect. Poma ex arboribus si cruda sunt, vi avelluntur: si matura & cocta, decidunt.* Maximè quæ ex Præpositione Ex, componuntur, ut Expello, Eijcio, Eripio. Cic. pro Mil. *Ex urbe expelli, exterminari, eijci.*

Lib. 2.

Ep. fa-

mil.

Lib. 5.

De Constructione.

APPENDICES II. GENERIS.

Li. 1. Quædam modò Dativum, modò Ablativum cum præpositione habent, præter Accusativum: ut *Surripio, Eripio, aufero, Cic. pro Dom. Clodius pecunias consulares à Senatu abstulit. In Verr. Id tu mihi eripuisti atque abstulisti.*

APPENDICES III. GENERIS.

Lib. 6. I. Verba petendi, percontandi, quanquam nonnulla duos Accusativos admittunt, ut supra diximus: tamen non statim existimabimus si quæ verba præter proprium Accusativum admittant hos, *Hoc, Illud, Istud, Id, Idem, Quid, Quod, Aliquid, Nihil, Multa, Unum, atque cæteros id genus, posse etiam quosvis alios admittere; nam his multò liberius, quàm cæteris, veteres utuntur. Ter. Heaut. Ego domi ero, si quid me voles, Cic. Att. Non quo me aliquid iurare posses. Teren. Eun. Id amabo, adiuva me. Cic. Or. 1. Att. Nec te id consulo. Idem in Catil. Sin tu, quod jam dudum te hortor, exieris.*

Lib. 2. II. Oro, Exoro, Obsecro, post Accusativum personæ, ferè substantivum postulant, *Cic. de Or. Frater exoravit me ipsum, ut huc secum venirem.*

III. Quædam verba hujus Ordinis præpositionem De admittunt. *Cic. pro Corn. Audivi hoc de Patre meo puer; ita, Emere de Sylla.*

DE CONSTRUCTIONE VERBI PASSIVI.

Verbum passivum est, quod syllaba OR. finitum, Activum fit R. littera abjecta : ut *Amor amo.*

Verbum Passivum, Ablativum cum Præpositione A vel Ab postulat post se, qui ex Nominativo verbi Activi fit : ante se verò Nominativum, qui ex Accusativo fit. *Cic. ad Cæciliam. Liber tuus lectus est, & legitur à me diligenter, & custoditur diligentissimè.* Quare cum Activa Passivis permutantur, Accusativus in Nominativum inigrat : Nominativus in Ablativum cum præpositione A vel Ab ut *Legi Librum tuum. Liber tuus lectus est à me :* cæteri casus integri manent.

PRIMI ORDINIS.

Amor aris atus sum) Geliebt werden

Diligor geris ectus sum) den.

Legor geris ectus sum Gelesen werden

SECUNDI ORDINIS.

Accusor aris atus sum Angeklagt werden.

Absolvor eris lutus sum Erlöset werden.

Cic. pro Clu. Maiestatis absoluti sunt multi.

Dannor aris atus sum Verdammnet werden.

De Constructione.

TERTII ORDINIS.

Tribuor eris utus sum Gegeben werden.
Concedor eris essus sum Zu lassen werden
Adhibeor eris bitus sum Zu etwas genommen
werden.

*Cic. ad Oct. Nulla remedia, qua vulneribus
adhibentur, tam faciunt dolorem, quam quae
sunt salutaria.*

QUARTI ORDINIS.

Doceor eris etus sum Gelehrt werden
Moneor eris nitus sum Ermahnt werden.
Flagitor aris atus sum Heftig gebetten wer
den.

Hic, ubi verbum geminum Accusativum
postulat, mutatur in Nominativum, qui præ-
stantior est, hoc est, qui personam significat,
altero permanente: ut, *Doceo Antonium litte-
ras, Antonius docetur à me litteras.*

QUINTI ORDINIS.

Induor eris utus sum Angezogen werden
Excior eris xutus sum Aufgezogen werden
Privor aris atus sum Beraubt werden.

*Cicero pro Rab. Post Demetrius aspide ad cor-
pus admotâ, vitâ privatus est.*

SEXTI ORDINIS:

Audior iris ditus sum Gehört werden.

Quæror reris litus sum Gesucht werden

Emor eris emptus sum Gekauft werden

Cùm Verbum post Accusativum admittit Ablativum personæ, si Activa passivis permu- tentur, perturbatur sensus; ut, *Aufero à te ve- stem. Vestis auferitur a me, à te. Accipio à te litte- ras; Litteræ accipiuntur à me, à te.* Ideò facien- dum est, ut ambiguitas auferatur sic: *Vestis au- fertur à me tibi. Litteræ tibi accipiuntur à me.*

APPENDICES II. GENERIS.

Verba passiva nonnunquam dandi calum, pro auferendi, more Græcorum admittunt. *Cic. de Cl. Orat. Auditus est nobis Lælii Caii filii sapè sermo.* Idque ferme apud Poetas: *Ovidius de Pont. Quum toties eadem dicam, vix audior ulli.* Interdum Acusativum addita præposi- tione Per *Cic. Att. Id assequetur, si per Prætores, Consules creantur.*

DE CONSTRUCTIONE

VERBI NEUTRI.

Verbum Neutrum est, quod in Um, vel O litteris finitum, ex se passivum personale non gignit: ut *Sum, sto, servio: neque e- nim dicitur, Stor, aut servior.*

De Constructione.

PRIMUS ORDO NEUTRORUM.

Utrunque nominandi casus.

OMne Verbum Neutrum, præsertim verò Substantivum, utrinque Nominativum habere potest, cum utrumque nomen ad eandem rem pertinet. *Ter. Phorm. Senectus ipsa est morbus. Cic. Att. Ego vivo miserimus.*

Sum es fui

Seyn.

Vivo vis xi Etum

Leben.

Venio nis ni ntum

Kommen.

APPENDICES I. GENERIS.

I. Non solum verba Neutra, sed omne verbum personale finiti modi, utrinque Nominativum habere potest, cum utrumque nomen ad eandem rem pertinet. *Cic. de Off. Liber qui inscribitur Lalius. Idem pro Cor. Audivi hoc de parente meo puer.*

II. Huc præsertim pertinet Verba, quæ Vocativa appellantur, cujusmodi sunt Appellor, Vocor, Nuncupor, Nominor, Dicor, & si quæ sunt generis ejusdem: *ut Feror, pro Dicor, Videor, &c. Cic. de Orat. Septem fuisse dicuntur uno tempore, qui sapientes & haberentur, & vocarentur.*

Virg. Quam Iuno fertur terris magis omnibus unam, post habitata coluisse Samo, hoc est, dicitur.

APPENDICES II. GENERIS.

I. Si duo illa nomina non sunt ejusdem numeri,

meri, aut personæ, Verbum concordat cum eo Nomine, quod est basis, & quasi fundamentum orationis. *Sanguis erant lacryma.* Plin. No-
 Lib. 9.
 Li. 33.
ta argenti fuere biga atque quadriga.

II. Etiam verbum personale infiniti modi, post se Nominativum petit, cum res ad Nominativum præcedentis verbi pertinet. *Cic. de Nat. Deor. Nolo esse longior. Terent. Adelp. Meditor esse affabilis.* Quod frequentissimum est in Verbo Videor. *Cic. de clar. Or. Videor jam te ausurus esse appellare. De Fin. Hostiliam dico, non hanc novam, qua mihi minor esse videtur, posteaquam est major.* Verbum enim videor ferè post se Nominativum, sive addatur, sive omittatur infinitum, postulat, ejusdem numeri & personæ, neque enim dicimus: *Mihi videtur me sperare. Tibi videtur te posse consequi. Mihi videtur hanc esse repugnantiam: Sed ut Cic. de Am. Quo in genere sperare videor. Idem Tironi. Si videris tibi me posse consequi. Off. Induxit, eam qua videretur esse, non qua esset, repugnantiam.* Interdum tamen impersonaliter usurpatur. *De Sen. Nunc autem mihi visum est de senectute aliquid ad te scribere.* Quod tamen accidit, cum non tam opinio, aut sententia, quam voluntas, & inductio animi significatur, ac ferè pro Placuit, ponitur. *Visum est ad te scribere.* hoc est, *Mihi placuit ad te scribere.* Aut cum nullo pacto Nominativo locus esse potest: *ut mihi videtur Deo servienda.*

Lib. 1.

Lib. 5.

Li. 61.

Li. 1.

De Constructione.

III. Si Verba Puto, Aio, Refero, & alia eiusdem
Lib. 9. significationis infinitum præcedant, durior ef-
Lib. 13. ficitur oratio. *Luc. Tutumque putavit, jam bo-
nus esse jocer. Cætul. Ait fuisse navium ce-
lerrimus. Ovid. Met. Sed enim quia retu-
lit Ajax esse Jovis pronepos. Orator di-
xisset, Se bonum esse jocerum, & cæte-
ra eodem modo.*

Or. I.
Lib. 8. IV. Si Accusativus antecessit, & sequatur
necesse est. *Cic. in Cat. Cupio me esse de-
mentem. Curtius enim dixit: Octoginta talen-
ta constituit daturum, pro se daturum; Quod
non videtur à Tironibus imitandum.*

APPENDICES III. GENERIS.

I. Infinitum esse, antecedente Verbo, Licet,
dandi vel accusandi casum post se, postulat.
Lib. 1. *Cic. Tusc. Licuit esse otioso Themistocli, licuit
Epaminondæ. Pro Flacco Cur his per te frui
libertate, cur denique esse liberos non liceat*

II. Infinitum esse cum cæteris verbis, quæ
Dativo gaudent; ferè Accusativum habet.
Ter. Heauton. Expedit bonos esse nobis.
Lib. 11 *Quintil. tamen dixit: Cui esse deserto vacet Va-
Lib. 5. lerius. Sibi postea, & civi & duci evadere
Lib. 3. contigit, & alibi. Sylla chlamydato sibi, &
Lib. 8. crepidato, Neapoli ambulare, deforme non
duxit. Ovid. Met. Vobis immunibus hu-
ius esse mali datur. Horatius ad Pison. Me-*

*diocribus esse Poetis, Non homines, non Diis
non concessere columnæ.*

SECUNDUS ORDO NEUTRO-
RUM.

Genitivus post Verbum.

QUædam Verba Neutra post se Genitivum
petunt. *Cic. ad. Cal, Jam me Pompeij to-
tum esse scis. Terent. Heaut. Glinia re-
rum suarum satagit.*

Sum, es, fui, cum possessionem significat.

<i>Satago</i>	<i>gis</i>	<i>Sich bemühen.</i>
<i>Memini</i>	<i>nisti</i>	<i>Jngedenck seyn</i>
<i>Egeo</i>	<i>ges</i>	<i>Bedürffen</i>
<i>Indigeo</i>	<i>ges</i>	<i>gui</i>

*Cicer. Att. Egeo consilii. In Ant. Hoc Bel-
lum indiget celeritatis.*

APPENDIX I. GENERIS.

*Memini pro Recordor, tum Genitivum, tum
Accusativum postulat. Cic. de Sen. Omnia, que
curant jenes, meminervnt. Terent. Eu-
nuch. Faciam ut mei semper meminervis.
Pro mentionem facio cum Genitivo, vel Ab-
lativo & præpositione De, jungitur. Quint. Ne-
que omnino huius rei meminit usquam Poeta. i-
dem ibidem. De quibus multi meminervnt.*

De Constructione.

TERTIUS ORDO NEUTRORUM.

Dativus post Verbum.

QUædam Verba Neutra, post se dandi casum postulant. Ea ferè auxilium, commodum, incommodum, favorem, studium significant. Dativo item adhæret Verbum Sum, cum habere significat, & ejus composita. Multa præterea, quæ obsequium, obedientiam, submissionem, repugnantiam, significant. Multa denique composita ex Verbis Neutris, & Præpositionibus AD. CON. IN.

Lib. 2 INTER, OB, PRÆ, SUB, Cic. *in Verr. Homini jam per dito & collum in laqueum inserenti subvenisti.*

AUXILIANDI

<i>Subvenio</i>	<i>nis</i>	<i>ni</i>	<i>entum</i>		<i>Zu Hülf</i>
<i>Succurro</i>	<i>ris</i>	<i>ri</i>	<i>rsum</i>		<i>kommen</i>

COMMODANDI

<i>Consulo</i>	<i>lis</i>	<i>lui</i>	<i>ltum</i>		<i>Fürsehen.</i>
<i>Provideo</i>	<i>des</i>	<i>di</i>	<i>sum</i>		

Plaut.

Mostel.

Cor-
dolet
mihi,

INCOMMODANDI

<i>Incommodo</i>	<i>das</i>	<i>davi</i>	<i>datum</i>	<i>Schaden.</i>
<i>Doleo</i>	<i>les</i>	<i>lui</i>	<i>dolitum</i>	<i>Schmerzen leyden</i>

FA-

FAVENDI.

Paveo ves vi fautum Gönnen.
 Studeo des dui Gönstig seyn.

STUDENDI.

Studeo des dui | Obligen.
 Vaco cas avi atum |

DeCla.
 OrTibi
 fave-
 muste,
 tua, &c

Secundo de Orat. Cum ita balbus esset Demosthenes ut eius ipsius artis, cui studeret, primam litteram non posset dicere, perfecit meditando, ut nemo planius eloquutus putaretur.

COMPOSITA EX VERBO
SUM.

Absum abes absui Abwesend seyn.
 Adsum ades adsui Gegenwärtig seyn.

Primo de leg. Abest enim Histeria litteris nostris

OBSEQUENDI.

Inservio is vivi vitum Diener.
 Indulgeo es lsi ltum Nachgeben

De Amic. Sed obsequium multo molestius, quod peccatis indulgens, precipitem amicum ferre sinit.

OBEDIENDI.

Obedio is ivi itum | Gehorsamb
 Ausculto tas avi atum | seyn.

Pro Sext. Ros. Mihi ausculta, vide, &c.

SUB-

De Constructione.

SUBMITTENDI.

Servio vis vivi vitum Dienent
Cedo dis cessi cessum Weichen

De Prov. Cons. Non parco dolori meo, non iracundia serviam.

REPUGNANDI.

Obsto stas stiti stitum Widerspenig seyn
Repugno as avi atum Widerstreben

Pro Mil. Miloni facinoris suspicio, non facti crimen obstat.

COMPOSITA EX PRÆPOSITIONIBUS.

Affurgo gis rexi rectum Aufstehen
Impendo des pendi pensum Nachend seyn.

In Pison. Nemo tibi in curiam venienti amplius assurrexit.

APPENDICES II. GENERIS.

1. Sunt multa verba, quæ locis communibus comprehendi minimè possunt, neque ij loci, quibus usi sumus, placent: nam verba quàm plurima necessariò sunt excipienda, si rem diligentius inspicias. Ideo visum est non inutile Neutra, quæ Dativum admittunt, litterarum ordine recensere; non ut memoriæ à pueris mandentur, sed

sed ut crebrius legantur, ut *Absum, Acclamo, Ac-*
cumbo, Accubo, Accresco, Accedo tibi, & tuae senten-
tia, id est, assentior, Accedit hoc meis malis, pro-
additur; Acquiesco, Adsum, Adhæreo, Adhære-
sco, Allaboro, Adequito. Adno, Adnato, Affulgeo;
Antecedo, Antecello, Anteo, Antesto, Appareo, Ap-
plando, Appropinguo, Arrideo, Assillo, Assideo,
Assuesco, Assurgo, Assevero, Ausculto, pro Obe-
dio. Benecipio, Benedico, Benefacio, Benignefacio,
Benevolo. Caveo, Consulo, pro Prospicio; Confi-
do, Consentio, Consuesco, Commodo, pro Profum,
Cedo, pro locum do Detraho. Despero, Deservio,
Desum, Deficio, Displiceo, Dissentio, Diffido. Excel-
lo, Fido, Favæo. Hæreo, Illudo, Indulgeo, insum,
insulto, inkio, incumbo, pro innitor; inservio, in-
surro, insisto, ignosco, illacrimo, incommodo, indor-
mio, incubo, illuceo, impono, pro Decipio, Impen-
deo, immineo, inhæreo, ingemisco, invideo, inno, in-
sisto, insuesco, insideo, intervenio, interiaceo, inter-
sum, intercedo, id est, oppono me, & impedio; inter-
dico, pro repugno, Maledico, Malevolo, Malefacio,
Metuo amicè; ut tibi. Metuo, hoc est, ne aliquod
tibi eveniat incommodum, Nubo, Noceo. Obedio,
Obequito. Obsecundo, Obsum, obtempero, obsto, obsti-
sto, obtrecto, obrepro, occurro, occurso, officio, placeo,
parco, pareo, prasto, præssum, praeurro, praeo,
pracello, praluceo. Prasideo, provideo, prospiceo,
tibi, id est, Consulo tibi; proficio, profum proxi-
mo, Recipio tibi, id est, promitto, Renuntio, id
est

De Constructione.

est *abstineo*, & *alieno me*: *Reclamo*, *Repugno*,
Resisto, *Respondeo*, pro *Satisfacio*. *Subjaceo*. *Suc-*
curro, *succedo*, *Succresco*, *Succlamo*, *Suboleo*, *Sub-*
repro, *Succumbo*, *Subsum*, *Subservio*, *Subscribo*,
 id est, *assentior*, *Sufficio*, id est, *par sum*, *Ser-*
vio, *Supersum*, *Satisfacio*, *Studeo*, *Supplicio*. *Timeo*
amicè; *Tempero*, pro *abstineo*, *Vaco*, id est, *ope-*
ram do.

- II. *Sum*, modò *Dativum unum* habet. *Cic.*
 Lib. 6. *Att. Sed nuntiant melius esse ei.* Modò *duos*.
 Lib. 3. *Idem Att. Respondebo primum postrema tuæ pagi-*
ne, quæ mihi magna molestia fuit.

III. *Incumbo*, cùm ad *studium* refertur, *Ac-*
cusativum cunì præpositione *IN*, vel *AD*, po-
 stulat. *Cic. de Orat. Quamobrem pergite, ut fa-*
 Lib. 2. *citis adolescentes, atque in id studium, in quo estis.*
incumbite. Ad Planc. Mi, Plance, incumbite toto
pectore ad laudem.

- IV. *Consulere alicui*, non est *Consilium dare*; &
 Or. 4. sed *prospicere*. *Cic. in Cat. Consulite vobis, pro-*
spicite patria. *Consulere aliquem*, est *Consilium*
 Li. 14. *ab aliquo petere.* *Cic. in Verr. Nunc ego iudices,*
jam vos consulo, quid mihi faciendum putetis.

APPENDICES II. GENERIS.

- I. *Antecedo* *Anteeo*, *Antesto*, *Anteverto*, *At-*
tendo, *Præsto*, *Præcurro*, *Præeo*, *Illudo*, dan-
 di vel *accusandi casum* admittunt. *Cicero de Fin*
 Lib. 4. *Virtus tantum præstat cæteris rebus, ut dici vix*
 Bell. *possit. Liv. Robore navium, & virtute militum*
 Maced *Romani Rhodios præstabant.*

II. Interdico singulare est, nam præter Dativum Ablativum habet. *Cæsar in Bell. Gall. Lib. 3. Ariovistus omni Gallia Romanis interdixit. Item Bell. Acculativum: Liv. Fæminis duntaxat usum Mac. 4. Purpura interdiciamus.*

III. Quædam præterea Dativum simul, & Acculativum admittunt: ut *Metuo tibi calamitatem: Invideo tibi laudem. Cic. Tusc. Ut nobis optimam naturam invidisse videantur. Auct. ad Lib. 3. Herenn. Ab inimico sibi periculum metuebat. Lib. 1.*

APPENDICES III. GENERIS.

I. Vaco, id est: operam do, rariùs usurpandum videtur: nam vacare apud elegantes scriptores ferè est *vacuum esse*: & Ablativo jungitur. *Cic. de Off. Nulla vitæ pars vacare officio potest. Lib. 5.* Nam locus ille ex tertio de Orat. *Athenis jam diu doctrina ipsorum Atheniensium interiit, Domicilium tantùm in ea urbe remanet studiorum, quibus vacant cives, peregrini fruuntur, à nobis est. Quibus enim, ut locus ipse declarat, Ablativus est: & Vacat, vacuum esse significat. Primo autem de Divin, Ego verò Philosophia, Quinte, semper vaco. Philosophiæ, est Dativus communis, atque ita dixit: Philosophia causa vacuus sum: quod verbaquæ proximè antecedunt, indicant Ita tamen si vacas animo, neque habes aliquid, quod huic sermoni prævertendum putes.*

II. Despero cum Acculativo jungitur, *Cæs. Despe-*

De Constructione.

Bell. *Desperare fugam* : Et cum Dativo : Cicero in *Pi-*
Gal. I. *sonem. Quidquid tu totius diffidens, ac desperans*
rebus tuis. Allatro, Præcedo, Antevenio, Deficio
frequentissimè cum Accusativo junguntur: ra-
rò cum Dativo. Insulto frequenter Dativo jun-
gitur; rariùs Accusativo. Nubo non solum
Dativum, sed etiam Ablativum cum Præpo-
sitione, Cum, postulat: Cic. *Caton. Quo curæ*
Lib. 15 *esset nupta regis Armeniorum soror.*

III. Sunt præter ea, quæ supra elementorum
ordine numeravimus, & alia ferè Poetica, Ad-
vigilo, Adfremo, Bello, Certo, Contendo,
Concurro, Colludo, Constrepo, Diffideo, In-
surgio, Invigilo, Infideo, Lateo, Indoleo, Im-
murmuro, Inferpo, Intercurro, Occumbo ne-
ci, morti: Obambulo, Obmuturo, Refilio,
Lib. 8. Pugno, Remurmuro: Plin. ad Rom. Certo,
more Poetarum cum Dativo junxit, in dei-
criptione cujusdam fontis. Rigor, inquit, *aqua*
Eclog. 5. *certaverit nivibus, neque color cedit.* Virg. *Buc.*
Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas.

QUARTUS ORDO NEU- TRORUM.

Accusationis post Verbum.

Quædam Verba Neutra post se Accusativum
postulant, Ea ferè ad res mutas pertinent,
ut, *Are terram* : Vel sunt ea verba, qui-
bus

bus res verbi additur, ut *Vivo vitam*: aut mensuram, ut *Curro stadium*. Alia præterea verba huc revocantur. *Terent. Adolph. Ego illius sensum pulchrè calleo.*

QUÆ AD MUTAS PERTINENT

<i>Aro</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	<i>Ackern.</i>
<i>Planto</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	<i>Pflanzen.</i>
<i>Rigo</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	<i>Wassern.</i>
<i>Poto</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	<i>Träncken.</i>
<i>Sero</i>	<i>ris</i>	<i>sevi</i>	<i>satum</i>	<i>Säen.</i>

Pastino, Occo, Ablaqueo, Vindemio, Meto.

VERBA, QUIBUS RES VERBI AD- DITUR.

<i>Vivo</i>	<i>vis</i>	<i>xi</i>	<i>tum</i>	<i>Leben.</i>
<i>Pugno</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	<i>Streitten</i>
<i>Curro</i>	<i>ris</i>	<i>cucurri</i>	<i>cursum</i>	<i>Lauffen.</i>
<i>Servio</i>	<i>vis</i>	<i>vivi</i>	<i>vitum</i>	<i>Dienern</i>

ALIA VERBA.

<i>Exhalo</i>	<i>as</i>	<i>avi</i>	<i>atum</i>	<i>Dampff von sich lassen.</i>
<i>Erubesco</i>	<i>is</i>	<i>bui</i>		<i>Schamroth werden</i>
<i>Crepe</i>	<i>is</i>	<i>ni</i>	<i>itum</i>	<i>Plazen.</i>
<i>Calleo</i>	<i>les</i>	<i>lui</i>		<i>Erfahren seyn.</i>

De Constructione."

Doleo, horreo, ingenio, inclamo, maneo,
 mæreo, obstupesco, roro, sono, sudo, stupéo. odi,
 capi, memi. ai.

QUINTUS ORDO NEUTRO-
 RUM.

Ablativus post Verbum.

Quædam Verba Neutra, post se Ablati-
 vum petunt. Ejusmodi est SUM cum lau-
 dem vel vituperationem significat: &
 nonnulla alia: Cicero Lontul. Tu fac animo
 forti, magnæque sis: & ad Q. Fratrem. In-
 credible est mihi frater, quam egeam tem-
 pore.

Gaudeo	des	visus	sum	Sich	erfreuen
Doleo	les	lui	litum	Schmerzen	leyden
Mæreo	res	stus	sum	Tranrig	se in
Egeo	ges	gui		Bedürftig	seyn
Indigeo	ges	gui			
Cæreo	es	rui		Nicht	haben
Væreo	as				
Vicito	tes	avi	atum	Sich	auffenthal- ten

Plaut. Most. Vicitabam parsimoniâ, &
 avaritiâ.

Vivo	vis	xi	atum	Leben	
Suavesedo	des	edi	ellum	Sich	enthalten
Mano	nas	avi	atum	Quellen	/ und
Fluo	fluis	xi	xum		fließen

De Div. I. *Quid? quod fluvius atratus sanguine fluxit.*

Laboro ac avi atum - Jeyden

Casar. lib. Bell. Civil. Maximè re frumentaria laborant.

Affluo, Diffluo, Circumfluo, Valeo, possum
 Consto Sto pro obtemperare. *Cicero pro Cluent*
Etsi uterque Censet Censoris opinione, standum
putavit. Redundo, Scateo.

APPENDICES I. GENERIS.

I. Sum interdum Genitivum habet, etiam cum laus, vel vituperatio significatur. *Cic. pro Sext. Nisi me timidum, nullius animi, nullius consilii fuisse confiteor.*

II. Egeo, indigeo, etiam casum interrogandi admittunt, ut supra diximus.

APPENDICES II. GENERIS.

I. Neutra sæpe Ablativum admittunt, significantem partem. *Cic. de Orat. In meipso sapissimè experior, ut exalbescam in principio dicendi, & tota mente, atque omnibus artibus contremiscentes,*

II. Hoc genere loquendi frequentius utuntur Poetæ, qui Ablativum etiam in Accusativum mutare consueverunt. *Hor. Epist. Animi quoque corpore torpet. Idem Satyr. Tremis ossa pavore.*

De Constructione.

APPENDICES III. GENERIS.

I. In Verbo Sum non semper, quæ Ablativo efferuntur, Genitivo efferri possunt, cuiusmodi ea sunt. *Animo bono, virili, presenti, vacuo esse.* Item illa. *Capite, superciliis, semper est rasus.* *Mira sum alacritate ad littigandum, &c.* Alia contra Genitivo potiùs, quàm Ablativo efferuntur. *Ter. And. Nullius consilii sum. Sueton. in Aug. Gibi minimi erat, ac ferè vulgaris.*

II. Consto, & laboro frequentissime præpositionem Ex admittunt. *Cicero Tuscul. Cum constemus ex animo & corpore: quo modò ferè loquitur Cicero: Laborare ex desiderio, ex rebus, ex intestinis, ex pedibus, ex invidia.* Tulliana sunt.

III. Pondere animis numero multitudinis dixit Cicero Tusc. *Quòd si expectando, & desiderando pendemus animis, cruciamur, angimur.* Cum verò singulari numero utimur, Genitivo locus est. *idem de Leg. Ego animi pendere soleo.*

SEXTUS ORDO NEUTRORUM.

Ablativus cum præpositione post Verbum.

QUædam verba Neutra, ut passionem significant, ita passivorum more construuntur. *Quint. Rogatus, an ab eo fustibus vapulasset*

set. idem Fabritius respondit, à cive se spo-
liari male, quàm ab hoste venire.

Vapulo las lavi latum Geschlagen werden
Veneo nis nii venum Verkauft werden.

Fio fis factus sum Werden.

APPENDICES I. GENERIS.

I. Fio eleganter cum Ablativo jungitur sine præpositione, sed alia significatione. *Terent. And. Nunc primum audio, quid illo factum sit. ibidem: Quid me fiet?*

II. Participium Futurus, eodem sensu, eundem casum postulat. *Ter. Heaut. Quid me futurum censes?*

III. Junguntur etiam cum Dativo. *Cic. in Ant. Vide queso, Antoni, quid tibi futurum sit. Plaut. Bac. Quid mihi fiet postea?*

APPENDICES II. GENERIS.

I. Exulo & Liceo prætermisimus: quod nondum ea cum Ablativo personæ agentis legerimus. Verbum facio eodem modo usurpatur à doctis: quo Fio. *Cic. in Verr. Quid hoc homine faciatis? idem pro Cacin. Quid tu huic homini facias?*

De Constructione.

DE CONSTRUCTIONE
VERBI COMMUNIS

Verbum Commune est, quod Or. syllabo tantum finitum, Activi simul & Passivi significationem habet: quanquam pauca reperiantur hodie verba, quæ præsentis tempore, ac Præterito imperfecto, in utramque partem dicantur. Participia præteriti temporis; & Verba, quæ inde nascuntur usitatiora sunt. Ea verò passiva significatione, passivorum more sextum casum admittunt. *Liv. Omnis ora maritima ab Achais depopulata erat.* Activâ verò significatione, leges serè Activorum sequuntur.

Agredior eris ensus sums Angreifen / vnd angegriffen werden

Cic. ad Nep. ex Orisc. lib. 8. Hoc restituerat etiam, ut à te fictis aggrederer donis.

Dimetior iris ensus sum Messen vnd gemessen werden.

Cic. de Sen. A quo essent illa dimensa, & descripta

Hortor aris atus sum Vermahnen / vnd ermahnt werden

Varro apud Prisc. Ab amicis hortaretur.

Depulor aris atus sum Berauben /
 vn) beraubt werden

Exterior iris ortus sum Erf. hcen/ vnd
 pr. birt werden.

Liv. lib. 24. Amicum ab ipso per tot
 casus expertum.

Aspernor aris atus sum R rachten /
 vnd veracht werden

Cic. ad Nep. ex Prijs. Qui habet, uirò
 appetitur: qui est pauper, a pernatur.

Medior aris atus sum Betrachtet vnd be-
 trachtet werden

Terent. in Phor. Meditata sunt mihi o-
 mnia mea incommoda.

Dignor aris atus sum Würdig schätzen
 vnd ge. chazt werden.

Cic. 2. de Invent. Observantia est, per
 quam homines aliqua dignitate anteceden-
 tes, cultu quodam & honore dignantur.

ADMONITIO.

Tirones, maximè presenti tempore, &
 Imperfecto, à verbis communibus signifi-
 catione passivo: quoad eius fieri poterit, ab-
 stinebunt: Participiis utantur licebit iis,
 quæ à classicis auctoribus usurpata repere-
 rint.

DE CONSTRUCTIONE
VERBI DEPONENTIS.

Verbum Deponens est, quod Or. syllaba tantum finitum, Activi, vel Neutri significationem habet, ut *Sequor, utor, memorior.*

PRIMUS ORDO DEPONENTIUM.

Genitivus post Verbum.

Quædam verba Deponentia post se Genitivum casum adsciscunt. *Cic. Att. Qui miserere mei debent, non desinunt invidere.*
Misereor eris eritus sum Sich erbarmen.
Obliviscor eris oblitus sum Vergessen.
Recordor aris atus sum } Gedenden.
Reminiscor eris }
Potior tiris titus sum. Erlangen und geniessen

APPENDICES I. GENERIS.

Obliviscor, Recordor, Reminiscor, etiam Accusativum postulant. *Cic, in Ant. Omnia obliviscor, in gratiam redeo.*

APPENDIX II. GENERIS.

Misereor interdum dandi casum postulat. *Sens*
Misereor tibi puero.

SECUNDUS ORDO DEPO-
NENTIUM.

Dativus post Verbum.

QUædam Verba Deponentia post se Dativum exigunt, Ea serè adulationem significant, eaque omnia, quæ Verba Neutra tertii ordinis. *Cic. pro Sulla, Ego verò quibus ornamentis adversor tuis.*

Adulor aris atus sum] Helffen.

Assentor tavis atus sum]

Adnascor eris atus sum Anwachsen.

Advolvor eris latus sum Sich darzu werffen
darzu fallen

Ancillor aris atus sum Dienen.

Assentior tiris ensus sum Zustimmungen.

Auxilior aris atus sum Helffen.

Blandior diris ditus sum Schmeicheln.

Gratulor aris latus sum Sich erfreuen mit
einem andern von
wegen seiner Woh-
fahrt

Gratificor caris catus sum Zu Dienst thun

Illacrymor maris atus sum Mitwainen.

De Constructione.

Adstipulor, simulor, illabor, inmorior, irascor, inmitor, lenescitur, mrigeror, medicor, medeor, moderor, obespior, oborior, obutor, obloquor, obirascor, obversor, p.ctor, patrocior, praestolor, reluctor, refragor.

APPENDICES II. GENERIS

I. Praestolor, adulor, medicor, etiam Acculativo junguntur. *Ter. Eunuch. Quam praestolare hic Parmeno. Cicero in Pison. Sine ulli specie consulari horrentem, tremantem adulorem, omnes videre te volui: vidi. Plaut. Most. Ego istum lepide medicabor motum.*

II. Indignor cum Acculativo rei jungitur. *Quint. Quidam indignantur imperia, quosdam continet metus.*

APPENDICES III. GENERIS.

Multi Verbo Dominor, dandi calum tribuunt: in locis tamen quae afferuntur, calus non proprius, sed communis videtur. Itaque malim uti Ablativo, cum Praepositione In, quod frequentissimum est apud bonos auctores. *Cicero pro Dacin. Denique nimia ista, quae dominatur in Civitate, potentia. Aut Acculativo cum eadem praepositione. Idem de Senect. Senectus honesta est, si usque ad extremum Spiritum dominatur in juos.*

TERTIUS ORDO DE-
PONENTIUM.*Accusativus post Verbum.*

Quædam Verba Deponentia post se Accu-
landi casum postulant. Cic. *Attio*. Hi qui-
dam *vera scelera loquuntur*.

Abominor aris atus sum EinAbscheuen ha-
ben

Adipiscor eris eptus sum Erlangen

Adorior iris ortus sum Anfallen/antasten

Admiror aris atus sum Sich verwundern /

Admetior tiris mensus sum Messen

Emulor aris atus sum Enffern

Aggredior eris essus sum Anfallen / vnd an-
tasten

Alloquor eris utus sum Amreden

Assequor eris utus sum Erreichen

Auguro aris atus sum Errathen

Architector, aspernor, auspico, Aucupor,
a verfor. Caluminor, comitor, Commentor,
commereor, comminscor, consolor, consequor
contemplor, cohortor, confiteor, conspico, con-
queror, confector, contestor, contueor, conor,
demereor, demoror, demolior demetior, demiror
de-

De Constructione.

Deprecor, Depopulo, Depeculo, Detestor, Dignor,
Diffiteor, Dilargior, Dispertior. Emetior, Ementior.
Eloquor, Execror, Exequor, Exhortor, Exordior, Fa-
teor, Fabulo, Fabricor, Faneror, Frustror. Fruor.
Hortor. Hellor. Iaculo, imitor, imprecor, im-
pertior, inficio, insequor, insector, intueor: La-
mentor, loquor, lucror, ludifico. Machinor, me-
ditor, mentior, mercor, mereor, motior, minor, mi-
nitor, misereor, moderor, molior, moror, muneror,
mutuor. Nancisco, Nundino, nutrio. Oblivi-
sco, Obtestor, Omino, Opino, Operior, Ordio. Pa-
tico. pacisco, partio, percontor, periclito, hoc est
Experior, prosequor, pignero, polliceor, populo, pre-
cor, prador, prameditor, prestolor, prafiteor, prose-
quor. Quæro. Rimor. recordor, reor, remoror.
Scitor. sciscito. scrutor, sequor, speculo, solor, suspi-
cor. Testor. testifico, tueor, tutor. Veneror. Vere-
or, Ulcisco.

QUARTUS ORDO DEPO- NENTIUM.

Accusativus cum Dativo post Verbum.

QUædam Verba Deponentia, præter Accu-
lativum, Dativum admittunt. Cic. in Ant.
*Gracia tendit dexteram italia, summæque ei,
presidium pollicetur.*

Largior	iris	itus	sum	Schenken.
Polliceor	eris	itus	sum	Verhaissen.
Loquor	eris	cutus	sum	Reden.
Minor	aris	atus	sum) Trohen.
Minitor	aris	atus	sum)
Admetior	iris	ensus	sum	Zumessen.
Remetior	iris	ensus	sum	Widermessen.
Assentior	iris	ensus	sum	Zustimmen.
Gratulor	aris	atus	sum	Sich erfreuen
Gratiscor	aris	atus	sum	Wilsfahren.
Furor	aris	atus	sum	Stellen.

APPENDICES I. GENERIS.

Furor etiam Ablativum cum præpositione, A vel Ab. recipit. Cic. Att. Si egotuum ante legissem, furatum me abs te esse diceres.

QUINTUS ORDO DE-
PONENTIUM.

Accusativus cum Ablativo post Verbum.

Quædam Verba Deponentia, præter Accusativum, Ablativum sine præpositione admittunt. Virgil. *Haud equidem tali me dignor honore.*

Dignor	aris	atus	sum	Würdig achten.
Muneror	aris	atus	sum	Begaben.

Reman-

De Constructione.

Remuneror aris atus sum Wider begabern
Cicero Varr, lib. 9. Ut possem te remunere
rari quàm simillimo munere.

Prosequor eris usus sum Erzaigen/ beweisen.
 Refertur ad animi affectionem: ut, *Prosequor*
te amore, benevolentia, &c.

SEXTUS ORDO DEPONEN- TIUM.

Ablativus cum præpositione: præter Accusativum
post Verbum.

QUædam Verba Deponentia præter Accu-
 lativum, Ablativum cum præpositione
 A. vel Ab postulant. *Cicero pro Sulla:*
Quam multum hic vitare est à L. Sulla depro-
catu.

<i>Percontor aris atus sum</i>	}	Fragen erforschen
<i>Scitor aris atus sum</i>		
<i>Sciscitor aris atus sum</i>		
<i>Mercor aris atus sum</i>		Kauffen
<i>Deprecor aris atus sum</i>		Abbitten

Cic. in Verr. Iam qui tot scelera commi-
sit, is nullam à se calamitatem poterit de-
precari.

APPENDIX I. GENERIS.

Percontor, & Sciscitor, etiam Ablativum
cum præpositione Ex. admittunt. Cic. de Nat.
Deor. Epicuri ex Velleio sciscitabor sententiam.

Idem

idem de Clar Or. Cùm Theophrastus percontaretur ex anicula, quanti illud venderet.

SEPTIMUS ORDO DEPO- NENTIUM.

Quædam Verba Deponentia post se Ablativum postulant. Cic. pro Sexti. Rosc. Com-
moda quibus utimur, lucemque qua
frui-mur, spiritumque quem ducimus, à
Deo nobis dari, atque impertiri videmus.

Vescor	oris		Essen
Potior	toris	titus sum	Erlangen
Delector	aris	tatus sum	Sich erlustigen.
Fruor	oris	itus sum	Gieniessen
Glorior	aris	atus sum	Sich rühmen
Oblector	taris	atus sum	Sich belustigen
Lator	taris	atus sum	Sich erfreuen
Fungor	goris	functus sum	Berwalten

Refertur ferè ad officium.

Defungor	geris	functus sum	Auffhören / ver- lassen
Abutor	eris	usus sum	Mi brauchen
Vtor	eris	usus sum	Brauchen

De Constructione.

APPENDIX I. GENERIS.

Lib. I. Potior etiam casum interrogandi, admittit, ut paulò ante diximus. *Cicero Lent. Otium nobis exoptandum est, quod ii, qui potiuntur rerum, præstaturi videntur.*

APPENDICES II. GENERIS.

I. Nitor, Glorior, præpositionem interdum admittunt. *Cicero pro Milon. In ejus vita nititur salus civitatis.*

Lib. 6. II. Periclitor, cùm ad periculum, discrimenque refertur, Ablativum etiam postulat. *Mart. Periclitatur capite Sosades noster. Cùm ex- periri significat, Accusativum petit. Cicero pro Quint. Omnia circumspexit Quintius, omnia periclitatus est.*

APPENDICES III. GENERIS.

I. Potior, Vescor, Fungor, non rarò Accusativo adhærent. *Ter. Adel, ille alter sine labore patria ponitur commoda. Cicero in Ant. Vincamus odium, pacemq; potiamur.*

II. Item utor apud Priscos. *Plaut. Casin. Cætera quæ volumus uti, græca mercamur fide.*

III. Abutor apud Comicos sæpè Accusativum habet. *Ter. And. Nam in prologis scribendis operam abutitur.*

DE CONSTRUCTIONE
VERBI IMPERSONALIS.

Verbum Impersonale est, quod prima & secunda persona utriusque numeri, & tertia multitudinis ferè privatur: unde & nomen traxit, ut, *Pudet*, *Panitet*.

PRIMUS ORDO IMPERSONALIUM.

Quædam Verba Impersonalia absolutè ponuntur. *Cicero de Divin. Si fulserit, si tonuerit.*

Fulget bat *Isit* Scheinen/glitzern.
Tonat bat *nuit* Donnern
Ningit ebat *ninxit* Schneeyen
Fulgurat bat *avit* Plitzen
Grandinat bat *avit* Hageln
Pluit ebat *pluit* vel *pluvit* Regnen

APPENDIX I. GENERIS.

His tamen interdum Nominativus additur. *Cic: in Or. Pericles ab Aristophane Poeta fulgurare, tonare pertimescere Graciam dictus est.*

De Constructione

II. Pluit, Accusativum aut Ablativum non respuit. *Liv. Sanguinem pluisse per biduum in area Concordiae satis credebant. id, Nunciatum est in monte Albano lapidibus pluisse.*

SECUNDVS ORDO IMPERSONALIVM.

QUædam Verba Impersonalia ante se Nominativum, vel aliquam orationis partem præsertim verò infinitum, loco Nominativi, postulant post se Genitivum, *Cic. ad Q. Lib. 2. Fratr. Hoc vehementer interest Reip. idem de Fin. Interest omnium rectè facere.*

<i>Est</i>	<i>erat</i>	<i>fuit</i>	}	Zugehören.
<i>Interest</i>	<i>erat</i>	<i>fuit</i>		
<i>Refert</i>	<i>bat</i>	<i>tulit</i>		

APPENDICES I. GENERIS.

I. Interest, & Refert, hos Ablativos habent, *Mea tua, sua, nostra & vestra. Cic. Tiron. Et tua, & Li. 16. mea, maximè interest te valere.*

II. Cujus vel Cujus interest, dicitur. *Cicero pro Mur. Ea cædes, si potissimum crimini datur, detur ei, cuja interfuit. idem in Ant. Quis enim est hodie, cujus intersit istam legem manere?*

III. Verbum est, pro Ablativis *Mea, tua sua, nostra & vestra.* habet *Meum, tuum, suum, nostrum & vestrum. Cic: ad Cæcin. Puto esse meum, Lib. 6. quid sentiam exponere. id. de Fin. Si memoria Lib. 2. fortè defecerit, tuum est ut suggeras.*

APPENDICES II. GENERIS.

Magnum, Parvum, Tanzum, Quantum, junguntur in Genitivo cum verbis Interest, & refert. *Cic. Att. Per magni nostra interest, te esse Roma*
 Cætera ejusmodi per Adverbium adduntur :
ut, Multum, aut plurimum interest, maximè refert, nihil interest. Cicero Tusculan.
Theodori nihil interest, humine an sublimè putrescat.

APPENDICES III. GENERIS.

I. Verbum interest, loco Genitivi potest Accusativum cum præpositione recipere. *Cic. Luc. Equidem ad nostram laudem non multum video interesse.*

II. Quantum, pro *Quanti*, apud Ciceronem invenies. *Pro Muræna : Ostendam alio loco, quantum salutis communis intersit. Et pro Milone : Semper Milo quantum interesset Pub. Clod se perire cogitabat.* Tantum interest apud Plin. *Tantum interest, subeant radii, an super veniant.*

TERTIUS ORDO IMPERSONALIUM.

Dativus post Impersonale.

QUædam Verba Impersonalia, quorum multa eventum significant, ante se Nominativum, vel aliquam orationis partem, præsertim

De Constructione

verò infinitum, loco Nominativipostulant: post
 le verò Dativum. Terent. Adolph. Facere quod
 En. I. vobis libet. Virg. Quis ante ora patrum
 Trojae sub manibus altae, contigit oppetere.
 Cic. in Ver. Accidit ut ille eo die veniret.

Accidit bat dit

Cadit bat cecidit

Contigit gebat tigit

Obtingit ebat igit

Obvenit ebat enit

Evenit ebat enit

Incidit ebat dit

Ujuvenit ebat enit

Cedit ebat cessit

Succedit ebat cessit

Benevertit ebat rtit

Malevertit ebat rtit

Licet ebat cuit

Libet ebat buit

Liquet ebat

}

Sich zutragen / o
 der widerfahren.

}

Fortgehn.

Wol von staten gehn.

Ubl von staten gehen.

Sich ziemen

Gelüsten

Klar sehn.

Expedit, Conducit, Convenit, Competit,
 Constat, Dolet, Suppedit, Superat pro Sup-
 pedit? & Suppeditat pro suppedit: Prae-
 stat, Placet, Restat, Stat, Sedet pro Placet
 Incessit, accedit, Confert, Patet, Vacat, Venit
 in mentem. De opus est, in nominis Con-
 structione dicetur.

APPENDICES III. GENERIS.

I. Incessit dandi, vel accusandi casum admittit. *Liv. Timor incessit Livium, idem Gravior cura patribus incessit.* Multò autem frequentius cum Accusativo legitur.

II. Accidit, & contigit, evenit, usu venit, & alia ejusdem generis apud Oratores ferè infinitum respuunt: Conjunctivo modo cum Conjunctione, *Ut, gaudent. Cic. Cur. Si ei contigisset, ut te ante videret, quam è vita discederet. idem de Orat. Fortè evenit, ut in Privervati essemus. idem de Fin. Sed ex eo credo quibusdam usu venire, ut abhorreant à Latinis.*

QUARTVS ORDO IMPERSONALIVM.

Accusativus post Impersonale.

Quædam Verba Impersonalia, ante Nominativum, vel aliquam Orationis partem, præsertim verò infinitum, loco Nominativi, post se Accusativum habent. *Cicero in Brut. Decet hoc illum nescio quo modo*
Decet bat cuit Gebühren
Dedecet bat cuit Übl anstehen.
Juvat bat juvit Helffen
Delectat bat avit Erlustigen

De Constructione.

APPENDICES I. GENERIS.

Verbum Oportet, cum his quidam conjungunt, quasi verò Acculativum post se postulet, cum verbum sit absolutum, quod modo Nominativum apertè habet. *Terent. Heaut. Phil. 7. Hac facta ab illo oportebant Syra.* Modò membrum orationis, loco Nominativi. *Cic. in Ant. Irritari Antonium non oportuit.*

QVINTVS ORDO IMPERSONALIVM.

Ablativus cum Præpositione, post Impersonale.

Quædam Verba impersonalia, ante se Nominativum, vel aliquam Orationis partem, præsertim verò infinitum, loco Nominativi, post se Acculativum cum præpositione AD. petunt. *Cic. pro Sext. Resc. Hoc ad me nihil attinet. idem de Div. Ad rem pertinet, quomodo celo affecto, quodque animal oriatur.*

Attinet	ebat	nuit	} Angehn/Zugehören
Pertinet	ebat	nuit	
Spectat	abat	avit	

SEXTVS ORDO IMPERSONALIVM.

Genitivus ante Impersonale.

QVædam Verba Impersonalia ante se ferunt Genitivum, vel infinitum : loco Nominativi post se Accusativum postulant. *Plaut. in Trinummio. Miseret te aliorum, tui, te nec miseret, nec pudet. Cic. pro Flac. Nonne esset pudicum, legatum Juum dici Meandrum? Miseret ebat certum est } Erbarmen.
Miserescit ebat }
Piget ebat gigit & gitum est. Verdriessen
Penitet ebat tuit } Ge euen
Pudet ebat ditum est } Sich schâmen
Tadet ebat pertesum est } Berdrüssig seyn*

APPENDICES III. GENERIS.

I. Quinque hæc verba videntur quondam fuisse Deponentia. Cujus rei argumento est carmen Turpili apud Nonium. *Quàm matris, nunc patris me miseretur magis.* Vnde adhuc illa restant. *Misertum est, Pigitum est. Pudicum est, pertesum est.*

II. Pacuvius apud Nonium impersonaliter utitur verbo Vereor eodem modo. *Nihilne te populi veretur, & Accius: Si tui veretur te*

De Constructione

progenitoris, &c. Cic. de fin. primum Aristippi. Cyrenaicorumque omnium, quos non est veritum in ea voluptate, quâ maxima dulcedine sensum moveret, &c.

III. Priscianus docet ex Apollonio in ipsis verbis Nominativum latere: *verbi causa: Pudet me tui, hoc est, Pudor me habet tui; Miseret me tui, hoc est, Misericordia me habet tui.* Crediderim potius verba hæc figuratè Genitivum habere pro Nominativo. Nam iusta & recta constructio est hæc. *Plaut. in Stichis Et me quidem hæc conditio nunc non penitet.* Figurata verò, *Penitet me huius conditionis.* Iusta tamen exolevit, atque in ejus locum figurata successit. Cui locutioni similis est illa: *Venit mihi Platonis in mentem,* pro *Plato: quâ utitur Cicero de Fin. lib. 5.*

VERBUM IMPERSONALE PASSIVUM.

Verba impersonalia passivæ vocis, ut vocant, sunt ea verba passiva, quæ tertiam personam contenta sunt. Ea verò efficiuntur à Neutris quarti ordinis, & ab Activis, cum absolutè efferuntur voce activè, præsertim verò ab amo, & turbo, ut *Aratur ab Aro, Pugnatur à pugno, Amat ab Amo. Terent. Eunuch. Nescio quid turbatum est domi, a Turbo.* Hæc ante se Nominativum habent, qui tamen sæpe

sæpe recitetur: post se Ablativum cum præpositione *A.* vel *Ab.* vel ejus loco Dativum exigunt: qui etiam sæpenumero taceret. *Mart. Tota mihi dormitur hyems; pro, Dormio totam hyemem.* Nominativus recitetur apud Plaut. in Epidico *Mihi isthic neque seritur, neque metitur.* Cicero pro *Dom. Ab universo Senatu reclamatum est.* Plaut. in *Persia. Quid agitur? Statu hic ad hunc modum.*

DE COMMUNI OMNIUM
VERBORUM CONSTRU-
CTIONE

HActenus de propria Verborum Constructione dictum sit, deinceps de communi omnium dicendum erit.

GENITIVUS COMMUNIS STA-
TUS IN LOCO.

Propriæ Pagorum, Castellorum, Urbium, primæ, vel secundæ Declinationis ponuntur in Genitivo post quodvis verbum, si interrogatio fiat per Adverbium *VBI.* *Cic. Att. Egnatius Romæ est.*

Propriæ sequuntur Appellativa quatuor, *Humi, Belli, Militiæ, Domi.* *Cic. Tusc. Theodori quidem nihil interest, humine, an sublime putrescat.*

De Communi Omnium

Si propria tamen fuerint tertiæ declinationis, vel pluralis numeri, sexto casu utendum est. *Cic. de Div. Babylone paucis post diebus Alexander est mortuus. id. Att. Lentulum nostrum scis Puteolis esse.*

Nomina Insularum, Regionum, Provinciarum, cæterorum denique locorum, Ablativum cum præpositione IN. ferè desiderant. *Cic Att. Promitto tibi si valebit, tegulam nullam in Italia relicturum.*

APPENDIX I. GENERIS.

Dativo Ruri, & Ablativo Rure utimur, cum huius est loci. *Plaut. in Baccide. Si illi sunt virga ruri, at mihi tergum domi est. Liv. Orientem rure eo ipso die sepeliri se iussisse ferunt.*

APPENDICES II. GENERIS.

I. Genitivus Domi hæc Adjectiva admittit, Meæ, Tuæ, Sux, Nostræ, Vestræ, Alienæ. *Cicero Marcell. Nonne maior sine periculo domi tuæ esse, quam cum periculo alienæ? Cum aliis Adjectivis in Ablativo cum præpositione IN ponitur. Ovid Sustinet in viduâ tristia signa domo. Quod idem interdum fit cum illis pronomibus. Plin. ad Cal. ille in domo mea sæpe convaleuit. : Cum substantivis autem utroque modo copulatur. Cic. Att. Clodius deprehensus domi Cæsaris. idem eidem præpositionem addit. Cum in domo Cæsaris quondam unus vir fuerit, &c.*

II. Errant qui putant nominatertiæ declinationis, Dativo efferri, Nam Tibur, & Ansur, apud veteres & E. & I. litteris, Ablativum habuisse videntur: legimus enim utroque modo Cic. Att. *Nunc domum rescribo iis litteris, quas mihi misisti, convenio Antonio Tyburi, Liv. Tybure baud ita multò antè mortuus.*

APPENDIX III. GENERIS.

Quidam dubitant, dicendumne sit: *Marcellus natus est Romæ nobilis urbis*, an *nobili urbe*. Cicero pro Archia posteriore modo loquitur: *Natus est Antiochiæ loco nobili & celebri quondam urbe*: idem præpositionem interposuit, *pro Rabir. Neapoli in celeberrimo oppido. idem in Ant. Albæ in urbe opportuna.* Plin. ferè Ablativo utitur præpositione præposita, *In Nea Oppido Troadis.*

MOTUS AD LOCUM.

SI per Adverbium, Quò? fiat interrogatio, Sacculandi casu efferuntur, cujuscunque sint declinationis, ac numeri: ut *Quò is? Romam, Brundisium, Carthaginem, Athenas, Delphos, Gades, Rus, Donnum.* Cic. At. *Epistolas Catinam, Tauromini*

De Communi Omnium

minium, Syracusas commodius mittere poterō. Ter. Heaut. Domum revertor maſtus. id. Eunuch. Rus ibo. Cicero pro Archia: Eum domum suam receperunt.

Nomina tamen Insularum, Regionum, Provinciarum, &c. Accusativum cum præpositione IN. ferè desiderant.

Cic. de Som. Scip. Cùm in Africam venissem.

MOTUS DE LOCO ET PER LOCUM.

Super Unde? vel Qua? fiat interrogatio, Ablativo utemur. *Underedis? Roma, Carthagine Athenis, Delphis, Gadibus, rure, Domo.*

Qua iter fecisti? Româ, Brundisio, &c. Cic. Att.

Accepi Roma sine tua epistola fasciculum litterarum Ter. Eunuch. Video rure redeuntem senem.

Cic. Att. Iter Laodicea faciebam, cùm has litteras dabam in castra.

Nomina Insularum, Regionum, Provinciarum, &c. præpositionem Ex. si interrogatio.

Lib. 4. fiat per, Unde, si per Quâ fiat, præpositionem

Lib. 1. PER, ferè desiderant. *Cic. in Verr. Ex Sicilia in A-*

Dec. 5. *fricam, gradus imperii factus est Romanis Liv:*

Dum ipse terrestri per Italiam, Galliasque itinere Italiam peteret.

APPENDICES III. GENERIS.

I. Propria sæpe præpositionem recipiunt, maxime si quæstio fiat per Unde, vel Quòu, Cicero

Att.

Att. A Brundusio nulla adhuc fama venerat: id. de Senect. Adolescentulus, miles profectus sum ad Capuam. sed tum AD. ferè proximitatem (ut ait Priscianus) significat. Qua significatione in motu ad locum hanc ferè præpositionem adhibemus. Ad me, ad te, ad flumen, ad tribunal profectus est.

II. Proprijs majorum locorum interdum demitur præpositio, Præcipuè à Poetis & Historicis. *Virg. Ibitis Italiam, portusque intrare licebit Liv. Navigare Cyprum pergit? Tacit Germanicus Ægypto remeans. Caesar, cum audisset Pompeium Cypri visum.*

III. Cætera nomina propria regionum, aut viarum: itempuè appellativa, sine Præpositione eleganter efferuntur: quæ alioquin Accusativo: cum Præpositione PER, efferenda essent. *Cic. in Ant. Nunc tota Asia vagatur, volunt ut rex. id. ad Quint. Frat. Ita se gerant in istis Asiaticis itineribus, ut si iter Appia via facerent. id. in Att. Nunc iter conficiebamus astuosa, & pulverulenta via. Eidem: Quem quidem ego spero jam tuto, non solum tota urbe vagari posse. Pro Pont. Hi contra vagantur lati atque erecti passim toto foro. in Ver. Multa mihi à Caio Verre insidia terra, marique facta sunt.*

DATIVVS COMMVNIS.

Quodvis verbum admittit Dativum ejus personæ, in cujus gratiam, commodum, vel

De Communi Omnium.

vel incommodum aliquid fit. *Plaut. in Milite glorioso. Tibi aras, tibi occas, tibi jeris, tibi e- idm & metis.*

ACCUSATIVUS VEL ABLATI- vus Communis temporis.

TEmpus Accusativo vel Ablativo casu ef- fertur: si per Quamdiu fiat interrogatio.

Liv. Romulus septem & triginta re- gnavit annos. Plin. Massinissam sexaginta annis regnasse indubitatum est. Sin ve- rò per Qando fiat, Ablativo utemur. Cicero de Arusp. Negotium magistratibus datum est anno superiore.

APPENDIX I. GENĒRIS.

Ablativus interdum intra significat, *ut passis diebus, biduo, triduo, pro intra paucos dies, intra biduum, intra triduum. Cic. pro Mil. Clodius respondit, triduo illum, ad jum- mum quatrduo, periturum.*

ACCUSATIVUS VEL ABLATIVUS Communis Spatii.

Cuius Verbo apponi potest Accusativus, qui Distantiam loci significet. *Cic. ad Tiron Is locus est citra Leucaden stadia viginti. id. pro Sext. Rosc. Edixit, ut ab urbe abesset millia passuum ducenta. id. Att. Cubitum nullum as- siduo cursu processit. Liv. Mille ducentos pas- sus, ibi latitudo patet. Interdum Ablativo scri- ptores*

ptores utuntur. *Cæs. Bell. Gall. Eo die castra promovit, & millibus passuum sex à Cæsaris castris sub monte consedit. idem ibidem: Ab exploratoribus certior factus est, Ariovisticas à nostris, millibus passuum quatuor & viginti abesse.*

APPENDICES III. GENERIS.

Cùm dicimus, *Abesse bidui, tridui, quatruidi,* Iter aut Via intelligitur. *Cic. ad Att. Cùm in castra profiscerer, à quibus aberam bidui. id. Cat. Aberam ab Amano iter unius diei. Cæs. bell. Gal. Cùm bidui viam processissent.*

ABLATIVUS ABSOLUTUS.

Quiuslibet verbis addi potest Ablativus absolutè positus. *Cic. At. Quod auctore te vel le capi, adjutore assequar. idem ad eundem, Scripsi hac ad te, posita mensa.*

APPENDIX I. GENERIS.

Aliquando absolutè ponitur participium præteriti temporis sine nomine. *Liv. inde ad Fluvium est progressus, nondum comperto, quam regionem hostes petiissent.*

ABLATIVVS INSTRUMENTI, CAUSÆ,
Modi, Actionis.

Quævis Verba Ablativum admittunt significantem INSTRUMENTVM. *Ter. Adel.*

De Communi Omnium

Adel, Hisce oculis egomet vidi. Aut causam, propter quam ad quid fit. *id. ad Q. Frat. Vestra culpa hæc acciderunt.* Aut modum, quo aliquid fit. *Cic. pro Milon. Quonam modo id factum ferret civitas.*

Lib. 1. Modus actionis præpositionem *Cum* interdum desiderat. *id. de off. Ira procul absit: cum quānihil rectè fieri, nihil consideratè potest.*

APPENDICES I. GENERIS.

I, Ad causam, propter quam pertinent hæc & similia. *Ardere iracundia, dolore, ira, studio, desiderio alicujus flagrare, inflammari cupiditate, amore, &c.* Hæc etiam fortassis, *Lator, Gaudeo, Delector, obtestor, tristor,* de quibus suprà egimus

II. Modum actionis cognoscimus interrogatione. Quo modo. *Quo modo tulit injuriam? E quo, iniquo animo.*

APPENDICES II. GENERIS.

Lib. 3. Adhibetur etiam præpositio *Cum*, quæ comes dicitur. *Cic. pro Clu. Semper magno cum metu dicere incipio, id. de Orat. Cum febr̄i domum rediit.*

ABLATIVVS EXCESSVS

CVivis verbo adjungi potest *Ablativus rei*, qua *Excessus* significatur. *Cicero, de Clar. Lib. 5. Orat. Pub, Scipio omnes sale facetiisq̄ superabat?*

*bat. Terent. Phorm. Incredibile est quantum
berum anteo sapientia.*

ABLATIVUS PRETII

QUælibet Verba Ablativum admittunt si-
gnificantem pretium: ut *Senatus tritici
modicum tribus denariis æstimavit Cic. in
Ver. Excogitare non poterat, quemadmodum plu-
rimo venderet. Ter. Eunu. Ut te redimus ca-
ptum, quam queas minimo. Idem And. Vix dra-
chmis obsonatus est decem. Cic. in Ver. Doceat o-
portet aliquo in loco Sicilia. Pretore Verre, ternis de-
nariis tritici modium fuisse. Liv. Multorum san-
guine & vulneribus, ea penis victoria stetit. Varr.
Piscina edificantur magno Horat. Satyr. Quæ vir-
tus, & quanta bonis sit vivere parvo. Cic. in Ant.
Jam in video magistro tuo, qui te tantâ mercede
sapere nihil docuit. id pro Cal. Cujus in adiculis
habitet decem millibus.*

EXCEPTIO.

His tamen Genitivis exceptis tanti, tanti-
dem, quanti, quanticunque, pluris, mino-
ris, de quibus supra diximus.

APPENDICES III. GENERIS.

Verbum Valeo, Ablativum vel Accusativum
amat. *Plin. Aureus nummus post annum sexagesi-
mum secundum percussus est, quam argenteus: ita
ut scrupulum valeret sestertiis vicens. Var. de ling.*

De Constructione.

*lat. Denarij, quod denos æris valebant :
quinarii, quod quinos.*

*De Casibus, qui beneficio præpositionum
communes sunt omnium verborum, dice-
mus cùm de præpositionibus præcepta dabi-
mus.*

CONSTRUCTIO VERBI IN FINIT I.

- Li. 16.** **V**erba infinita eisdem post se casus postu-
lant, quos finita, *Cic. Tir. Malo te paulo
post valentem, quam statim imbecil-
lum videre. idem ad Q. Frat. Quod scribis
Lib. 8. te à Cæsare quotidie plus diligi, immortali-
Lib. 7. ter gaudeo. id. ad Attic. Vellem te in prin-
cipio audivisse amicissimè me admonentem.*

APPENDIX I.

- Præteritum perfectum passivum, & plus-
quamperfectum ex infinito Esse, vel fuisse,
atque participio præteriti temporis suppletur,
mutatis numeris & generibus pro re, de qua
Phil. 2. agitur, *Cic. in Ant. P. Clodium meo consilio in-
terfectum esse dixisti. id. pro Cluent. Injuriam ab
hujus familia factam esse dixisti.*

Verbum interdum omittitur, *id. pro Mil.
Negant intueri lucem fas esse ei, qui a se homi-
nem occisum fateatur,*

APPENDIX II.

Futurum Infinitum Activum.

Fore, futurum infinitum tantum in usu est, jungiturque cum omnibus generibus, & utroque numero. Cic. ad Lentulum. *Vehementer confidit, his litteris, se apud te gratiosum fore. id. ad eundem. Spero nobis hanc conjunctionem voluptati fore. id. Att. Nihil arbitror fore, quod reprehendas. id. ad eund. Dionysio, dum existimabam vagos nos fore, nolui molestus esse.*

Cætera, quibus prisca usi sunt, jam exoleverunt: pro quibus infinito *Esse*, vel *Fuisse*, prout oratio postulat, & participio in Rus. utimur. Cic. Attic. *Illum eum futurum esse puto, qui esse debet. idem de Orat. Verè mihi hoc videor esse dicturus.*

id. in Marc. Anton. Id te facturum esse ajjeravit

id. in Ver: Non molestè fero me laboris mei vos virtutis vestræ fructum esse laturos

De Constructione.

Infinitem esse frequenter desideratur. Cic.
Att. Ego bellum fœdissimum futurum puto.
id. ad Terentiam. Celerius opinione ventu-
rus dicitur. id. ad Attic. Vix spero hunc
mibi veniam daturum. idem ad Appium :
scribit meas litteras maximum apud te pon-
das habituras.

APPENDIX III.

Futurum infinitum Passivum.

Futurum passivum ex Infinito Iri, & voce simili Supino in Um. constat, ut, *Amatum iri, Doctum iri, Violatum, Occisum iri*, omnibusque generibus, atq; utriq; numero attribuitur. Cic. *ad Att. Pompeius affirmat non esse vericulum, adjurat: addit etiam se prius occisum iri ab eo, quam me violatum iri. idem ad eundem: Brutum, ut scribis, visum iri à me puto. Id. de Divinat. Vaticinatus est madefactum iri minus triginta diebus Græciam sanguine. Terent. in Prol. Hecyra. Interea rumor venit, datum iri gladiatores. Quint. Reus parvi cidiij damnatum iri videbitur. Plant. in Rudent. Mibi isthac videtur præda prædatum irier.*

APPENDIX IV.

Ratio supplendi Futurum infinitum, maxime
icm verba Supinis carent.

FOre, Futurum, ut verbis Spero, puto, affirmo, suspicor, & his similibus juncta, elegant-

ganter futurum infinitum tam agendi, quam patiendi modi suppleant. Cic. 1. Tusc. Spero fore, ut contingat id nobis. idem ad Att. Nunquam putavi fore, ut ad te supplex venirem. idem Lentulo. Valde suspicor fore, ut infringatur hominum improbitas. Seneca: Scio futurum, ut auditis ejus sententias, cupiatis multas audire id. Nunquam putavi futurum, ut pater meus liberos odisset.

Hæc circuitione subvenitur verbis, quæ supinis carent; ut, Puto fore, ut brevi his incommodis medeare. Affirmo fore, ut paucis diebus orationem pro Marcello ediscas. Suspikor fore, ut juri civili potius, quam Philosophia studeas. Polliceor fore, ut non multo post intimus sensibus angaris, quando saluberrima parentis consilia negligis.

APPENDIX V.

Circuitio ex Præterito & Futuro mista.

Circuitio illa Futurum fuisse, ex Præterito, & futuro mista, nonn. inimum orationi affert ornamentum. Cic. nisi eo ipso tempore quidam nuntii de Cæsaris victoria per dispositos equites essent allati, existimabant plerique futurum fuisse, ut oppidum amitteretur.

Hæc quidem circuitio necessaria est, cum verba Supinis destituuntur: ut, Affirmabant omnes futurum, ut frater tuus brevi litteras Græcas disceret, nisi lateris dolore consumptus fuisset.

De Constructione.

id. ad Marcellum. Eum magis communem censemus in Victoria futurum fuisse, quàm incertis in rebus fuisset? id. in Marc. Anton. Dixit aliquam sententiam se dicturum fuisse.

INFINITA CVM QVIBVS

verbis copulentur :

Verbis Cœpi, soleo, debeo, cupio, adduntur infinita, multisque aliis, maximè ijs, quibus voluntas explicari solet. *Cic. pro Rosc. Com. Qui mentiri solet, pejerare consuevit. id. Tironi, Omnes cupimus, ego imprimis, quàm primum te videre.*

APPENDIX.

Amphibolia, Accusativi geminatione facta, solvitur Ablativo: *ut Milonem audiui occidisse Clodium*: ambigua est oratio: dubium enim est, uter ab altero fuerit occisus. Muta alterum Accusativum in Ablativum, sic; *A Milone audiui occisum esse Clodium*. sublata est omnis dubitatio.

GERUNDIA.

Gerundia, quæ passionem non significant calus suorum verborum admittunt. *ut, Tempus obliviscendi injuriarum: ignoscendi inimicis, coercendi cupiditates; abstinendi maledictis.*

In DI.

Gerundiis in Di adduntur substantiva ,
Tempus , caula , studium , finis , & cæ-
tera ejusdem generis. Cic. de Senect. E-
quidem efferor studio patres vestros , quos
colui , & dilexi , videndi. Idem Att. Sit jam
aut finis omninò deplorandi , aut moderatio.

Item nonnulla adjectiva , ut Peritus , imperi-
tus , cupidus , infuetus navigandi , ignarus di-
cendi. Cic. de Orat. Sum cupidus te audiendi.

APPENDIX.

Gerundia in Di. interdum Genitivum mul-
titudinis pro Accusativo admittunt. Cic. de Di-
vin Doleo autem Stoicos nostros Epicurais irriden-
di sui facultatem dedisse. Plant. Capt. Nominandi
tibi istorum erit magis quam edundi copia.

In DUM.

Gerundiis in DUM. præponuntur præpo-
sitiones AD. OB. INTER. Cic. 5. Tusc.

Conturbatus animus non est aptus ad exe-
quendum munus suum. id. in Verr. Quantò
illud flagitiosius , improbius , indignius , eum ,
à quo pecuniam ob absolvendum acceperis ,
condemnare ? Liv. Ipse inter spoliandum
corpus hostis , veruto percussus , inter pri-
mam curationem expiravit.

De Constructione

Geor 3 Præponitur & ANTE, sed rariùs. *Virg. Namque ante domandum, ingentes tollunt animos.*

IN DO.

Lib. 13 **G**erundia in DO, modò sine præpositio-
ne in oratione adhibentur. *Cic. Att. Plorando defessus sum: Modò præpositiones*

Lib. 2. *maximè, A. AB. DE. IN. assumunt. id. 3. Tusc. ab invidendo autem rectè invidentia dici potest. idem*

Lib. 9. *Curioni. Etenim quis est tam in scribendo impiger quam ego? id. ad Att. Tu quid cogites de transeundo in Epirum, scire sanè velim.*

Lib. 1. Nonnunquam E. vel EX CUM. PRO. *Plant. Auul. Heus jenex pro vapulando hercle abs te mercedem petam. Quintil. Scribendi ratio conjuncta cum loquendo est.*

GERUNDIA PASSIVA.

Li. 2. c. **G**erundia, quæ Passionem significant, nullum post se casum admittunt. *Quint.*

3. *Memoria excolendo sicut alia omnia auge-*

Li. 13. *tur. Plinius. Rubens ferrum non est habile*

Cap 15 *tundendo. id. Bituminata, aut nitrosa, uti-*

Lib. 3 *lis est bibendo. Sall. Pauca supra repetam,*

Cap. 6. *quod ad cognoscendum omnia illustria ma-*

Jugurt. *gis, magisque in aperto sint.*

RATIO VARIANDI

Gerundia.

Gerundia, quæ Accusativo casu gaudent, ferè elegantius more Adjectivorum, ad

hunc

hunc modum efferuntur. Pompeius studiosus fuit Remp. defendendi, civelque servandi. Pompeius studiosus fuit Reipublica defendenda, civiumque servandorum: ita ut gerundij casus maneat servato tamen genere ac numero Accusativi. Cic. in Ant. Princeps vestra libertatis defendenda semper fui, idem Curioni. Hoc, quidquid attigi, non feci inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei. Liv. interjecto deinde haud magno spatio, quod vulneribus curandis supplendoque exercitui satis esset. Cic. App. Animum tuum promptum & alacrem perspexi ad defendendam Rempubl. idem Trebonio. Omne desiderium literis mittendis accipiendisque leniam: Liv. Praelia de occupando ponte crebra erant.

PARTICIPALE VERBUM IN DUM.

Verbum participale in Dum accedente verbo Substantivo, Dativum postulat omnibus verbis communem. Liv. Hic vobis vincendum, aut moriendum: militis est.

Præter Dativum communem, etiam casum sui verbi admittit. Cic. 2. Tusc. Tuo tibi iudicio est utendum. Tibi. Casus est communis: Tuo iudicio, proprius est verbi.

APPENDIX I.

Si tamen casus verbi fuerit Accusativus, mutabitur participale Activum in Passivum,

De Constructione.

hoc modo : *Petendum est tibi pacem. Pe-
tenda est tibi pax. Timendum est nobis pæ-
nas æternas. Timenda sunt nobis pænae æ-
ternæ.*

APPENDIX II.

Prisci etiam Activo usi sunt, cum Accusa-
tivo. *Lucret. Æternas quoniam pænas in morte
timendum.* Veteres imitatus est Virgilius---
*Alia arma Latinis quærenda, aut pacem
Trojano ab rege petendum.*

S U P I N A

In U M

SUpina in UM. amant verba, quæ môtum
ad significant. *Terentius Phorm. Percun-
ctatum ibo. id. Heaut. Abi deambula-
tum. Liv. Coriolanus damnatus absens ad
Volscos exultatum abiit.* Ante se nullum, post
se suorum verborum casus habent. *Cæsar. Le-
gatos ad Cæsarem mittunt, rogatum auxilium.
Terent. Phorm. Me ultrò accusatum adve-
nit. Id. Eunuch. Nutricem accersitum ijt.*

S U P I N A I N V.

SUpina in V. ferè passivæ significationis
sunt, sine casu, adhærentque nominibus ad-
iectivis. *Cic. Att. Quod optimum factu*

videbitur, facies. id. in Anton. O rem non modo visu sedam, sed etiam auditu.

PARTICIPIA.

Participia eisdem casus habent, quos verba, à quibus proficiuntur. *Pueri victoriam reportaturi non delectantur duodecim scruporum ludo. Livius. Ancus ingenti præda potitus, Romam rediit. Cic. in Pison. Abiectum, contemptum, despectum, à cæteris, à te ipso desperatum, & relictum adulantem omnes videre te volui, vidi, Cic. Lentul. Totus est nunc ab ijs, à quibus tuendus fuerat, derelictus.*

APPENDIX I.

Participia passiva præteriti, & futuri temporis, maximè cum fiunt nomina, etiam Dativo gaudent. *Cic. de Senect. Sperare videor Scipionis amicitiam & Lælii notam posteritati fore. Ter. Andr. Restat Chremes, qui mihi exorandus est.*

APPENDIX II.

Exolus, Perolus, Pertæsus, Accusativum petunt. *Curt. Persarum te vestis, & disciplina delectat: patrios mores, excolus es. Liv. Plebi consulum nomen haud secus, quàm regum perosa erat. Suet. in Cæs. Quasi pertæsus*

De Constructione.

tæsus ignaviam suam, quod nibildum à se memorabile actum esset.

PARTICIPIA FACTA NOMINA.

Participia in Ans. & Ens. interrogandi casu gaudent, cum fiunt nomina. *Terent. Phorm. Herus liberalis est, & fugitans litium. Cic. Att. Boni cives amantes patriæ. Sal. Corpus patiens inediæ, vigiliæ, algoris, suprâ quàm cuiquam credibile est. Cic. ad Q. Fratr. Fert graviter homo, & mei amantiſſimus: & Juc dignitatis retinens, se apud te neque amicitia, neque jure valuisse.*

Nonnulla etiã præteriti temporis, ut *Consultus, doctus. Cic. in Ant. Neque enim ille magis juris consultus, quàm justitiæ fuit. Horat. Docti sermonis utriusque linguæ: Sal. Alieni appetens, profusus sui. Liv. Servitutis, indignitatisq; homines expertos, adversus notum malum irritatos esse.*

APPENDIX I.

Participia præsentis, præteritiq; temporis, cum nominum naturam induunt, more eorum comparantur. *Cic. Lent. A me nullum tempus præ-*

ter-

termittitur de tuis rebus, & agendi, & cogitandi: utorque ad omnia Quinto Selicio, quo neque prudentiorem quenquam ex tuis, neque fide majorem esse iudico, neque amantiorem tui. id. Tironi. Cum commodè & per valetudinem, & per omni tempus navigare poteris, ad nos amantissimos tui veni. id. Attic. Nihil illo regno spoliatus, nihil rege egentius. id. in Verr. Hac tu omnium mortalium profligatissime ac perditissime cum scires, cum tanto periculo tui fieri paterere, atq; concederes.

APPENDIX II.

Participiis Futuri temporis addito verbo Substantivo, eleganter utimur pro debere, vel Oportere. *Sum expectaturus Fratrem. Ter Phormi Frater est expectandus mihi. Er am habiturus heri orationem. Habenda erat heri mihi oratio. Cic. pro Fonteio. Orandus erit nobis amicus meus Pletorius, ut suos novos clientes à bello faciendo deterreat.*

DE CONSTRUCTIONE NOMINIS.

Genitivus post Nomen Substantivum.

Quotiescunque duo Nomina Substantiva rerum diversarum in oratione continuantur, alterum erit Genitivi calus, *Cic. in Piso.*

De Constructione

Pisonem. Supplicium est pœna peccati. id. ad Cœlium. Mirum me desiderium tenet urbis. id. de Amicitia. Maximum ornamentum amicitia tollit, qui ex ea tollit verecundiam.

APPENDIX I.

Adjectiva cùm substantivè ponuntur, more substantivorum construuntur. Cicero de Senect *Tantum cibi & potioris adhibendum, ut reficiantur vires; non opprimantur. idem in Verr. sicilia tota si una voce loqueretur, hoc diceret: Quod auri, quod argenti, quod ornamentorum in meis urbibus, sedibus, delubris fuit: id mihi tu C. Verres eripuisti atque abstulisti. Pompeius ad Marcellum, & Lentulum-Vos hortor, ut quoscunque militum contrahere poteritis, contrahatis.*

GENITIVUS VEL ABLATIVUS post Nomen Substantivum.

Substantiva cùm ad laudem, vel vituperationem referuntur, Genitivo, vel Ablativo gaudent. Cic. ad Marcellum. *Neque monere te audeo prestanti prudentia virum: neque confirmare maximi animi hominem, virumque fortissimum. Plinius. Choramandarum gentem, vocat Tauron sylvestrem, sine voce, fridoris horrendi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis.*

GENITIVUS POST NOMEN

Adjectivum.

A Diecliva, quæ Scientiam, Communio-
nem, Copiam, & his contraria signifi-
cant, cum Genitivo junguntur, ut Peri-
tus, Ignarus, Particeps, Expers, Plenus, Ina-
nis. Cic. in Bruto. *Fabius pictor & juris & litte-
rarum, & antiquitatis benè peritus fuit. Ex eo-
dem. Antonius omnis eruditionis expers, atque
ignarus fuit. idem de Finib. Virtutes ita copulate
connexæque sunt, ut omnes omnium participes
sint. id. ad Papirium: Stultorum plena sunt o-
mnia. Ex eodem. Omnia plena consiliorum, inania
verborum videmus.*

Item quædam in AX. JVS. IDVS. & OSVS
Philosophus tenax recti, nullius culpa conscius, avi-
dus virtutis, studiosus litterarum. Quibus adde
Memor, Immemor, Securus, ut memor bene-
ficii, immemor injuria, Securus rumorum. Quin-
tillianus. *Tenacissimi sumus eorum, quæ rudibus
annis percepimus. Cic. in M. Ant. Hujus rei ne
posteritas quidem omnium seculorum immemor
erit. idem ad Cajum Antonium. Cùm T. Pompo-
nius, homo omnium meorum in te studiorum
consciis, ad te proficisceretur, aliquid mihi scri-
bendum putavi.*

De Constructione.

PARTITIVA.

Lib. 1. **P**artitiva Genitivo multitudinis gaudent. Cicero de Natura Deorum : Elephanto bel-
luarum nulla prudentior. id. de Senectut.

Lib. 2. Minus habeo virium quam vestrum utervis. Id. ad
Q. Fratrem, Domus utriusq₃ nostrum adificatur
strenue.

Item numeralia nomina. Livius Imperium
summum Roma habebit, qui vestrum primus, o
juvenes, osculum matri tulerit. Curt. Octoginta
Lib. 8. Macedonum interfecerunt. idem. Nolo singulos
ibid. vestrum excitare.

Denique quæcunque Adjectiva, quæ parti-
tionem significant, interrogandi casum pos-
sunt admittere. Cic. de Senect. Multa etiam ista-

Bell. irum arborum mea manu sunt sata. Liv.

Lib. 10. Macedonum ferè omnibus, & quibusdam

Lib. 8. Andriorum, ut manerent, persuasit. Curt

C 48. Cum paucis amicorum ad Leonatum per-
veni. Plin. Lanarum nigrae nullum colorem
bibunt.

SUPERLATIVA

SI multa ejusdem generis comparentur, uten-
dum est Superlativo cum Genitivo plurali.

Cic. 5. Tusc. Theophrastus elegantissimus omnium
Philosophorum, & eruditissimus, non magno opere
re-

reprehenditur, cum tria genera dicit bonorum. Plin. Demosthenes summus Oratorum Græciæ.

APPENDIX I.

Tam Superlativa quam partitiva etiam Genitivo singulari, qui multitudinem significet, conjunguntur. Cicero pro Quint. Habet adversarium P. Quinctius, verbo Sext. Navium, re vera hujusce ætatis hominem disertissimum, ornatissimumque nostræ civitatis. id. pro Rub. Posthumo. Virum unum totius Græciæ facile doctissimum Platonem in maximis periculis, insidiisque versatum esse accepimus. An quisquam Clodia gentis cum Pompeio magno conferendus est.

APPENDIX II.

Tum Superlativa nomina, tum Partitiva, quæ cum suis Substantivis casu cohærent, & genere, & numero consentiunt. Cic. de Nat. Deor. Indus, qui est omnium fluminum maximus, non aqua solum agros latificat: sed eos etiam conserit. Plinius. Hordeum frugum omnium mollissimum est. Pomponius Mela: Famam habet ob Cereris templum Enna præcipua mentium.

Quod si nullum sit Substantivum, cum Genitivo, quod attinet ad genus, consentient. Liv. Summi, infimique Gabinorum Sext. Tarquinium dono Deum sibi missum ducem credere. Quintil. Equidem Ciceronem sequar: namis eminentissimos

De Constructione.

Græcorum est sequutus. Plin. Sapientissima animalium esse constat, quæ frugi vescuntur. id. Ovorum alia sunt candida, ut columbis, per dicibus: alia palatina, ut aquaticis, &c.

APPENDIX III.

Genitivus tam Superlativi, quàm partitivi in Ablativum cum præpositione E vel Ex. vel De. mutari potest. Cic. pro Cluent. *Ex his omnibus natu minimus P. Saturninus in eadem sententia fuit id. pro Sext. Ros. Audacissimus ego ex omnibus? minimè. id. ad Tironem. De tuis innumerabilibus in me officiis erit hoc gratissimum. id. in M. Ant. Permitto, ut de tribus Antoniis eligas, quem velis. Quintil. Timui, ne quem de meis viderem.*

Mutatur interdum Genitivus superlativi in Accusativum cum præpositione Inter. vel Ante. Ci. pro Sext. Ros. *Rectum putabat pro eorum se honestate pugnare, propter quos ipse honestissimus inter suos numerabatur. Seneca ille Cræsus inter Reges opulentissimus, ad tormenta, post terga vitæ manibus, ductus est. Pomponius Mela: Gentem sui nominis alluit Boristhenes inter Schytiæ amnes amenissimus. Liv. Multitudini gratior fuit, quàm Patribus, longè ante alios acceptissimus militum animis.*

APPENDIX IV.

Superlativa præter proprium casum. admittunt etiam casum suæ positionis. Cic. de Claris

vis Oratoribus. Fuit Sextus Aelius juris quidem civilis omnium peritissimus. Omnium superlativi: Juris civilis, positivi casus est.

Admittunt & Genitivum partitionis, more nominum unde formantur Plin. Pluvium piscium tribus mensibus, Aprili, Majo, Junio, pariunt.

Genitivus vel Dativus post Nomen.

Nomina, quæ similitudinem, aut dissimilitudinem significant, interrogandi, vel dandi casum exigunt. *Ter. in Eunuch. Domini similis, &c. Cic. de Finib. Non video, cur non potuerit patri similis esse filius. idem in M. Ant. Antonius saturavit se sanguine dissimillimum sui civium. idem de Clar. Orat. Nihil tam dissimile quam Cotta Sulpitio.*

Item, Communis, Proprius. Cic. de Senect. id quidem non proprium senectutis est vitium, sed commune valetudinis. id. pro S. Rosc. Quid tam commune, quam spiritus vivis, terra mortuis, mare fluctuantibus, littus ejectis? Plin. Casari proprium & peculiare sit præter supra dicta, clementia insigne.

Dativus post Nomen.

Nomina, quibus commodum, voluptas, gratia, favor, æqualitas, fidelitas, & his contraria significantur, Dativum possunt: *ut Consul salutaris, Perniciosus Republica: Jucundus, molestus, Gratus, Invisus:*

De Constructione

Propitius, infestus civibus, Fidus, infidus imperio. Par. Impar tanto oneri. Cic. ad Cæcinnam: Erat meum consilium cum fidele Pompejo, tum salutare utrique. id. Attic. O gratas tuas mihi, jucundasque litteras.

Item verbalia in Bilis: *ut Amabilis, formidabilis, optabilis, Cic. in M. Anton. Pax præsertim civilis, quamquam omnibus, mihi tamen in primis fuit optabilis.*

Præterea, Conclius, Consentaneus, Supplex, Obvius, Obnoxius, Pervius, & nonnulla, quæ ex præpositione CON. componuntur: *ut Concors, concolor, confinis, conterminus. Cic. 2. Tusc. Mihi conscius sum nunquam me nimis cupidum fuisse. id. in Marc. Anton. Sulpitii mors consentanea vita fuit: sanctissime, honestissimeque acta. Cic. Attic. Volent mihi obviam littera tua. Terent. Adelph. Fratri ades fient pervia. Plin. Contermina India gens Ariana appellatur.*

Dativus vel Accusativus cum præpositione AD. post Nomen.

ACCOMMODATUS, APPPOSITUS, APTUS, IDONEUS, HABILIS, UTILIS, INUTILIS, NATUS huic rei, vel ad hanc rem. *Cic. in Pison. ille gurgis, atque belluo, natus abdomini juo, non laudati atq; gloria, omnes fortunis, multos famam vitamque privavit. id. de claris Orat. Cn. Pompejus vir ad omnia summa natus.*

Accusativus vel Ablativus post Nomen.

Adjectiva, quibus generalis dimensio significatur, Accusativum vel Ablativum casum postulant, qui certam mensuram significet. *Liv. Fossam sex cubitis altam, duodecim latam cum duxisset, extra duplex vallum fossæ circumdedit Columella, esto ager longus pedes mille, & ducentos, latus pedes centum viginti.*

Ablativus post Nomen.

Extorris, nudus, dignus contentus inanis
Atque refertus, inops, locuples, alienus
omustus.

Immunis, plenus, cassus, divesq;, potensque,
Tum fretus, vacuus, tum captus, præditus
orbis.

Indignus, liber, viduus sibi jure Latinum
Assumunt casum: ut summo vir dignus honore.

OPVS.

Opus nomen Adjectivum, accedente verbo substantivo. Ablativum postulat. *Ter. Andr. Nihil est hac opus est arte, ad hanc rem quam paro. Cic. ad Attic. Apud Terentiam gratia opus est nobis, & tua auctoritate.*

Sæpè etiam cum Substantivis more adjectivorum consentit, neque tamen in casus de-

De Constructione

clinatur. *id. ad Curionem. Dux nobis & auctor opus est. id. ad Tironem. is omnia pollicitus est, quæ tibi essent opus. id. ad Att. Dices nummos mihi opus esse ad apparatus triumphi. Liv. Scipio ad comparanda ea, quæ opus erant, tempus habuit.*

Ablativus cum Præpositione.

Adjectiva diversitatis, & numeralia ordinis Ablativum cum Præpositione *A. vel Ab.* admittunt. *Ci. certa cum illo, qui à te totus diversus est. id. ad Att. Navigationis labor alienus ab ætate nostra. id. Post autem confecta à Carneade, qui est quartus ab Arcesila. Hirtius, imperio & potentia, secundus à rege.*

Item *Securus, liber, Vacuus, purus, nudus, inops, orbis, extorris. Cicero in Verr. Hi quidem temporibus in omni orbe terrarum vacui, expertes, soluti ac liberi fuerunt ab omni sumptu, molestia, munere. id. pro domo sua. Tam inops aut ego eram ab amicis, aut nuda Res. à Magistratibus.*

Comparativa.

Comparativa utimur cum Ablativo, quando vel plura diversi generis comparantur *Ci. in Cat. Luce sunt clariora nobis tua consilia. Majora sunt pericula pericula.*

Vel cū duo ejusdem aut diversi generis conferuntur. *Cic. ad Octavium*: *Qua non posterior dies acerbior priore: & qua non insequens hora antecedente calamitosior populo Romano illucit: Virtus multò pretiosior est auro.*

APPENDIX I.

Ablativus Comparativi intercedente conjunctione Quàm, mutari potest in calum verbo congruentem. *Cic. in Verr. Tu innocentior, quàm Metellus? id. ad Attic. Nemo unquam nec Poeta, nec Orator fuit, qui quenquam meliorem quàm se arbitraretur. Liv. Melior, certiorq; est tuta pax, quàm sperata Victoria. Terent. in Phorm. Ego hominem callidiorem vidi neminem, quàm Phormionem.*

APPENDIX II.

Comparativa quemadmodum & cætera Adjectiva, cū partitionem ad significant, Genitivum desiderant. *Liv. In hanc sententiam ut discederetur, juniores Patrum evincebant.*

Auctores tamen sæpius Ablativo utuntur cum præpositione E. vel Ex, *Cic. Att. Ante scripta Epistola ex duabus tuis prior mihi legi cæpta est. Plinius ad Corninium Minorem ex duobus liberis amisit.*

De Constructione
APPENDIX III.

Præter suum casum admittunt Comparati-
va Ablativum significantem excessum. *Hercu-
les fuit procerior te cubito. Curt. Turres denis pe-
dibus quam murus altiores sunt.*

Item casum iuæ positionis. *Cic. ad Plancum
Mihî nemo est amicior, nec iucundior, nec charior
Attico.*

Denique hos Ablativos, Opinione, Spe, Æ-
quo, Justo, Solito, Dicto. *Cic. de Claris Orat. O-
pinione ego omnium, majorem cepi dolo. Liv.
Reate saxum visum volitare; Sol rubere solito
magis, sanguinique similis.*

*Ablativus significans laudem, vita-
perationem partem.*

Pleraque adjectiva Ablativum postulant si-
gnificantem laudem, vituperationem, vel
partem. *Q. Cicero de petitione consulatus;
Non erit difficile certamen cum iis competi-
toribus, qui nequaquam sunt tam genere
insignes, quam vitis nobiles. Cic. de O-
rat. Sunt quidam aut ita lingua hæsitantes,
aut ita voce absoni, aut ita vultu, mo-
tuque corporis vasti & agrestes, ut etiamsi
ingeniis, aut arte valeant, tamen in O-
ratorum numerum venire non possint. id. in
Verr. Ob jus dicendam M. Octavium Ligu-
rem, hominem ornatissimum loco, ordine,*

nomine, virtute, ingenio, copiis poscere pecuniam non dubitavit. Salust. Ex altera parte C. Antonius pedibus aeger, quod praelio adesse nequibat M. Petrejo legato exercitum permisit.

APPENDIX.

Ablativum partis frequenter in Accusativum mutant Poetae. *Virg. Os humerosque Deo similis. Horat, excepto quod non simul esses cetera letus.*

Item Historici, sed rarius: *Liv. Phalarica est Saguntinis missile telum, hastili ob longo, & cetera tereti, praterquam ad extremum. Pom. Mela. Sarmate totum braccati corpus, & nisi qua vident, praetiam vestiti.*

CONSTRUCTIO PRONOMINIS

Pronomina demonstrativa, cum substantivè ponuntur, patrium casum admittunt. *Cic. ad Calium. Hoc ad te litterarum dedi. idem de Orat. Quoniam id temporis est, surgendum censeo, id: Attic: Res est eodem loci, quo reliquisti.*

APPENDIX

Pronomen Idem, cum Dativo apud Poetas

De Constructione

reperitur. *Horat. in Arte Poetica: Invitum, qui servat, idem facit occidenti. Oratores verò sic loquuntur. Cic. de Offic. Peripatetici quondam iidem erant, qui Academicici. Ex eodem in Orat. Sit igitur hoc cognitum, numeros oratorios eodem esse, qui sunt Poetici. id. de Nat. Deor. Dianam & Lunam eandem esse putant.*

Genitivus post Possessiva.

Possessiva Meus, Tuus, Suus, Noster, Vester, loco Genitivorum Mis. Tis. Sis. Nostrum. Vestrum posita, Genitivum postulant. *Cic. ad Mar. Molestè fero, me consulè tuum studium Adolescentis perspexisse. te mecum, cum id ætatis sim, perspicere non posse. id. in Anton. Tuum hominis simplicis pectus vidimus. id. Att. Non debes mirari, non posse me tanto dolori resistere: solius enim meum peccatum corrigi non potest. Horat. s. Cum mea Scripta nemo legat, vulgò recitare timentis.*

Genitivi Mei, Tui, Sui, Nostri, Vestri.

Verba, Participia, & nomina Adjectiva, quæ patrium casum postulant, Genitivis Mei, Tui, Sui, Nostri, Vestri, gaudent. *Cic. Att. Te oro, ut quibus in rebus mei, tui indigent, nostris miseris ne desis. id. pro Rab.*

Posth. Equitem Romanum veterem amicum suum, studiosum, amantem, observantem sui, labentem excepit. id. in Catil. Eabetis duce[m] memorem vestri, oblitum sui. Cæsar ad Cic. Nihil enim malo, quàm & me meum similem esse, & illos sui.

EXCEPTIO I.

Interest tamen, & Refert, Ablativos Mea, tua sua, nostra, vestra, sibi vendicarunt: quibus Ablativis addi possunt Genitivi, Unius, solius ipsius, cæterique qui possessivis adduntur. *Ut Mea unius interest: Tua solius refert: Nostra ipsorum interest vitia extirpare: Tua Republicam administrantis interest semper vigilare.*

EXCEPTIO II.

Nomina Numeralia, Partitiva, Comparativa & Superlativa, Genitivos Nostrum, vestrum exigunt. *Liv. Imperium summum Romæ habebit qui vestrum primus, ò juvenes, osculum matri tulerit. Curt. Nolo singulos vestrum excitare. Cic. ad Q. Frat. Domus utriusq; nostrum ædificatur egregiè. id. contra Rull. Omnibus vobis, aut majori vestrum parti. Maximus natu vestrum.*

Pronomina post Substantiva.

Possessiva Meus, tuus, suus, noster, vester, coherent cum Substantivis, genere, numero

De Constructione

casu, cum possessio, vel actio significatur, *ut liber meus, ager tuus, studium nostrum, labor vester.*

EXCEPTIO.

At si substantiva significant partem aliquam generalem corporis, siue animi, cuiusmodi sunt Pars, Dimidium, Aliquid, Genitivis primitivorum utemur: *ut Nullam partem mei amisi, hoc est, non amisi manum pedem, memoriam. Amisisti ne quidquam tui; Cic. de finib. Cui proposita est conservatio sui, necesse est huic partes quoque sui cariores esse. quo perfectiores sint Terent. Adelph. Tetigine tui quidquam? Quinct. Minimam partem mei habent.*

APPENDIX.

Substantiva, quibus ambigua est significatio ut Charitas, amor, memoria, desiderium, cura, itemque cætera, si possessionem, actionemve significant, possessivis adhærescunt: *ut Amor meus, desiderium meum, quo amo, desideroque. Sin passionem significant, Genitivos mei, tui, sui, nostri, vestri flagitant; ut Amor mei, desiderium mei, quo amor, desiderorq; Cic. Attic. Dionysium flagrantem desiderio tui misi ad te. idem ad eundem: Aviam tuam scio desiderio sui mortuam esse. id. ad Plan. Me impulit tui charitas id. ad Q. Frat Nunc decedens relinque, queso, quam jucundissimam memoriam tui. Quinct. Postquam mei cura discesserat, Matrem, inquit, tibi per hac merita commendo.*

Aliquando utrumque conjungitur. *Cic. Att. Nicias te, ut debet, amat, vehementerque tui sua memoria delectatur. id. Cornificio: Gratia mihi est vehementer memoria nostri tua.*

Reciproca Sui, sibi, se.

Reciproca Sui, sibi, se, utimur cum tertia persona transit in seipsam, ut *Cesar recordatur sui, indulget sibi, amat se, loquitur secum. Cic. de Finib. eorum est hac querela, qui sibi chari sunt, seseque diligunt. id. de Nat. Deor. ipse sibi displicet.*

Et accedente altero verbo: ut *Marcellus te Caesar procuratur, ut miserearis sui, ignoscas sibi, se in fidem tuam suscipias. ne se hostem existimes. Cic. in Orat. Ne ipse quidem sua tanta eloquentia mihi persuasisset, ut se dimitterem. id. pro Sext. Rosc. Hunc sibi ex animo scrupulum, qui se dies noctesque stimulat, ac pungit, ut evellatis, postulat. id. Att. Qui etiam a me petierit, ut secum, & apud se essem quotidie.*

Reciprocum suis.

Reciproco suis utimur, cum tertia persona transit rem à se possessam: ut, *Cic. recordatur Tironis liberti sui indulget liberis suis: defendit suos clientes, scripsit hanc epistolam manu sua. Cic. in Ver. Aiebat multa sibi opus esse, multa canibus suis. idem de Orat. Si fera fera partus suos dili-*

De Constructione

suos diligunt, quia nos in liberos nostros indulgentia esse debemus?

Et accedente altero verbo: ut *Timet Pompejus, ne à suis veteranis deseratur. Rogat te Caesar ut suas partes sequaris.*

APPENDIX.

Utimur præterea Reciproco Suus, cum res possessa in possessorem transit. *Cic. Att. Ulciscuntur illum mores sui. id. de Arusp. Sua Concio risit hominem. id. pro Sest. Hunc sui cives è civitate ejecerunt. id. Att. indulsit illi quidem suus pater semper.*

PRÆPOSITIONVM CON- STRUCTIO.

Verba absoluta, & intransitiva præpositionum beneficio, in casus transeunt.

Cic. de Orat. Cum etiam tum in lecto Crassus esset, & apud eum Sulpitius sederet, Antonius autem inambularet cum Cotta in porticu, repente eò Quintus Catulus jenux cum C. Julio fratre venit.

Transitiva præter proprium casum, etiam præpositiones cum suis casibus admit-

mittunt. Cic. de Amic. Nihil est amabilius virtute nihil quod magis alliciat homines ad diligendum: quippe cum propter virtutem, & prohibet eos etiam, quos nunquam vidimus, quodam modo diligamus.

Verba composita sæpe casum præpositionis habent. Cic. de Finibus. Cur ipse Pythagoras & Ægyptum lustravit, & Persarum Magos adiit? id. ad Q. Frat. Cum subito bonus Imperator novam urbem hostium invasisset, in senatum se non committebat.

Et repetita præpositione. id. in Verr. Cateri heredes advenit ad Verrem id. in Anton. in Galliam invasit Antonius in Asiam Dolabella, in alienam uterq; provinciam.

Hanc repetitionem amant multa verba, composita ex præpositionibus. A. Ab. Ad. Con. De. E. Ex. In. idem de Amic. Tu velim à me animum parumper avertas. Alium loqui ipsum putes. id. ad Q. Frat. Abduco equidem me ab omni Reipubl. cura.

Casus Præpositionum.

Accusativo serviunt, Ad. apud. ante. adversus, vel adversum. cis. citra. circiter. circa. circum. contra. erga. extra. intra. inter. infra. juxta. ob. penes. per. pone. post. prope. propter. præter. secundum. supra. secus. trans. ultra. versus. usque. Cic. in Brutt. In pratulo prope Platonis statnam consedimus. id. Att. Secundum te,

De Constructione.

*te, nihil est mihi amicus solitudine. id. in Ver.
Erant acceptæ pecuniæ à Cajo Verrutio, sic
tamen ut usque ad alterum R. litteræ con-
starent integræ, reliquæ omnes essent in li-
tura.*

VERSUS.

Versus sui casui postponitur. Cic. Att. Verti-
*me à Minturnis Arpinum versus. Sulpitius
Ciceroni. Ex Asia rediens, cum ab Ægina
Megaram versus navigarem, capi regiones cir-
cum circa prospicere.*

Ablativo gaudent A. ab. abs. cum. coram.
clam. de. e. ex. pro. præ. procul. palam. sine.
Cic. in Pis. *Mihi vero ipsi coram genero meo, pro-
pinquo tuo, quæ dicere ausus es? id. Att. Paulo
clam iis eam vidi. Terent. Heaut. Præ iracundia
Mendeme non sum apud me. Liv. Rem creditori
palam populo solvit. id. Haud procul occasu solis
redeundi in castra tempus erat.*

TENVS.

Tenus quemadmodum versus, postponi-
tur, atque ferè partim casum desiderat, si
nomen sit multitudinis. Cicero in Arato-
*& Cepheus conditur ante Lumborum te-
nus. Cælius Ciceroni: Rumores illi de Co-
mitiis Cumarum tenuis calluerunt.*

Sin singulare sit nomen, Ablativo gaudet.
Liv.

Liv. Ad eò nudaverat vada, ut alibi umbilico tenuis aqua esset, alibi genua vix superaret.

A. AB. ABS.

A Consonantibus præponitur. *Cic. in Ant. Antonius à fronte, à tergo, à lateribus tenetur.*

Ab. Vocalibus. id. Att. Cura & effice, ut ab omnibus & laudemur, & amemur.

Et nonnullis Consonantibus pro Cluent. *Ab nullo ille liberalius, quam à Cluentio tractatus est. id. Att. Rex ab Senatu appellatus est. Præcipuè L. R. & I. ut, ab Legatis, ab Romanis, ab Jove.*

ABS. T. & interdum Q. Terent. Andr. O Da ve itane contemnor abs te? id. Adelph. Abs quo vis homine beneficium accipere gratum est.

IN SUB SUPER.

IN. Sub. Super. modò Accusativum, modò Ablativum pro varia significatione postulant. *IN. cum Verbis motùs Accusativum amat. Cicero in Catt. Egredere ex urbe Catilina in exilium proficiscere.*

Item pro erga, contra, ad, pro, per: *ut Brutus fuit pius in patriam, crudelis in liberos. Olera & pisciculos minutos fero obulo in cenam. Commodavi tibi librum in horam, diem, mensem, annum. Cicero in Cat. Crescit in dies singulos hostium numerus.*

Cùm verò quies, aut aliquid fieri in loco si-

De Constructione

gnificatur, Ablativo gaudet: *ut sum in templo, Deambulo in foro. id. ad Att. in hac solitudine careo omnium colloquio.*

Et cum ponitur pro Inter. *Cic. de Amic. Hoc primum sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse.*

SUB.

SUB ferè accusandi calum postulat pro Circi-
ster, per, paulò, ante, Denique cum tempus
ad significat: *ut Sub vesperum: sub noctem;
sub lucis ortum: Sub idem tempus. hæc ge-
sta sunt. Cæsar Pompeius sub noctem na-
ves solvit. Liv. sub equestris finem certa-
minis, coorta est peditum pugna.*

Idem pro, post. *Cicero Planco. Sub eas litte-
ras statim recitatae sunt tue.*

Et cum verbis Motus: *ut Clodius se sub sca-
las tabernæ librariæ coniecit. Nix sub aspectum &
tactum cadit.*

Cum verbis quietis Ablativum petit: *ut
Conjedimus sub umbra platani. Sub nomine
pacis bellum latet.*

SUPER.

SUPER, Accusativo servit, cum præpositioni
Subter contraria est, maximè cum motus
significatur: *ut sedeo super saxum: tegula ce-
cidit super caput.*

Item cum significat Inter: *ut Super Cananæ
occisus est. Præter: Super cætera scelera hoc*

etiam facinus commifisti. Ultra: Erant super mille Imperatores imperante Augusto.

Ablativo adjungitur, cùm pro DE ponitur
Cic, Att. Hac super re scibam ad te Rbegio.

Et interdum cum verbo quietis, maximè
apud Poetas. *Virg. Hic tamen hac mecum poteris requiescere nocte, Fronde super viridi.*

SUBTER.

SUBTER, fermè accusandi casum poscit, si-
ve quietis, seu motus verbis adjungatur.

Cic. I. Tusc. Plato iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit.

PRÆPOSITIO VERSA IN

Adverbium.

PRæpositio, cùm casu privatur, in Adver-
bium migrat. *Cic. Att. Tu adventare, ac propè adesse jam debes. id. pro Flac. Multis post annis pecunia recuperata est. id. de Nat, Deor. Sensibus, & animo ea, quæ extra sunt, percipimus.*

PRÆPOSITIONES ALIIS

Præpositionibus præposita.

PRæpositiones nonnunquam aliis præposi-
tionibus præponuntur. *Cic. ad Att. Ibi esse volo usq; ad pridie Kalendas Majas, id. ad eundem.*

De Constructiōe.

*D. Q. Fratres nuncii nobis tristes nec vani
venerunt, ex ante diem nonas Junias usque
ad pridie Kalendas Septembris.*

Ulque tamen ferè alteram præpositionem
desiderat. *id. Verr. Maximis in laudibus usque
ad summam senectutem summa cum gloria
vixit. Terent. Eunuch. Ex Æthiopia est
usque huc. Cicero de Nat. Deor. usque à Tha-
lete enumeravi sententias Philosophorum.*

Nisi præponatur nominibus oppidorum.
*Cic. in Ver. Sacerdotes usque Ennam profecti
sunt. Ter. Adel. Miletum usque obsecro?*

CONSTRUCTIO ADVER- BII.

Nominativus post Adverbium

EN, ecce, nominaudi, seu acculandi casum
admittunt. *Cic. pro Deiot. en crimen, en
causa. Plaut. Amph. En tectum, en te-
gulas, en obductas fores. Cicero in Verr. ec-
ce nova turba, atque rixa. id. de Finibus.
Ecce miserum hominem, si dolor summum
malum est.*

Genitivus post Adverbium.

SAtis, abundè, affatim, parùm, instar, partim,
Sergò, pro causa, Genitivum casum postulant
Terent.

Terent. Phorm. Satis jam verborum est. Cic. de Clar. Orat. Plato mihi unus, instar est omnium. Liv. victoriæ navalis ergò, in unum diem supplicatio decreta est.

ADVERBIA SUPERLATIVA.

Item Adverbia Superlativa à nominibus orta
Cic. de Clar. Orat. Maximè omnium nobilium Græcis litteris studuit. id. ibid. Japissimè audio illum omnium ferè Oratorum Latinè loqui elegantissimè.

ADVERBIA LOCI

Vbi, ubinam, ubicunque, ubivis, quovis, quoquo, nusquam, Genitivos terrarum, Genitivum eleganter admittunt. *Cic. Att. Quid ageres, ubi terrarum esses, ne suspicabar quidem. Terent. Adelph. --- Fratrem nusquam invenio gentium.*

Dicitur & longè gentium, *Cicero Attic. Tu longe gentium abes.*

Huc spectant Adverbia, eò, Huc. *Liv. Eò consuetudinis adducta res erat, ut quocunque noctis tempore sibilo dedissent signum, porta aperiretur. Senect. eò scelerum perventum est, ut parricide pater pater adfit. Curt. Huc enim malorum ven-*

De Constructione.

tum est, ut verba mea eodem tempore, & Alexandro excujem, & Antiphani.

Pridie, & Postridie.

PRidie & Postridie, & Genitivum, & Accusativum casum petunt. *Cic. Att. Pridie ejus diei venit. id. Appio; Pridie Nonas Junii, cum essem Brundusij, &c. Cas. Postridie ejus diei Cæsar præsidio utrisque castris, quod satis esse visum est, reliquit. Cic. Att. Postridie ludos Apollinares.*

Dativus post Adverbium.

Quædam dandi casum petunt more eorum unde deducuntur: *ut Congruenter, convenienterq; naturæ vivere. Dicere convenienter rationi. Obviam alicui ire, procedere, prodire. Nam congruens, conveniens obvius, Dativo gaudent. Cic. de Fin, Non quero quid dicat, sed quid convenienter rationi possit, & sententiæ suæ dicere. id. Cæsari ex Hispania redeunti obviam longissimè processisti. Plin. Platoni sapientiæ antistiti Dionysius tyrannus vittatam navem misit obviam.*

Accusativus post Adverbium.

Propius, proximè, accusandi casum exigunt *Cic. Epist. ad Octav. Cur castra longius adversariorum castris, & propius Vibeni moventur.*

itur. id. in M. Ant. Brutus operam dat, ut cum suis copiis quàm proximè Ialiam sit.

AB HINC.

ABhinc, verbis præteriti temporis junctum Accusativum, seu Ablativum postulat. *Cicero in Verr. Horum pater abhinc duos & viginti annos est mortuus. id. pro Quinct. Quo tempore? abhinc annis quindecim.*

Ablativus post Adverbium.

Comparativa Ablativo gaudent. *Cic. de Invent. Lacryma nil citius arefcit. id. ad Curationem. Nemo est, qui tibi sapientius suadere possit, teipso. Terent. Hecyr. Dies triginta, aut plus eo, in navi fûi. id. He aut--- Annos sexaginta natus es, aut plus eo, ut conijcio*

Adverbia Loci.

ADverbia, quibus interrogamus, sunt hæc : **V**bi, undè, quò, quà, quorùm.

Hic, Isthic, Illic. &c.

AD interrogationem Vbi, redduntur hæc : **H**ic, isthic, illic, ibi, inibi, ibidem, alibi, alicubi, ubique, utrobique. ubilibet, ubivis, ubicunq; passim, vulgò, intus, foris, nusquam, longè, peregrè. Item suprà, subter, infrà, ante, post, extra cùm sunt adverbia, *Cic. ad Torquatum, Nemo est, quin ubivis, quàm ibi, ubi est, esse malit.*

De Constructione.

Hinc, isthinc, & cætera

AD Unde redduntur hæc: Hinc, isthinc, illinc, inde, indidem, aliunde, undelibet, unlevi, undique, undecunque, undequaque, aliunde, utrinque, eminus, cominus, supernè, infernè, peregrè, intus, foris. *Terent. Heaut. Vide ne quo hinc abeas longius.*

Huc, istuc, & cætera

AD Quò redduntur hæc: Huc, istuc, illuc, eò, eodem, illò, aliquò, alio, neutro, utroq; quoquo, quocunque, quovis, quolibet, intrò, foras, peregrè, longè, nulquam. *Verent. Hecyr. Abi Parmeno intrò, ac venisse nuncia.*

Hac, istac, & cætera

AD Quà redduntur hæc: Hac, istac, illac, ali-quà, qualibet, quacunque *Ter. Eunuch. Plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo.*

Horsum, istorum, & cætera

AD Quorsum, id est Quem locum versus? redduntur hæc: Horsum, istorum, illorsum, aliorsum, deorsum, sursum, dextrorsum, sinistrorsum, lævorsum, prorsum, rursum, introrsum, vel introsus, tetrorsum, vel retrorsus, quoquoverlum, vel quoquoversus. *Terent. Phorm. Horsum pergunt. id. ib. Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam, ne sursum deorsum cur sites.*

Vt pro postquam, Quomodo

VT pro postquam, indicativum petit. Cicero
Attic. Vt ab urbe discessi, nullum præter-
misi diem, quin aliquid ad te litterarum da-
rem

Item pro quomodo, cum quadam admira-
tione. id: ad eundem Cn: noster, ò rem mi-
seram & incredibilem, ut totus jacet. Ter.
Eunuch. Vt falsus es animi.

UT.

Post has voces adeò, ita, sic, tam, talis, tantus
tot, ferè nunquam ponitur Quod, sed Ut
cum Subjunctivo. Cicero pro Rab. Adeone hos-
pes hujusce urbis, adeone ignarus es disci-
plinæ, consuetudinisque nostræ, ut hæc ne-
scias? idem Tusc. I Non sum ita hebes, ut
ista dicam

Antequam tum Indicativis, tum Conjun-
ctivis jungitur. Cic. pro Muren. Antequam
pro Murena dicere incipio, pro mei-
pso pauca dicam. idem in M: Anton, Ante-
quam de Rep. Patres C. dicam ea, quæ di-
cenda hoc tempore arbitror: exponam vobis
breviter consilium & profectiois, & rever-
sionis meæ.

De Constructione

Priusquam.

Priusquam, iisdem modis gaudet. *Terent. And. Omnia experiri certum est, priusquam pereo. Cic. in M. Anton. Priusquam de Rep. dicere incipio, pauca querar de besterna M. Antonii injuria. id. pro Mil. Praclare vixero, si quid mihi acciderit, priusquam hoc tantum mali videro, Sall. Priusquam incipias: consulite, & ubi consulueris, maturè facto opus est.*

Ne, vetandi.

Ne, Subjunctivum petit, cùm aliquid prohibemus. *Terent. Eunnuch. Ne post conferras culpam in me. Liv. Ne tot annorum felicitatem in unius hora dederis discrimen.*

Petit, & Imperativum, maximè apud Poetas *Plaut. Persa. Abi, ne jura, satis credo. Virg. Ne fugite hospitium, neve ignorete Latinos.*

N Æ.

NÆ, hoc est, Profectò, prænominibus præpositum, Indicativum, vel Conjunctivum petit. *Terent. Adelph. Næ ego homo sim infelix Cicero in Anton. Næ tu, si id fecisses, melius fama tua consuluiesses. id. I. Vusc. Næ ille vir sapiens latius ex his tenebris, in lucem illam excesserit.*

Per, Perquam, &c.

Per, perquam, sanè, valdè, oppidò, imprimis cum primis, apprimè, admodum, ve-
he-

hementer, & alia id genus fere positivis gaudent. Cic. de Finib. *Hæc quidem est perfacilis, & perexpedita defensio.* Id. de Orat. *Quod mihi quidem perquam puerile videri solet.* id. ad Ter. *Sin ad nos pertinerent, servirent, præterquam oppido pauci.* id. in Verr. *Philodamus erat imprimis inter suos copiosus.* id. in eundem. C. *Mustius homo cumprimis honestus.*

Quam, affectibus serviens.

Quam, cum admirationi, commiserationi, atque interrogandi cum admiratione permittè servit, positivis jungitur, ut *Quam multi avaritiæ student.* *Heu quam fallaces sunt hominum spes, quam inanes cogitationes.* Cic. de Amic. *Quam multa, quæ nostra causa nunquam faceremus, facimus causa amicorum.* Quintil. *Quam multa, imò penè omnia trahit Varro.*

Quam, pro Quantum.

Quam, pro Quantum, positivis præponitur. Cic. Trebatio: *Quam sint morosi qui amant vel ex hoc intelligi potest.* *Quam gratum hoc munus fore patri tuo arbitraris? Nescis, quam sint stulti, qui suis cupiditatibus serviunt.*

EXCEPTIO.

Quam pro Quantum, cum verbo possum junctum, superlativis adjungitur. Cic. Catoni: *Quam potui maximis itineribus ad*

Amma-

De Constructione

Amanum exercitum duxi. id. de Nat. Deor. A-
ves nidos construunt, eosque quam possunt, mol-
lissime substernunt.

QUAM UT

Quam, ut, eleganter comparativa sequitur.
Cic. de Orat. Hoc altius est, quam ut
nos humi strati suspicere possimus

QUAM pro Valde.

Quam pro valde, Superlativis elegantissi-
mè adjungitur. *Cic. Valerio Vehementer te*
rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mi-
hi Cuspius quam maximas, quam primum,
quam sepius gratias agat,

TAM QUAM.

Tam & quam positiva frequentissimè, su-
perlativa rarius, comparativa rarissimè
copulant. *Cic. in Orat. Nemo orator tam*
multa, ne in Græco quidem otio scripsit, quam mul-
ta sunt nostra. Salust. Quam quisque pessimè fecit
tam maximè tuus est. Terent. He aut. -- Namque
adolescens quam minima in spe situserit, tam fa-
cillime patris pace leges conficiet suas. Cic. pro De-
jot. Per dexteram te istam oro. quam Regi Dejotaro
hospes hospiti porrexisti: istam inquam, dexteram,
non tam in bellis, & in præliis, quam in promif-
sis, & fide firmiorem.

Ponitur interdum Tam, separatim cum Su-
perlativo. *Cic. in Anton. Nondum erat vestris*
tam gravissimis, quam multis judiciis, ignominiiis
que concisus.

AD-

ADVERBIA IN UM.

Adverbia in UM. positivis gaudent: ut *Parùm, multùm, nimium, tantùm, quantum, aliquantum*. Cic. Att. *Parùm firma sunt, quæ de fratre meo scribis. id. in Rul. Socer hujus viri multùm bonus est. idem de finibus. in rebus apertissimis nimium longi sumus.*

ADVERBIA O. FINITA.

Paulò, nimio, aliquantò, tantò, eò, quò, multo, Hòc, pro Tantò, comparativo adhærent. Cic. de Offic. *Quantò superiores sumus, tantò nos submissius geramus.* Cic. de Amic. *Nec verò corpori solum subveniendum est, sed etiam menti, atque animo multò magis.* Plancius Ciceroni: *certè hoc majus habes testimonium amoris mei: quò maturius tibi, quàm cæteris consilia mea volui esse nota.* Luceius Ciceroni, *Ego valeo sicut soleo, paulò tamen etiam deterius, quàm soleo.*

APPENDIX.

Multò etiam superlativis additur. Cicero in Verr. *Cùm omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenii atque eloquentia multò molestissima.*

Item longè, pro Valdè. Cicero in Bruto. *Longè post natos homines improbissimus C. Servilius: sed peracutus; &c.*

De Constructione.

Facile, *Cum sine dubio, sine controversia* significat, superlativis gaudet, aut ijs, quæ eorum vim habent, *id. pro Rabirio Posth. Virum unum totius Græciæ facile doctissimum Platonem in maximis itineribus, insidiisq; verjatam esse accepimus. id. pro Sext. Resc. Non solum sui municipii, verum etiam ejus vicinitatis laude facile primus. id. pro Cluent. Regionis illius, & vicinitatis virtute, estimatione, nobilitate facile princeps. Quintil. In affectionibus verò tum omnibus mirus, tum in iis, quæ miseratione constant, facile præcipuus.*

INTERIECTIONIS CONSTRUCTIONIO.

O.

O Tribus casibus adjungitur, Nominandi. *Terent. Phorm. O vir fortis atque amicus. Accusandi. Cicero Terentia. O me perditum, O me afflictum. Vocandi. Terent. Andr. O Dave, itane contemnor abs te*

HEU PROH,

Heu, & Proh, modò nominandi, vel potius vocandi casum postulant: *Virg. Heu pietas, heu prisca fides. Liv. Tantum, pro dolor, degeneravimus à parentibus nostris.*

Modò

Modò Accusandi. Cicero in *M. Anton.* *Hei me miserum, cur senatum cogor, quem semper laudavi, reprehendere? id. in Verr. Prob Deum, hominumq; fidem.*

HEI, VÆ.

HEi, Væ, Dativo gaudent. Terent. *Heaut.* *Hei misero mihi, id, And. Væ misero mihi.*

CONIUNCTIONIS CON-
STRUCTIO

Conjunctionis copulativæ, & disjunctivæ, cum ad idem verbum referuntur, similes casus connectunt. Cicero in *Ant.* *Quis non doleat interitum talis, & viri, & civis? Sall. Divitiarum, & formæ gloria fluxa, atque fragilis est. Cicero de Senect. Quid de pratorum viriditate, aut arborum ordinibus, aut vinearum, obliuitorumque specie dicam.*

Quàm, Nisi, An, Præterquam.

Quam, Nisi, An, Præterquam, eosdem item casus postulant. Cicero *Attic.* *An existimus ab ullo malle me legi, probarique quam a te?*
id.

De Constructione

id. pro Sest. Quem unquam Senatus civem, nisi me, nationibus exteris commendavit?
id. de Orat. Refert etiam qui audiant, Senatus, an Populus, an Iudices. id. in Cat. Pro tantis rebus nullum à vobis præmium postulo, præterquam hujus diei memoriam sempiternam.

EXCEPTIO.

Aliquando huic constructioni certa dictionum proprietates abstat. *ut Fui Romæ, & Athenis. Aut Brundisij, aut Sulmone mortuus est. Emistine librum centusse, an minoris? Malim Panormi, quàm Syracusis esse.*

Etsi, Tametsi, Quanquam.

ETsi, Tametsi, Quanquam, in principio statim sententiæ Indicativum postulant. *Cic. Pro Milon. Etsi vereor Iudices, &c. id. Lent. Tametsi nihil mihi fuit optatius. id. Plant. Quanquam gratiarum actionem à te desiderabam.*

Alibi etiam Subjunctivum admittunt.

Quinct. Cadi verò discentes, quanquam recepturus sit, & Chrysippus non improbet, minimè velim.

Etiamsi, Quamvis, Licet, Ut, pro

Quamvis.

ETiamsi, Quamvis, Licet, Ut, pro Quamvis, Subjunctivo gaudent: *Cicero de Amic. Omnia brevia tolerabilia esse debent: etiamsi ma-*

xima sint. Idem in Ant. Homines quamvis in rebus turbidis sint, tamen si homines sunt, interdum animis relaxantur. Idem post redit. in Senat. tantus vester consensus de salute mea fuit, ut licet corpus abesset meum, dignitas in patriam revertisset. Idem pro Quint. Ut summa haberem cetera, temporis quidem certe vix satis habui.

NE. Causalis.

NE. Causalis, Coniunctivum amat. Terent. *And. Hei vereor, ne quid Andria apportet mali. Idem Eunuch. Nunc metuo fratrem, ne intus sit. Idem And. -- Tum autem hoc timeo, ne se deserat.*

UT. NE. & NE. NON.

VEreor, Timeo, Metuo, cum Ut. aut Ne. junguntur, sed contraria significatione, Vereor, ut vellim, sed ut metuo, id quod vellim, non fiet. Vereor, ne nollim, sed ut metuo, id quod nollim, fiet. Terent. *Phorm. Vereor, ut placari possit, hoc est, vellim posse placari sed, ut timeo, non placabitur. Idem And. Hei vereor, ne quid Andria apportet mali, hoc est, nolim apportare, sed ut timeo, apportabit. Ne non, idem est, quod Ut. Cicero Att. Timeo, ne non impetrem.*

APPENDIX

Si tertiam addideris negationem, te omnimeto liberum significabis. *idem in Verr. Non vereor, ne hoc officium meum P. Servilio non probem, hoc est. Non dubito, quin hoc officium meum P. Servilio sem probaturus.*

De Constructione.

UT. NE. pro NE.

- Lib. 3. **U**T NE. pervenustè ponitur pro NE. Cicero
in Verr. Impetrant, ut ne jurent. Idem ad
Lib. 3. Quint. Frat. Opera datur, ut iudicia ne
Li. 13. fiant. Idem Bruto, Semper animadverti, studiosè
te operam dare, ut ne quid meorum tibi esset igno-
rum.

NI. NISI. SI.

- Lib. 4. **N**I. Nisi, tùm Indicativum, tùm Conjun-
ctivum amant. Terent. Andr. Aspirum in
domi est Idem. Phorm. Ni nossem causam,
crederem vera hunc loqui Cicero in Verr. Ni resti-
tuisent statuas, vehementer his minatur. Nisi I-
dem de Amicit. Ortum quidem amicitie videtis,
nisi quid adhuc fortè vultis. Ibidem: Nisi immor-
talitatem optare velles, quid non est adeptus, quod
homini fas esset, optare? SI. Terent. Andr. Si il-
lum relinquo, ejus vita timeo: sin opitulor, hujus
minas ib. Si id facis, hodie postremum me vides.
Ci. ero ad Attic. Si hortos inspexeris, dederis mihi,
quod ad te scribam: sin minus scribam tamen a-
liquid. Idem ad eundem: Expeditus facito, ut sis,
Phil. 2. si in clamore, ut accurras.

QUOD. Causalis.

- Q**uod, cùm causam, ac rationem reddit,
tam Indicativo, quàm Conjunctivo gau-
det. Cic. Att. Fecisti mihi per gratum, quod
Serapionis librum ad me misisti idem ad eundem
Lib. 2. Vionem illum diem videam, cùm tibi gratias a-
Lib. 3. gam: quod meo vivere coegisti. Ad eundem: Ad-
mira-

miratus sum, quod ad me tua manus scripsisses. idem de Divin. Vetus autem illud Catonis admodum scitum est, qui mirari se dicebat: quod non rideret aruspex, aruspicem cum videret.

APPENDIX.

Verbum Videor. Coniunctionem Quod refugit. Ne ergo dixeris: *Videtur mihi, quod sum doctus, quod es doctus, quod ille est vir doctus: sed videor mihi esse doctus, videris mihi esse doctus, ille sibi videtur esse vir doctus.* Et numero multitudinis eodem modo: *Videmur nobis esse docti: Videmini vobis esse docti: illi videntur sibi esse viri docti.* Cicero Attic. *Amicus mihi fuisse videor*, Lib. 9.
 idem ad eundem: *Relegatus mihi videor, postea*, Lib. 2.
quam in Formiano sum idem in M. Ant. Nescio, Phil. 1.
quid turbatus mihi esse videris. Terent. Andr. Sisy. In Ep.
tristis visus est esse aliquantulum mihi. Atticus Ad Att.
 Cicero: *Sol exiisse mihi è mundo videtur.* Liv. 9.
 Na tibi, P. Corneli: *cum ex alto Africam conspexeris, ludus & jocus fuisse Hispania tua videbitur.* Bell. Pun. 5.

QUIA.

Quia, pro Quod, utrumque modum admittit. Cic. de Annic. *Recordatione nostra Amicitie sic finior, ut beatè vixisse videar, quia cum Scipione vixerim.* idem de Finib. *Neque quisquam est, qui dolorem ipsum, quia dolor fit, met* idem in Verr. *Quarta, ut em est urbs: qua quia postrema adificata est, Neapolis nominatur.*

De Constructione.

DE FIGURATA CONSTRUCTIONE.

O Ratio tres virtutes habere debet, ut *Emendata*, ut *Dilucida*, ut *Ornata* sit : quibus virtutibus totidem vitia contraria sunt. Nam *Emendatæ* *Barbara*, *Dilucidæ* *Obscura*, *Ornatæ* *Inornata* adverteatur.

BARBARÆ ORATIONIS

Vitia.

Duo sunt vitia, quibus oratio *barbara*, atque *rustica*, efficitur : *Solæcismus*, & *Barbarismus* : quæ, qui purè ac emendatè loqui volet, omni contentione, velis, ita ut dicam, remisque fugiet.

QUID SIT SOLOECISMUS

& quot modis fiat.

Solæcismus Constructionis, atque emendatæ orationis, de qua hætenus egimus, hostis infestissimus, est vitiosa partium orationis compositio. Is fit quatuor modis. *Adjectione* : cum aliquid orationi contra præcepta Grammaticæ adijcitur, ut, *Scribo cum calamo. Ludo cum pila.* *Detractione* : cum aliquid eodem modo detrahitur : ut, *Eo forum. Redeo agro* : *Nec hoc fecit*, pro, *Ne hoc quidem fecit.* *Transmutatione* : cum partim orationis ordo turbatur : ut, *quoque ego. Enim hoc voluit. Autem non habuit.* *Immutatione* : cum pars una orationis pro alia ponitur : ut, *Stulti grave se-*

runt res adversas, Grave, pro graviter, nomen pro adverbio.

Fiunt Solæcismi etiam per cæteras orationis partes. Item per ea, quæ cognita sunt, id est, ejuldem generis, ac partis: ut, *Eo intus, Sumus intro. Quid huc agis? Quando hic venisti? Scripsitne Cicero hanc orationem, aut Hortensius? Aut. pro An. Non feceris cuiquam injuriam, pro Ne. Eo apud forum.*

Denique fiunt & per ea, quæ partibus orationis accidunt. Per genera; ut *sapientes leto fronte res adversas ferunt?* Per calus, ut *Quo is Roma. Venio Brundusij.* Per numeros: ut, si unum ad te vocans, dicas, *Venite.* Per personas: ut, si quempiam honoris causâ ita alloquaris, *Sedeat, Accedat, pro Sede, Accede.* Per modos: ut *Peto à te, ut mihi opem fers.* Per genera verborum: ut *Mox redeam, pro redibo,* ponitur enim activum pro Neutro.

APPENDIX

Fuerunt, ut ait, *Quintilianus*, qui adjectionis vitium, Pleonasmum: Detractionis Eclipsin, Transmutationis Anastrophem appellarint, negantes hæc vitia species esse Solæcismi.

QUID SIT FIGURATA CONSTRUCTIONE, Quid Figura.

Cum apud viros doctos, & qui purè loquendi Claude floruerunt, aliquid legerimus, quod Grammaticorum legibus repugnare videatur non continuo existimabimus, eos Solæcismi in fecisse:

De Constructione.

cisse? cùm ipsorum auctoritate, testimoniisq; soleant Grammatici ipsi sua praecepta confirmare. Nam sunt quaedam, quae faciem quidem Solocismi habent, vitiosa tamen non sunt. Hoc novum loquendi genus Figura verborum aut sermonis, aut orationis, sive ut Graeci loquantur, *kima* lex eos appellatur.

Est enim Figura, nova loquendi ratio à trito & vulgari sermone remota, quae ferè ratione aliqua nititur.

ENALLAGE.

Enallage Figura est, cùm pars una orationis pro alia ponitur. Cic. Att. *Quam turpis est assentatio, cùm vivere ipsum tibi po sit nobis. Idem ad eundem. Philotimus non modò nullus venit, sed ne per litteras quidem, aut per nuntium, certiore me fecit.* Terent. Andr. *ita factio opus est.* Fit etiam Enallage per attributa partium orationis. Per calus: Cicero pro Sext. Rosc. *Duo sunt Titi Roscii, quorum alteri Capitoni cognomen est.* Per numeros: Plinius in Africa magna pars ferarum astate non bibunt, inopiâ imbrum. Per modos. Terent. Andr. *Si te equo modo ferre accipiet, negligenter feceris.* Cicero Attic. *Respirâro, si te videro.* Per tempora. Idem in Verr. *Unum ostende in tabulis aut tuis, aut patris tui, emptum esse vicisti.*

ECLIPSIS.

Eclipsis figura est, cùm id, quod in oratione deest, foris omninò petendum est. Cic. ad Att.

Att. Ego, Si Tiro ad me, cogito in Tusculanum. Idem in Verr. Ridere convivæ, calumniari ipse Apronius. Idem Attic. Quid mihi auctor es? ad volone, an maneo? Idem pro Plan. Pro uno filio duo patres deprecamur.

ZEUGMA.

Zeugma figura est, cum id, quod in oratione desideratur, è proximo assumitur, manente eodem genere, numero, casu, cæterisque attributis. *Cicero in ultimo Paradoxo: Nulla possessio, nulla vis auri, pluris quàm virtus æstimanda est. idem pro C. Rabir. Virtus & honestas, & pudor, cum Consulibus esse cogebat.*

SYLLEPSIS.

Syllepsis est, cum id quod in oratione deest, è proximo assumitur: mutato tamen genere, aut numero, aut casu, aut aliquo è cæteris accidentibus. *Cicero in Verr. Risus populi atque admiratio omnium facta est. Livius. Nulla expeditio, nullum equestre prælium sine me factum est. Cicero ad Quint. Fratr. ille timore, ego risu corruui. Liv. Nemo miles Romanus magis assiduus in castris vestris fuit, quàm ego fratresque mei. idem. Pater ego, fratresque mei non in Asia tantùm, sed et-*

De Constructione.

iam procul ab domo, Aetolico bello, terrâ & marique pro vobis arma tulimus.

PROLEPSIS.

Prolepsis est, cum dictio aliqua totum significans præcellit, quæ rursus in partibus intelligitur, neque explicatur: *ut, Duo Reges Romam auxerunt, Romulus bello, Numa pace. Liv. ita duo deinceps Reges, alius aliâ viâ: ille bello, hic pace civitatem auxerunt Sall. Exercitus hostium duo, unus ab Urbe, alter à Gallia obstant.*

ARCHAISMOS.

Archaismos constructio est, qua prisca vetustas potissimum usa est. *Ter. Eunuch. Nescio quid profectò, absente nobis, turbatum est domi. idem ibidem? Eijciunda est hercle hac animi molities, nimis me indulgeo. Plaut. Milit. Jura te non nociturum esse hominem de hac re neminem. Cic. in Verr. Hanc sibi rem præsidio sperant futurum.*

HELLENISMUS.

Hellenismus est Constructio, quæ Græci sermonis leges, non latini observat. *Lucius ad Cicer. Si solitudine delectaris, cum scribas, & agas aliquid eorum, quorum consuevisti, gaudeo.*

*Virg. Montibus in nostris solus tibi certet
Amyntas.* *idem*

Idem. Triste lupus stabilis : maturis frugibus imbres.

Idem. Dulce jatis humor, depulsus arbutus hædis.

Id. Os humerósque Deo similis.

Id. Hæc fatuus, latos humeros, subjectaque colla

Veste super, fulvique insternor pelle leonis.

DE BARBARISMO.

Barbarismus est dictio, aut omninò barbara, ut Latina quidem, sed vitiosa scripto, vel pronunciatione barbara omninò, & peregrina: ut *perla*, pro *unione*, *Aviso*, pro *Admoneo*: & alia generis ejusdem. *Latina dictio*, vitiosa fit pluribus modis: Per genera: ut *Gladia* pro *Gladii*. Per numeros: ut *Scopa*, pro *Scopa*: *Tritica*, pro *Triticum*. Per Declinationem, ut *Fames*, *famei*, pro *famis*: *Vasibus*, pro *Vasis*. Per Conjugationem, ut *Statui*, pro *Steti*: *Legebo*, pro *Legam*: *Veneravi*, pro *veneratus sum*.

Divisione, cum dividimus conjuncta, ut *Sylva*, *dissolvo*, *quatuor syllabarum*, pro *Sylva*, *dissolvo*, *trium*.

Complexione, cum divisa jungimus, ut *Phaton*, pro *Phaeton*.

Adjunctione litteræ, ut *Reliquia*, pro *Reliquie* *gemino l.* pro *simplici*. *Alituum*, pro *aliturum*.

Syllabæ, ut *Dicier*, pro *dici*: *Mavors*, pro *Alpi*

De Constructione.

Aspirationis, ut *Hinsidia*, pro *Insidia*, cùm scribendum sit sine aspiratione.

Temporis, cùm syllabæ brevi, quæ unum habet tempus, additur alterum, ut fiat longa: *Italia prima longa*, pro *brevi*.

Detractione litteræ, ut *Peculi*, pro *peculij*.

Syllabæ, ut *Temnere*, pro *Contemnere*.

Aspirationis, ut *Odie*, pro *hodie*.

Temporis, cùm syllabæ longæ, quæ duo habet tempora, unum detrahitur, ut fiat brevis. ut *Vnius*, *Affligit*, *media brevi*, pro *longa*.

Immutatione, cùm littera una, aut syllaba pro alia ponitur, ut *Olli* pro *illis*.

Transmutatione, cùm littera aut syllaba è suo loco in alienum transfertur, ut *Interpretator*, pro *interpretor*.

Fiunt denique barbarismi Tenore, cùm accentu alio pro alio utimur: ut si præpositione à iuis casibus separemus, easque tenore acuto, vel inflexo pronuntiemus, ut, *ad eum*, *ab illo*, *a quibus*, *circum littora*: cùm gravi accentu, dissimulata constructione, simul cum suis casibus pronuntiandæ sint, tanquam si una esset vox.

ADMONITIO.

Puer, cùm legerit apud Virgilium.
Nec spes libertatis erat nec cura peculi.
Aut. Troas reliquias Danaum atque im-
mitis Achillei.

Aut.

Aut. Alitum pecudumque genus sopor altus habebat.

Aut. Italiam fato profugus, Lavinaque venit litora.

Aut. Vnius obnoxiæ, & furias Aiæcis Oilei.

Cùm hæc inquam, & similia leget, ne putet Principem Poetarum barbarismum fecisse, multa enim Poetis permittuntur, quæ cæteris scriptoribus denegantur. Neque miretur, si apud M. Tullium Oratorum principem, *Liperium, Sestertium, Cognoriam, Norunt*, aliasque id genus verborum imminutiones offenderit: neque enim barbarissimi sunt detractio: siquidem à consuetudine, certissima loquendi regulâ impetratum est, ut etiam Oratoribus sic loqui liceret.

OBSCURÆ ORATIONIS VITIA.

Verba inusitata, & à consuetudine quotidiani sermonis remota, obscuritatem, & tenebras orationi afferunt: ut, si quis *opido*, pro valdè dicat, *Averruncare*, pro *Avertere*. Eandem obscurat vitium, quod à Grecis *Acyron*, à Latinis *Improprium* dicitur, ut *sperare*, pro *timere*.

Virg. Hunc ego si potui tantum sperare dolorem.

Item, Ambiguitas, quæ *Amphibolia* Græcè

De Constructione.

è appellatur: idq̄, vel in uno verbo, ut, Taurus, animal sit, an mons, an signum in cælo, an nomen hominis, an radix arboris, nisi distinctum, non intelligetur: Vel in sermone, ut Audi vi Chremetem percussisse Demeam.

Obscuratur præterea oratio, cum sermoni deest aliquid, quò minus plenus sit, & miōsis, *Miōsis*, hoc est, Diminutio dicitur.

Vel contrò, cum inani verborum turba, atque copiosa loquacitate obruitur oratio. *Porisologiam* vocant.

Impeditur denique sermo, quò minus dilucidus sit, si longa *Parenthefs* interijciatur: aut si verba confusa, permistaque longiùs trajiciantur. *Horat.*

Namque pila lippis inimicum & ludere crudis.

Rectus enim ordo est, *Namq̄, pila ludere, inimicum est lippis & crudis*: quod vitium *Synchysis*, vel *Hyperbaton* obscurum, hoc est, confusa ac perturbata verborum transgressio vocatur. Si hæc vitia vitabimus, dilucida erit oratio.

APPENDIX

Cum orationis structura decoris gratia, variatur, neglecto simplici sermonis ordine, non vitium est, sed virtus, quæ *Hyperbaton* appellatur, id est, transgressio verborum. *Cic. pro Cluent. Animadverti iudices, omnem accusatoris orationem in duas divisam esse partes.*

In

In duas partes divisam esse, simplex erat ordo, sed durus, & incomptus.

HYPERBATI ALIQUOT

species.

Hyperbati, sive Transgressionis aliquot sunt species.

Anastrophe est duorum verborum ordo præposterus: ut, *Mecum, Tecum, Secum, Nobiscum, Quibus de rebus.*

Anastrophe illa, *Urbem quam statuo, vestra est: Eunuchum, quem dedisti nobis, quas turbas dedit, pro Quam urbem statuo: Quem Eunuchum dedisti nobis, admodum dura est.*

Tmesis est, cum verbum compositum dividitur, aliqua dictione interpolata. *Cic. Att. Per mihi gratum erit, si id curabis ad me perferendum. Idem de Senect. Omnia memoria tenebat, non domestica solùm, sed externa bella.*

Ejusdem generis sunt illa. *Rem verò publicam penitus amisimus. Præclarum est pro patria regis publica mortem oppetere.*

Parentesis est brevis sensus, sermoni, antequam absolvatur, interjectus. *Cic. in M. Ant. O præclarum Custodem ovium, ut aiiunt, Lupum. Liv. Tantum; proh dolor, degeneravimus à parentibus nostris.*

De Constructione

INORNATÆ ORATIONIS VITIA.

CAcophaton est obscænum dictum, sive id uno verbo, sive pluribus, sive deformi litterarum concursu fiat. *Tapinosus* est, quæ rei magnitudo, vel dignitas minuitur *ut, si quis parricidam, hominem nequam vocet.*

Tautologia est ejusdem verbi, aut sermonis iteratio: Verbi, *ut, Nam cuius rationis ratio non extat, ei rationi ratio non est fides habere:* Sermonis: *ut, Ibant, quæ poterant, qua non poterant, non ibant.*

Vitanda est & nimia ejusdem litteræ assiduitas, *ut, Quidquam, quisquam, cuiquam quod convenit, neget.*

Macrologia est longior, quàm oporteat, sermo. *Liv. Legati, non impetrata pace retrò domum, unde venerant, abierunt.*

Pleonasmus est vitium, cum supervacuis verbis oneratur oratio: *ut, Ego visis oculis vidi. Satis est enim Vidi.*

Cavendum etiam diligenter est, ne Consonantes asperæ concurrant: *ut S. ultima cum X. proxima, ut, Exercitus Xerxis.*

Durior etiam sit concursus, si utraque seipsam sequatur: *ut Ars studiorum, Rex Xerxes.*

Vitandi & crebri vocalium concursus, qui vastam & hiantem orationem reddunt: *ut,*

Bacca aenea amanissime impendebant. Viro optimo obtemperasti olim.

Illud quoque vitium est, si multæ voces ejusdem exitus in unum locum congerantur, *ut, Flentes, plorantes, lacrymantes, obtestantes.*

Et, si verbi prioris ultimæ syllabæ sint primæ sequentis? *ut, O fortunatam natam me consulo Romanam.*

A P P E N D I X.

Si quando puer apud graves Oratores aliquid offenderit, quod supervacaneum, atque otiosum esse videatur, ne id sine causa factum esse putet. Adduntur enim interdum quædam affirmationis gratiâ. *Terent. Adelph. Hisce oculis o gomet vidi. Vocemque bis auribus hausi.*

Adduntur & alia, quæ aut consuetudine, aut auctoritate, aut vetustate, aut necessitate denique excusantur. *Cicero ad Att. Vbi terrarum esses, ne suspicabar quidem. idem ad eundem. Longè gentium abes, Ad eundem. A Brundusio nulla adhuc fama venerat. idem de Senect. Adolescentulus miles profectus sum ad Capuam. idem in Verr. Cæteri hæredes adeunt ad Verrem. idem ad Q. Frat. Diem scito esse nullum, quo die non dicam pro reo. idem in Verr. impetrent ut ne ju-*
rent

De Constructione Figurata.

*rent. idem Marcello. Frater tuus quanti
me faciat, semperque fecerit, esse hominum
qui ignoret, arbitror ne-
minem.*

EMMANUELIS
ALVARIE SOCIETATE
JESV, INSTITVTIONVM GRAM-
MATICARVM

LIBERTERTIUS

De Syllabarum Dimensione, &c.

LABACI,

Typis, Iosephi Thaddæi Mayr, Inclytæ Provinciæ
Carniolia Typographi.

Impensis Adami Scube Bibliopæge Labacensis.

ANNO M. DC. LXXXVI.

DE GRAMMATICÆ INSTITUTIONE

LIBER III.

Yllabæ fiunt vel ex una, vel pluribus litteris: ut *i, e, runt.*

Litteræ partim sunt vocales, partim consonantes. Vocales sunt sex, A, E, I, O, U, Y, Ex

Vocalibus fiunt sex Diphtongi, *Æ, AU, EI, EU, OE, YI, ut, Premium, aurum, heu, Europa, Pæna, Harpyia.*

In Diphtongis A, O, Y, semper sunt Principes: I, & U, semper subditæ: E, & præit, & subit.

Consonantes in Mutas, & Semivocales dividuntur.

Mutæ sunt octo, B, C, D, G, L, P, Q, T.

Semivocales itidem octo, F, L, M, N, R, S, X, Z, ex quibus quatuor sunt liquidæ, L, M, N, R.

M, tamen & N, rarò liquefcunt, idque in Græcis tantum dictionibus, ut, *Tecmessa, Cygnus*

De Syllabarum

Duæ X & Z sunt duplices, hoc est, valent
duas Consonantes, X. CS. vel GS. ut *Dux, Rex.*

Veteres Z. per duplex SS. recdebant, ut *Mas-
sa patriſſo, pitiſſo.*

F. præposita liquidis, L. & R. vim habet mu-
tæ.

S. quamvis immunis, ac sui juris sit (neque
enim inter liquidas, aut duplices numeratur)
interdum liqueſcit, ut suo loco dicemus.

H. sit ne littera, an aspirationis nota, du-
bium, controversumque est.

I. inter duas vocales posita, Consonans est,
atque duplex I. valet: ut *Major, pejor.*

Veteres I. geminabant, ut *Maijor, aiio, Maija.*

I. & V. cum vocalibus præponuntur, eaque
comprimunt, fiunt Consonantes, ut *Ianua, jecur,
conijcio, jocus, judex: Vates, Velox, vita, vox, vul-
tus.*

Jota Græcorum nunquam est consonans:
quare, in *Jason, Jambus, Jaspis, & cæteris*, quæ
planè sunt græca, prima vocalis est.

Jod. apud Hebræos semper consonans est,
cum vocalibus præponitur, ut *Jesus, Ioannes,
Iacobus*: Itaque qui hæc, atque alia eiusdem ge-
neris nomina per I. consonantem efferunt, o-
ptimè quidem pronuntiant: qui verò per Vo-
calem, Græcos imitantur.

V. post Q. litteram semper liqueſcit, ut
Quare, quaro, quia, &c. At post G. & S. modò
lique-

liquefcit , *ut Lingua , languo , anguis , extinguo ,
fuadeo , fuavis .* Modò integra eft , fuamque vim
retinet , *ut exiguus , fuus .*

Litteræ liquefcunt , cùm vim robúrque Vo-
calis , aut Confonantis admittunt .

SYLLABÆ PARTIM BREVES ;
partim longæ , partim communes .

Syllabæ , quas temporibus metimur , aut
sunt breues , aut longæ , aut communes .
Tempus eft fpatium , intervallúmque , quo
Syllaba pronuntiat .

Syllaba brevis ex uno tempore , atque fpatio
confat , *ut At , Sed .*

Longa ex duobus , *ut Ab . En .*

Communis eft , quæ in verfu tùm brevis ,
tùm longa effe potefl , quales funt priores in *At-
las , Cyclops* : mediæ in *tenebra , latebra , pharetra*

Nulla Vocalis apud Latinos perpetuò brevis
aut longa eft . Apud Græcos , Epsilon , & Omi-
cron , quæ e . & o . breue valent , perpetuò funt
breues , *ut Origenes , Timotheus , Herodotus , Mace-
dones .*

H. Eta , & Omega , quæ E . & O longum
valent , femper funt longæ . *ut Eremus , Idolum .*

De Syllabarum

PRÆCEPTA UNIVER- SA, De Syllabarum Brevitate ac Longi- tudine.

Primum de Vocali ante Vocalem.

Vocalis ante Vocalem in Latinis
dictionibus brevis est; ut, *Puer,*
Fuit, Ruit.

Virg. Disce puer virtutem ex me,
verumq; laborem.

Æn. 12

Æn. 1. *Idem. Lucus in urbe fuit media latissimus um-
bra.*

Æn. 2.

*Idem. Urbs antiqua ruit, multos dominata per
annos.*

EXCEPTIO I.

Fio, I habet longum, nisi sequatur R, ut,
Fiebam, fiam.

Satyr. 2 *Juvenal. Fient ista palam, cupient & in acta re-
ferri.*

Sin R. sequatur, breve est, ut *Fierem, fieri,*
confieri.

Æn. 4. *Virg. ----- nunc qua ratione quod instat,*
Confieri possit, paucis ad certe, docebo.

EXCEPTIO II.

Interrogandi, ac dandi casus quintæ Decli-
natio-

nationis, E ante I, producunt, ut, Diei, speciei,
præter Rei, spei, fidei.

*Horat. Ventum erat ad Vestæ, quarta jam parte
diei præterita.*

Serm. I
Satyr 9

EXCEPTIO III.

Genitivus in Jus, habet I longum in soluta
oratione, in carmine cum breve, tum longum
ut *Unius, illius*: præter alterius, quod ubique I.
habet breve. Alius verò longum.

Virg. Unius ob noxam, & furias Ajacis Oilei.

Horat. Nullius addictus jurare in verba magistri.

Æn. I.
Epist. I

EXCEPTIO IV.

Ohe, priorem habet communem.

Lib. 4.

Martial. Ohe jam satis est, ohe libelle.

Cari, Pompei, Vultei, & si qui sunt simi-
les vocandi casus, penultimam habent longam

Martial. Quod peto da Cai non peto consilium.

Ovid. Accipe Pompei deductum Carmen ab illo, De Pon

Debitor est vita qui tibi, Sexte, sua. 4.

Lib. 4.

APPENDIX.

Aer, chorea, platea, Cytheræa, elegia, Darius,
& alia hujus generis, quæ vocalem ante voca-
lem longam habent, Græca sunt.

Ovid. Terra feras cepit, volucres agitabilis aer. Met. 2

Idem, Sæpè sub hac Eryades festas duxere choreas. lb. 8.

De Syllabarum

Æn. 1. Virg. Parce meiu Cytherea, manent immota tuorum Fata tibi.

Chorea, platea, interdum à Poetis corripuntur.

Æn. 6. Virg. Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt.

Epist. 1. Hor. Pura sunt platea, nihil ut meditantibus obset.

Nonnunquam soluta Diphtongo, ei in E. longum mutatur, ut *Cythereia, Cithercia, Elegia, Elegeia.*

Met. 4. Ovid. Exigit indicii memorem Cythereia pœnam
Eclog. 1. Idem. Flebilis indignos elegia solve capillos,

APPENDIX II.

Idea, Andreas, Philosophia, Symphonia, Etymologia, Orthographia, & alia quàm plurima vocalem ante vocalem corripunt, licet eadem nomina, acuta penultima, multi viri docti, more Græcorum pronuntient.

In Arte Horat. Ut gratias inter mensas symphonia discors.

PRÆCEPTUM II.

De Diphtongis.

Diphtongus longa est tamen Græcis, quàm in latinis dictionibus, ut *Æneas, Melibæus præmium, laus.*

Æn. 5. Virg. Miratur molem Æneas magalia quondam.

Eclog. 1. Idem. Melibæe, Deus nobis hæc otia fecit.

1. Idem. En Priamus? sunt hic etiam sua premia laudi,

Æn. 1.

EXCEPTIO.

Præpositio Præ, composita, cùm vocalem præcedit, brevis est. *Præuro præustus.*

Æn. 1.

Virg. Stipitibus duris agitur, sudibusq; præustis.

PRÆCEPTUM III.

De Positione.

Vocalis ante duas Consonantes, vel unam duplicem ejusdem dictionis, longa est Positione. ut *Terra, Araxes, Gaza, majora, Troia.*

Virg. Terra procul vastis colitur Mavortia campis. Æn. 7.

Luc. Sub juga iam ferēs, iam barbarus issēt Ara- Li. 1.
xes. Æn. 2.

Virg. Arma virum, tabulaque & Troia gaza per undas.

Idem. Sicelides Musa paulò maior a canamus. Eclo. 4.

Id. Hostis habet muros: ruit alto à culmine Troia. Æn. 2.

APPENDIX I.

Si altera Consonans fuerit in fine præcedentis dictionis, altera in principio sequentis, vocalis nihilominus longa erit; ut *At pius*, A. longum est Positione duarum Consonantium T. & P. quamvis sint in diversis dictionibus.

Virg. At pius Æneas per noctem plurima volvens. Æn. 2.

APPENDIX II.

Si utraque Consonans, aut duplex fuerit in principio sequentis dictionis, ferè nihil præcedentem vocalem brevem juvabit.

De Syllabarum

Met. 2. Ovid. ----- sedebat

In folio Phœbus claris lucente smaragdis.

Æn. 6. Virg. Phœbe graves Troja semper miserate labores.

Æn. 3. Id. iam medio apparet fluctu nemorosa Zachyntus

Lib. 2. Luc. Tales fama canit tumidum super aquora
Zerxem

Construxisse vias.

Lucente, Phœbe, nemorosa, æquora, ultimæ
habent breves, licet duæ consonantes, aut una
duplex sit in principio sequentium dictionum,

EXCEPTIO I.

De liquefcentibus.

Vocalis brevis ante Mutam & Liquidam e-
jusdem dictionis in Carmine communis est :
at in soluta ratione perpetuò corripitur, ut, Vo-
lucris, Cyclops.

Met. 13 Ovid. Et primo similis volucris, mox vera volucris.

Æn. 43. Virg. Ignariq; via Cycloperum allabimur oris.

Ibid. Idem - - vastosque ab rupe Cycloperas

Prospicio.

APPENDIX I.

Vocalis ante F, & Liquidas frequentissimè
corripitur: ut, Reflecto, resluo; reslo, reslagito, re-
fringo, refræno.

Virg. Nec prius amissam respexi, animumque re-
flexi.

Æn. 2.

Met. 7. Ovid. Inque caput crescit, longosque reflectitur un-
In Ep. gnes.

Idem. Ille refrænat aquas, obliuæque flumina sistit.

Horat.

*Horat. Postquam discordia terra
 Belli ferratos postes, portasque refregit.
 Interdum etiam producitur, ut, Refloreo apud
 Silium.* Serm I
 Sat. 4.
 Lib. 15

*Celsus cum prima reslorescente iuventa
 Ibat Consul ovans.*

APPENDIX II.

Abluo, obruo, sublevo, adnitor: & cætera ex
 iisdem Præpositionibus composita, nunquam
 primam corripunt necesse est enim, ut Muta
 & Liquida ad lequentem Vocalem spectent: ut
tenebra, funebris, lugubris.

In Abluo & cæteris, Muta ad præcedentem
 Vocalem pertinet.

APPENDIX III.

N, & N, rarò liquefcunt, idque in Græcis
 dictionibus duntaxat: ut, *Tecmessa, Cycnus, Te-
 rapna, Ichneumon.*

Sili. Ecce inter primos Terapnao à sanguine clausi, Li. 8.
Mart. Delectat Marinus si perniciosus Ichneumon. Lib. 9.

EXCEPTIO II.

I, inter duas Vocales in Compositis Bijugus
 Quadrijugus, simplex Contonans est: non du-
 plex: quare merito præcedens vocalis corripitur
Virg. Interea bijugis infert se Leucagus albis. Æn. 10.
Idem.

De Syllabarum

Georg. Idem. Centum quadrijugos agitabo ad flumina
3. currens.

PRÆCEPTUM IV.

De Præteritis dissyllabis.

Præterita dissyllaba habent priorem longam : ut *Vidi, Veni.*

En. 3. *Virg. Quos ubi confertos audere in praelia vidi.*

Ibid. *Idem. Venit summa dies? & ineluctabile tempus Dardaniæ.*

EXCEPTIO,

Sto, do, scindo, fero, rapiunt bibo, finde priores.

Lib. 2. *Mart. Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas.*

Lib. 3. *Lucan. Aut scidit, & medias fecit sibi littora terras*

Lib. 9. *Virg. ---- liquefacto tempora plumbo.*

Diffidit, & multa porrectum extendit arena

APPENDIX

Compositum Abscidi, habet penultimam

Lib. 3. communem.

Lucan. Abscidit impulsu ventorum adjuncta vetustas.

Lib. 4. *Idem. Abscidit nostra multum fors invida laudi.*

Lib. 6. *Idem. Illa comam leva morienti abscidit ephæba.*

Lib. 3. *Mart. Abscidit vultus ensis uterque sacros.*

PRÆCEPTUM V.

De Præteritis geminantibus primam syllabam

CUM prima syllaba Præteriti geminatur, eadem & secunda brevis est, nisi obtentæ duæ Consonantes. *ut Tetigi, peperî, cecini.*
Virg. Tityre, te patula cecini sub tegmine fagi.

Geor 4

EXCEPTIO.

Excipiuntur Cecidi à Cedo, Pepedi à Pedo, in quibus secunda longa est, ut in ijs, in quibus duæ Consonantes sequuntur, *ut Cucurri, tetendi.*

Inven. Ebrius ac petulans; qui fortè nullum cecidit, Dat penas. Sat. 5.

PRÆCEPTUM VI.

De Supinis dissyllabis.

SUPINA duarum Syllabarum habent priorem longam; *ut Visum, motum.*

Virg. Terribiles visu formæ, lethumq̄, Laborq̄, Lib. 6.
Id, Quos ego: sed motos præstat componere fluctus. Æn. 1.

EXCEPTIO.

At reor, atque sero, do, junge ciere, linoque.
ire, ruoque, queo, sivi. rapuere priores.

A reor, raturum, à sero, satum, à do, datum, à cieo, citum, à lino, litum, ab eo itum, à ruo, raturum, à queo, quitum, à sino, situm; Supina dissyllaba primam corripunt.

Virg.

De syllabarum

- Æn. 2. *Virg. Nos abiisse rati, & vento petiisse Mycenæ.*
 Ibid. *Idem. At non ille, satum quo te mentiris, Achilles
 talis in hoste fuit Priamo.*
 Lib. 3. *Val. Flac. Vulnus, & extrema sonnit cita cuspide
 cassis.*
Ovid. Hic situs est Phaeton, currus auriga paterni

APPENDIX I.

Citum à cieo, secundæ Declinationis, priorem brevem habet; unde *Concitus, excitus*, penultima brevi.

- Æn. 12. *Virg. Altior insurgens, & cursu concitus Heros.*
 Met. 1. *Ovid. Nec fruitur somno vigilantibus excita curis.*

Citum vero à cio quarti Ordinis: priorem producit; unde *Concitus, excitus*, penultima longa.

- Lib. 5. *Lucan. Unde ruunt toto concita pericula mundo.*
 Lib. 1. *Idem. Rupta quies populis, stratisq; excita juvenus*

APPENDIX II.

Ruo nunc facit ruitum Supino, priscis sæculis Rutum fecit, unde extant *Composita, Dirutum, erutum, obrutum.*

- Epist. 1. *Ovid. Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant.*
 Æn. 12. *Virg. Nec mihi cum Teucris ullum post eruta bellum Pergama.*

APPENDIX III.

Statum videtur priorem habere communem: inde

inde enim *status, us, & status, a, um*, priore brevi oriuntur; & composita, quæ per I, efferuntur, ipsam corripunt; ut, *Præstitum*.

Ovid. Hic status in cælo multos permansit in annos Fast. 4.

Idem. Musa quid à Fastis non stata sacrapetis: Fast. 1.

Inde etiam *staturus, constaturus, & quæ per A*, efferuntur, eandem producent.

Lucan. Tunc res immenso placuit statura labore. Lib. 1.

Martial. Constatura fuit Megalensis purpura centum. Lib. 10

PRÆCEPTUM VII.

De Supinis Pollysyllabis.

SUPINAIN TUM Pollysyllaba, præcedente SU, habent penultimam longam: ut *Solutum argutum, indutum, &c.*

Virg. Lumina rara micant: somno, vinoq; sepulti Æn. 5
procubere.

Item in TUM, à præteritis in VI, per V. Consonantem, ut, *Cupivi, cupitum, petivi, petitum.*

Ovid. Exulera, requiesque mihi, non fama petita est. Trist. 4

EXCEPTIO.

Agnovi tamen, & cognovi, agnitum, cognitum, penultimam brevem habent.

Ovid. Idq; recens præstas nec longo cognitus usu. Trist. 5

PRÆ

De Syllabarum

PRÆCEPTUM VIII.

Supina in Itum, à præteritis in Ut, per U,
Vocalem habent penultimam brevem, ut
Monui monitum: tacui tacitum.

En. 6. *Virg. Discite Iustitiam moniti, & non temnere
Divos.*

En. 6. *Idem. Quis te magne Cato tacitum, aut te Cosse
relinquat.*

PRÆCEPTUM IX.

De Derivatis.

Derivata sequuntur naturæ eorū, à quibus de-
rivantur, ut *Legebam, Legam, lege, legito,*
prima brevi, quia oriuntur à præsentī lego,
legis, cuius prior itidem brevis est. Legeram, legis-
sem, legero, legisse, prima longa? quia à præterito le-
gi nascuntur, cuius prior etiam longa est.

Aratrum, simulacrum, ambulacrum, lava-
crum, volutabrum, involucrum, penultima longa,
quia à supinis aratum, involutum, ambulatum,
lavatum, volutatum, involutum deducuntur, quo-
rum penultima similiter longa est.

Reditus, exitus, introitus, penultima correpta:
quia supina, unde fiunt, eandem habent brevem.

EXCEPTIO.

Multa, quæ suæ originis naturam non se-
quuntur, usu, assiduâque Poetarum lectione,
sunt dilcenda: cuiusmodi sunt, *Fomes, mobilis,*
laterna, regula, quæ primam habent longam,
cum

cùm verba : *Foveo, moveo, lateo, rego*, à quibus proficiscuntur, eandem corripiant.

Contra *Lucerna, arista, sopor, vadum* primam corripiant, cùm verba *Luceo, areo, sopio vado*, à quibus declinantur, eandem producant

PRÆCEPTUM X.

De Compositione.

Composita brevitatem vel longitudinem simplicium sequuntur.

In *Perlego, relego*, E ante G. breve est, quia in simplici *Lego*: etiam corripitur. In *preterito perlegi, relegi*, producitur. quia in simplici *legi* itidem E longum est.

Attingi, concidi, diffidi, ebibi rescidi: I. litteram habent brevem: quia in simplicibus eadem Vocalis corripitur. *Terigi, occidi, à cado, &c.*

Oblitum, insitum, circumdatum, desitum, penultimam ob eandem causam habent brevem: nam à litum fit oblitum, &c.

APPENDIX

Quantitas simplicium servatur in Compositis, quamvis Vocales mutantur sic *concido, excido, incido, occido, recido*, à *cado* penultimam corripiant: *Eligo, seligo, à lego*. Contra. *Concido, excido, incido, occido, recido*, à *cado*, eandem producant: sic *Allido à ludo*. *Exquiro, requiro à quæro*: *Obedio, obedis ab Audio*.

De Syllabarum

Æn. 12 *Virg. Occidit, occideritq; sinas cum nomine Troja:*

Sat. 7. *Iuven. Occidit miseros crambe repetita magistros.*

Hæc à simplicibus longis orta corripiuntur,
Dejero, pejero à juro, Pronuba, innuba a Nubo. Se-
misopitus, a sopitus. Maledicus, causidicus, veridicus,
fatidicus, a dico. Nihilum ex NI & hilum.

Ser. 2. *Horat. Stultitia ne erret, nihilum distabit, an ira*

Sat. 3. Connubium à Nubo, secundam syllabam
habet communem.

Æn. 3. *Virg. Hectoris Andromache, Pyrrhin connubia ser-
vas.*

Id. Connubio jungam stabili, propriamque dicabo

Æn. 1.

DE PRÆPOSITIONUM COM- POSITIONE.

AB, ut	Abeo.
AD.	Adoro.
ANTE	Antefero.
CIRCUM	Circumago
IN	Inuro.
OB	Obeo.
PER	Pereo
RE	Refero
SUB	Subeo
SUPER	Superaddo

BREVES SUNT.

Sat. 7. *Item A. Græca Præpositio. ut Adamas, ady-
tum, atomus.*

Iuven. Circumagat madidas à tempestate cohortes.

Virg.

Vir. Talia voce refert, ò terq̄, quaterq̄, beati.

Ovid. Immolat hunc Briarus, facta ex Adamante securi.

Virg. Talibus ex adyto dictis Cumæa Sibylla.

Refert, hoc est, Interest, seu necesse est, Re habet longum.

Mart. Multum, crede mihi, refert à fonte bibatur

Qui fluit, an pigro cum stupet unda lacu.

Virg. Neque enim numero comprehendere refert.

PRÆPOSITIONES

longæ

A E. DE. DI. SE. longæ sunt, ut *Amitto*, *erumpo*, *deduco*, *diripio*, *separo*.

Virg. Amissos longo socios sermone requirunt

Id. Deducunt socii naves, & littora complent.

Id. Tergora diripiunt costis, & viscera nudant.

EXCEPTIO.

Dirimo, & *Disertus*, *DI.* corripunt.

Virg. Cede Deo, dixitque & prælia voce diremit.

Mart. Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata.

Non tu Pomponi, cœna diserta tua est.

PRO PRÆPOSITIO.

Pro præpositio brevis est apud Græcos, ut

Propontis: longa apud Latinos, ut *Proveho*.

Ov. Misit in has si quos longa Propontis aquas

De Syllabarum

DePon Virg. Provehimur portu, terraeque vrbes-
4. que recedunt.

Æn. 3.

EXCEPTIO.

Corripe quæ fundus, neptis, fugioq; neposq;
Et fari, fessus, fateor, fanumq; crearunt.

Huc profugus spectat, cui iunge profano,
protervus.

Huc proficij cor ades, properat, procella, pro-
fecto.

Tuq; propago genus, vitis propago recede.

Æn. 1. Virg. Tum breviter Dido vultum demissa
Lib. 3. profatur.

Propert. Magnum iter ad doctas proficijci
Lib. 1. cogor Athenas.

Lucan. Ad Cinnas, Mariosque venis: ster-
nere profecto.

Lib. 6. Idem Quam prior affatur Pompeii ignara
Geor. 2. propago.

Virg. --- pressos propaginis arcus.

APPENDIX.

Propino, procuro, primam habent commu-
nem: profundo rarissimè eandem producit.

E in Compositione.

SI prior pars compositi E. Vocali terminetur,
ferè brevis est, ut Liquefacio, tepesfacio, treme-
facio, stupefacio, nefas.

Geor 1 V. Flammarumq; globos, liquefactaq; volvere saxa?
Idem

Idem---atro tepefacta cruore

Æn. 12

Terra; toriq; madent.

Juven. Credebant hoc grande nefas, & mor- Sat. 2.
te piandum.

Si Iuvenis vetulo non assurrexerat.

EXCEPTIO.

Excipe nequis, nequa, nequod, nequam,
nequitia, nequaquam nequidquam, nequan-
do, videlicet, veneficus, venefica.

Virg. Nequa meis esto dictis mora; Iupiter Æn. 2.
bac stat. Epist. 1

Ovid. Barbara narratur venisse venefica
tecum.

I. vel Y. in Compositis.

SI prior pars Compositionis in I. vel Y. desi-
gnat, corripitur, ut Omnipotens, causidicus, Pa-
linurus, Polydorus.

Virg. Tum pater omnipotens, rerum cui
Infir (Summa potestas. Lib. 5
Mart. Carpere causidicus fertur mea car-
mina; qui sit

Ne scio, si sciero, vae tibi causidice.

Vir. Nudus in ignota Palinure iacebis arena Lib. 5.

Ibid. Nam Polydorus ego, &c. Æn. 3.

EXCEPTIO I.

I. longum habent, ibidem: ubique: idem
pronomen virile: bigæ: quadrigæ: biduum;

De Syllabarum

Lib. 12 Mart. *Difficilis, facilis, jucundis, acerbus es idem.*

Lib. 2. *Idem. Si totus tibi triduo legatur.*

Æli. 5. *Virg. Trinacria mirata fremit Troiæq; juvenus.*

Trist. *Ovid. Parva nec at morsu spatiosum vipera tau-*

Lib. 4. *rum.*

Idem. Si qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis.

Excusata suo tempore lector habe.

EXCEPTIO II.

Item Composita ex Dies, ut, Meridies, quotidie, quotidianus.

Lib. 3. *Mart. Inter tepentes post meridiem buccos
Sedet.*

UBICUNQUE.

Ubicunque frequentius I. habet breve.

Li. 1. *Mart. Qui tecum cupis esse meos ubicunque li-
Met. 7. bellos.*

Ovidius tamen produxit: *Servor ubicunque
est, &c.*

EXCEPTIO III.

Si I. fixum non fuerit, sed pro genere & casu mutetur, longum erit: ut *Quidam, quivis, quilibet, tantidem.*

Lib. 9. *Mart. Rumpitur invidia quidam charissime Iuli;
Quod me Roma legit, rumpitur invidia.*

Ovid. Pollicitis dives quilibet esse potest.

O. in Compositis.

O In Græcis dictionibus priorem Compositi partem claudens, corripitur: ut *Cymotheus, Carpophorus, Argonauta.*

*Martial. Secula Carpophorum, Caesar, si prisca Lib. 1.
tulissent:*

Iam nullum monstris orbe fuisset opus. Lib. 3.

Idem. Non nautas puto vos, sed Argonautas.

EXCEPTIO.

Quæ per Omega scribuntur longa sunt, *Geometris Geometra, Lagopus Lagopus*, nec plura facile invenies, quibus utuntur Latini. Lib. 1.

Mart. Si meus aurita gaudet lagopode Flaccus.

DE SINGULARI NOMINIS INCREMENTO.

Quid sit Incrementum.

SIGENITIVUS singularis pars fuerit Nominis et vocalium syllabarum numero, nullum erit Incrementum, ut *Musa, Musæ: Dominus, Domini*

Sin longior fuerit, tum penultima Geni-

De Incremento.

tivi incrementum erit, quæ in omnibus casibus utriusque numeri semper Genitivi quantitate servat: ut *Sermo, sermonis, sermoni, sermones, sermonibus*. ubique O. longum est.

Præter *Bobus*. ubi O. producitur, quamvis in Genitivo singulari corripitur *Bovis*.

APPENDIX

Iter, supellex, & composita ex caput, litteris PS. finita duplici augetur incremento, ut *Itineris, supellectilis, biceps, bicipitis*.

INCREMENTUM PRIMÆ DECLINATIONIS.

A Incrementum primæ Declinationis longum est, ut *Aulai, pictai*.

Æn. 3. *Virg. Aulai in medio libabant pocula*
Æn. 9. *Bacchi.*

Id. Dives equum, dives pictai vestis, & auri

INCREMENTUM SECUNDÆ DECLINATIONIS

E L U. (incrementa secundæ declinationis) corripuntur. ut *Miser, miseri; vir, viri; satur, saturi*.

Æn. 1. *Virg. Non ignara mali, miseris succurrere*
Ib. Ser. I. disco.

Id. Arma virumq; cano, Troiæ qui primus ab oris.

Persius---Inter pocula quærent.

Romulidæ saturi, quiddia poemata narrent.

EXCEPTIO.

Iber, Iberi, penultimam habet longam, & ex eo Compositum Celtiber, Celtiberi.

Lucan. Interea domitis Cæsar remebat I-Lib. 4.
beris. Lib. I.

Mart Vir celtiberis non tacende gentibus.

INCREMENTUM TERTIÆ DECLINATIONIS.

A.

A Incrementum singulare tertiæ Declinationis longum est. ut *Vestigal*, *Titan*, *pietas*, *pax*, *calcar*, & *Aiax*.

Ovid. Cor citat iratus validos. *Titanas* in Faet. 7.
arma. Æn. I.
Æn. 7.

Virg. Hic pietatis honos: sic nos in sceptris
reponis:

Idem. Pars mihi pacis erit, dextram tetigisse Tyranni.

EXCEPTIO I.

Corripe masculina in AL & AR, ut *Sal. Hannibal*, *Amilcar*.

Par, cum Compositis, *hepar*, cum *nectare* *bacchar*
Cum *vade*, *mas* & *anas*, quis *junges* *larq̄* *jubarq̄*. Æn. I

Virg. Vela dabant leti, & spumas salis ære ruebant Li. I.

Silius, Hannibalem Fabio ducam spectante per urbem.

Idem. Cui secum arridens, narrabis *Amilcaris* Lib. 8.
umbris Æn. I.

Virg. Pergamenmq̄ larem, & cane penetralia Veste

De Incremento.

EXCEPTIO II.

Item Græca in A. & AS. ut *Poema*, *stemma*,
Pallas: & quæ Consonantem habent ante S. ut
Trabs, *Arabs*.

Et *dropax*, *Anthrax*, *atrax*, cum *smilace*, *climax*.
His *atacem*, *panacem*, *eolacem*, *styracem*q₃, *facem*q₃.
Atque *abacem*, *coracem*, *phylacem*, *compositaque*
nedes.

Inven. Stemmata quid faciunt: quid prodest Pon-
tice longo.

Sanguine censer?

Virg. Instar montis equum divina Palladis arte.

Ædificant.

Ovid. Nam modo thurilegos Arabas, modo suspicit
Indos.

E.

E Incrementum singulare tertiæ Declina-
tionis breve est: ut *Degener*, atque *teres*,
pulvis cum funere, *nix*, *grex*.

Ovid. Mille greges illi, totidemque armen-
ta per herbas pascebant.

EXCEPTIO I.

Genitivus Enis penultimam habet longam
ut *Ren*, *renis*, *Siren*, *sirenis*.

Ver, & *Iber*, *locuples*, *hæres*, *mercésque*
quiesque.

Lex

*Lex, veruex, balee, jeps, plebs, rex, in-
super balex.*

Lib. 2.

*Mart. Munera qui tibi dat locupleti, Gau-
re senique.*

Si sapiis, & jentis, hic tibi ait, morere

EXCEPTIO II.

Item peregrina in EL. ut *Michael*, & Græca
in ER, & ES. ut *Crater, Rhames, tapes*: præ-
ter aer & ather

Virg. Crateras magnos statuunt, & vina coronant Æn. 7.

Idem --- simul ense superbum Æn. 9.

Rhamnodem aggreditur, qui fortè tapetibus altis

Exstructus, toto proslabat pectore somnum

I. vel Y.

I vel Y. Incrementum singulare tertiæ Declin-
nationis breve est: ut

Ordo pugil, carmen, cespes cum sanguine princeps. Geor. 2

Et chlamys, atque chalybs, pollex, adjungito carex.

Virg. India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.

At Chalybes nudi ferrum.

EXCEPTIO I.

Genitivus Inis, vel Ynis, a Nominibus Græ-
cis penultimam producit, ut *Delphin, Phorcyn.*
Salamis.

Item; *Nesis, Nesisidis, Gryphs, gryphis, Vibex, Vibicis*
Glis,

De Incremento.

*Glis, gliris: dis, lis, Sannis, quibus adde Quiritem.
Virg. Orpheus in sylvis inter Delphinas Arion.*

Bel. 8. Idem. Laomedontiadem Priantum Salamina pe-

Æn. 8. tentem.

Æn. 6. Idem. Noctes atque dies patet atri janna Ditis.

EXCEPTIO II.

Nomina IX vel Yx. syllaba finita, penultima Genitivi habent longam, ut *Felix, bombyx, bombycis.*

Æn. 1. Virg. Vivite felices, quibus est fortuna peracta iam sua.

EXCEPTIO III.

I. breve servarunt histrix, cum fornice, varix.

Coxendixq, Cilix, chœnix, natrixq, calixq.

Atque Calyx Canaum, noctes Erycemq, nivemq.

Sardonychi sociatur onyx, pix heret utrique.

Et salices, filices, larices: Sit bebrycis anceps.

Sed brevibus junges in GIS. cum patrius exit.

Coccyx, coccygis: mastix, mastigis amabit.

Lib. 2. Lucan. Armenios, Cilicesq, feros, Taurosq, subegi.

Lib. 3. Idem. Nunc, pice, nunc liquida rapuere incendia cerâ.

O.

O Incrementum singulare tertiæ declinationis longum est. *Vt Unio, Sol, Telamon, candor, vox, atque sacerdos.*

Ovid.

Ovid. *Regia Solis erat sublimibus alta columnis.* Met. 2.

EXCEPTIO I.

Græca in On. quæ in Obliquis habent Omicron: corripuntur: ut *Philemon*, *Palemon*, *Sindon*, *Agamemnon*, *Iason*, *Amazon*, & multa alia, quæ usu sunt discenda

Virg. *Pulsant & pictis bellantur Amazones* Æn. 11
armis

Latini interdum N. litteram omittunt, ut, *Macedo*, *Macedonis*: *Agamemno*, *Agamemnonis*

Statius, *Conclamant Danaï, stimulatque* The. 11
Agamemno volentes

Quæ verò per Omega scribuntur, longa sunt, ut, *Simon*, *Agon*, *Sidon*, *Solon*, &c.

EXCEPTIO II.

Genitivus in Oris, à nominibus Græcis, & Latinis Neutris, præter Os, oris, penultimam habet brevem: ut *Nestor*, *marmor*, *ebur*, *corpus*: quibus adduntur *memor*, *arbor*, *lepus*, & ex *pus* *podos* composita, ut *Tripus*.

Item *Bos*, *compos*, & *impos*.

Ovid. *Qui licet eloquio fidum quoque nestora vincat.* Met 13
Epist.

Virg. *Sic vos non vobis fertis aratra boves.*

EXCEPTIO III.

Corripuntur etiam *Cappadox*, *præcox*, & quæ Consonantem habent ante S. ut *Scorbs*, *Æthiops*, *Dolops*: præter *Cyclops*, *Cercops*, *hydrops*.

De Incremento.

Li. 9. *Mart. Cappadocum sævis Antistius occidit
oris.*

Æn. 2. *Rusticus o tristi crimine terra nocens.
Virg. Hic Dolopum manus, hic sævus tende-
bat Achilles.*

Met. I. *Ovid. Tela reponuntur manibus fabricata
Cyclopum. U.*

U Incrementum tertiæ Declinationis bre-
ve est; ut

Geor. 4 *Dux, ligur & pecus, intercus, cum
præsule turtur.*

*Virg. Magnanimosq; duces, totius ordine
gentis.*

Mores & studia, & populos, & prælia dicant

EXCEPTIO

Interrogandi casus, **UDIS**, **URIS**, & **URIS**, à
nominibus in **Us**. penultimam habent longam
*ut Palus, paludis: tellus, telluris: vir-
tus virtutis: item fur, furis.*

Quibus addenda sunt, *pollux, lux, & frugis,
frugi, & ceteri obliqui.*

Eclog. 3. *Virg. Quid domini facient, audent cum ta-
lia fures:*

*Tibul. Luce sacra requiescit humus, requie-
scit arator.*

DE PLVRALI NOMINIS IN-
CREMENTO.

DEultima Genitivi, vel Dativi pluralis numeri, dicitur Incrementum plurale, cum uterque casus longior est Nominativo e-
juldem numeri: ut *Muse, musarum*: *Ambò, amborum, ambobus*; *Qui, quorum, quibus*: *Res, rerum, rebus*.

PRÆCEPTUM I.

AE.O. Incrementa multitudinis longa sunt
ut, Quarum, harum, ambabus: *Rerum, rebus, Horum, quorum*.

Ovid. Cum tamen à turba rerum requie- De Pon
verit harum. 4.

Ad vos mansuetas porriget ille manus.

Virg. At Capys: & quorum melior senten- Æn. 2.
tia menti.

PRÆCEPTUM II.

IE. & U. Incrementa multitudinis corripiuntur, ut, *Quibus, tribus, montibus, lacubus*.

Virg. Montibus in nostris solus tibi certet A- Eclog,
myntas. 5.

Ovid. Præmia de lacubus proxima musta Fast. 4.
tuis DE

DE VERBORVM INCRE-
MENTO.*Quid sit Incrementum Verbi.*

Secunda persona, singularis numeri, modi Indicativi norma est, ad quam Verborum Incrementa diriguntur: cui si Verbum sit æquale, nullum erit Incrementum, *ut amat amant*, quia dissyllaba sunt: sicut Amas, quæ norma & regula est Incrementorum, nullum habet Incrementum. Sin Verbum longius sit una Syllaba, unum habebit Incrementum, *ut amamus, amatis*, quorum penultima Incrementum est, nam ultima nunquam dicitur Incrementum. Si duabus Syllabis norma superetur, duo erunt Incrementa: *ut amabitis, amabamus*. Si tribus, tria: *ut amaveritis amaveramus*. Si denique quatuor, totidem erunt Incrementa, *ut Audiebamini*.

In verbis Deponentibus fingenda est vox Activa: ad quam Verborum Incrementa diripantur.

Ultima syllaba, ut modò diximus, nunquam est Incrementum: prima verò est, si norma ipsa sit monosyllaba, *ut Das, Fles: Damus datis, dabam, dare, & cætera dissyllaba unum habent*

habent Incrementum, eodem modo: *Flemus, fletis, flebam, flere, &c.*

PRÆCEPTUM I.

AIn omni Verborum Incremento produ-
citur, *ut stabam, stares, properamus, docebamus, audiebamini, &c.*

Virg. Troiâq; nunc staret, Priamiq; arx alta maneret.

Ov. Serius, aut citius metam properamus ad unam.

EXCEPTIO.

A. primum duntaxat Incrementum Verbi Do, das, corripitur: *ut, Damus, dabunt, dare: ob quam causam pronuntiamus, circumdamus, circumdabunt, circumdare: Venundo, venundare, & cætera penultima brevi.*

Virg. His lacrymis vitam damus, & miserescimur ultro

Ov. Jussit & exiguae circumdare littora terræ.

PRÆCEPTUM II.

EIn omnibus Verborum Incrementis produ-
citur, *ut flebam, rebar, lacereris, docerem, legerunt.*

Ov. Flebat Aristæus, quod apes cum stirpe necatas, Viderat inceptos destituisse favos.

Virg. Sic equidem ducebam animo rebarq; futurum Mart. Dedale, Lucano cum sic lacereris ab urso. Quam cuperes pennas nunc habuisse tuas.

De Incremento

EXCEPTIO I.

E. ante R. breve est in quovis prælenti, & im-
perfecto tertiæ conjugationis : ut *Cognoscere* ,
legerem, legerimus, legeris, vel legere.

Reris tamen & Rere producitur, ut *Loque-
reris. prosequerere.*

Virg. Incipe parve puer risu cognoscere matrem.

Mart. Illud laurigeros ageres cum lata triumphos

Hoc tibi Roma caput, cum loquereris, erat.

Ovid. Tantane te fallax cepere oblivia nostri,

Afflictumq; fuit tantus adire timor :

Vt neque respiceres nec solarere jacentem :

Dure , nec exequias prosequerere meas ?

EXCEPTIO II.

E. ante RAM. RIM. Rô. corripitur, ut *Ama-
veram, amaverim, amavero : Feceram fecerim,
fecero.*

De cæteris personis idem esto judicium : *A-
maveritis, amaverit, amaverimus, amaveritis :
Fecerimus, feceritis.*

*Ovid. Fecerat exiguas jam sol altissimus
umbras.*

EXCEPTIO III.

Beris, & Bere, semper corripitur, ut *Cele-
braberis, vel celebrabere : mordeberis, vel mor-
debere.*

*Virg. Semper honore meo, semper celebrare
donis.*

*Ovid. Tu cave defendas, quamvis morde-
bere dictis*

Poetæ in Præterito Indicativi E. litteram ante RUNT Syllabam, pro suo jure interdum corripunt.

Virg. Obstupui, steteruntq; comæ, & vox faucibus hæsit.

Horat. Dii tibi divitias dederunt, artēque fruendi.

Sil. Terruerunt pavidos accensa Ceraunia nautas.

PRÆCEPTUM III.

In quovis verborum incremento corripitur *ut linquimus, amabimus, audiebamini.*

Virg. Linquimus Orthygiæ portus, pelagoque volamus.

EXCEPTIO.

Penultima præteriti in *IVI*. longa est, *ut, petivi*. Et primum incrementum quartæ conjugationis, *ut ibam, ibo, ito, subimus, venimus, reperimus, presentis temporis.*

Virg. Cessi, & sublato montem genitore petivi.
id. Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.
id. Jungimus hospitio dextras, & recta subimus.

Hæc etiam *I*. longum habent, *Nolito, nolimus nolitis, velimus, velitis, simus, sitis, & quæ ex ipsis componuntur, ut Possimus, &c.*

OV. Et documenta damus, qua simus origine nati.
id. Si quis, ut in populo, qui sitis, & unde requirat.

Verb. Incremento
APPENDIX I.

Imus, in præterito penultimam corripit, ut
Æn. i. *Venimus, reperimus, comperimus.*
Venimus aut raptas ad littora vertere præ-
das.

APPENDIX II.

Tempora Coniunctivi modi syllabis RI-
MVS, RITIS, finita, habeantne penultimam
brevem, an longam, Grammatici certant, &
adhuc sub Iudice lis est, non solum recentio-
res, sed etiam veteres. Diomedes enim do-
cet Præteritum breve esse, Futurum verò lon-
gum. Probus utrumque longum esse affirmat
Quare cum versus facies, Poetas optimos imi-
taberis, qui RI. syllabam modò corripiant,
modò producant, prout versus postulat. Sin
tibi aliquid recitandum erit, ne sermonem des
Auditoribus, consuetudini regionis servies.

PRÆCEPTUM IV

O In verborum incrementis semper pro-
ducitur, ut *Facitote.*
Met. 5. *Ovid. Cumq; loqui poterit, matrem fa-*
citote salutet.

PRÆCEPTUM V.

U In verborum incrementis ubique corri-
pitur, ut *sumus, possumus, volumus,*
Horat. *Nos numerus sumus, & fruges*
consumere nati.

id. Si patriæ volumus, si nobis vivere chari.

DE ULTIMIS SYLLABIS.

Syllabæ quæ ultimum locum tenent, partim positione, ut *prudens, pracox*: partim Diphthongo, ut *Muse*: partim privatis præceptionibus cognoscuntur, de quibus nunc agendum est.

A IN FINE.

A finita longa sunt: ut *Memora, contra, ultra, antea, triginta, quadraginta, quinquaginta, &c.*

Virg. Musa mihi causas memora, quo numine laejo.

id. Æolus hæc contra: Tuus ò Regina quid optes.

Explorare labor mihi iussa capessere fas est. Æn. 3.

id. Triginta capitum fœtus enixa jacebit.

EXCEPTIO.

Corripe, eja, ita, postea, quia.

Item Casus omnes in *A. ut anchora, vela*, præter Ablativum, ut, *de prora*: & Vocativos Græcos, ut, *ò Ænea, ò Atla, Calcha, Palla.*

Virg. Non ita me experti Bitias, & Pandarus ingens. Æn. 1.
ibid.

id. Anchora de prora jacitur, stant littore puppes.

id.

De Vltimis

id. Tendunt vela Noti, fugimus Spumantibus nudis.

id. Non hæc o Palla dederas promissa parenti.

id. Quid miserum Ænea laceras? jam parce sepulto.

E. IN FINE.

E Littera finita corripuntur: *ut Nate, fuge, pene, nempe.*

Virg. Heu fuge, nate Dea, teque his, ait, eripe flammis.

id. Pene simul tecum solatia raptâ Menalca.

*Mart. Lege nimis dura convivam scribere versus
Cogis Stella: licet scribere, nempe malos.*

EXCEPTIO I.

Producuntur omnia primæ & quintæ Declinationis, *ut Anchisiades, o Anchisiade, Calliope, re, die, & quæ inde oriuntur: ut, Quare, hodie, quibus adde Fame, Cete, Tempe.*

Virg. Tro. Anchisiade, facilis descensus Averni.

id. Vos o Calliope, precor aspirate canenti.

Mar. Non veniasquare tam longo tempore Romanam

Luc. Aut hodie Pompeius erit miserabile nomen.

Virg. Obijcit ille fame rabida tria guttura pandens.

EXCEPTIO II.

Item Verba Imperativi modi, numeri singularis, secundæ Declinationis, *ut, Vide, habe.*

Horat.

*Hor. Vade, vide, cave, ne titubes, mandat'q;
frangas.*

*Mar. Quæ tua sunt, tibi habe: quæ mea
redde*

Cave, ferè corripitur.

*Ov. Tu cave defendas, quamvis mordebere
dictis*

Idem produxit alibi.

Nate cave, dum resq; sint, tua corrige vota

*Sunt etiam longa monosyllaba, ut me, te, se,
Exceptis Conjunctionibus encliticis, que, ne, ve*

*Et syllabicis Adjectionibus, Pte, Ce, Te, ut Sua-
pte. hisce, tute.*

Vir. Tantane vos generis tenuit fiducia vestri?

Hor. Neve putes aliam sapiente, bonoque beatum.

id. Hoc omnis pendet Lucilius hosce secutus.

*Lucret. Accipe præterea quæ corpora tute necesse
Confiteare.* (est.)

EXCEPTIO III.

*Longa præterea sunt, Ferè, fermè, obe, & Ad-
verbia à Nominibus secundæ Declinationis
profecta: ut Placidè, valdè, minimè, summè;
præter Benè & male.*

*Juven. Nulla ferè causa est, in qua non fe-
minalitem Moverit.*

id. Mobilis & varia est fermè natura malorum

Mart. Obe jam satis est, obe libelle.

id. Excipe sollicitos placidè, mea dona, libellos.

id. Nil benè cum facias, facis attamen omnia bellè.

De Vltimis

Hor. Et malè tornatos incudi reddere versus.

APPENDIX.

Facile etiam, cùm est Adverbium, corripitur
Nam Adjectiva tertiæ Declinationis, cùm in
Adverbia transeunt, ultimam habent brevem,
ut sublimè, suavè, dulcè.

V. Cantantes sublimè ferent ad sydera cygni

*V. ipse sed in pratis aries jam suavè rubenti
Murice.*

L. IN FINE.

I Vocali terminata, longa sunt, *ut Classi. fieri.*

*V. Sic fatur lacrymans, classiq; immittit habenas
Mart. Quam vellem fieri meus libellus.*

EXCEPTIO I.

Corripe, *Nisi, quasi,* & Græca quæ in I. vel Y
exeunt, *ut Palladi, Daphni, moly.*

*Ov. Quid, nisi Pierides solatia frigidarestant
Mat. Cum dixi ficus, rides quasi barbara
verba.*

*Statius. Palladi littoreæ celebrabat Scyros
honorum Fortè diem.*

*V. Injere Daphni pyros: carpent tua poma ne-
potes.*

*Ov. Moly vocant superi, nigra radice tene-
tur-*

EXCEPTIO II.

Mihi, tibi, sibi, ultimam habent communem
Ibi,

Ibi, Ubi, Cui, cum dissyllaba sunt, frequentius corripuntur.

Virg. Post mihi non simili poena commissa luetis.

id. Extremum hunc Arethusa mihi concede laborem.

Mart. Sed norunt, cui serviant leones.

id. Me legit omnis ibi senior, juvenisq; puerq;.

Horat. Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis.

O IN FINE.

O Finita, ambigua sunt, ut, Quando, vigilando, nolo

Mart. Nolo mihi ponas rhombum, nullumve bilibrem.

Nolo boletos, ostrea nolo, tace.

EXCEPTIO I.

Excipe monosyllaba: ut O do. flo. Dativos & Ablativos, ut Somno tuo, quorum O. longum est.

Item Græca, quæ habent Omega, ut Androgeo Atho, Clio, Alecto, & cætera ejusdem generis, quibus accedit ergo, pro causa.

Virg. O lux Dardania. spes o fidissima Teucrum.

id. Invadam urbem somno vinoque sepultam.

id. Luctificam Alecto Dirarum ab sede sororum

Infernisq; ciet tenebris.

EXCEPTIO II.

Item Adverbia à Nominibus orta, ut Subito, merito, multo, quibus adduntur, adeo, ideo.

Hinc rursus excipiuntur, modo, quomodo, dum-

De Vltimis.

modo, postmodo, cito, imo, quibus accedunt, Scio, nescio, duo, quæ ultimam corripunt.

Mar. Mentiris juvenem tinctis Lentine capillis :

Tam subito corvus, qui modo cygnus eras id. Non habet ergo aliud? non habet imò juum

EXCEPTIO III.

Adverbium serò, Conjunctio verò, ultimam habent communem.

Ma. Pro meritis celum tantis, Auguste dederunt.

Alcidae citò dii : sed tibi serò dabunt

Val. Flac. - sin verò preces , & dicta superbus Respuerit.

U. In Fine.

U *Finita longa lunt, ut Manu, Cornu, Panthu. V. Tela manu miseri iactabant irrita Teucri. id. Iam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam.*

Ov. Nec mora, curavit cornu, nervoq; sagittam Impulit.

V. Quo res summa loco Panthu? quam prendimus arcem?

B. D. T. In Fine.

B *D. T. litteris terminata corripuuntur, ut ab, quid, audit.*

V. Tum pater Æneas puppi sic fatur ab alta id. Quidquid id est, timeo Canaos, & doma ferentes. id.

id. Audiit & Trivia longè lacus, audiit a-
mnis,

sulphurea Nar albus aqua, fontèjque
Velini.

C. IN FINE.

C Littera finita longa sunt, ut *Sic, Hoc, Hic,*
adverbium.

Virg. Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat.

id. Hoc Helymus facit, hoc evi maturus Acestes.

id. Classibus hic locus, hic acies certare solebant.

EXCEPTIO I.

Corripe donec, nec.

Ovid. Donec eris felix, multos numerabis amicos.

id. Parve, nec invideo, sine me liber ibis in urbem.

EXCEPTIO II.

Hic, pronomen virile, anceps est.

Virg. Hic vir, hic est, tibi quem promitti sapius au-
dis.

id. Est hic, est animus lucis contemptor, & istum.

Verbum Fac tutius corripitur

Or. Hos fac Armenios, hac est Danaeia Persis.

Mart. Signa rarius, aut semel fac illud.

L. In Fine.

L Finita breviter sunt, ut *Aldrubal, semel, vi-*
gil, simul Consul.

Sil. Vertit terga citas damnatis Asdrubal au-
sis.

Hor. Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu.

De Vltimis
EXCEPTIO.

Sal. Nil, Sol, longa sunt.

Item pleraque peregrina, ut Nabal, Daniel

Saul.

Statius. Non Sal, oxyporumve, caseusve.

Mart. Nil aliud video, quo te credamus amicum.

Ovid. Vterius spatium medio Sol altus habebat

M. IN FINE.

M Finita prius temporibus corripiebantur, neque à sequente Vocali, ut modò fit, excipiebantur: quod etiam nunc in Compositis verbis cernitur.

Ennius. Insignita ferè tum millia militum octo.

Duxit delectos, bellum tolerare potentes.

Iuv. Quo te circumagas? quæ prima, aut ultima ponas?

N. IN FINE.

N Littera finita longa sunt, ut Sin, Titan, Siren, Salamin, Actæon, & cætera tertiæ Declinationis, quæ in ON. exeunt.

Virg. Sin assumpta salus, & te pater optime Teucrum.

Luc. Vnde venit Titan, & nox ubi sidera condit.

Ovid. Actæon ego sum, dominum cognoscite vestrum.

Item Accusativus Græcus Nominum in As.

Es. E. ut Æneas Anchisen, Calliopen.

Græcus itidem Genitivus multitudinis cuiusvis Declinationis, ut Cimmerion, Epigrammaton.

V. Et Jævum Ænean agnovit Turnus in ar-
mis.

id. Amitto Anchisen, hic me pater optime se-
sum deseris

Tib. Cimmerion etiam obscuras accessit ad o-
ras.

EXCEPTIO I.

Corripe An. In. forlan, forsitan. tamen, attamen, viden.

Item En. syllaba finita, quæ faciunt Geni-
tivo Inis, ut Nomen, lumen, flumen

V. Forsitan, & Priami fuerint quæ fata requiras.

id. Hic tamen ille urbem Patavi: sedesq; locavit.

Stat. --ferumq; quod amens

Ipsa dedi, viden' ut iugulo consumpserit ense.

Ov. Nomen Arionium Siculas impleverat urbes.

EXCEPTIO II.

Corripiuntur etiam Græca in On. quæ ad
secundam nostram Declinationem spectant, ut
Pelion, Iliion, Erotion.

Ov. Iliion, & Tenedos, Simoisq; & Xanthus, & Ida.

Mart. Pallida nec nigras horrescat Erotion umbras

Omnes denique accusandi casus, qui à Nomi-
nibus ultimam brevem habentibus proficiscun-
tur, ut, Scorpion. Thetyn, Ityn, Majan, Ægynan.

Luca. Scorpion incendis cauda, chelasq; perurris.

Ov. Tantaque vox animi est. Ityn huc accersite
dixit.

Stat. Namque ferunt raptam patriis Æginam ab
undis

De Vltimis.

R. IN FINE.

R Littera terminata corripuntur, ut *Amilcar*
semper, semivir, cor, precor, Hector, turtur.

Sil. At senior Siculis exultat Amilcar in armis
Virg. Semper honos, nomenq₃ tuum, laudesq₃ manebunt.

Lucan. Inseruisse manus impure ac semivir audes.
Ov. Molle cor ad timidus sic habet ille preces.

Juv. Tolle tuum, precor, Hannibalem, victumq₃ Syphacem.

Ov. Inferias dederat cum fratribus Hector inanes.
Virg. Nec gemere aerea cessabit turtur ab ulmo.

EXCEPTIO.

Producitur *Cur, far, Iber, Lar, Nar, Ver*, par cum *Compositis, ut Compar, dispar, & impar* :
Et *Græca quæ faciunt Genitivo ERIS, ut Æer, æther, crater.*

Hor. Descriptas servare vices operumque colores
Cur ego, si nequeo, ignoroq₃ poeta salutor?

Mart. Callidus effracta nummos fur auferet arca
Luc. Si tibi durus Iber, aut sit tibi terga dedisset Cantaber.

Ho. Ludere par, impar, equitare in arundine longa
Virg. Largior hic campos æther & lumine vestit Purpureo.

A P P E N D I X.

Celtiber, à Martiale lib. 10. corripitur.
Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras.

AS. IN FINE.

AS. syllaba finita longa sunt, ut *Æneas, Pallas, Pallantis: fas, nefas.*

Virg. Æneas ignarus abest, ignarus & absit.

id. Tela manusq; sinit, hinc Pallas instat & urget.

*id. Quippe etiam festis quadam exercere diebus
Fas, & iura sinunt.*

*Iu. Credebant hoc grande nefas, & morte piandum
Si juvenis vetulo non assurrexerat.*

EXCEPTIO.

Corripe Græca, quorum Genitivus exit in
ADIS. ut Arcas, Pallas, Palladis.

Item Accusativus tertiæ declinationis nominum Græcorum, ut *Troas, Delphinas, Heroas:*

Ovid. Pallas, anum simulat, falsosq; in tempore canos.

Addit.

Mart. Cum quibus Alcides, & pius Arcas erat.

Ovid. In te fingebam violentos Trojas ituros.

Virg. Permistos Heroas, & ipse videbitur illis

ES. IN FINE.

ES. syllaba terminata longa sunt, ut *Anchises, locuples, quoties, octies, decies, tricies, &c.*

V. Anchises alacris palmas utraq; tetendit.

Mart. Orbis es, & locuples, & Bruto consule natus.

id. Dicere te lasum quoties ego credo Quirino?

id.

De Vltimis

id. Vno nasceris octies in anno.

id. Ægrotas uno decies, aut sæpius anno

EXCEPTIO I.

Corripe Nomina tertiæ Declinationis, quæ crescunt in obliquis penultima brevi, *ut Dives, eques, hospes, pedes.*

Virg. Insula dives opum, Priami dum regna manebant.

id. Obvius armato. ceu cùm pedes iret in hostem.

Præter *Abies, aries, ceres, paries, pes cum Compositis, ut Cornipes, sonipes.*

Virg. Populus in fluviiis, abies in montibus altis.

Lucan. Non aries illis, non ulla est machina belli.

Virg. Flava Ceres alto nequidquam spectat Olympo

Ovid. Nec pes ire potest, intra quoq; viscera saxum est.

V. Stat sonipes, & fræna ferox spumantia mandit

EXCEPTIO II.

Es à verbo sum, etiam breve est, & ex eo Composita, *ut Potes, ades: item penes: Græca neutra in Es, ut Cacoethes. Prætereà nominandi vocandique casus Græcorum, ut Arcades, Troes.*

V. Quisquis es amissos hinc jam obliviscere Græjos.

Mart. Tu potes & patriæ miles & esse decus.

Horat. Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.

Iuven--tenet insanabile multos

Scribendi cacoethes, & agro in corde senescit.

Virg. Ambo florentes et atibus Arcades ambo.

Id. Egressi optata potiuntur Troes arena.

IS. vel YS. IN FINE.

IS. vel YS. finita corripuntur, ut *Apis*, inquis
ais, *Thetis*, *Typhys*, *Itys*.

Ov. Non apis inde tulit collectos sedula flores.

Mart. Non est, inquis, idem: multo plus esse probabo

Persius. Hunc ais: hunc ijs iratis, genioq; sinisti o

Pt at. Iam dudum tacito lustrat Thetis omnia visu.

Virg. Alter erit tum Typhys, & altera quæ vehat Ar-

go,

Delectos Heroas.

EXCEPTIO I.

Excipe casus omnes multitudinis, ut *Viris*,
armis, *musis*, *nobis*, *vobis*, *Queis*, pro *Quibus*, *o-*
mnis, *urbis*.

Item GLIS. VIS. Nomen & Verbum VE-
LIS. SIS. cum Compositis, ut *Quamvis*, *nolis*
adfis.

Et secundas Personas Numeri singularis,
modi Indicativi, quartæ Conjugationis, ut,
Nescis, *sentis*.

Virg. Presentemq; viris intentant omnia mortem

Lucan. Plus illa vobis acie, quam creditis, actum
est.

Virg. -- O terq; quaterq; beati.

Queis ante ora patrum Troja sub manibus altis

Contigit oppetere.

Id. Non ea vis animo, nec tanta superbia victis.

Mart. Iam satis est: non vis, Afer, a vere: vale.

De Vltimis

Lib. 3. *Luc. Quamvis hesperium mundi properemus in
axem.*

Lib. 1. *Mart. Nescis heu nescis domina fastidia Romæ.*
EXCEPTIO

Longa prætereà sunt, quorum Genitivus
exit in INIS, ENTIS, ITIS. penultima
longa, ut *Salamis, Simois, Sannis, lis.*

Ovid. Hac ibat Simois: hic est Sigeia tellus.

*Hor. Grammatici certant, & adhuc sub judice lis
est.*

OS. IN FINE.

OS. finita longa sunt, ut *Os, oris, Erectos,
Tros, Minos, Heros, Athos, Androgeos, &
cetera, quæ per Omega scribuntur.*

Met 1 *Ovid. Os homini sublime dedit, cælumq; videre
Jussit & erectos ad sydera tollere vultus.*

Æn. 6. *Virg. Troas Anchisiade, facilis descensus averni.*

Æn. 2. *id. Primus se Danaum magna comitante catervæ
Androgeos offert nobis, Jocia agmina credens.*

EXCEPTIO.

Corripe Os. ossis, compos, & impos: & Græ-
ca Neutra, ut, *Chaos, Melos, Argos.*

Virg. Et chaos & Phlegeton, loca nocte silentia latè.

Item Os. finita, quæ ad secundam Latinam

declinationem transeunt, ut, *Tyròs, Arctòs, Ilios.*

Lib. 3. *Lucan. Et Tyròs instabilis, pretiosaq; murice Sidon.*

Lib. 9. *Mart. Nescia nec nostri nominis Arctòs erat.*

Omnes denique interrogandi casus, à qui-
bus.

huscunquerectis proficiscantur, ut Arcados, Pallados, Tyhoeos, Thetyos, Tereos.

Ovid. Arcados hinc sedes, & inhospita tecta Tyranni Ingredior.

Ovid. Alta jacet valli super ora Typhoeos Ætna.

Lucan. Tethyos unda vaga lunaribus astuet horis.

U. S. IN FINE.

VS. syllaba terminata brevia sunt, ut *Litus intus sensibus*. Et nominandi, vocandi que casus singulares, quartæ Declinationis, ut *Domus, manus*.

Virg. Heu fuge crudeles terras, fuge litus avarum.

id. Apparet domus intus, & atria longa patebant.

id. Hic Dolopum manus, hic sevens tendebat Achilles.

EXCEPTIO

Excipe monosyllaba, ut *Plus, Rus, Tus*.

Lucan. Plus illa vobis acie, quam creditis, actum est.

Et quæ crescunt in obliquis penultimâ longâ ut, *Salus, tellus, palus*. Et nomina quartæ Declinationis, præter casus antè dictos, ut, *Aditus, vultus*.

Ovid. Mox etiam fruges tellus inarata ferebat.

id. In Æta palus huic est, densis obsessa salictis.

Mart. Hos aditus urbem Martis habere decet.

Deniq; Græca Nomina, quorum Genitivus exit in *UNTIS*. ut *Opus, Amathus*. Et quæ ex *pūs podós* componuntur, ut, *Tripus, Melampus*, Quæque ex *Oos* contrahuntur, ut *Panthus, ex Panthoos*.

De Vlt. Syllabis

Item Genitivus in *Us*. à Fæmininis in *O*. *us*

Manto, Mantus : Clio, Clius, &c.

Æn. 10 *Virg. Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atque Cytbera.*

Æn. 2 *id. Panthus Otrides acris, Phæbiq; sacerdos*

Æn. 10 *id. Fatidicæ Mantus, & Tusci filius amnis.*

Huc etiam *JESUS*, sacrosanctum Domini atque Redemptoris nostri nomen spectat.

APPENDIX

Us. finita non contracta ab *Os*. syllaba profecta corripuntur, ut *Pamphagus, Oribasus, Polypus*: quorum ultimum *Æoles* per *Os*. scribunt, *pólipos*: unde à Latinis per *Us*. effertur, ultima brevi.

Met. 3. *Ovid. Pamphagus, & Dorcaeus, & Oribasus Arcades omnes.*

In *Epod Hor. Polypus an gravis hirsutis, cubet hircus in alis.*

DE SYLLABA COMMU-

NI,

Communis syllaba, ut supra diximus, est, quæ modò brevis, modò longa apud Poetas reperitur.

PRÆCEPTUM I.

De Syllaba Communi.

ET Diphtongus, & Vocalis longa communes fiunt, cum Vocalem diversæ dictionis præcedunt, Bre-

BREVES.

Virg. *Insula Ionio in magno: quas dira Celeno.*

Id. *Victor apud rapidum Simoenta sub Ilio alto.*

id. *Credimus? an qui amant, ipsi somnia fingunt.*

Hor. *Si me amas, inquit, paulum hic ades Inteream si*

Aut valeo stare, aut novi civilia jura

Prop. *Tu quoque, ò Eurition vino Centaure peristi.*

LONGÆ.

Virg. *Antè tibi Eoæ Atlantides abscondantur.*

id. *Sant. & juniperi & castaneæ hirsutæ.*

id. *Lamentis gemituque, & femineo ululatu Tecta fremunt.*

id. *Et succus pecori, & lac subducitur agnis.*

iuu. *Qui cælum terris non misceat, & mare cælo,*

Si fur displiceat Verri, homicida miloni?

Ovid. *O ego quantum egi: quàm vasta potentia nostra est.*

Breves & longæ in eodem versu.

Virg. *Glauco, & Panopeæ, & Inoo Melicerte.*

Id. *Ter. sunt conati imponere telicossam.*

De Syllaba
PRÆCEPTUM II.

- Æn. 3. **M** Onosyllabæ breves interdum à Poetis ,
Sat, 6. more Græcorum , producantur.
Vir. Liminâq; lamusq; Dei, totusq; moveri.
Juven. Et animam, & mentem, cum qua dij no-
Et loquuntur.

PRÆCEPTUM III.

- S**yllaba brevis post quatuor primos pedes ,
maximè secundum & tertium relicta: non-
nunquam à Poetis producantur.
Æn. 4. *Virg. Pectoribus inbians spirantia consulit*
exta.
Æn. 11. *id. Oratis? equidem & vivis concedere vel-*
lem.
Sat. 6. *Juv. Quis nescit: aut quis non vidit vul-*
nera pali:
Lib. 6. *Mart. Meq; sinus omnis, me manus omnis*
habet.

Post secundum.

- Æn. 2. *Virg. Hic primum ex alto delubri culmine telis*
Nostrorum obruimur; oriturq; miserrima cades
id. Emicat Euryalus, & munere victor amici.
Æn. 5. *Nam tibi Thymbre caput Evandrius abstulit ensis*
Æn. 10. *Stat. Namq; semel Thetidi Proteus prædixerat unda*
Mar. Dei tunicam dives: ego te præcingere possum.
id. Maximus ille tuus, Ovidi, Casonius hic est.

Post tertium.

Virg. Ostentans artem pariter, arcumq; sonantem.
idem.

*id. Dona dehinc auro gravia, sectoq; elephanto
Imperat ad navos ferri.*

id. Congredior, fer sacra pater & concipe fedus.

*Stat. Nequa det indignos Thetidi captiva nepotes,
Post quartum.*

*Virg. Grajus homo infectos linquens profugus Hy-
menaeos.*

id. Ille latus niveum molli fultus hyacintho.

id. Maneribus tibi pampineo gravidus Autumnno.

AD MONITIO.

His tribus præceptionibus non in suis componendis, sed metiendis veterum Poetarum carminibus, utentur Tyrones.

PRÆCEPTUM IV

Vocalis brevis ante mutam & liquidam e-
jusdem dictionis, ut supra dictum est,
communis est in carmine, quamvis in
soluta oratione semper corripitur: ut *Atlas, vo-
lucris: Cleopatra, Patroclus, lugubris, funebris.*

*Ovid. Tempus Altaveniet, tua quo spoliabitur auro
Arbor,*

Virg. Cithara crinitus iopas

Personat aurata, docuit que maximus Atlas.

*id. Cum tacet omnis ager pecudes pictaque volu-
cres.*

id. Assuetæ ripis volucres, & fluminis alveo.

APPENDIX

Syllaba naturâ longa nunquam corripitur,
N 4 etiam.

De Syllaba

etiã si muta cum liquida sequatur, ut *Ara-
rrum, volutabrum, involucrum, salubris, & re-
liqua generis eiusdem.*

PRÆCEPTVM V.

Ultima syllaba versus communis est, liqui-
dem brevis pro longa ponitur.
Aut contrà longa pro brevi.

*Æn. 1. Virg. Gens inimica mihi Tyrrhenum navi-
ib. gat æquor.*

*id. Nate patris summi, qui tela Typhoea te-
mnis.*

Sextus enim pes Spondæus est, qui ex dua-
bus longis constat.

Lib. 9. Aut contrà longa pro brevi.

*Mart. Nobis non licet esse tam disertis,
Qui Musas colimus severiores.*

Ultimus namque pes Choreus est, qui ex
longa constat & brevi.

DE NECESSITATE ME-
TRICA.

Lex, necessitasque metri cogit Poetas, bre-
ves aliquando producere, velut cum sunt
tres breves continuæ in Carmine Heroi-
co: quod in Italia, Priamide, Arabia, alijsque
id genus usu venit.

Æn. 3. Virg. Ibitis Italiam: portusque intrare licebit.

*Æn. 6. id. Atque hic Priamiden laniat um corpore toto
Deiphobum vidi.*

Pro-

Propert. Et domus intacta te tremit Arabia.

Aut contra longas corripere: ut cum brevis inter duas longas est.

Juven. Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem.

Stoicida.

Stoicida, dixit penultima brevi, necessitate metri constrictus: neque enim Hexametrum Carmen Creticum recipit, qui ex longa, brevi & longa constat.

DE LICENTIA POETICA.

Poeta, quibus semper potestas fuit, ut inquit *Horatius*, quidlibet audendi, nulla coacti necessitate syllabis interdum pro suo jure abutuntur. *Tulerunt enim, dederunt*, & nonnulla alia ejusdem generis penultimâ correpta efferunt.

Virg. Matri longa decem tulerunt fastidia menses.

Horat. Dij tibi divitias dederunt, artemq; fruendi.

DE PEDIBUS.

Quoniam de syllabis tum brevibus, tum longis, tum communibus dictum est, superest, ut de pedibus, qui ex ipsis syllabis, & de versu, qui ex pedibus constat, breviter dicamus.

De Pedibus

QUID SIT P E S.

PEs est pars versus certo syllabarum numero atque ordine definita.

Pedes duarum Syllabarum.

Spondæus constat ex duabus syllabis longis
ut Possunt, omnes.

Pyrrichius ex duabus brevibus, *ut Furor, ruit.*

Choreus, seu, ut alij vocant, Trochæus ex longa & brevi, *ut Arma, vincor.*

Jambus ex brevi & longa, *ut, Viros, rogas.*

Pedes trium Syllabarum.

Molossus ex tribus longis, *ut Æneas, contendunt.*

Trochæus sive Trybrachis ex tribus brevibus, *ut Facere, Tumidus.*

Dactylus ex longa & duabus brevibus, *ut Corpora, Traximus.*

Anapæstus ex duabus brevibus & longa, *ut Animos, capiunt.*

Bacchius ex brevi & duabus longis, *ut Dolores Parabant.*

Antibacchius ex duabus longis, & brevi, *ut Audiisse, Maturus.*

Creticus seu Amphimacer ex longa, brevi, & longa. *ut Maximos, Audiunt.*

Amphibrachys ex brevi, longa, & brevi, *ut*
Canebat, Poema.

Pedes quatuor syllabarum ex superioribus com-
positi.

Dispondæus constat ex duobus Spondæis, *ut*
Oratores.

Proceleusmaticus ex duobus Pyrrichiis, *ut* *A-*
biete.

Dichoreus ex duobus Choreis, *ut* *Dimicare.*

Dijambus ex duobus Jambis, *ut* *Propinquitas*

Choriambus ex Choreo & Jambo, *ut* *Nobilitas*

Antipastus ex Jambo & Choreo, *ut* *Recusare.*

Jonicus à majore ex Spondæo & Pyrrichio, *ut*
Calcaribus, Cantabimus.

Jonicus à minore, ex Pyrrichio, & Spondæo
ut, Diomedes, Lacedamon.

PÆON.

Pæones quatuor sunt, omnes ex tribus bre-
 vibus, & una longa constant, hac lege, ut pri-
 mus primam habeat longam, secundus secun-
 dam, tertius tertiam, quartus quartam.

Pæon I. Ex Choreo & Pyrrichio, *ut* *Aspicite*
Temporibus.

Pæon II. Ex Jambo & Pyrrichio, *ut* *Potentia*
docebimus.

Pæon

De Pedibus

Pæon III Ex Pyrrichio & Choreo *ut, Animatus, Moriamur.*

Pæon IV. Ex Pyrrichio & Jambo, *ut Calamitas, Obierant.*

EPITRITI, SEU HYPPII TOTI-
dem sunt, sed superioribus contrarii.

Epitritus I. Ex Jambo & Spondæo, *ut Repentino, repugnarunt.*

Epitritus II. Ex Choreo & Spondæo, *ut Conditores, comprobarunt.*

Epitritus III. Ex Spondæo & Jambo, *ut Discordiæ, clamaveras.*

Epitritus IV. Ex Spondæo & Choreo, *ut Fortunatus, pugnabamus.*

Pedes quinque Syllabarum.

Quinque syllabarum pedes inusitati sunt, præter Dochimum, oratoriæ compositioni maximè appositum: constat ex jambo & Cretico, *ut Republica, perhorrescerent.*

DE VERSV.

Versus est oratio certo genere, numero, atque ordine pedum alligata.

CAR-

CARMEN HEXAMETRUM,

sive Heroicum.

Hexametrum Carmen constat sex pedibus, quorum quintus Dactylus est, sextus Spondæus reliqui Dactyli, vel Spondæi.

Vir. Urbs antiqua ruit, multos dominata per annos

APPENDIX

Quintus pes nonnunquam Spondæus est : Unde Versus Spondaicus appellatur : quo vel rei alicujus gravitas & amplitudo, vel ingens mæror, animique angor, vel aliud declaratur.

Virg. Cara Deum joboles, magnum Iovis incrementum.

id. Constitit, atq; oculis Phrygia agmina circumspexit.

PENTAMETRUM

Carmen.

Pentametrum Carmen, quod ferè Hexametrum comitatur, quinque pedes habet, quorum duo primi Dactyli, vel Spondæi, pro cujusque arbitrio sunt, adjunctâ syllabâ longâ, quæ Cælura vel semipes dicitur : cæteri perpetuò sunt Dactyli, quibus semipes itidem adjungitur, ut ex utroque semipede quintus pes fiat : vel tertio loco est Spondæus, qui alterius Verbi fine, alterius initio consistat, deinde duo Anapæsti.

Ov. Omnia sunt hominum tenui pendentia filo :

Et subito casu, quæ valuerunt.

De Variis Gener.

SENARIUS JAMBICUS, SIVE
Trimeter Jambicus Acatelectus.

Senarius Iambicus, cum purus est & integer, omnibus in locis Jambos habet.

Epod. 2 *Horat. Beatus ille, qui procul negotiis.*

Omnes sex pedes Jambi sunt: totidem enim pedes Senarius admittit, unde & nomen invenit Verum, tardior ut paulò, graviorque veniret ad aures, Horatius ait, primo, tertio & quinto loco Spondæum, Dactylum, & Anapæstum recipit. Omnibus etiam locis, præterquam sexto, Tribrachym potest recipere.

ib. *Horat. Pavidumque leporem, & advenam
laquet gruem,
Jucunda captat præmia.*

DIMETRUM JAMBICUM
Acatelecticum.

Dimetrum Jambicum quatuor recipit pedes: secundo & quarto loco Jambos: primo & tertio Jambum, Spondæum, Dactylum, Anapæstum: potest etiam in omnibus præter quartum, Tribrachym admittere.

ib. *Hor. Has inter epulas ut juvat pastas oves
Videre proper antes domum.*

Lib. 1. *Mart. Vir celtiberis non tacente gentibus
Nostræque laus Hispania.*

SCAZON, SIVE CHORIAM.
bus.

Scazon semper quinto loco habet Iambum,
sex-

sexto verò Spondæum : cæteris omnibus cum Senario Jambico consentit;

*Mart. Extemporalis factus est meus Rhetor,
Calpurnium non scripsit & salutavit.*

ANAPÆSTICVM DIMETRVM

Acatalectum.

Anapæsticum Carmen, quo frequenter in choris utitur Seneca, constat quatuor pedibus qui ferè sunt Dactyli, vel Spondæi, permixtis Anapæstis : ita tamen, ut secundo & quarto loco absit Dactylus.

*Seneca. Lugeat æther, magnusque parens
Ætheris alti, tellusque ferax,
Et vaga ponti mobilis unda.*

APPENDIX.

Secundus pes dictionum terminat, qui frequentissimè est Spondæus.

GLYCONICVM.

Glyconicum Carmen constat Spondæo, & duobus Dactylis, quo Seneca interdum choros scribit.

*Seneca. Tandem regia nobilis,
Antiqui genus Inachi,
Eratrum composuit minas,*

De Variis Gen. Carm.

ASCLEPIADEUM.

Asclepiadeum Carmen constat Spondæo, duobus Choriambis, & Pyrrichio, vel Spondæo, Dactylo, & syllaba longa; deinde duobus Dactylis,

Car. 1. *Hor. Mæcenas atavis edite regibus.*

PHALEVICUM.

Phalevicum Carmen quinque pedibus constat, Spondæo, Dactylo, deinde tribus Choreis.

Li. 11. *Mar. Commendo tibi Quintiane nostros.*

*Nostros dicere si tamen libellos
Possum, quos recitat tuus Poeta.*

SAPHICUM CARMEN.

Versus Saphicus quinque pedes hoc ordine admittit: Choreum, Spondæum, Dactylum, deinde duos choreos: tertio cuique carmini ferè neçitur Adonius, qui ex Dactylo & Spondæo constat.

Car. 1. *Hor. Integer vitæ, scelerisque purus*

Noneget Mauri jaculis, nec arcu,

Nec venenantis gravida sagittis

Fusce, Pharetra.

Sive per Syrteis iter æstuojas.

Sive facturus per inhospitalem

Caucasum, vel quæ loca fabulosus

Lambit Hydaspes.

DE CARMINUM DIMEN-
SIONE.

Versus metimur pedibus, quibus metien-
dis non parùm prodest Syllaba commu-
nis. Necessitas metricæ, licentiæ poeti-
cæ, Figurarúmque cognitio.

EPISYNALOEPE.

Episynalœphe, quæ & Synechphonesis &
Synæresis appellatur, est syllaba una ex dua-
bus facta: quod fit, cùm duæ Vocales in u-
nam contrahuntur: *Alevariâ, eadem, alveo,*
eodem, eosdem, aureis, arei, denaris.

*Virg. Seu lento fuerint alevaria vimine
texta.*

*Id. Vna eademque via sanguis, animûsq; je-
quuntur.*

Hic E. & A. in unam syllabam contrahuntur

*Id. Assuetæ ripis volucres, & fluminis al-
veo.*

*Id. Uno eodemque tulit paru, paribusq; re-
vinxit Serpentem spiris.*

Hic E. & O. Vocales in unam coalecunt.

*Id. Atria dependet lychni laquearibus au-
reis.*

*Id. Pectora: nec misero clypei mora profuit
arei.*

De Carminum

Hic E. & I. in unam syllabam coeunt.

*Mart. Denariis tribus in vitas, & manè
togatum*

Observare jubes atria, Basse, tua.

Hic duplex ij, in unum contractum est.

Idem accidit Genitivis Oilei Achilei, Ulif-
sei, & Dativis, Ablativisque Tereo, Typhoeo,
& similibus: interdum & Accusativo Typhoea

Æn. 1. Virg. Vnius obnoxam, & furias Ajacis O-

Æn. 3. ilei.

Æn. 9. Id. Littora Achamenides comes infelicis V-

Met. 6. byssei.

Met. 3. Id. Inarime Jovis imperiis imposta Typhoeo.

*Ovid. Degeneras scelus & pietas in conjuge
Tereo.*

*id. Nec quod Centimanum dejecerit igne Ty-
phoea,*

Nunc armatureo.

In primis E. & I. in secundis E. & O. in ulti-
mo, E. & A. in unam syllabam coalescunt.

In superiorum contractione, delectu & au-
thoritate opus est: At horum Cui, huic, diis,
diis, iisdem, iisdem: usq; adeo, omnibus uti
licet.

Item Adverbiorum Deinde, dein, deinceps,
de hinc, & Verbi Deest, deera t, deerant, deer-
rit, deerunt, deesse, & eorum, quæ ex Semi-
componuntur, ut *Semianimis, Semihomo.*

Ovid.

Ovid. *Juncta palus huic est, densis obsessa salictis.* Met II
Lib. 9.

Luc. *Sed venient majora metu, dii vota secundent.* Lib. 4.

Luca. *idem, cum fortes animos præcepta subissent,*

Optavere diem.

Lib. 1.

id. *Vsque adeò miserum est civili vivere bello* Achil I

Stat. *Dehinc sociare choros, castisque accedere sacris Hortantur.*

Lib. 8.

Luc. *Non ulli comitum sceleris præsaga deerant.* Lib. 5.

Mart. *Sint Mæcænatæ, non deerunt Marones.*

Lib. 3.

Lucan. *Semianimes alij vastum subiere profundum.*

Virg. *Semihominis Caci: facies quam diram tegebat.* Æn. 5.

Huc etiam spectat Anteambulo, antehac, anteit, & si quæ præterea sunt.

Mart. *Sum comis ipse tuus, tumidiq; anteambulo regis.* Lib. 2.

Luc. *Plurimaq; humanis antehac incognitum mensis.* Lib. 6.

Virg. *Qui candore nives anteirent, cursibus auras.* Æn. 12

Carminum

Synalæphe est, cum Vocalis, aut Diphtongus præcedentis dictionis à sequenti excipitur, & quodammodo absorbetur.

Virg. atq; ea diversâ penitus dum parte geruntur.

Id. Conticuere omnes, intentiq; ora tenebant.

Id. --- clamorem ad sidera tollunt,

Dardanidæ è muris : spes addita suscitât iras.

EXCEPTIO.

O. & Heu, sequente Vocali, aut Diphtongo, integra manent.

Virg. O pater, o hominum, divûmq; aterna potestas :

Stat. Heu ubi siderei vultus? ubi verba ligatis Imperfecta sonis?

APPENDIX.

Interdum nec Vocalis, nec Diphtongus, ut supra diximus, à sequenti Vocali excipitur.

Virg. Glauco, & Panopæa, & Inoo Melicerta.

Id. Posthabita coluisse Samo : hic illius arma.

Id quod multò rarius accidit, si Vocalis brevis sit.

Virg. Et vera incessu patuit dea : ille ubi matrem.

APPENDIX II.

Synalæphe non solùm in eodem Carmine, sed etiam in diversis locum habet.

Virg. Et spumas miscent argenti, vivaq; sulphura, Ideâsque pices.

Id. Inferitur verò ex fietu nucis arbutus horrida : Et steriles platani malos gesserè valentes.

Id. --- quibus orbis in oris

*Jactemur doceas: ignari hominumq; locorumq;
Erramus.*

*In his atq; similibus locis ultima vocalis prae-
cedentis versus exigitur, atque absorbetur à prima
sequentis.*

ECHTLIPSIS.

ECthlipsis est, cum M. littera simul cum
Vocali eliditur, propter sequentem Vo-
calem.

*Virg. Italiam, Italiam primus conclamat Achates.
Pers. O curas hominum: o quantum est in rebus
inane.*

APPENDIX

Prisci M. litteram cum Vocali correpta lerva-
bant.

*Lucr. Nam sitantundem est in lana glomere quan-
tum.*

*Corporum in plumbo est tantundem pendere par
est.*

Corporum Dactyllus est.

Ennius. Insignita ferè tum millia militum octo.

APPENDIX II.

Echtlipsis etiam in diversis carminibus lo-
cum habet.

*Virg. Jamq; iter emensi, turres ac tecta Latinorum
Ardua cernebant juvenes, inurosq; subibant
Id. Aut dulcis musti Vulcani decoquit humorem,
Et foliis undam tepidi despumat abeni.*

APPENDIX III.

• Prisci Poetae, S. litteram passim elidebant :

De Carminum

quòd si deindè concurrerent vocales, prior à posteriore per Synalœphen excipiebatur.

*Ennius. Doctus fidelis, suavis homo facundus, suoq;
Contentus, atq; beatus, scitus secunda loquens in
Tempore, commodus, & verborum vir paucorum.*

Doctu' si, cundu' su, Daetyli sunt In secundo versu ex primo verbo exeritur, S. deinde fit Synalœphe sic: Content' Atque be.

Rarissimè apud Posterios videbis hanc litteram extritam.

*Cicer. Delphinus jacet, haud nimio lustratus nitore
Alcinous. Longè erit à primo quisquis secundus erit
Lustratus, & quisquis. S. amittunt.*

DIÆRESIS, SIVE DIALYSIS.

Diæresis est, cùm syllaba una in duas dividitur, ut *Aurai, trisyllabum' pro Aura dissyllabo: sylue, evoluiam, evoluisse, dissolui, heii, persolvendum, suavis, iam apud Comicos dissyllabum est.*

*Virg. Æthereum sensum atq; aurai simplicis ignem
Hor. Nivesq; deducunt Jovem: nunc mare, nunc
lylva.*

Catul. Conditæ quin veri pectoris evoluiam.

Ovid. Debuerant fusos evoluisse suos.

Catul. Pristina vota novo munere dissolui.

Ovid Vita data est utenda: data est sine scienore nobis.

Mutua nec certâ persolvenda die.

Mart. Heii quàm benè nunc Papyriano.

Virg. Non lux, non cibus est suavis illi.

SYSTOLE.

Systole est, cùm syllaba naturâ longa corripitur

*Virg. Cùm subito assurgens fluctu nimboſus Orion.
Id. ille autem paribus quas fulgere cernis in armis.
id. -- totumq; instructo Marte videres.*

Fervere Leucaten, auròq; effulgere fluctus.

*Sil. Terruerunt pavidos accensa Ceraunia nautas
Aut positione longa, sed altera consonante
extrita: ut Obicis, pro Obijcis: Abici, pro Abijci.
Lucan. Cur obicis Magno tumulum, manesque va-
gantes?*

*Ov. Turpe putas abici, quod sim miserandus amicis
ECTASIS SIVE DIASTOLE.*

ECTasis est, cùm syllaba natura brevis simpliciter producitur.

*Virg. Italiam fato profugus, Lavinaque venit
Litora.*

Stat. -- seu castra subire.

*Apparet: aut celsum crebris arietibus urbis
Inclinare latus.*

Aut cùm eadem consonans geminatur, ut,
Relligio, relliquia: repperit, rettulit, reppulit.

*Virg. Relligione patrum, multos servata per annos
id. Troas relliquias Danaum, atque immitis Achillei
id. Vir bonus & sapiens, qualem vix repperit unum
Hor. Rettulit acceptos regale numisma Philippos.*

*Luc. Reppulit à Libycis immensum Syrtibus equor
Aut I. & V. vocales in consonantes mutantur.*

Virg. -- cuius apertum

Adversi longa transverberat abiete pectus.

id. Menia, quiq; imos pulsabant ariete muros.

id. Abietibus juvenes patriis, & montibus æquos.

id.

De Carminum

Id. Herent parietibus scala, postesq; sub ipsos.

Sil. Arietat in primos, obicitq; inania membra.

In his & similibus locis *I*. vocalis: fit consonans: itaq; *Abiete, ariete, Dactyli sunt.*

Virg. Tenuia nec lana per calum vellera ferri.

id. Genua labant, vastos quatit ager anhelitus artus.

In his Vocalis, in consonantem migrat: quare *Tenuia* Dactylus est, itidem *Genua*. Hæc est *Trobi* sententia: sunt qui existimunt esse Proceleusmaticum. Neque mirari debes si vocales mutantur in consonantes: cum eadem litteræ consonantes, interdum in Vocales vertantur, ut *dissoluo* quadrissyllabum, pro *dissolvotrissyllabo*, & cætera, quæ per *Diæresin* in duas syllabas dividuntur.

DE CÆSURA.

SI pedes, maximè versus Heroicè singulis verbis consent, ineptum, & infulsum fit carmen, ut

Aurea scribis carmina iuli maxime vatun.

Contra, si verba concidantur, ita ut mutuo amplexu pedes alij ex aliis pendeant, pulcherrimus efficitur versus.

Virg. Semper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebunt.

id. Non ignora mali miseris succurrere disco.

id. Institiaq; dedit gentes frænare superbas.

id. Ære siere viros, Martemq; accendere cantu.

Syllaba, quæ ex dictione cæditur, ac post

quemvis pedem relinquitur, vulgò Cæsura dicitur: cujus tanta est vis, ut ejus beneficio brevis syllaba producat: est enim quoddam in ipsa dimensione verborum, latens tempus: Nam dum moramur, atque ad alias transimus: intervallum unum, spaciūque lucratur.

Virg. Pectoribus inhians spirantia consulit exta.

Id. Emicat Euryalus, & munere victor amici.

Id. Unâ eademque viâ sanguis, animusque sequuntur.

Id. Grajus homo infectos linquens profugus hymeneos.

Vides ut syllabæ naturâ breves: post primum, secundum, tertium, & quartum pedem producantur; id beneficium cæsurae acceptum referunt.

A P P E N D I X.

Anapæstici versus optimi putantur, si pedes singuli è singulis fiant verbis.

Senec. Tertia misit buccina signum.

Id. Nondum seræ nuntius hora.

Id. Curvo brevius limite currens.

Qui tamen perpauci sunt, si cum aliis conferantur.

Id. Pectora longis hebetata malis,

Iam sollicitas ponite curas:

Fugiat mœror, fugiatque pavor.

Nec se illuo prætereat, Anapæsticum versum nonnunquam pedem Anapæstum habere nullum, id quod primi duo versiculi aperte docent.

De Cælura.

DE PENTHEMIMERI,

Hepthemimeri, &c.

VEteres Grammatici versum Heroicum in quatuor partes secant, quas sectiones si-
ve cæsuras appellant. Penthemimerim:
Trochaicam: Hepthemimerim: Bucolicam,
sive Tetrapodiam,

Penthemimeris, Latinè Semiquinaria; con-
stat ex duobus pedibus & syllaba, quæ dictio-
nem claudit *ut*

Æn. 8.

Virg. Ut belli signum--

Æn. 10

idem. Panditur intereà--

Æn. 2.

Id. Turnus ut infractus.

Trochaica post duos pedes habet duas sylla-
bas, longam & brevem, sive Trochæum, qui
dictionem terminet, *ut*

Eclog4

Virg. Non omnes arbusta--

Æn. 2.

id. Infandum Regina--

Æn. 9.

id. Excutiens cervice.

Hepthemimeris. Latinè semiseptenaria, con-
tinet tres pedes, & syllabam, quæ dictionem
finiat.

Æn. 1.

Virg. Talibus Ilionæus: cuncti--

ibid.

id. Multa super Priamo rogitans--

ibid.

id. Terram inter fluctus aperit:

Bucolica, seu *Tetrapodia* fit, si sempiternariæ
duas breves adjunxeris, *ut*

Tali.

Talibus Ilioneus: cuncti simul--

id. Multa super Priamo rogitans, super--

id. Terram inter fluctus aperit: fuit--

Hanc tamen postremam ajunt propriam esse Bucolici carminis, qua Theocritus plurimum est ulus.

APPENDIX.

Versus, qui Heroico nomine digni censentur, modò cæsuram unam habent, ut

Ut belli signum Laurenti Turnus ab arce.

Panditur intereà domus omnipotentis Olympi.

Turnus ut infractos adverso Marte Latinos

Omnes solam Semiquinariam habent: modò duas, ut

Non omnes arbusta juvant, humilesque myrica.

Infandum Regina jubes renovare dolorem.

Excutiens cervice toros, fixumque latronis, &c.

Omnes Trochaicâ, & semiseptenaria constant. Modò tres, ut

Talibus Ilioneus: cuncti simul ore fremebant

Multa super Priamo rogitans, super Hectorre multa.

Terram inter fluctus aperit: fuerit aestus arenis.

De Patronymicis.

Omnes & Semiquinaria m, & semiseptenaria m, & Bucolicam habent.

DE VERBIS POETICIS.

Verborum licentiâ liberiores multò sunt Poetæ, quàm Oratores, quibus assiduè, accuratèque legendis, non solùm verba, sed etiam cætera ornamenta ijs, qui poeticæ studio tenentur, diligentissimè sunt observanda.

DE PATRONYMICIS NOMINIBUS.

Propria item Poetarum sunt, quæ à Grammaticis Patronymica vocantur, quod à patrum majorumque nominibus facta, filium aut filiam, nepotem, aut neptem, aut ex posteris aliquem significant. Hæc ferè à Græcis nominibus fiunt, atque vel in *DES*, vel *AS*, vel *IS*, vel *NE*, exeunt: quorum prima masculina sunt, & primæ Declinationis, ut, *Pelides*, *Achilles*, *Pelei filius*.

Ovid. Pelides utinam vitasset Apollinis arcus.

Æacides, Achilles, Æaci nepos.

Virg. Sævis ubi Æacida telo jacet Hector, ubi ingens Sarpedon.

Æacides, Pyrrhus pronepos Æaci.

Id. Coniugio Æacida Pyrrhi, sceptrisq, potiturum.

Æa ci

De Patronimicis. 111

*Æacides, Pyrrhus Epirotarum rex,
ab Æaco originem trahens.*

*Id. Eruet ille Argos, Agamemnoniasq; My-
cenas.*

*Ipsumq; Æaciden genus armipotentis A-
chillei.*

Cætera fæminina sunt, & Declinationis ter-
tiæ, exceptis ultimis: quæ secundæ sunt Græ-
corum, ut *Thesias, Althea, Thesij filia.*

*Ovid. Thesias haud aliter dubiis affectibus
errat.*

Thaumantias, Iris, Thaumantis filia.

*Virg. Ad quem sic roscio Thaumantias ore
locuta est.*

Æolis, Aleyone, Æoli filia.

*Ovid. Æolis interea tantorum ignara ma-
lorum.*

Atlantis, Atlantidis, Electra Atlantis filia.

*Virg. Dardannus hinc primus pater urbis & auctor
Electra, ut Graij perhibent, Atlantide cretus.*

Nerine, Nerines, Galatea, filia Nerei.

id. Nerine Galatea, &c.

APPENDIX I.

Patronymica non solum à patribus, avis,
provavis, abavis, atavis, tricavis, aliisque ma-
joribus deducuntur, sed etiam à matribus, ut
*Iliades, Romulus ab Ilia: Philyrides, Chiron,
Centaurus, à Philyra: Latòis, idis, vel idos,
Diana, à Litò, hoc est, Latona,* *Ovid.*

De Patronymicis

*Ovid. invadunt, portasque petunt, quas obijce
firmo. Clauserat iliades.*

id. Philyrides puerum cithara perfecit Achillem.

id. Præteritas cessasse ferunt Latoidis aras.

Item à fratribus ut Phoronis, *io, seu, isis,*
Phoronei soror: Phaetontias, soror Phaetonis.

*id. Nec superum rector mala tanta Phoronidos ul-
trâ ferre potest.*

*Virg. Tum Phaetontiadus musco circumdat ama-
ra Corticis*

A regibus prætereà, & conditoribus, ut Ro-
mulidæ, *Romani*, à *Romulo*: Dardanidæ, *Tro-
jani*, à *Dardano*: Æneade, ab Ænea: Cecropi-
dæ, *Athenienses*, à *Cecrope*, ijdem *Thefidæ*, à
Theseo.

Persius--inter pocula querunt

Romulidæ saturei, quid dia poemata narrent.

*Virg. Dardarida magni genus alto a sanguine Di-
vum.*

id. Æneadâsque meo nomen de nomine fingo.

*Ovid. Phocus in interius spatium, pulchrosque
recessus.*

Cecropidas duxit.

*Virg. Præmiaque ingentes pagos, & compita cir-
cum Thefida posuere.*

APPENDIX II.

Multa à Regionibus, Urbibus, Montibus,
Fontibus, Fluvijs, aliisque rebus fiunt, quæ for-
mam quidem Patronymicam habent, re autem
vera gentilia sunt, aut pro Possessivis, Adjecti-
vis.

visque nominibus ponuntur, ut *Afis, Libyffis, italis, Ansonis, Sarmatis, Colchis, Sithonis, Thessalis, Siculis, Sidonis, Ilias, Troas, Erymanthis, Manalis, Pieris, Tritonis, Pegasis, Phasis, Phæbas.*

Ovid. celerique carinâ.

Ægeas metiris aquas, & in Afide terra.

Mania constituis.

Sil. Ad quem Cymodice Nympharum maxima nati

Italidum.

Virg. Occurrit Acestes

Horridus in jaculis, & pelle Lybistidis urse.

Ovid. Nomen Arionium Siculas impleverat urbes

Captaque erat lyricis Ansonis ora sonis.

id. Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.

id. Nec vehit Actæas Sithonis unda rates.

Virg. interea ad templum non aquæ Palladis ibant

Crinibus iliades passis.

Ovid. Troades exclamant: obmutuit ille dolore.

id. Cumque truci Borea Manalis urse videt.

id. Pegasis Oenone Phrygijs celeberrima silvis.

id. Vectam frenatis per inane draconibus Ægeus.

Credulus immeritâ Phasida fovit ope.

Luc. Limine terrifico metuens consistere

Phæbas.

De Patronymicis

PATRONYMICA MASCULINA
QUO PACTO FORMENTUR.

PRÆCEPTUM I.

Nomina *A.* finita assumunt Des. syllabam
ut ilia, iliades. As terminata, assumunt
De. syllabam ante *S.* *ut Æneas, Æneades,*
Pheretias, Pheretiades.

Ovid. Cūmq; Pheretiades, & Hyantbes
Ioleo.

EXCEPTIO I.

A. finita, aliquando ipsum *A.* mutant in *I.*
ut Philyra, Philyrides. As terminata interdum
I. ante *A.* assumunt, *ut Amyntas, Amyntiades,*
Philippus, Amynthæ filius.

Ov. Aut ut Amyntiaden, &c. Æneides, iulus
Æneæ filius, fit à Græco Aïnas, Æneiades,
sublato A. Æneides.

Virg. Atque bis ardentem dictis affatur lu-
lum,

Sit satis Æneide, telis impune Nu-
manum Oppetisse tuis.

PRÆCEPTUM II.

Es finita, mutant Es. in Ades. *ut Hippotes,*
Hippotades, Æolus, Hippotæ filius,

Ovid.

Ovid. *Clauserat Hippodates aeterno carcere* Met. 4.
ventos.

EXCEPTIO

Hæc sæpè I. ante A. admittunt, ut *Anchises*
Anchisiades? Laertes, Laertiades.

Virg. *Æneas Anchisiades, & fidus Achates* Æn. 1.

Ovid. *Saxa moves gemitu, Laertiadaeq;* Met. 13
precaris.

PRÆCEPTUM III.

Nomina secundæ Declinationis; Us syllabâ finitâ, in Genitivo assumunt Des syllabam, penultimâ brevi, ut *Æacus, Æaci, Æacides*: sic *Priamides, Æolides, Tantalides*, à Priamo Æolo, Tantalò.

Virg. *Misenum Æoliden, quo non præstantior alter.* Æn. 6.
Met. 13

Ovid. *Priamidemque Helenum rapta cum Pallade captum.*

Idem. *Tantalides tu sis, tu Tereiq;* puer.

EXCEPTIO I.

Nonnulla penultimam habent longam, ut, *Belides, Lycurgides, Amphiaraidides.*

Virg. *Si fortè tuas pervenit ad aures* Æn. 2.
Belidæ nomen Palamedis.

Ovid. *Quique Lycurgiden laceravit ab arbore natum.*

Idem. *Amphiaraides Naupacteo Acheloo*

De Patrociniis.

Solve nefas dixit : solvit & ille nefas.

EXCEPTIO II.

Quæ à nominibus secundæ declinationis fiunt, interdum etiam ante Des. syllabam, *A. literam* recipiunt : maximè quæ in Ius. exeunt.
• *ut, Battus, Battiades, Asopus, Asopiades : Menæus, Menætiades : Thestius, Thestiad- des : Nauplius, Naupliades : hæc in Ius. poste- rius I. Genitivi mutant in A. ut Thestij, Thestia- des.*

Ovid. Nunc quo Battiades inimicum de- vovet Ibin.

Hoc ego devoveo, teq; tuosq; modo

Id. Huic Asopiades petis irrita, dixit, & urbi.

Idem. Sive Menatiaden falsis cecidisse sub armis.

Idem. Ne titulos intercipe feminu nostros Thestiade clamant.

Id. Sed neque Naupliades facinus defendere tantum.

Iapetionides ab Japeto, pro Japetides, longius à norma recessit.

Ovid. Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans

Iapetionides Atlas erat.

De Patronymicis.

PRÆCEPTVM IV

GEnitivus nominum in Eus. assumit Des. syllabam, penultima longa: E. enim & I. vocales in I. longum, vel ei Dipton-
gum contrahuntur. vel ei. more Græcorum, ut à multis scribuntur: ut *Atræus, Atræi, Atrides, seu Atræides: Sic Pelides, Peleides, Alcides, Achillides, Thestides, Tydides, & sexcenta alia.* Met 13
Æn. 10
In Ep,

*Ovid. Convocat Atrides socios terrore pa-
ventes*

*Virg. Te precor Alcides, cæptis ingentibus
adsis.*

*Ovid. Pyrrhus Achillides animosus imagine
patris.*

APPENDIX

Hæc rarius A. ante Des. syllabam habent. *Æn. 2.*

*Virg. Panthus Otriades, arcis Phæbiq; ja-
cerdos.*

PRÆCEPTVM V.

SI nomina sint tertiæ Declinationis, patro-
nymica sunt à Dativo, additâ Des syllabâ,
ut *Agenor, agenoris, agenori, agenorides,*
*Cadmus filius Agenoris: Thestorides, Cal-
chas filius Thestoris: Aëtorides, Patroclus
nepos Aëtoris: Æsonides, Iason filius Æso-
nis.*

Ovid.

De Patronymicis

Met. 3. Ovid. Donec Agenorides conjectum in guttura ferrum.

Met. 12. Id. --- at veri providus augur
Thestorides : Vincemus ait.

Met. 13. Id. Reppulit Aëtorides sub imagine tutus
Achillis

Lib. 6. Troas ab arjuris cum defensore caminis.
Valer. Flac. Advolat Æsonides, mortemque
cadentis acervat.

EXCEPTIO.

Nomina *As* finita, quorum Genitivus exit in *Antis*. *A*. litteram ante *Des*. syllabam petunt, ut *Abas*, *abantis*, *abanti*, *abantiades*: sic *Atlantiades*, *Peantiades*, *Athamantiades*, *Dryantiades*, & alia id genus.

Met. 5. Ovid. Victor Abantiades patrios cum conjunge
muros Intrat.

Met. 8. Idem. Venit Atlantiades positus caducifer alis.

Eodem ferè modo formantur, quæ à nominibus in *On*. fiunt. ut *Telamon*, *Telamonis*, *Telamoni*, *Telamoniades* : *Amphitryoniades*, *Laomedontiades*.

A Scipione tamen non *Scipioniades*, sed *Scipiades*, imminutè nascitur.

Ovid. Nec *Telamoniades* etiam nunc hiscere quidquam Audent.

Virg. Interea cum jam stabulis saturata moveret
Amphitryoniades armenta.

De Patronymicis

*Idem Laomedontiadem Priamum Salamina pe-
tentem.*

Idem.---hac Detios Marios, magnosque Camillos.

*Scipiades duros bello, & te maximè Cesar.
Sil. Heu ubi nunc Gracchi? aut ubi sunt nunc ful-
mina gentis Scipiada?*

~~~~~
**PATRONYMICA FOEMI-
NINA UNDE FORMENTUR
PRÆCEPTUM I.**

Patronymica fæminina, quæ in *As*
& *Is.* exeunt, fiunt à masculinis,
De. syllaba sublata, ut *Thestiadès,*
Thestias, Thestiadis: Æetiades, Æetias:
*Thaumantiades, Thaumantias: Phae-
tontiadès, Phaetontias: Æolides, Æolis, Æolidis:*
Tantalidès, Tantales: Oebalidès, Oebalis: Latoidès,
*Latois: Dardanidès, Dardanis, idis: Cecropidès, Ce-
cropis, Belidès, Belis, idis.* Multa præterea sunt,
quæ passim apud Poetas leguntur.

Ovid.---rapido fallax Æetias igni,

Imponit purum laticem.

Idem. Talibus Æolidis dictis, lacrymisq; movetur.

Id. Aut ego Tantalidæ Tantalis uxor ero.

*Idem Assidue repetunt, quas perdunt Belidès un-
das.*

APPENDIX I.

Quædam tum in *As.* tum in *Is.* exeunt, ut,
Æetias, & Æetis: Atlantias, & Atlantis.

Valer. Flac.---Nec me Æetis quin audiat opto.

De Patronymicis

Lib. 6. *Idem.* --ingens Æetida perculit horror.

Geor. 2. *Virg.* Ante tibi Eoa Atlantides abscondantur.

Lib. 10. *Sil.* Vixq; Atlantiadum rubescerat ira sororum.

APPENDIX II.

Fæminina, quæ à Masculinis fiunt, penultima longa, in Eis. desinunt, soluta diphtongo, atque E. brevi. in longum verso, ut Æneides, Æneis, Æneidos: Achilleides, Achilleis, Achilleidos: Theseides, Theseis, Theseidos.

Trist. 2. *Ovid.* Et tamen ille tua felix Æneidos author.

Stat. *Vive precor: nec tu divina Æneida tenta*

Iuv. Semper ego auditor tantum? nunquam ne
ponam.

Vexatus toties rauci Thescide Codri?

EXCEPTIO.

Nonnunquam penultima manet brevis.

Ovid. Res quoq; tanta fuit, quanta subsilles summo

Æneidos vati grande fuisset opus.

PRÆCEPTUM II.

NE finita, à Genitivo fiunt addittâ Ne-
lyllaba penultima longa, ut, Neptunus,
Neptuni, Neptunine: sic Adrastine, Neri-
ne, à Genitivis Adraستي, Nerei E. & I. mutatis
in I, longum. Quòd si primigenium I. ante Os
habeat, mutabitur Os, in One, penultima
producta: ut Acrisios, acrisioni, acrisione, Da-
nae, Acrisij filia.

Catul. Tene Thetis genuit pulcherrima Neptunine

APPENDIX

A muliebri Acrifione finxit Ovidius virile
Acrifioniades.

*Vertit in hunc harpen maledefactam cede Medusa
Acrifionades adigitq; in pectus; at ille, &c.*

DE METAPLASMO.

Proprium *itidem* Poetarum est verbis, quibus
Oratores utuntur, aliquid interdum
addere, vel detrabere, nonnunquam
litteras alias aliis permutare: aliquando è
proprio loco in alienum transferre, quod
quidem cum in soluta oratione vitium sit,
barbarismusq; nominetur, in carmine ta-
men non Barbarismus, sed Metaplasmus
apellatur: datur enim venia Poetis, quia
plerumque coguntur metro servire. Meta-
plasmus verò dicitur, quòd vetus verbo-
rum forma, vel necessitate metri, vel or-
nandi poematis causa, à Poetis in novam
figuram, faciemque sermonis mutetur.

PROTHESIS. Prothesis.

Littera vel Syllaba principio dictionis addi-
ta, vocatur Prothesis, ut *Gnatus*, pro *Natus*:
Tetulissem, pro *Tulissem*.

*Terent. Eo pacto & gnati vitam, & consi-
lium meum cognosc.*

De Figuris

*Idem. Nam pol, si id scissem, nunquam buc
tetuliffem pedem.*

EPENTHESIS. *Epenthesis.*

Epenthesis est, cum medio dictionis littera,
aut syllaba interijcitur, ut *Reliquias*: pro *reli-
quias*: *Mavors*, pro *Mars*: *Navita* pro *Nauta*:
Admittier, pro *admitti*.

*Æn. 1. Virg. Troas reliquias Danaum, atque im-
mitis Achillei.*

*Æn. 8. Idem. Fecerat, & viridi fetam Mavortis
in antro
Procubuisse lupam.*

*Fast. 2. Ovid. Quid tibi cum gladio: dubiam rege
navita puppim.*

PARAGÖGE. *Paragoge. SEU
Proparalepsis Proparalepsis.*

Paragoge seu proparalepsis dicitur, cum ex-
tremæ syllabæ aliquid ad jungitur, ut *Deludier*,
pro *deludi*, *admittier*, pro *admitti*.

*Andr. Terent. Vbi vis facilius passus sim, quàm
in hac re me deludier.*

*Æn. 9. Virg. ---tum Nisus. & unà
Eurialus confestim alacres admittier orant.*

APHÆRESIS. *Apheresis.*

Littera, vel syllaba principio dictionis sub-
tracta, Aphæresis appellatur, ut *Ruo*, pro *eruo*,
Temno, pro *o. temno*.

Virg.

Virg.---dabit ille ruinas

Arboribus, stragemq, satis, ruet omnia late.

SYNCOPE. Syncope.

Syncope litteram, vel syllabam è medio dictionis subtrahit: ut Gubernaclo, pro gubernaculo, periclis, pro periculis, vixet, pro vixisset, extinxem, pro extinxissem.

Virg. Cùmq, gubernaclo liquidas projecit in undas

Præcipitem.

Idem.--hic me pater optime fessum

Deseris: heu tantis nequidquam erepte periclis.

Idem Vixet cui vitam Deus, aut sua dextra dedisset.

Idem.--gnatumq, patremq,

Cum genere extinxem, memet super ipsa dedissem.

APOCOPE. Apocope.

Apocope fini dictionis aliquid detrahit, ut, Tuguri, pro Tugurij: Oti, pro otij.

Virg. Pauperis & tuguri congestum cespide culmen.

Id. Illo Virgilium me tempore dulcis alebat Partbenope, studiis florentem ignobilis oti

ANTITHESIS. Antithesis.

Antithesis est litteræ commutatio, ut Olli. pro illi. Virg.

De Figuris.

Virg. Olli cæruleus supra caput astitit imber.

METATHESIS. *Metathesis*

Metathesis est litterarum ordo immutatus, *ut Thymbre, pro ThyMBER.*

Virg. Nam tibi Thymbre caput Evandrius abstulit ensis.

Nisi quis putet in nominandi casu tum ThyMBER, tum ThyMBRUS dici, *ut Evander, & Evandrus.*

APPENDIX.

Synalæphe, Episyndalæphe, Diæresis, Epithipsis, Sístole, Diástole, sunt etiam Metaplasmi species: de quibus supra egimus.

DE PROSODIA.

GRæci *Prosodias*, Latini Accentus vel Tenores, & interdum Tonos vocant.

Acutus rector est ac moderator pronuntiationis: eo enim vel attollitur, vel deijcitur vox, vel partim attollitur, partim deijcitur. Unde ipsum non inmerito quidam vocis animam appellarunt.

Accentus tres.

Tres sunt tenores, Acutus, Gravis, Circumflexus. Acuto attollitur syllaba, Gravi deprimatur, *ut Populus*, penultima acuitur, antepenultima verò & ultima deprimatur, gradatimque descendunt.

Acu-

Acuti nota è sinistra in dextram obliquè ascendit: Gravis à summo in dextram oblique descendit.

Accentu Circumflexo partim attollitur, partim deijcitur syll. ba, ut *Romanus*: ejus nota ex Acuto & Gravi constat: sonus hodie incertus est: siquidem latinæ linguæ hospites, veterisque pronuntiationis ignari, eodem penitus sono tum acutas, tum flexas voces efferrimus.

Acutus in penultima, vel antepenultima locum habet: Circumflexus in penultima tantum: Gravis, ubi uterque Circumflexus & Acutus abest.

PRÆCEPTUM I.

Nullius verbi Latini ultima syllaba, auctore Quintiliano, aut acuitur, aut circumflectitur. Quare *Palam*, *una*, *aliàs*, & cætera id genus Adverbia, prima acuta sunt pronuntianda. Nec te moveat, quod ultimæ à Typographis gravi accentu notentur, id enim tantum fit, ut Adverbia esse intelligas.

PRÆCEPTUM II.

Dictio unius syllabæ naturâ brevis, aut positione solum longa acuitur: ut *at*, *ast*, *fax*, *dûx*.

PRÆCEPTUM III.

Dictio monosyllaba natura longa: aut si positione simul & natura, flectitur, ut *Môs*, *rôs*, *lux*.

De Prosodia.

PRÆCEPTUM IV.

IN dissyllabis prior naturâ longa : aut positione simul & naturâ, flectitur, dummodo posterior sit brevis *ut Cæcus, audit, æstus, mestus, matris, fratris.* Alioquin acuitur : *ut, Aestas, arma, furor.*

PRÆCEPTUM V.

IN pollysyllabis semper observanda est penultima, quæ flectitur, si longa fuerit naturâ, aut naturâ simul & positione, dummodo ultima sit brevis, *ut Amicus, affligit, aratrum, palstra, anapestus,* Alioquin acuitur, *Romanos, Victores, Marcellus.*

PRÆCEPTUM VI.

IN pollysyllabis semper acuitur antepenultima, si penultima sit brevis, *ut Dominus, Arcopagus.*

De Præpositionum tono.

Præpositiones suis casibus præpositæ, uno, eodemque tenore simul cum ipsis efferuntur, ac si una tantum esset vox, *ut Per forum, ab eo, ad Deum, præter morem, contra factus.* Vides, ut præpositiones gravi tono pronuncientur.

DE GRÆCIS VERBIS.

Verba planè Græca, græco accentu pronuntiantur, *ut Paralipomenon,* penultima acuta. *Lithóstrotos,* acuta antepenultima. *Kyrie,* eadem acuta, *eleison,* verbum post quatuor

tuor syllabarum, cujus non ultima, sed antepenultima acuitur.

APPENDIX

In Græca lectione si duæ vocales concurrunt, ne in carmine quidem eliditur prior, nisi in ipsis libris antè extrita per Apostrophen fuerit. Quare cùm *Kyrie eleison* septem syllabis constet; totidemque vocalibus, salvis & integris scribatur, nulla prorsus est omittenda.

Kyrie eleison non solùm à latinis, sed etiam à Græcis per septem vocales scribitur. *Esaia. 33 Kyrie eleison imas. Psalm. 40. Ego de ei pa kyrie eleison me.* Et paulò pòst. *Mi de kyrie eleison me Matth. c. 17. Kyrie eleison mu ton ion.* Si ultima vocalis prioris dictionis aut euphoniæ, aut ornatus causâ elidenda esset, ejus absentiam Græci apostropho, ut solent, notassent.

DE HEBRÆIS VOCALIBUS.

Quæ Hebræa omninò sunt, neque latinitate donata, Hebræo tono pronuntiantur, ut *Amen, Cherubim, Seraphim*, quæ acutâ extrema, ut pleraque alia efferuntur.

EXCEPTIO

Abel, Cain, Lamech, Noë, Abigail, Béal, Eden, Ephráta, Ephráim, Gómor, Isbólèth, Pháse, Sibólèth, & quæ in Ezer, Sedec, Mellec, & Ai exeunt, ut *Eliézer, Melchisédec, Abimelec,*

De Hebræis Vocibus.

mélec , Sarai , Sinái , Abisai , penultimâ acutâ pronuntiantur.

Alia prætereà sunt hujus classis , quæ consultò præmitto.

APPENDIX.

Quæ à Græcis & Hebræis ad Latinos defecerunt : Latinorum norma metienda sunt : ut *Idolum* , mediâ flexâ , tum è Græcis *idolon* *ídolon* , antepenultimâ acutâ pronuntietur.

Sára à Latinis priore acuta effertur , quia declinatur , ut *Musa* , cùm ab Hebræis *Sará* posterior acuatur. Sed hæc haec *Stenus* ,

F I N I S.

